

SMARTS

(Supporting Me About Rights to Sexuality)

Οδηγός Υποστηριζόμενης Λήψης
Αποφάσεων στον τομέα της
σεξουαλικότητας για διευθυντές
υπηρεσιών

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΑΡΙΘΜΟΣ ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ
2020-1-ES01-KA204-082783

Μέλη:

ΔΕΙΚΤΗΣ

<i>Επισκόπηση των Κατευθυντήριων Γραμμών.....</i>	<i>7</i>
<i>Το έργο SMARTS με λίγα λόγια.....</i>	<i>9</i>
<i>Κατάλογος συντομογραφιών.....</i>	<i>10</i>
<i>Ενότητα 1 - Εισαγωγή: Σεξουαλικότητα και άτομα με αναπηρίες - ένα θεμελιώδες δικαίωμα για όλες και όλους.....</i>	<i>11</i>
▶ <i>Τι είναι η σεξουαλικότητα στο πεδίο της αναπηρίας; Βασικές έννοιες που θα πρέπει να έχουμε κατά νου.....</i>	<i>11</i>
▶ <i>Το νομικό πλαίσιο και η σημερινή κατάσταση σε επίπεδο ΕΕ.....</i>	<i>12</i>
▶ <i>Σεξουαλικότητα και άτομα με αναπηρία.....</i>	<i>15</i>
▶ <i>Εμπόδια στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία, τα σεξουαλικά και αναπαραγωγικά δικαιώματα των ΑμεΑ.....</i>	<i>16</i>
<i>Ενότητα 2 - Γνωριμία με την Υποστηριζόμενη Λήψη Αποφάσεων (ΥΛΑ).....</i>	<i>19</i>
▶ <i>Εισαγωγή στην Υποστηριζόμενη Λήψη Αποφάσεων στο πλαίσιο των συγκεκριμένων κατευθυντήριων γραμμών.....</i>	<i>19</i>
▶ <i>ΥΛΑ και Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία (UNCRPD).....</i>	<i>19</i>
▶ <i>Τι είναι, λοιπόν, η Υποστηριζόμενη Λήψη Αποφάσεων (ΥΛΑ);.....</i>	<i>21</i>
▶ <i>Δημιουργία υπηρεσιών ΥΛΑ.....</i>	<i>23</i>
▶ <i>Τα βασικά στάδια της Υποστηριζόμενης Λήψης Αποφάσεων.....</i>	<i>27</i>
<i>Ενότητα 3 - Εφαρμογή της ΥΛΑ στο πεδίο της σεξουαλικότητας.....</i>	<i>32</i>
▶ <i>Εισαγωγή: Γιατί να χρησιμοποιήσουμε την ΥΛΑ στο πεδίο της σεξουαλικότητας.....</i>	<i>32</i>
▶ <i>Επικοινωνία και σεξουαλικότητα.....</i>	<i>36</i>
▶ <i>Επικοινωνία για το ζήτημα της σεξουαλικότητας.....</i>	<i>37</i>
▶ <i>Πρόσβαση στην επικοινωνία και τρόποι βελτίωσής της.....</i>	<i>40</i>
▶ <i>Αναστοχαστική ακρόαση για τη σεξουαλικότητα.....</i>	<i>42</i>
▶ <i>Διερεύνηση των αξιών και των στάσεων μας στο θέμα της σεξουαλικότητας.....</i>	<i>44</i>
▶ <i>Νοοτροπία Ανάπτυξης.....</i>	<i>50</i>
<i>Ενότητα 4 - Προστασία και Σεξουαλική Κακοποίηση.....</i>	<i>52</i>
▶ <i>Προστασία και σεξουαλική κακοποίηση.....</i>	<i>52</i>
▶ <i>Τι είναι η σεξουαλική κακοποίηση.....</i>	<i>54</i>
▶ <i>Ενδείξεις και συμπτώματα σεξουαλικής κακοποίησης.....</i>	<i>54</i>
▶ <i>Τι πρέπει να κάνω αν μου γνωστοποιηθεί περιστατικό σεξουαλικής κακοποίησης;.....</i>	<i>55</i>

- ▶ Τι ισχύει για το ζήτημα της εμπιστευτικότητας; 58
- ▶ Ποια αγγίγματα είναι εντάξει;..... 59
- ▶ Τι πρέπει να κάνω αν υποψιαστώ ότι διαπράττεται σεξουαλική κακοποίηση; 59
- ▶ Πώς μπορώ να βοηθήσω τα άτομα που υποστηρίζω να διαφυλάξουν την ασφάλειά τους; 60

Ενότητα 5 - ΥΛΑ στον τομέα της σεξουαλικότητας - κατευθύνσεις απευθυνόμενες στους προϊστάμενους των υπηρεσιών 62

- ▶ Αυτές κατευθυντήριες γραμμές απευθύνονται σε προϊστάμενους (ή/και υπεύθυνους) των υπηρεσιών..... 62
- ▶ Σε τι είδους υπηρεσίες είναι εφαρμόσιμη η χρήση των ιδεών και των προτάσεων του SMARTS; ... 64
- ▶ Ποιες είναι οι βασικές αρχές του εγχειριδίου SMARTS;..... 64
- ▶ Πώς λαμβάνονται οι αποφάσεις στις δικές σας υπηρεσίες;..... 65
- ▶ Ποια είναι τα δικαιώματα των ΑμεΑ στη σεξουαλικότητα; 66
- ▶ Ιδέες και προτάσεις για προϊστάμενους της υπηρεσίας 67
- ▶ Πως να αναδιοργανωθούν οι υπηρεσίες για να εξασφαλίζεται η πρόσβαση στο Δικαίωμα στη σεξουαλικότητα;..... 67

Ενότητα 6 - ΥΛΑ & αγάπη, συναισθηματικοί δεσμοί και συγκρούσεις στις σχέσεις..... 86

- ▶ Γενικές σκέψεις σχετικά με την αγάπη, τους συναισθηματικούς δεσμούς και τις συγκρούσεις στις σχέσεις 86
- ▶ Γενικές σκέψεις σχετικά με την αγάπη, τους συναισθηματικούς δεσμούς και τις συγκρούσεις στις σχέσεις για ΑμεΑ 86
- ▶ Τι λέει το νομικό πλαίσιο;..... 87
- ▶ Ερωτήσεις για υποστηρικτές 88
- ▶ Υποστηρίζοντας το ΥΑ στη λήψη ενημερωμένων αποφάσεων 90
- ▶ Ερωτήσεις για προϊστάμενους υπηρεσιών 91

Ενότητα 7 - ΥΛΑ & Αντισύλληψη, Διατήρηση Της Γονιμότητας Και Δημιουργία Οικογένειας.... 93

- ▶ Γενικές σκέψεις σχετικά με την αντισύλληψη, τη διατήρηση της γονιμότητας και τη δημιουργία οικογένειας 93
- ▶ Γενικές σκέψεις σχετικά με την αντισύλληψη, τη διατήρηση της γονιμότητας και τη δημιουργία οικογένειας για τα άτομα με αναπηρία 93
- ▶ Τι λέει το Νομικό Πλαίσιο;..... 95
- ▶ Ερωτήσεις για Υποστηρικτές 96
- ▶ Υποστηρίζοντας το ΥΑ στη Λήψη Ενημερωμένων Αποφάσεων 97
- ▶ Ερωτήσεις για Προϊστάμενους Υπηρεσιών 99

Ενότητα 8 - ΥΛΑ και φροντίδα του σώματος σου και σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα (ΣΜΝ) 102

- ▶ Γενικές παρατηρήσεις σχετικά με τη φροντίδα του σώματος και ΣΜΝ 102

- ▶ Γενικές παρατηρήσεις σχετικά με τη φροντίδα του σώματος και ΣΜΝ για ΑμεΑ..... 102
- ▶ Τι λέει το νομικό πλαίσιο για αυτό; 103
- ▶ Ερωτήσεις για αυτό το θέμα για τους Υποστηρικτές που υποστηρίζουν τα ΥΑ να λάβουν ενημερωμένες αποφάσεις 104
- ▶ Υποστήριξη του ΥΑ για να λαμβάνει ενημερωμένες αποφάσεις 105
- ▶ Ερωτήσεις για τους Οικογενειακούς Φροντιστές 106

Ενότητα 9 - ΥΛΑ & η Χρήση του Διαδικτύου και των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης για ερωτικούς και σεξουαλικούς σκοπούς..... 108

- ▶ Γενικοί Προβληματισμοί σχετικά με την χρήση του διαδικτύου και των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης για ερωτικούς και σεξουαλικούς σκοπούς 108
- ▶ Γενικοί Προβληματισμοί για τα ΑμεΑ..... 108
- ▶ Τι προβλέπει το νομοθετικό πλαίσιο πάνω σε αυτό το θέμα; 109
- ▶ Ερωτήσεις για τους Υποστηρικτές..... 110
- ▶ Υποστηρίζοντας το ΥΑ ώστε να λαμβάνει ενημερωμένες αποφάσεις..... 111
- ▶ Ερωτήσεις για τους Προϊσταμένους Υπηρεσιών σχετικά με αυτό το θέμα..... 113

Ενότητα 10 - ΥΛΑ και Πορνογραφία 115

- ▶ Γενικές εκτιμήσεις για την πορνογραφία 115
- ▶ Γενικές εκτιμήσεις για την πορνογραφία ΓΙΑ ΑμεΑ 115
- ▶ Τι λέει το νομικό πλαίσιο για αυτό; 116
- ▶ Ερωτήσεις για τους υποστηρικτές για αυτό το θέμα..... 116
- ▶ Υποστήριξη του ΥΑ να λαμβάνει ενημερωμένες αποφάσεις 118
- ▶ Ερωτήσεις για προϊστάμενους υπηρεσιών πάνω σε αυτό το θέμα..... 118

Ενότητα 11 - ΥΛΑ και Αγοραίος Έρωτας..... 120

- ▶ ΥΛΑ & αγοραίος έρωτας..... 120
- ▶ Γενικοί προβληματισμοί σχετικά με τον αγοραίο έρωτα (ερωτικοί βοηθοί και πόρνες) για τα ΑμεΑ..... 122
- ▶ Τι προβλέπει το νομοθετικό πλαίσιο για αυτές τις περιπτώσεις; 122
- ▶ Ερωτήσεις για τους Υποστηρικτές πάνω σε αυτό το θέμα 123
- ▶ Υποστηρίζοντας το ΥΑ ώστε να λάβει ενημερωμένες αποφάσεις 125
- ▶ Ερωτήσεις για τους Προϊσταμένους Υπηρεσιών πάνω σε αυτό το θέμα..... 125

Ενότητα 12 - ΥΛΑ και Αυνανισμός και η Χρήση Ερωτικών Βοηθημάτων 127

- ▶ Γενικοί προβληματισμοί σχετικά με τον αυνανισμό και τη χρήση ερωτικών βοηθημάτων..... 127
- ▶ Γενικοί προβληματισμοί σχετικά με τον αυνανισμό και τη χρήση ερωτικών βοηθημάτων για τα ΑμεΑ..... 127

▶ Τι προβλέπει το νομοθετικό πλαίσιο για αυτές τις περιπτώσεις;.....	Error! No s'ha definit el marcador.
▶ Ερωτήσεις για τους Υποστηρικτές.....	128
▶ Υποστηρίζοντας το ΥΑ ώστε να λάβει ενημερωμένες αποφάσεις.....	130
▶ Καθορισμός του υλικού πλαισίου από τομεάρχες.....	131
Ενότητα 13 - ΥΛΑ και Ακατάλληλες Σεξουαλικές Συμπεριφορές.....	133
▶ Γενικοί προβληματισμοί σχετικά με τις ακατάλληλες σεξουαλικές συμπεριφορές:.....	133
▶ Γενικοί προβληματισμοί σχετικά με τις ακατάλληλες σεξουαλικές συμπεριφορές των ΑμεΑ	134
▶ Τι προβλέπει το νομοθετικό πλαίσιο για αυτές τις περιπτώσεις;.....	135
▶ Ερωτήσεις για τους Υποστηρικτές πάνω σε αυτό το θέμα.....	136
▶ Υποστηρίζοντας το ΥΑ ώστε να λάβει ενημερωμένες αποφάσεις.....	138
▶ Ερωτήσεις για τους Προϊσταμένους Υπηρεσιών πάνω σε αυτό το θέμα.....	139
Ενότητα 14 - ΥΛΑ και Σεξουαλικός Προσανατολισμός.....	141
▶ Γενικοί προβληματισμοί σχετικά με τον σεξουαλικό προσανατολισμό:.....	141
▶ Γενικοί προβληματισμοί σχετικά τον σεξουαλικό προσανατολισμό και τα ΑμεΑ:.....	141
▶ Τι προβλέπει το νομοθετικό πλαίσιο για αυτές τις περιπτώσεις;.....	142
▶ Ερωτήσεις για τους Υποστηρικτές.....	143
▶ Υποστηρίζοντας το ΥΑ ώστε να λάβει ενημερωμένες αποφάσεις.....	144
▶ Ερωτήσεις για προϊσταμένους υπηρεσιών.....	144
Βιβλιογραφία.....	147
▶ Παραπομπές ανά Ενότητα.....	147
▶ Βιβλιογραφία ανά θέμα.....	149
Παράρτημα 1.....	153
▶ Συμφωνία Υποστηριζόμενης Λήψης Αποφάσεων.....	154
▶ Έντυπο για το Εξατομικευμένο Πλάνο Υποστηριζόμενης Λήψης Αποφάσεων. Ακολουθεί ένα συμπληρωμένο παράδειγμα Εξατομικευμένου Πλάνου για μια υποστηριζόμενη απόφαση σχετικά με την απώλεια βάρους.....	160
▶ Έντυπο για Εξατομικευμένο Πλάνο Υποστηριζόμενης Λήψης Αποφάσεων, Παράδειγμα.....	161
▶ Έντυπο Ανατροφοδότησης του Υποστηριζόμενου Ατόμου.....	162
▶ ΕΝΤΥΠΟ ΑΥΤΟ-ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΟΥ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΗ.....	166
Παράρτημα 2.....	170

Επισκόπηση των Κατευθυντήριων Γραμμών

Οι κατευθυντήριες γραμμές για την Υποστηριζόμενη Λήψη Αποφάσεων στον τομέα της σεξουαλικότητας απευθύνονται στις τρεις βασικές ομάδες οι οποίες υποστηρίζουν Άτομα με Νοητικές Αναπτυξιακές Διαταραχές ή/και Άτομα με Διαταραχές Ψυχικής Υγείας. Οι τρεις ομάδες είναι οι οικογένειες / οικογενειακοί φροντιστές, οι επαγγελματίες στις υποστηρικτικές υπηρεσίες και οι προϊστάμενοι των υπηρεσιών.

Οι κατευθυντήριες γραμμές θα εστιάσουν στις διαδικασίες της Υποστηριζόμενης Λήψης Αποφάσεων (ΥΛΑ) που αφορούν το ευρύ φάσμα των διαφόρων καταστάσεων ζωής όπου είναι παρούσα η σεξουαλικότητα και τις οποίες μπορεί να κληθεί να αντιμετωπίσει κάποιο μέλος αυτών των τριών ομάδων όταν παρέχει υποστήριξη σε άτομα με αναπηρία στο συγκεκριμένο σας πλαίσιο ή/και εργασιακό χώρο.

Να σημειωθεί ότι σε όλο το έγγραφο, τα Άτομα με Νοητικές Αναπτυξιακές Διαταραχές και τα Άτομα με Διαταραχές Ψυχικής Υγείας θα αναφέρονται ως ΑμεΑ (Άτομα με Αναπηρία) ή ως το «υποστηριζόμενο άτομο».

Οι κατευθυντήριες γραμμές έχουν την ακόλουθη δομή:

Σημείωση: Οι Ενότητες 1 - 4 απευθύνονται σε όλους σε συνδυασμό με τη σχετική Ενότητα 5, 6 ή 7. Για κάποιους αναγνώστες μπορεί να είναι χρήσιμο να δουν πως άλλοι εμπλεκόμενοι προσεγγίζουν αυτό το θέμα και να καταλάβουν τις ανησυχίες που μπορεί να έχουν.

- » **Ενότητα 1. Εισαγωγή:** ευαισθητοποίηση ως προς το πλαίσιο που αφορά γενικότερα τη σεξουαλικότητα και τα άτομα με αναπηρία, και ειδικότερα τα ΑμεΑ.
- » **Ενότητα 2. Γνωριμία με την Υποστηριζόμενη Λήψη Αποφάσεων:** παρέχεται μια περιεκτική και δυναμική εισαγωγή που αφορά το περιεχόμενο και την διαδικασία της Υποστηριζόμενης Λήψης Αποφάσεων, ώστε να αποκτήσετε μια συνολική εικόνα του τρόπου λειτουργίας της και να έχετε στην διάθεσή σας κάποιες κατευθυντήριες γραμμές για το πώς μπορεί να εφαρμοστεί με τον καλύτερο τρόπο σε μεγάλη ποικιλία περιπτώσεων και στο ευρύ φάσμα καθημερινών καταστάσεων.
- » **Ενότητα 3. Εφαρμογή της Υποστηριζόμενης Λήψης Αποφάσεων στον τομέα της Σεξουαλικότητας:** αυτή η ενότητα θα ασχοληθεί με τους βασικούς και σημαντικούς τομείς οι οποίοι είναι οι κεντρικοί άξονες της Υποστηριζόμενης Λήψης Αποφάσεων για τον συγκεκριμένο τομέα της σεξουαλικότητας. Είναι σημαντικό να τους γνωρίζετε, ως υποστηρικτές, κατά την πράξη της εφαρμογής της προσέγγισης ΥΛΑ με ΑμεΑ.
- » **Ενότητα 4. Προστασία και σεξουαλική κακοποίηση:** υπάρχει πιθανότητα, κατά την εφαρμογή της ΥΛΑ στον τομέα της σεξουαλικότητας, να ανακαλύψουν οι υποστηρικτές κάποια μορφή τρέχουσας ή προηγούμενης σεξουαλικής κακοποίησης του Υποστηριζόμενου Ατόμου. Αυτή η ενότητα θα παρέχει συγκεκριμένες πληροφορίες και κατευθύνσεις σχετικά με αυτά τα θέματα, έτσι ώστε οι υποστηρικτές να είναι ενήμεροι και να ξέρουν πώς να ανταποκριθούν.

- » **Ενότητα 5. Υποστηριζόμενη Λήψη Αποφάσεων στον τομέα της σεξουαλικότητας κατευθύνσεις απευθυνόμενες σε οικογενειακούς φροντιστές.**
- » **Ενότητα 6. ΥΛΑ & αγάπη, συναισθηματική δεσμοί και συγκρούσεις στις σχέσεις**
- » **Ενότητα 7. ΥΛΑ & αντισύλληψη, διατήρηση της γονιμότητας και δημιουργία οικογένειας**
- » **Ενότητα 8. ΥΛΑ και η φροντίδα του σώματός σου και & σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα**
- » **Ενότητα 9. ΥΛΑ & η χρήση του διαδικτύου και των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης για ερωτικούς και σεξουαλικούς σκοπούς**
- » **Ενότητα 10. ΥΛΑ & Πορνογραφία**
- » **Ενότητα 11. ΥΛΑ & "αγοραίος έρωτας.**
- » **Ενότητα 12. ΥΛΑ και Αυνανισμός και η Χρήση Ερωτικών Βοηθημάτων**
- » **Ενότητα 13. ΥΛΑ και Ακατάλληλες Σεξουαλικές Συμπεριφορές**
- » **Ενότητα 14. ΥΛΑ και Σεξουαλικός Προσανατολισμός**
- » **Παράρτημα 1**
- » **Παράρτημα 2**

Το έργο SMARTS με λίγα λόγια

Αυτές οι κατευθυντήριες γραμμές αναπτύχθηκαν στο πλαίσιο του **Ευρωπαϊκού Χρηματοδοτούμενου Έργου SMARTS**.

Τι πραγματεύεται το SMARTS; Το 'SMARTS' είναι ακρωνύμιο για 'Supporting Me About Rights To Sexuality', δηλαδή, Υποστήριξη για τα Δικαιώματα Μου στη Σεξουαλικότητα. Είναι ένα συναρπαστικό πόνημα σχετικά με τα σεξουαλικά δικαιώματα και τις αναπηρίες. Η διάρκεια του έργου είναι 3 έτη με έναρξη την 1η Σεπτεμβρίου 2020 και λήξη στις 31 Αυγούστου 2023.

Συνοπτικό πλαίσιο του έργου: Όλοι γνωρίζουμε ότι, ανέκαθεν, η κοινή αντίληψη για τα άτομα με αναπηρία ήταν ότι δεν είχαν σεξουαλικές επιθυμίες και εάν είχαν ήταν κάτι που έπρεπε να κατασταλεί και να αποσιωπηθεί. Η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία (UNCRPD) αναφέρει πολύ ξεκάθαρα στο Άρθρο 12 ότι τα άτομα με αναπηρία απολαμβάνουν ισότιμη αναγνώριση ενώπιον του νόμου και ικανότητα προς δικαιοπραξία σε ίση βάση με τους άλλους. Από αυτή την άποψη, υπάρχει αυξημένη ευαισθητοποίηση σχετικά με την αντιμετώπιση της σεξουαλικότητας των ΑμεΑ ως αναφαίρετο δικαίωμα μέσω της ευρείας παραγωγής εκπαιδευτικού και ενημερωτικού υλικού και πηγών. Ωστόσο, παρά το γεγονός ότι έχει παραχθεί εξαιρετικό εκπαιδευτικό υλικό και προγράμματα κατάρτισης για την αύξηση της ευαισθητοποίησης σχετικά με τη σεξουαλικότητα, φαίνεται να είχαν χαμηλό αντίκτυπο, μέχρι στιγμής, στον τρόπο με τον οποίο τα ΑμεΑ μπορούν στην πραγματικότητα να ασκούν σεξουαλικές δραστηριότητες και να εκφράζουν τη σεξουαλικότητά τους με όποιον τρόπο επιλέξουν.

Κύριος Στόχος του SMARTS: Το έργο SMARTS είναι αφιερωμένο στην κάλυψη αυτού του κενού, μεταξύ της γνώσης που αποκτάται και της πρακτικής εφαρμογής της. Χρησιμοποιώντας την τεχνική της Υποστηριζόμενης Λήψης Αποφάσεων, το έργο SMARTS θα διερευνήσει τρόπους να επιστραφεί ο έλεγχος στα ΑμεΑ για τις δικές τους επιλογές σχετικά με τη σεξουαλικότητά τους. Χρησιμοποιώντας τα προϊόντα του SMARTS, αναμένεται τα ΑμεΑ στο να αισθάνονται πιο ενδυναμωμένα να λαμβάνουν υποστηριζόμενες αποφάσεις για τη σεξουαλικότητά τους και οι υποστηρικτές να αισθάνονται καλύτερα εξοπλισμένοι για να υποστηρίξουν τη λήψη αποφάσεων.

Παραδοτέα του Έργου: Το έργο θα παράξει τα ακόλουθα παραδοτέα:

- » Κατευθυντήριες γραμμές για την υποστηριζόμενη λήψη αποφάσεων και πρακτικές στον τομέα της σεξουαλικότητας για ΑμεΑ απευθυνόμενες σε οικογένειες, επαγγελματίες και προϊστάμενους υπηρεσιών.
- » Εργαλειοθήκη ευαισθητοποίησης για ΑμεΑ.
- » Σεμινάριο κατάρτισης για τους επαγγελματίες.

Οι Εταίροι του Έργου: η διεθνής συνεργασία αποτελείται από 5 οργανισμούς με συμπληρωματική τεχνογνωσία:

» **Τρεις φορείς παροχής υπηρεσιών:**

- Astres Foundation, οι συντονιστές του έργου (Ισπανία),
- Associacao para a recuperacao de cidadaos inadaptados da lousa (A.R.C.I.L) (Πορτογαλία),
- Ίδρυμα «Η Θεοτόκος» (Ελλάδα).

» **Δύο τεχνικοί εταίροι:**

- Social Care Training (Ηνωμένο Βασίλειο) παραγωγή της εκπαίδευσης επαγγελματιών,
- EASPD (Βέλγιο) εκπροσώπηση των παροχών υπηρεσιών.

Το έργο βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στη χρήση της μεθοδολογίας ΥΛΑ από ένα προηγούμενο έργο που χρηματοδοτήθηκε από την ΕΕ, 'I Decide' (Εγώ Αποφασίζω). Για περισσότερες πληροφορίες για αυτό το έργο και για την ΥΛΑ επισκεφθείτε το <https://idecide-project.eu/index.php/el/>

Θέλετε να μάθετε περισσότερα για το έργο SMARTS; Για περισσότερες πληροφορίες για το έργο και για να κάνετε δωρεάν λήψη στα παραδοτέα του έργου, επισκεφθείτε το www.smarts-project.com.

Κατάλογος συντομογραφιών

- » **ΕΕ:** Ευρωπαϊκή Ένωση
- » **HIV/AIDS:** Ιός Ανοσοανεπάρκειας του Ανθρώπου / Σύνδρομο της Επίκτητης Ανοσολογικής Ανεπάρκειας
- » **IPFF:** International Planned Parenthood Federation (Διεθνής Ομοσπονδία Προγραμματισμένης Γονείας)
- » **ΛΟΑΤΚΙ:** Λεσβία, Ομοφυλόφιλος, Αμφιφυλόφιλος, Τρανς, Queer, Ιντερσεξ
- » **ΑμεΑ:** Άτομα με Νοητικές Αναπτυξιακές Διαταραχές ή/και Άτομα με Διαταραχές Ψυχικής Υγείας
- » **ΥΛΑ:** Υποστηριζόμενη Λήψη Αποφάσεων
- » **ΥΑ:** Υποστηριζόμενο Άτομο
- » **ΣΜΝ:** Σεξουαλικά Μεταδιδόμενες Νόσοι
- » **ΟΗΕ:** Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών
- » **UNCPRD:** Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία
- » **UNFPA:** United Nations Fund for Population Activities (τώρα γνωστό ως The United Nations Population Fund – Ταμείο των Ηνωμένων Εθνών για τον Πληθυσμό)
- » **ΠΟΥ:** Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας

Εισαγωγή: Σεξουαλικότητα και άτομα με αναπηρίες - ένα θεμελιώδες δικαίωμα για όλες και όλους

- ▶ Τι είναι η σεξουαλικότητα στο πεδίο της αναπηρίας; Βασικές έννοιες που θα πρέπει να έχουμε κατά νου

Η σφαιρική έννοια της σεξουαλικότητας

Η σεξουαλικότητα αποτελεί σύνθετη έννοια και ο ορισμός ενδέχεται να αποδειχθεί δύσκολος. Συχνά υπάρχουν διαφορετικές ερμηνείες, ενώ οι οπτικές γωνίες μέσα από τις οποίες μπορεί κανείς να την προσεγγίσει ποικίλλουν. Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας (ΠΟΥ 2006), η σεξουαλικότητα δύναται να οριστεί ως «κεντρική πτυχή της ύπαρξης του ανθρώπου σε όλη τη διάρκεια της ζωής του, η οποία περιλαμβάνει το φύλο, τις ταυτότητες και τους ρόλους των φύλων, τις σεξουαλικές προτιμήσεις, τον ερωτισμό, την ευχαρίστηση, τις ερωτικές σχέσεις και την αναπαραγωγή. Η σεξουαλικότητα βιώνεται και εκφράζεται με σκέψεις, φαντασιώσεις, επιθυμίες, πεποιθήσεις, συμπεριφορές, αξίες, πρακτικές, ρόλους και σχέσεις. Αν και μπορεί να περιλαμβάνει το σύνολο των διαστάσεων αυτών, δεν βιώνονται ούτε εκφράζονται πάντα όλες. Η σεξουαλικότητα επηρεάζεται από την αλληλεπίδραση βιολογικών, ψυχολογικών, κοινωνικών, οικονομικών, πολιτικών, πολιτιστικών, ηθικών, νομικών, ιστορικών, θρησκευτικών και πνευματικών παραγόντων».

Σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία: η σημασία τους για τη σεξουαλικότητα

Η σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία και ευεξία συνδέονται άρρηκτα με τη σεξουαλικότητα. Αποτελούν απαραίτητα στοιχεία για μια υγιή και ικανοποιητική σεξουαλική ζωή, καθώς και για υγιείς και ικανοποιητικές σεξουαλικές σχέσεις. Ο ΠΟΥ υπογραμμίζει τη σημασία μιας θετικής προσέγγισης στη σεξουαλικότητα, η οποία θα εστιάζει σε ευχάριστες σεξουαλικές εμπειρίες, απαλλαγμένες από τον εξαναγκασμό, τις διακρίσεις και τη βία. Επιπλέον, για τη δημιουργία σεξουαλικά υγιών κοινωνιών, οι φορείς χάραξης πολιτικής, οι εκπαιδευτικοί και οι πάροχοι υπηρεσιών φροντίδας οφείλουν να συμμερίζονται και να προάγουν τον θετικό αυτό προσανατολισμό (ΠΟΥ 2006). Με την πάροδο του χρόνου, καλλιεργήθηκε η ολοένα αυξανόμενη ανάγκη μιας θετικής και επαγγελματικής προσέγγισης στη σεξουαλικότητα των ΑμεΑ. Η σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των ΑμεΑ, καθώς και η πρόσβασή τους σε υπηρεσίες σεξουαλικής υγείας και στη σχετική πληροφόρηση, αποτελούν ζητήματα που παραβλέπονταν συστηματικά. Η παραμέλησή τους οφείλεται στο ευρέως διαδεδομένο στίγμα, σε εσφαλμένες αντιλήψεις και στην άγνοια. (Τμήμα Οικονομικών και Κοινωνικών Υποθέσεων του ΟΗΕ, 2019, σ. 5).

Συναίνεση: μία από τις κυριότερες διαστάσεις στο πεδίο της σεξουαλικότητας

Το ζήτημα της σεξουαλικότητας και των σχέσεων συνδέεται στενά με συναισθήματα, αισθήματα και επιθυμίες. Η έκφρασή τους είναι δυνατή με πολλούς διαφορετικούς τρόπους και συμβάλλουν σε μεγάλο βαθμό στην ύπαρξη ικανοποιητικών και ασφαλών σεξουαλικών σχέσεων. Η συναίνεση αποτελεί κεντρικό θέμα και βρίσκεται στον πυρήνα της σεξουαλικότητας. Η αναγνώριση των συναισθημάτων και των αισθημάτων του/της συντρόφου είναι πράγματι το καθοριστικό στοιχείο για την κατανόηση, την παροχή και την αποδοχή της συναίνεσης σε μια σεξουαλική σχέση η οποία θα βιώνεται ως ευχαρίστηση. Ο ΠΟΥ (2006) αναγνωρίζει τη γνωστική ανάπτυξη ως ένα εκ των τριών ζητημάτων που ανακύπτουν όσον αφορά την υγιή σεξουαλική ανάπτυξη. Η γνωστική ανάπτυξη εμπεριέχει τις ικανότητες της αφηρημένης σκέψης, της κατανόησης αφηρημένων εννοιών, του υπολογισμού των συνεπειών και της λήψης αποφάσεων. Η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία (UNCRPD), στο άρθρο 23α, αναφέρει ρητά ότι η ελεύθερη και πλήρης συναίνεση των υποψήφιων συζύγων είναι απαραίτητη προϋπόθεση για τον γάμο και τη δημιουργία οικογένειας από ΑμεΑ.

Αναγνώριση συναισθημάτων και επιθυμιών

Σχετικές μελέτες δείχνουν ότι τα ΑμεΑ είναι σε θέση να αναγνωρίζουν τα δικά τους συναισθήματα καθώς και τις εκφράσεις του προσώπου άλλων ανθρώπων. Μέσω της εκπαίδευσης είναι επίσης δυνατή η περαιτέρω βελτίωση της εν λόγω δεξιότητας (Moore, 2001). Πιο συγκεκριμένα, τα ΑμεΑ έχουν την ικανότητα να αντιλαμβάνονται τη διαφορά μεταξύ ευχάριστων και δυσάρεστων συναισθημάτων. Ωστόσο, αντιμετωπίζουν μεγαλύτερη δυσκολία στην αναγνώριση κάποιων συγκεκριμένων συναισθημάτων (McClure et al., 2009). Οι μελέτες αυτές καταδεικνύουν, επομένως, ότι με την κατάλληλη υποστήριξη και εκπαίδευση, τα ΑμεΑ μπορούν να καλλιεργήσουν τη δεξιότητα της μάθησης σε ό,τι αφορά τη συναίνεση καθώς και τη δεξιότητα της λήψης αποφάσεων, όχι μόνο βάσει των δικών τους συναισθημάτων και επιθυμιών, αλλά λαμβάνοντας επιπλέον υπόψη τους τα αισθήματα και τα συναισθήματα των ανθρώπων γύρω τους.

► Το νομικό πλαίσιο και η σημερινή κατάσταση σε επίπεδο ΕΕ

Συνοπτική επισκόπηση νομοθετικών πράξεων

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, υπάρχει μια σειρά νομοθετικών πράξεων και κανονισμών αναφορικά με τα σεξουαλικά δικαιώματα των ΑμεΑ:

Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για την εξάλειψη κάθε μορφής διάκρισης εις βάρος των γυναικών (1979)	<ul style="list-style-type: none">» Διεθνής συνθήκη ανθρωπίνων δικαιωμάτων.» Κατευθυντήριες γραμμές για τον τερματισμό των διακρίσεων σε βάρος των γυναικών.» Πρόληψη των διακρίσεων σε 3 διαφορετικά επίπεδα: προσωπικό, οργανωσιακό και εθνικό.
---	---

<p>Πρόγραμμα Δράσης της Διεθνούς Διάσκεψης για τον Πληθυσμό και την Ανάπτυξη (1994)</p>	<ul style="list-style-type: none"> » Διεθνές σχέδιο δράσης. » Ανθρώπινα δικαιώματα, σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία, ισότητα των φύλων. » Ένας εκ των στόχων: πρόσβαση σε υπηρεσίες αναπαραγωγικής και σεξουαλικής υγείας, συμπεριλαμβανομένου του οικογενειακού προγραμματισμού.
<p>Χάρτης των σεξουαλικών και αναπαραγωγικών δικαιωμάτων της Διεθνούς Ομοσπονδίας Οικογενειακού Προγραμματισμού (1997)</p>	<ul style="list-style-type: none"> » Πλαίσιο δεοντολογίας. » Περιγράφει λεπτομερώς διαφορετικά ζητήματα που σχετίζονται με τη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία. » Εργαλείο συνηγορίας. » Αποσκοπεί στην ενίσχυση των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων (ΜΚΟ) σε ό,τι αφορά το έργο των δράσεων για τα ανθρώπινα δικαιώματα στον τομέα της σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας.
<p>Χάρτης των θεμελιωδών δικαιωμάτων της ΕΕ (2000)</p>	<ul style="list-style-type: none"> » Θεμελιώδη δικαιώματα και ελευθερίες των πολιτών και των κατοίκων της ΕΕ. » Δεσμευτική για τα κράτη μέλη της ΕΕ σε έξι τομείς. » Στους τομείς αυτούς συμπεριλαμβάνεται η αξιοπρέπεια, η ελευθερία και τα δικαιώματα του πολίτη.
<p>Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία (2006)</p>	<ul style="list-style-type: none"> » Διεθνής συνθήκη ανθρωπίνων δικαιωμάτων. » Προστατεύει και προάγει τα ανθρώπινα δικαιώματα, την αξιοπρέπεια, τις θεμελιώδεις ελευθερίες και την πλήρη ισότητα των ΑμεΑ.
<p>Διακήρυξη της Διεθνούς Ομοσπονδίας Οικογενειακού Προγραμματισμού για τη σεξουαλικότητα (2008)</p>	<ul style="list-style-type: none"> » Συλλογή πράξεων για τα ανθρώπινα δικαιώματα. » Αφορά τη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία, τα σεξουαλικά και αναπαραγωγικά δικαιώματα.
<p>Ατζέντα 2030 των Ηνωμένων Εθνών για τη βιώσιμη ανάπτυξη (2015)</p>	<ul style="list-style-type: none"> » Διεθνής στρατηγική. » 17 στόχοι των Ηνωμένων Εθνών για το 2030. » Ένας εκ των στόχων: ενδυνάμωση των κοριτσιών και των γυναικών.

<p>Αρχές της Yogyakarta για τον σεξουαλικό προσανατολισμό, την ταυτότητα φύλου, την έκφραση φύλου και τα χαρακτηριστικά φύλου (2017)</p>	<ul style="list-style-type: none"> » 29 διεθνείς αρχές. » Εφαρμογή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε σχέση με τη σεξουαλικότητα, το φύλο και την εξάλειψη του σεξουαλικού αποκλεισμού και της κακοποίησης των ΛΟΑΤΚΙ (λεσβιών, ομοφυλόφιλων, αμφιφυλόφιλων τρανς, queer και ίντερσεξ ατόμων).
<p>Στρατηγική της ΕΕ για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία 2021-2030 (2021)</p>	<ul style="list-style-type: none"> » Το όραμα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την περίοδο 2021-2030. » Προτάσεις, πρωτοβουλίες και δεσμεύσεις για τη βελτίωση της ζωής των ΑμεΑ.

UNCRPD: Η κυριότερη νομοθετική πράξη που θα πρέπει να θυμάστε.

Όσον αφορά τα ανθρώπινα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία, η σημαντικότερη έως και σήμερα νομοθετική πράξη είναι η **Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία (UNCRPD)** και το Πρωτοκόλλο (2007). Στη σύμβαση περιέχονται ιδιαιτέρως σημαντικά άρθρα σε σχέση με τα δικαιώματα των ΑμεΑ στη σεξουαλικότητα.

- » Άρθρο 3: Η διεθνής συνθήκη αναγνωρίζει στις γενικές αρχές της τη σημασία της προσωπικής **αυτονομίας και ανεξαρτησίας** των ΑμεΑ, συμπεριλαμβανομένης της ελευθερίας να κάνουν τις δικές τους επιλογές.
- » Άρθρο 4: Επιπλέον, επισημαίνεται (άρθ. 4, παρ. 3) η ανάγκη της διαβούλευσης με τα ΑμεΑ και της ευκαιρίας να **συμμετέχουν ενεργά** στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων για τη νομοθεσία, τις πολιτικές και τα προγράμματα, συμπεριλαμβανομένων και εκείνων που αφορούν άμεσα τα ΑμεΑ.
- » Το Άρθρο 22 υπαγορεύει τον σεβασμό της ιδιωτικής ζωής, επισημαίνοντας ότι δεν επιτρέπεται κανένα ΑμεΑ να υφίσταται αυθαίρετες ή παράνομες παρεμβάσεις στην **ιδιωτική του ζωή**, την οικογένεια, την κατοικία, την αλληλογραφία ή άλλες μορφές επικοινωνίας, ούτε παράνομες προσβολές της τιμής και της υπόληψής του.
- » Στο ίδιο πλαίσιο, το Άρθρο 23 προβλέπει τη λήψη αποτελεσματικών και ενδεδειγμένων μέτρων προκειμένου να εξαλειφθούν οι **διακρίσεις** κατά των ΑμεΑ σε κάθε ζήτημα που σχετίζεται με **τον γάμο, την οικογένεια, τη γονεϊκότητα και τις σχέσεις**, ώστε να διασφαλίζεται ότι τα άτομα με αναπηρία έχουν τη δυνατότητα να ασκούν το δικαίωμα να παντρεύονται (εφόσον υπάρχει πλήρης συναίνεση των μελλοντικών συζύγων), να διατηρούν τη γονιμότητά τους και να αποφασίζουν ελεύθερα και υπεύθυνα σχετικά με τον αριθμό και τον χρόνο γέννησης των παιδιών τους. Για την άσκηση των συγκεκριμένων δικαιωμάτων, θα πρέπει τα ΑμεΑ να έχουν πρόσβαση σε κατάλληλη για την ηλικία τους πληροφόρηση και εκπαίδευση αναπαραγωγικού και οικογενειακού προγραμματισμού, καθώς και να τους παρέχονται τα απαραίτητα μέσα για τον σκοπό αυτό.

- » Άρθρο 25: Τέλος, σύμφωνα με την UNCRPD, παράλληλα με το δικαίωμα στην εκπαίδευση (άρθ. 24), είναι απαραίτητο να παρέχονται στα ΑμεΑ δωρεάν ή προσιτές **υπηρεσίες ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης** και προγράμματα του ίδιου εύρους, ποιότητας και επιπέδου με αυτά που παρέχονται σε άλλα άτομα, περιλαμβανομένου του **τομέα της σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας** και των προγραμμάτων δημόσιας υγείας.

Μια πιο πρόσφατη νομοθετική πράξη που θα πρέπει να γνωρίζετε: η Στρατηγική της ΕΕ για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία (2021-2030).

Τόσο η σεξουαλική όσο και η αναπαραγωγική υγεία των ΑμεΑ αναγνωρίζονται στην πρόσφατη έκδοση της **Στρατηγικής της ΕΕ για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία (2021)**, η οποία ενσωματώνεται στον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων που αποτελούν στόχο για το 2030. Ζητούνται ρητώς βελτιώσεις στο θέμα της πρόσβασης των ΑμεΑ σε υπηρεσίες ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και πρόληψης στον τομέα της σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας.

► Σεξουαλικότητα και άτομα με αναπηρία

Τα άτομα με αναπηρία έχουν σεξουαλικές ανάγκες, όπως ακριβώς και τα άλλα άτομα. Όπως κάθε άνθρωπος, τα ΑμεΑ έχουν σεξουαλικές επιθυμίες, έχουν την ανάγκη συναισθηματικών σχέσεων και θέλουν την ελευθερία να εκφράζουν τη σεξουαλικότητά τους.

Εάν αναλογιστούμε τους διάφορους λόγους για τους οποίους αναπτύσσει κανείς σεξουαλική δραστηριότητα, γίνεται αμέσως σαφές ότι η ανθρώπινη σεξουαλικότητα είναι περίπλοκη! Η ίδια ακριβώς πολυπλοκότητα ισχύει και για τη σεξουαλική δραστηριότητα των ατόμων με αναπηρία. Κάθε άτομο ενδέχεται να αναπτύσσει σεξουαλική δραστηριότητα για διαφορετικούς λόγους. Οι αιτίες πιθανόν να είναι πολλαπλές. Κάποιες εξ αυτών ίσως φαίνονται ξεκάθαρες και άλλες είναι λιγότερο προφανείς

Η μελέτη με τίτλο «Γιατί κάνουν σεξ οι άνθρωποι» προτείνει την κατάταξη των λόγων για τους οποίους οι άνθρωποι κάνουν σεξ σε τέσσερις κατηγορίες:

- » Σωματικοί λόγοι (για να μειωθεί το στρες, για ευχαρίστηση, λόγω έλξης προς κάποιο άτομο, επειδή θέλουμε να νιώσουμε επιθυμητοί σωματικά ή για να πειραματιστούμε).
- » Συναισθηματικοί λόγοι (για να εκφράσουμε τρυφερότητα ή άλλα συναισθήματα, για να νιώσουμε εγγύτητα, από αγάπη ή από δέσμευση).

ΑΣΤΕΙΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑ. ΓΙΑΤΙ ΚΑΝΟΥΝ ΣΕΞ ΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ.

Η έρευνα έδειξε ότι υπάρχουν περισσότεροι από 237 διαφορετικοί λόγοι για τους οποίους οι άνθρωποι εμπλέκονται σε σεξουαλικές δραστηριότητες.

Μπορείτε να σκεφτείτε λόγους για να κάνει κανείς σεξ και λόγους για να μην κάνει

- » Λόγοι που αφορούν την απόκτηση χρημάτων, δουλειάς, δώρων ή ουσιών, για την απόκτηση κοινωνικού στάτους, για να γίνει κανείς πιο δημοφιλής ή για να καυχηθεί σε φίλους, για λόγους εκδίκησης ή για να κάνει άλλο άτομο να ζηλέψει, για την ανακούφιση του πονοκεφάλου ή για να καταφέρει κανείς να αποκοιμηθεί).
- » Λόγοι που σχετίζονται με την τόνωση της αυτοεκτίμησης, για τη διαφύλαξη της σχέσης, από καθήκον ή πίεση.

Διάγραμμα 1

Ορισμένοι παρομοιάζουν τη σεξουαλικότητα με ένα ταξίδι. Όταν υπάρχει έλλειψη ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης, είναι πολύ πιθανό είτε άτομα με αναπηρία είτε χωρίς αναπηρία να αισθάνονται ανήμπορα να ανταπεξέλθουν στη σεξουαλικότητα ή στα ζητήματα και τα ερωτήματα που εγείρει. Κάθε άνθρωπος θα πρέπει να νιώθει ικανός να καθορίζει τις επιλογές του στο θέμα της σεξουαλικότητας, με γνώμονα τι θεωρεί σωστό για το σώμα και το νου του. Στην πραγματικότητα, όμως, η ζωή είναι πολύπλοκη και στην πορεία της εμφανίζονται εμπόδια και σκαμπανεβάσματα, τα οποία θα χρειαστεί να υπερβεί κανείς.

Ακόμη και σήμερα πολλοί εξακολουθούν να πιστεύουν είτε ότι τα άτομα με αναπηρία είναι εκ φύσεως σεξουαλικά είτε ότι δεν είναι ή και δεν πρέπει να είναι σεξουαλικά ενεργά. Πρόκειται για μια αντίληψη καταφανώς και αποδεδειγμένα λανθασμένη σε πάρα πολλά επίπεδα: στο επίπεδο των πραγματικών δεδομένων, σε ηθικό αλλά και σε νομικό επίπεδο. Επιπλέον, η συγκεκριμένη παρανόηση παραβλέπει το δικαίωμα και την ικανότητα των ΑμεΑ να αγαπούν και να αγαπιούνται, να έχουν ερωτικές σχέσεις και να εκφράζουν τρυφερότητα.

Η σεξουαλική ευεξία και η σεξουαλική υγεία υπερβαίνουν το πεδίο της απόλαυσης. Η σεξουαλική ευεξία εμπεριέχει πολλές επιπλέον διαστάσεις, όπως την ισότητα των φύλων, την αναγνώριση των σεξουαλικών δικαιωμάτων, την εξάλειψη κάθε μορφής σεξουαλικής βίας, την καταπολέμηση των σεξουαλικά μεταδιδόμενων νοσημάτων, την πρόσβαση στην εκπαίδευση και την ενημέρωση για τη σεξουαλικότητα, καθώς επίσης την αγάπη, τη στοργή και την οικειότητα – στοιχεία εξαιρετικής σημασίας που δεν πρέπει ποτέ να ξεχνάμε.

► Εμπόδια στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία, τα σεξουαλικά και αναπαραγωγικά δικαιώματα των ΑμεΑ

Η σεξουαλικότητα, όπως καταδεικνύει ο ορισμός της, αποτελεί θεμελιώδες στοιχείο της ζωής του ανθρώπου και έχει οικουμενικό χαρακτήρα. Εντούτοις, οι διακρίσεις με βάση τη σεξουαλικότητα, αλλά και τα κοινωνικά στερεότυπα και η βία εξακολουθούν μέχρι σήμερα να συνιστούν σοβαρές απειλές, ιδίως για τα ΑμεΑ.

Φτώχεια: εμπόδιο στην εκπλήρωση των δικαιωμάτων στη σεξουαλικότητα.

Η φτώχεια αποτελεί ταυτόχρονα αίτιο και αποτέλεσμα της έλλειψης ενημέρωσης για τη σεξουαλικότητα, των ανισοτήτων και των αποκλεισμών με βάση τη σεξουαλικότητα, οδηγώντας σε προβλήματα σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας. Άνθρωποι που ζουν σε συνθήκες φτώχειας, ενδέχεται, για παράδειγμα, να στερούνται την κατάλληλη περίθαλψη, εξαιτίας της αδυναμίας τους να καλύψουν τα απαραίτητα μεταφορικά έξοδα προκειμένου να μεταβούν σε υπηρεσίες (ΠΟΥ & Ταμείο των Ηνωμένων Εθνών για τον Πληθυσμό, 2009). Το ποσοστό των ατόμων με αναπηρία που ζουν σε συνθήκες φτώχειας είναι πολύ μεγαλύτερο – σε ορισμένες χώρες έως και διπλάσιο – από εκείνο του γενικού πληθυσμού (Τμήμα Οικονομικών και Κοινωνικών Υποθέσεων των Ηνωμένων Εθνών, 2019, σ. 5).

Σεξουαλική εκμετάλλευση και κακοποίηση: ένας κίνδυνος που οφείλουμε να μην αγνοούμε.

Τα ΑμεΑ, και ιδίως οι γυναίκες και τα άτομα με νοητικές αναπτυξιακές αναπηρίες, έχουν μεγαλύτερες πιθανότητες να πέσουν θύματα **σεξουαλικής εκμετάλλευσης και κακοποίησης** ή ακόμα και να υποστούν **παραβιάσεις των αναπαραγωγικών τους δικαιωμάτων**. Υπάρχουν περιπτώσεις όπου ΑμεΑ υποβλήθηκαν σε αναγκαστικές στείρωσεις και σε αμβλώσεις παρά τη θέλησή τους (Tilley, McKenzie & Kathard, 2012) ή σε ιατρικές πράξεις που δεν κατανοούν και για τις οποίες δεν έχει προηγηθεί η ενημέρωση και συναίνεσή τους.

Ανεπαρκής εκπαίδευση: εμπόδιο στην έκφραση σεξουαλικών επιθυμιών

Ένα ακόμη εμπόδιο για τα ΑμεΑ είναι η **ανεπαρκής, επίσημη ή άτυπη, εκπαίδευση και ενημέρωση** στο θέμα της σεξουαλικότητας. Η σεξουαλική αγωγή συνήθως δεν είναι προσαρμοσμένη στις ανάγκες των ΑμεΑ, προσφέρεται τυπικά από επαγγελματίες φροντιστές ή διδάσκεται από τη σκοπιά της σωματικής διάστασης, χωρίς να παρέχεται κάποια διαπαιδαγώγηση που να εμπεριέχει τη συναισθηματική και σχεσιακή πλευρά της σεξουαλικότητας. Δυστυχώς, πολλοί γονείς, εργαζόμενοι στον τομέα της υγείας και εκπαιδευτικοί δηλώνουν πως δεν θεωρούν ότι έχουν τα απαραίτητα προσόντα για να παρέχουν τη συγκεκριμένη αγωγή, καθώς δεν είναι επαρκώς καταρτισμένοι ή δεν αισθάνονται άνετα να μιλούν για τη σεξουαλικότητα (ΠΟΥ & Ταμείο των Ηνωμένων Εθνών για τον Πληθυσμό, 2009). Το γεγονός αυτό εξακολουθεί να ισχύει, μολονότι σήμερα υπάρχει υλικό σχεδιασμένο από ειδικούς, είναι προσβάσιμο και ο όγκος του αυξάνεται συνεχώς.

Ελλιπής έρευνα για το θέμα: η ύπαρξη σχετικών ερευνών και πολιτικών επηρεάζει την άσκηση και τη διασφάλιση των δικαιωμάτων στη σεξουαλικότητα.

Η ελλιπής έρευνα αποτελεί ένα ακόμη ζήτημα όσον αφορά τη σεξουαλικότητα των ΑμεΑ. Οι υπάρχουσες μελέτες είναι σε αρκετές περιπτώσεις παρωχημένες και ανεπαρκείς. Πολύ συχνά απουσιάζουν διαδικασίες συστηματικής παρακολούθησης και ελέγχου με βάση δείκτες προόδου, οι οποίες να διασφαλίζουν την αποτελεσματική εφαρμογή πολιτικών και προγραμμάτων.

Επιπτώσεις των συγκεκριμένων φραγμών την υγεία

Εξαιτίας των συγκεκριμένων φραγμών, που περιορίζουν την πρόσβαση των ΑμεΑ στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία, τα άτομα με αναπηρία είναι εκτεθειμένα σε μια σειρά κινδύνων σχετικών με την υγεία και την αναπαραγωγή, όπως οι ανεπιθύμητες εγκυμοσύνες, η πρόωπη τεκνοποίηση, οι αμβλώσεις σε επισφαλείς συνθήκες και τα σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα, συμπεριλαμβανομένου του HIV/AIDS (Τμήμα Οικονομικών και Κοινωνικών Υποθέσεων των Ηνωμένων Εθνών, 2019, σ. 64). Η προώθηση της θετικής και υγιούς σεξουαλικής ανάπτυξης των ΑμεΑ απαιτεί ένα ευρύ πεδίο κατανόησης των υφιστάμενων φραγμών, ώστε να αντιμετωπιστούν τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο.

Γνωριμία με την Υποστηριζόμενη Λήψη Αποφάσεων (ΥΛΑ)

► Εισαγωγή στην Υποστηριζόμενη Λήψη Αποφάσεων στο πλαίσιο των συγκεκριμένων κατευθυντήριων γραμμών

Οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές, στο πλαίσιο του προγράμματος SMARTS (Supporting Me About Rights to Sexuality - Υποστήριξη για τα δικαιώματα μου στη σεξουαλικότητα), το οποίο χρηματοδοτείται από την ΕΕ, παρέχουν οδηγίες για τη βελτίωση του τρόπου υποστήριξης των ΑμεΑ προκειμένου να λαμβάνουν τις δικές τους αποφάσεις στο πεδίο της σεξουαλικότητας, χρησιμοποιώντας την προσέγγιση της Υποστηριζόμενης Λήψης Αποφάσεων (ΥΛΑ).

Η ΥΛΑ μπορεί να εφαρμοστεί σε κάθε πτυχή της ζωής, από τα οικονομικά και την υγεία έως τον ελεύθερο χρόνο και σε πολλούς ακόμη τομείς! Στην πραγματικότητα, είναι δυνατή η χρήση της ΥΛΑ για τη λήψη οποιασδήποτε απόφασης!

Σε αυτήν την ενότητα, περιγράφονται οι κυριότερες πτυχές της ΥΛΑ, με στόχο να αποκτήσει ο κάθε ενδιαφερόμενος μια συνολική εικόνα των βασικών χαρακτηριστικών και του τρόπου λειτουργίας της.

Θα θέλαμε να επισημάνουμε ότι οι μεθοδολογίες και οι διαδικασίες της ΥΛΑ που παρουσιάζονται εδώ βασίζονται στο έργο iDecide, το οποίο χρηματοδοτήθηκε από το πρόγραμμα Erasmus+ της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το έργο iDecide, επισκεφθείτε την ιστοσελίδα: <https://idecide-project.eu/index.php/el/>

► ΥΛΑ και Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία (UNCRPD)

Οι μηχανισμοί της ΥΛΑ αποτελούν βασικό εργαλείο για την εφαρμογή της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία (UNCRPD). Η Σύμβαση ορίζει ότι τα κράτη μέλη, οι φορείς λήψης αποφάσεων, οι επαγγελματίες και η κοινωνία στο σύνολό της οφείλουν να αποστασιοποιηθούν από το παγιωμένο ιατρικό μοντέλο της αναπηρίας.

Το εν λόγω μοντέλο αντιλαμβάνεται τα άτομα με αναπηρία σε παθητικό ρόλο, ως «ασθενείς» που χρήζουν ιατρικής βοήθειας, δημιουργώντας συνθήκες εξάρτησης και διαχωρισμού. Αντιθέτως, η UNCRPD καλεί τα κράτη μέλη να αμφισβητήσουν τις πρακτικές τους και επιπλέον να ενστερνιστούν και να υιοθετήσουν την **Προσέγγιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων**, η οποία αποτελεί τον μοναδικό τρόπο για να διασφαλίσουμε ότι τα άτομα με αναπηρία θα απολαμβάνουν πλήρη και ίσα δικαιώματα. Σύμφωνα με την Προσέγγιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η αναπηρία θεωρείται εξελισσόμενη έννοια, η οποία απορρέει από την αλληλεπίδραση ανάμεσα στα άτομα που φέρουν κάποια σωματική βλάβη, αφενός,

και στα συμπεριφορικά και περιβαλλοντικά εμπόδια που δυσχεραίνουν την πλήρη συμμετοχή τους στην κοινωνία, αφετέρου. Η εν λόγω προσέγγιση προάγει και σέβεται την εγγενή αξιοπρέπεια των ΑμεΑ, εστιάζοντας στις ίσες ευκαιρίες, στην εξάλειψη των διακρίσεων και στη συμπερίληψη.

Η μετάβαση από το ιατρικό μοντέλο στο μοντέλο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ίσως είναι δύσκολη, είναι όμως ζωτικής σημασίας για την καθιέρωση της Υποστηριζόμενης Λήψης Αποφάσεων (ΥΛΑ).

Η Σύμβαση ορίζει ότι τα ΑμεΑ έχουν δικαίωμα στην παροχή εξατομικευμένης υποστήριξης για να υπερκεράσουν τους φραγμούς που εμποδίζουν την πλήρη και ουσιαστική συμμετοχή τους στην κοινωνία σε ισότιμη βάση με τα άλλα άτομα. Η προσέγγιση της Σύμβασης αναγνωρίζει ότι πρωταρχικός σκοπός της υποστήριξης δεν είναι απλώς η παροχή υπηρεσιών και στήριξης προς όφελος του ατόμου (προσέγγιση γνωστή και ως κατευθυνόμενη λήψη αποφάσεων), αλλά η παροχή υποστήριξης και υπηρεσιών βασιζόμενων στη βούληση, τις επιθυμίες και τις προτιμήσεις του υποστηριζόμενου ατόμου. Η διαδικασία της ΥΛΑ προσφέρει στα ΑμεΑ τη δυνατότητα να λαμβάνουν τις δικές τους αποφάσεις.

Η προσέγγιση ΥΛΑ είναι άρρηκτα συνυφασμένη με μια προσέγγιση «συμπαγωγής». Η «συμπαγωγή» προϋποθέτει τη συμμετοχή του υποστηριζόμενου ατόμου στον σχεδιασμό, την εφαρμογή και την αξιολόγηση των υπηρεσιών ή της υποστήριξης που λαμβάνει, έχοντας διπλό αντίκτυπο: Πρώτον, οι ίδιες οι υπηρεσίες καθίστανται αποτελεσματικότερες ως προς τον προσδιορισμό των επιδιωκόμενων στόχων, εφόσον καλούνται να αντιμετωπίσουν τα προβλήματα που αναγνωρίζει ή εκφράζει ευθέως το υποστηριζόμενο άτομο. Δεύτερον, το υποστηριζόμενο άτομο ενδυναμώνεται, καθώς οι επαγγελματίες και τα υπόλοιπα ενδιαφερόμενα μέρη τού συμπεριφέρονται ως ισότιμοι εταίροι, εκτιμούν και σέβονται τη γνώμη του.

Η συμπαγωγή είναι παρούσα σε κάθε στάδιο της διαδικασίας ΥΛΑ, διότι απαιτείται – στον μέγιστο δυνατό βαθμό – η συμμετοχή του υποστηριζόμενου ατόμου στον προσδιορισμό των αναγκών υποστήριξης, στην επιλογή του υποστηρικτή, στη συμφωνία για τους όρους της παρεχόμενης υποστήριξης, στην αξιολόγηση της ικανοποίησης και των αποτελεσμάτων.

Άρθρο 12 στο πλαίσιο της UNCRPD

Το άρθρο 12 της UNCRPD κατοχυρώνει τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία στην δικαιοπρακτική ικανότητα, σε ίση βάση με τους άλλους, σε κάθε πτυχή της ζωής, συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος να έχουν ισότιμη πρόσβαση στην απόκτηση ή την κληρονομιά περιουσίας και να ασκούν τον έλεγχο των οικονομικών τους υποθέσεων. Όλα τα ανωτέρω υπόκεινται σε μέτρα προστασίας που αντιστοιχούν και προσαρμόζονται στις εκάστοτε προσωπικές περιστάσεις, και τα οποία εφαρμόζονται για το μικρότερο δυνατό χρονικό διάστημα.

Το άρθρο 12 της UNCRPD αναφέρει σαφέστατα ότι η δικαιοπρακτική ικανότητα δεν πρέπει να συγχέεται με τη διανοητική ικανότητα ή την ικανότητα λήψης αποφάσεων, και ότι

συνεπάγεται την ισότιμη αναγνώριση όλων έναντι του νόμου. Κανένας δεν επιτρέπεται να στερείται την δικαιοπρακτική του ικανότητα απλώς και μόνο επειδή χρειάζεται βοήθεια στη λήψη αποφάσεων.

Επιπλέον, οι κυβερνήσεις είναι υποχρεωμένες να παρέχουν στα ΑμεΑ κάθε απαραίτητη υποστήριξη για τη λήψη αποφάσεων. Η υποστήριξη μπορεί να είναι «επίσημη ή άτυπη» και να έχει τη μορφή «ρυθμίσεων διαφορετικού είδους και βαθμού». Για το είδος και τον βαθμό της υποστήριξης θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η ποικιλομορφία των ΑμεΑ. Θα πρέπει, επίσης, να υπάρχει και να είναι διαθέσιμη στα ΑμεΑ δέσμη κατάλληλων μέτρων που θα τους επιτρέπει να λαμβάνουν υποστήριξη σύμφωνα με τη βούληση και τις προτιμήσεις τους. Η υποστήριξη μπορεί να περιλαμβάνει την παροχή πληροφοριών σε απλή προφορική γλώσσα ή μέσω κειμένων για όλους (easy to read), την παρουσίαση και επεξήγηση διαφορετικών επιλογών, ή, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, τη διατύπωση άποψης, η οποία όμως θα βασίζεται σε μια βαθύτερη γνώση της βούλησης, των επιθυμιών και των προτιμήσεων των υποστηριζόμενων, μέσα από τη μακροχρόνια σχέση εμπιστοσύνης μεταξύ του ατόμου που έχει ανάγκη υποστήριξης και του ατόμου που την παρέχει. Οι απόψεις και οι αποφάσεις των ατόμων με αναπηρία θα πρέπει να λαμβάνονται πάντοτε υπόψη και να γίνονται σεβαστές, ανεξαρτήτως της γνώμης των υποστηρικτών για την εκάστοτε άποψη ή απόφαση. **Προκειμένου να εφαρμοστεί το άρθρο 12 της UNCRPD, χρειάζεται να υπάρξει στροφή προς μια κατεύθυνση σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, με την υποστηριζόμενη λήψη αποφάσεων να αντικαθιστά την προσέγγιση της κατευθυνόμενης λήψης αποφάσεων.**

Στην πράξη, η άσκηση δικαιοπρακτικής ικανότητας σημαίνει να λαμβάνει κανείς αποφάσεις για τον εαυτό του σε όλους τους τομείς της ζωής: την ιατρική περίθαλψη, τη στέγαση, την εργασία, τις σχέσεις, τα οικονομικά, τα παιδιά, τον οικογενειακό προγραμματισμό και την παρουσία, μεταξύ άλλων. Η Σύμβαση ορίζει διαδικασίες όπως, για παράδειγμα, τα δίκτυα υποστήριξης, τις συμφωνίες υποστήριξης, τις ομάδες αλληλοϋποστήριξης και αυτοϋποστήριξης, την υποστήριξη για αυτοσυνηγορία, την ανεξάρτητη συνηγορία και τις οδηγίες που δίνονται εκ των προτέρων.

Η μεθοδολογία ΥΛΑ, η οποία περιγράφεται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές, διέπεται από τις αρχές της UNCRPD. Κατά συνέπεια, κάθε υποστηρικτής που ακολουθεί τη συγκεκριμένη διαδικασία οφείλει να κατανοεί πλήρως, να ασπάζεται και να υποστηρίζει τη Σύμβαση και τις αρχές της, πράγμα που αποτελεί ζήτημα κομβικής σημασίας.

► Τι είναι, λοιπόν, η Υποστηριζόμενη Λήψη Αποφάσεων (ΥΛΑ);

Υποστηριζόμενη Λήψη Αποφάσεων (ΥΛΑ): Η ΥΛΑ δημιουργεί τις κατάλληλες συνθήκες προκειμένου το ίδιο το άτομο με αναπηρία να λαμβάνει ενημερωμένες αποφάσεις. Οι αποφάσεις δεν λαμβάνονται από άλλα πρόσωπα εξ ονόματος των ΑμεΑ ή για το καλό τους. Κάτι τέτοιο θα σήμαινε διολίσθηση προς την κατευθυνόμενη λήψη αποφάσεων.

Η απόφαση ενός ατόμου με αναπηρία πρέπει να γίνεται σεβαστή ακόμα και αν σύμφωνα με άλλους δεν είναι η καλύτερη δυνατή απόφαση. Ουσιαστικό στοιχείο της διαδικασίας ΥΛΑ αποτελεί το να αναγνωρίζεται και να επιτρέπεται στα ΑμεΑ το δικαίωμα να κάνουν λάθη ή απερίσκεπτες επιλογές.

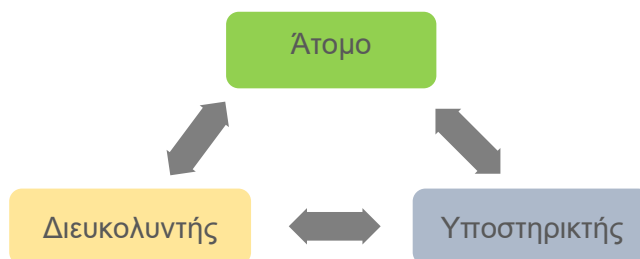
Καθήκον Φροντίδας

Μολονότι όλοι έχουμε δικαίωμα να κάνουμε λάθη και απερίσκεπτες επιλογές (πολύ συχνά είναι και ένας τρόπος να μαθαίνουμε!), ως υποστηρικτές ατόμων με αναπηρία έχουμε επίσης το καθήκον της φροντίδας. Αυτό σημαίνει ότι έχουμε ευθύνη για την ασφάλεια και την ευημερία των ατόμων που υποστηρίζουμε. Η διατήρηση της ισορροπίας ανάμεσα στο δικαίωμα στην αυτονομία και το δικαίωμα στη φροντίδα ενδέχεται να είναι δύσκολη ορισμένες φορές. Οφείλουμε να εξετάζουμε το ζήτημα κατά περίπτωση και απαιτείται μεγάλη προσοχή προκειμένου να διασφαλίζεται ότι τα ΑμεΑ δεν υφίστανται διαφορετική μεταχείριση κατά τη διαδικασία αυτή και ότι το γεγονός της αναπηρίας δεν χρησιμοποιείται ως λόγος για τη στέρηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων τους. Για παράδειγμα, θα αποτρέπαμε ένα άτομο χωρίς αναπτυξιακή αναπηρία από το να αυτοκτονήσει, να βλάψει άλλους ή να αυτοτραυματιστεί (περιπτώσεις άμεσου κινδύνου σοβαρής σωματικής βλάβης ή θανάτου). Όμως, δεν θα του στερούσαμε το δικαίωμα να καπνίζει ή να ακολουθεί ανθυγιεινή διατροφή, μολονότι οι συνήθειες αυτές προκαλούν σοβαρά προβλήματα σε ένα μακροπρόθεσμο επίπεδο. Το βασικό είναι να εξασφαλίζεται ότι το υποστηριζόμενο άτομο κατανοεί τις πιθανές συνέπειες των πράξεων του και αποφασίζει υπό αυτό το πρίσμα. Πρόκειται για ζήτημα ιδιαίτερης βαρύτητας, στο οποίο θα επανέλθουμε στη συνέχεια, σε επόμενα σημεία της παρούσας οδηγίας.

Η Συμφωνία της ΥΛΑ

Η Συμφωνία ΥΛΑ αποτελεί βασικό εργαλείο της διαδικασίας ΥΛΑ. Πρόκειται για έγγραφο το οποίο συντάσσεται με σκοπό την επισημοποίηση της διαδικασίας ΥΛΑ και συνυπογράφεται από το υποστηριζόμενο άτομο (το άτομο με αναπηρία), από τον υποστηρικτή, που δεσμεύεται να παρέχει καθοδήγηση, υποστήριξη και αρωγή στη λήψη αποφάσεων σε εκείνους τους τομείς της ζωής που ορίζονται στο έγγραφο, και από τον διευκολυντή. Οι ρόλοι αυτοί προσδιορίζονται και εξηγούνται στη συνέχεια.

Το άτομο που έχει την ανάγκη ή την επιθυμία υποστήριξης μέσω της ΥΛΑ πρέπει να ζητήσει οικειοθελώς την παροχή τη συγκεκριμένης υπηρεσίας. Η συμμετοχή του, δηλαδή, δεν μπορεί να είναι αποτέλεσμα πιέσεων ή εξαναγκασμού. Από την άλλη πλευρά, η ενημέρωση των ΑμεΑ για την ύπαρξη της υπηρεσίας ΥΛΑ και η παροχή σχετικών πληροφοριών είναι πράξεις απολύτως θεμιτές. Οι ρόλοι που καθορίζονται στη συμφωνία οφείλουν να βασίζονται σε σχέσεις εμπιστοσύνης με το άτομο που θα λειτουργήσει ως υποστηρικτής και το άτομο που θα λειτουργήσει ως διευκολυντής. Επίσης, θα πρέπει το υποστηριζόμενο άτομο να έχει τη δυνατότητα να ακυρώσει ή να τροποποιήσει τη συμφωνία ανά πάσα στιγμή, σε περίπτωση που δεν είναι ευχαριστημένο με τον τρόπο λειτουργίας της.

Διάγραμμα 2. Συμφωνία ΥΛΑ: μια τριμερής σχέση.

Παρότι η Σύμβαση UNCRPD αποτελεί νομικά δεσμευτική συνθήκη, αυτήν τη στιγμή, σε διεθνές επίπεδο, είναι ελάχιστες οι χώρες που έχουν προβεί στην αναγκαία νομοθετική μεταρρύθμιση προκειμένου να συμπεριλάβουν, να ενσωματώσουν και να αναγνωρίσουν στο νομικό τους πλαίσιο μέτρα τα οποία θα στηρίζονται στη βούληση, τις επιθυμίες και τις προτιμήσεις των ΑμεΑ. Πρακτικά, αυτό συνεπάγεται τα εξής:

- » Η συμφωνία ΥΛΑ δεν είναι νομικά δεσμευτική διότι οι περισσότερες χώρες δεν την έχουν ακόμη ενσωματώσει στο εθνικό νομικό τους πλαίσιο, μολονότι με την πάροδο του χρόνου σημειώνονται αλλαγές;
- » Δεν υπάρχει επίσημη εγγραφή της Συμφωνίας ΥΛΑ σε κανένα δημόσιο μητρώο και δεν έχει εγκριθεί από διαπιστευμένους, αρμόδιους φορείς και νομικά όργανα;
- » Η συμφωνία από μόνη της δεν παρέχει στον υποστηρικτή κανένα νόμιμο δικαίωμα πρόσβασης και συναλλαγής με υπηρεσίες, εξωτερικούς επαγγελματίες ή το κοινωνικό δίκτυο του υποστηριζόμενου ατόμου για τη συλλογή πληροφοριών, ακόμη και αν τέτοιες πληροφορίες θα μπορούσαν να είναι βοηθητικές ή χρήσιμες για τον υποστηρικτή ή το υποστηριζόμενο άτομο.

Το γεγονός ότι στις περισσότερες χώρες απουσιάζει η επίσημη νομική στήριξη της ΥΛΑ αποτελεί μειονέκτημα, ωστόσο στην πράξη αυτό δεν εμποδίζει την παροχή της, προσφέροντας τη δυνατότητα για σημαντικά οφέλη στο πεδίο της προσωπικής αυτονομίας και των επιλογών.

► Δημιουργία υπηρεσιών ΥΛΑ

Συμφωνία ΥΛΑ

1. Σύναψη συμφωνίας ΥΛΑ

Οι επαγγελματικές υποχρεώσεις στο πλαίσιο της συμφωνίας ΥΛΑ περιλαμβάνουν:

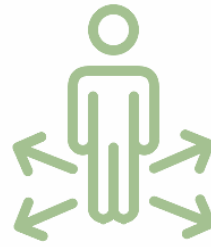
- » *Το καθήκον της παροχής υπηρεσιών υποστήριξης.* Με την υπογραφή της συμφωνίας, οι συμμετέχοντες δεσμεύονται να παρέχουν υποστήριξη στο άτομο με αναπηρία.
- » *Διεπιστημονική επαγγελματική προσέγγιση.* Οι συμφωνίες ΥΛΑ δεν αφορούν εξ ορισμού κάποιο συγκεκριμένο επάγγελμα. Στη συμφωνία μπορεί να μετέχει ένα ευρύ φάσμα επαγγελματιών, όπως κοινωνικοί λειτουργοί, φροντιστές, δικηγόροι, επαγγελματίες υγείας ή εξειδικευμένοι στον τομέα της αναπηρίας επαγγελματίες. Το κοινωνικό δίκτυο του υποστηριζόμενου ατόμου - οικογένεια, φίλοι, συγγάμοι και γνωστοί - οφείλει να γνωρίζει την ύπαρξη της ΥΛΑ, ώστε να έχει τη δυνατότητα:
 - ο να συμβάλλει στην αποτελεσματική λειτουργία της;
 - ο να προσφέρει καινοτόμους τρόπους υποστήριξης του ατόμου.

Ασφαλώς, όταν πρόκειται για προσωπικά δεδομένα, ισχύουν οι συνήθεις διαδικασίες εμπιστευτικότητας και οι ρυθμίσεις του Γενικού Κανονισμού για την Προστασία Δεδομένων (GDPR).

Οι διαφορετικοί ρόλοι στη Συμφωνία ΥΛΑ

Οι τρεις βασικοί ρόλοι στη Συμφωνία ΥΛΑ:

- 1) το υποστηριζόμενο άτομο;
- 2) ο υποστηρικτής;
- 3) ο διευκολυντής.

Όλα τα συμβαλλόμενα μέρη της συμφωνίας ΥΛΑ οφείλουν να ακολουθούν τρεις γενικές αρχές:

- » Το σύνολο του έργου και των ενεργειών που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο της συμφωνίας ΥΛΑ θα βασίζεται στις επιθυμίες και τις προτιμήσεις του υποστηριζόμενου ατόμου.
- » Η τελική απόφαση πρέπει να λαμβάνεται από το υποστηριζόμενο άτομο.
- » Ο υποστηρικτής, ανεξάρτητα από τη δική του προσωπική ή επαγγελματική άποψη, οφείλει να αποδέχεται όλες τις αποφάσεις του υποστηριζόμενου ατόμου.

Επιμερισμός των ρόλων:

1. Το υποστηριζόμενο άτομο θα πρέπει να είναι σε θέση:

- » Να εκφράσει την επιθυμία να λάβει υποστήριξη ή να λήξει την υποστήριξη;
- » Να εκφράζει τις προτιμήσεις και τις επιθυμίες του;
- » Να διαμορφώσει σχέση εμπιστοσύνης με άλλο άτομο ή άτομα, από τα οποία επιθυμεί να λάβει υποστήριξη;
- » Να υποδείξει σε ποιες αποφάσεις ή σε ποιους τομείς ενδέχεται να χρειάζεται υποστήριξη;
- » Να γνωρίζει ότι το ίδιο λαμβάνει την τελική απόφαση (και όχι ο υποστηρικτής).

2. Ο υποστηρικτής:

Στον ρόλο του υποστηρικτή μπορεί να τοποθετηθεί οποιοσδήποτε είτε από το άμεσο περιβάλλον του ατόμου, την οικογένεια, τους φίλους και το κοινωνικό του δίκτυο, είτε από μια επαγγελματική υπηρεσία υποστήριξης. Το πρόγραμμα SMARTS προκρίνει τη συμμετοχή υποστηρικτών που θα είναι σε θέση να συντονίζουν τους διαθέσιμους πόρους και τις διαθέσιμες προς το άτομο υπηρεσίες, παρότι αντιλαμβανόμαστε ότι κάτι τέτοιο ίσως να μην είναι πάντοτε εφικτό.

Ο υποστηρικτής είναι απαραίτητο να διαθέτει τις ακόλουθες δεξιότητες και αξίες:

- » Την ικανότητα να σέβεται και να εκτιμά την αυτονομία και την αξιοπρέπεια του υποστηριζόμενου ατόμου, να κατανοεί και να σέβεται τους στόχους, τις αξίες και τις προτιμήσεις του.
- » Την ικανότητα να χρησιμοποιεί και να κατανοεί τη μέθοδο επικοινωνίας που προτιμά το υποστηριζόμενο άτομο.

- » Την ικανότητα να σέβεται τον ιδιαίτερο τρόπο λήψης αποφάσεων του υποστηριζόμενου ατόμου και να αντιλαμβάνεται τότε και πώς μπορεί να του προσφέρει την καλύτερη υποστήριξη.
- » Την ικανότητα να διαμορφώσει σχέση εμπιστοσύνης με το υποστηριζόμενο άτομο και να διαθέτει όσο χρόνο χρειάζεται προκειμένου να το υποστηρίξει στη λήψη της κάθε απόφασης.
- » Την ενσυναίσθηση και την ικανότητα να επικοινωνεί με σαφήνεια με το υποστηριζόμενο άτομο, με τρόπο κατάλληλο και προσιτό.
- » Την ικανότητα αναστοχασμού σχετικά με την πρακτική του.

Κύρια καθήκοντα που αναλαμβάνει ο υποστηρικτής

- » Να αξιολογήσει τις δεξιότητες του υποστηριζόμενου ατόμου όσον αφορά τη λήψη αποφάσεων στους συγκεκριμένους τομείς που καταγράφονται στη συμφωνία ΥΛΑ.
- » Να διερευνήσει μαζί με το υποστηριζόμενο άτομο εκείνους τους τομείς στους οποίους ενδέχεται να χρειάζεται βοήθεια για να λάβει αποφάσεις.
- » Να καταρτίσει και να εφαρμόσει, από κοινού με το υποστηριζόμενο άτομο, ένα εξατομικευμένο σχέδιο ΥΛΑ, προκειμένου να βοηθήσει το υποστηριζόμενο άτομο να λάβει τις δικές του αποφάσεις.
- » Να μελετά ερευνητικό υλικό, ώστε να βοηθά το υποστηριζόμενο άτομο να κατανοεί τις απαραίτητες πληροφορίες προκειμένου να λάβει τις δικές του αποφάσεις.
- » Να βοηθά το υποστηριζόμενο άτομο να συμβουλευέται διαφορετικές πηγές.
- » Να συνδράμει το υποστηριζόμενο άτομο σε συναντήσεις με άλλους φορείς και επαγγελματίες, με σκοπό την παροχή ενημέρωσης και την εξέταση πιθανών επιλογών.
- » Να βοηθά το υποστηριζόμενο άτομο να αναλύει τις διαφορετικές επιλογές.
- » Να διασφαλίζει ότι το υποστηριζόμενο άτομο έχει κατανοήσει τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα των επιλογών που συνδέονται με την εκάστοτε απόφαση.
- » Να διασφαλίζει ότι το υποστηριζόμενο άτομο έχει κατανοήσει τις ενδεχόμενες συνέπειες της απόφασης.
- » Να βοηθά το υποστηριζόμενο άτομο να ανακοινώσει την απόφαση ή τις αποφάσεις του στην οικογένειά του ή σε τρίτους και να διευκολύνει την ορθή υλοποίηση των επιλογών του. Όπου κρίνεται απαραίτητο, ο υποστηρικτής συνηγορεί υπέρ της υλοποίησης της απόφασης.

Σημείωση: Ο ρόλος του υποστηρικτή ΔΕΝ είναι να υλοποιήσει την απόφαση της ΥΛΑ. Για να οργανωθεί η υλοποίηση της απόφασης επιλέγεται από τον οργανισμό ή το προσωπικό που στελεχώνει την ομάδα κάποιος εργαζόμενος με καίρια θέση. Το έργο αυτό θα πρέπει να ανατίθεται στο καταλληλότερο άτομο. Μπορεί κάλλιστα να είναι ο υποστηρικτής ή κάποιο άλλο πρόσωπο. Εάν πρόκειται για διαφορετικό άτομο, τότε η καταγραφή της διαδικασίας ΥΛΑ θα αποτελέσει για αυτόν μια χρήσιμη αφετηρία.

- » Να βοηθά το υποστηριζόμενο άτομο να συμπληρώσει εκθέσεις ελέγχου και αξιολογήσεις.
- » Να παρακολουθεί και να καταγράφει όλες τις δραστηριότητες και τις ενέργειες που απορρέουν από τη συμφωνία ΥΛΑ.

3. Ο διευκολυντής

Ο διευκολυντής είναι εξωτερικός συνεργάτης στη σχέση υποστήριξης και θεωρείται εγγυητής και σύμβουλος κατά τη διάρκεια των διαφορετικών σταδίων της συμφωνίας ΥΛΑ. Είναι επιφορτισμένος να συμβουλεύει και να καθοδηγεί το υποστηριζόμενο άτομο και τον υποστηρικτή κατά την επισημοποίηση κάθε συμφωνίας ΥΛΑ.

Ο ρόλος του διευκολυντή, κατά μία έννοια, είναι εκείνος ενός εξειδικευμένου διαχειριστή της σχέσης μεταξύ υποστηρικτή και υποστηριζόμενου.

Ο διευκολυντής συμβάλλει στην οικοδόμηση αυτής της σχέσης πάνω σε ξεκάθαρες βάσεις, στην παρακολούθηση της σχέσης, στη διάλυση πιθανών αμφιβολιών και την επίλυση ενδεχόμενων αντιπαραθέσεων μεταξύ των δύο πλευρών. Ουσιαστικά, ο διευκολυντής ενεργεί ως εγγυητής, διασφαλίζοντας τον σεβασμό των δικαιωμάτων του υποστηριζόμενου ατόμου.

Ο ρόλος του διευκολυντή συνοψίζεται ως εξής:

- » Να παρέχει συμβουλές σχετικά με τον τρόπο λειτουργίας της συμφωνίας ΥΛΑ.
- » Να βοηθά το υποστηριζόμενο άτομο να επιλέξει τους κατάλληλους υποστηρικτές.
- » Να συνδράμει το υποστηριζόμενο άτομο και τον υποστηρικτή στην επίλυση των όποιων διαφορών
- » Να διατηρεί τακτικά επαφή με τους συμμετέχοντες, ώστε να ελέγχει, χρησιμοποιώντας εποπτικές δεξιότητες, ότι το καθεστώς υποστήριξης λειτουργεί ομαλά.
- » Να παρακολουθεί και να καταγράφει είτε την προγραμματισμένη λήξη είτε τον τερματισμό της συμφωνίας ΥΛΑ, ενημερώνοντας για το τέλος της τα πρόσωπα που συμμετέχουν στην διαδικασία.

Ο διευκολυντής οφείλει να κατανοεί πλήρως τη διαδικασία της ΥΛΑ και τους όρους της συμφωνίας ΥΛΑ, καθώς και να είναι σε θέση να επικοινωνεί εξίσου με το υποστηριζόμενο άτομο και τον υποστηρικτή, χρησιμοποιώντας την κατάλληλη γλώσσα, στρατηγικές διαμεσολάβησης και κοινωνικές δεξιότητες, όπως, λόγου χάρη, να επιδεικνύει αποφασιστικότητα.

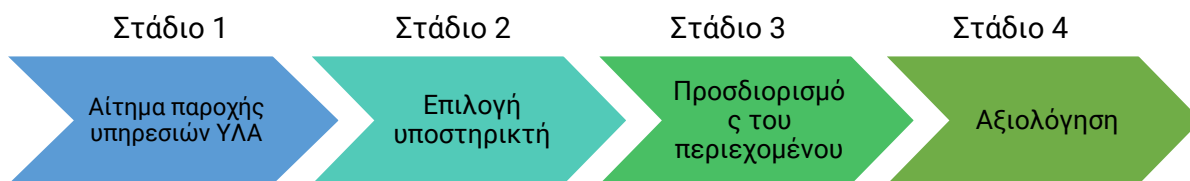
Το υποστηριζόμενο άτομο ή ο υποστηρικτής έχουν τη δυνατότητα να απευθύνονται στον διευκολυντή είτε για να διευκρινιστεί και να βελτιωθεί το περιεχόμενο της συμφωνίας ΥΛΑ είτε για τον τερματισμό της.

Ο διευκολυντής μπορεί να είναι είτε κάποιος επαγγελματίας - ιδανικά να προέρχεται από τον φορέα ή την υπηρεσία απασχόλησης του υποστηρικτή - είτε κάποιο πρόσωπο

από το κοινωνικό δίκτυο ή την οικογένεια του υποστηριζόμενου ατόμου, που να διαθέτει τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες.

► Τα βασικά στάδια της Υποστηριζόμενης Λήψης Αποφάσεων

Η διαδικασία ΥΛΑ υλοποιείται και ολοκληρώνεται μέσω τεσσάρων βασικών σταδίων, που ξεκινούν με το αίτημα παροχής της υπηρεσίας και καταλήγουν με την αξιολόγηση της παρασχεθείσας υποστήριξης. Το επόμενο διάγραμμα (διάγραμμα 3) συνοψίζει τα τέσσερα στάδια της διαδικασίας ΥΛΑ.

Διάγραμμα 3. Διαδικασία ΥΛΑ: βασικά στάδια

Στάδιο 1: Αίτημα παροχής υπηρεσιών ΥΛΑ

Το άτομο με αναπηρία θα ζητήσει υποστήριξη στη λήψη αποφάσεων για διαφορετικούς τομείς της ζωής του. Συνήθως εκφράζει την επιθυμία του αυτή σε κάποιο άτομο που εργάζεται στην υπηρεσία υποστήριξής του, σε έναν επαγγελματία ή σε ομότιμο πρόσωπο από τον κύκλο των γνωριμιών του. Τα πρόσωπα αυτά (τα οποία θα λάβουν το αίτημα υποστήριξης και δυνητικά θα ενεργήσουν ως υποστηρικτές) θα πρέπει να είναι σε θέση να αναγνωρίσουν με ποιον τρόπο η διαδικασία ΥΛΑ θα μπορούσε να βοηθήσει το συγκεκριμένο άτομο, καθώς και να το αναφέρουν στον φορέα τους, στην διοίκηση ή στον/στην προϊστάμενό/ή τους. Στη συνέχεια, διοργανώνεται μια συνάντηση με το άτομο που ζητά υποστήριξη, ώστε να ενημερωθεί για τη διαδικασία ΥΛΑ, με την παρουσία και τη συμμετοχή του υποψήφιου διευκολυντή, ο οποίος θα έχει επιλεγεί από έναν κατάλογο ή μια ομάδα ανθρώπων εφοδιασμένων με τις κατάλληλες δεξιότητες και προετοιμασμένων για την άσκηση του ρόλου αυτού. Ο διευκολυντής θα εξηγήσει λεπτομερώς στο υποστηριζόμενο τα δικαιώματά του και θα παρουσιάσει τα πρόσωπα που θα συμμετέχουν στη διαδικασία, τους διακριτούς ρόλους τους και τον τρόπο λειτουργίας της ΥΛΑ.

Στάδιο 2: Επιλογή υποστηρικτή

Η επιλογή υποστηρικτή είναι ουσιαστικό μέρος της διαδικασίας. Ο υποστηρικτής οφείλει να είναι διατεθειμένος να εξηγήσει πράγματα και καταστάσεις με ουδέτερο τρόπο και να βοηθά το υποστηριζόμενο άτομο να λάβει τη δική του απόφαση - ακόμα και εάν πρόκειται για απόφαση με την οποία διαφωνεί ο υποστηρικτής. Είναι ζωτικής σημασίας να αναγνωρίζεται, να γίνεται κατανοητό και σεβαστό το γεγονός ότι το άτομο που ζητά υποστήριξη έχει δικαίωμα να επιλέξει το άτομο που θα του παρέχει την υποστήριξη.

Ο διευκολυντής βοηθά το υποστηριζόμενο άτομο να επιλέξει υποστηρικτή. Το υποστηριζόμενο άτομο έχει τη δυνατότητα να ζητήσει περισσότερους από έναν υποστηρικτές, ανάλογα με το είδος των αποφάσεων που πρόκειται να λάβει. Για να επιβεβαιωθεί η καταλληλότητα του προτεινόμενου υποστηρικτή, διενεργείται συνέντευξη στην οποία συμμετέχουν όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη.

Στάδιο 3: Προσδιορισμός του περιεχομένου

Η Συμφωνία ΥΛΑ αποτελεί δέσμευση περιορισμένου χρόνου και είναι αναγκαίο να επανεξετάζεται κατά διαστήματα. Συνήθης πρακτική θεωρείται η επικαιροποίηση και αναθεώρηση του περιεχομένου και του πεδίου εφαρμογής της συμφωνίας ΥΛΑ ανά εξάμηνο. Ωστόσο, η διάρκειά της ενδέχεται να ποικίλλει, ανάλογα με τις εκάστοτε περιστάσεις.

Το υποστηριζόμενο άτομο έχει τη δυνατότητα να ακυρώσει ή να τερματίσει τη συμφωνία ΥΛΑ ανά πάσα στιγμή.

Περιεχόμενο της Συμφωνίας ΥΛΑ

Για την κατάρτισης συμφωνίας ΥΛΑ, οι επαγγελματίες οφείλουν να διασφαλίσουν ότι τα ακόλουθα στοιχεία αναφέρονται ρητά στο έγγραφο.

- » τα ονόματα του υποστηριζόμενου ατόμου, του υποστηρικτή και του διευκολυντή;
- » συνοπτική περιγραφή των τριών διαφορετικών ρόλων;
- » όσο το δυνατόν λεπτομερέστερη περιγραφή των αποφάσεων για τις οποίες το υποστηριζόμενο άτομο χρειάζεται υποστήριξη σε κάθε σχετικό τομέα;
- » τη διάρκεια ή/και την ημερομηνία αναθεώρησης της συμφωνίας;
- » τις διαδικασίες τροποποίησης ή ακύρωσης της συμφωνίας.

Τυποποιημένο υπόδειγμα συμφωνίας ΥΛΑ, συμπεριλαμβανομένων ορισμένων παραδειγμάτων, παρατίθεται στο παράρτημα 1:

Το Εξατομικευμένο Πλάνο ΥΛΑ

Μετά την ολοκλήρωση της αρχικής αξιολόγησης, είναι σημαντικό και σκόπιμο να ερωτηθεί το υποστηριζόμενο άτομο για τους συγκεκριμένους τομείς, τα θέματα, τις καταστάσεις ή τα ζητήματα για τα οποία χρειάζεται υποστήριξη στη λήψη αποφάσεων. Ο υποστηρικτής καταγράφει τις απαντήσεις αυτές, οι οποίες αποτελούν το πρώτο αντικείμενο του εξατομικευμένου πλάνου. Το εξατομικευμένο πλάνο ΥΛΑ θα πρέπει να περιλαμβάνει τις ενέργειες που προβλέπονται για κάθε ζήτημα προκειμένου να ληφθεί απόφαση, ενώ οι ενέργειες αυτές θα πρέπει να είναι προσαρμοσμένες στις δεξιότητες και τις ικανότητες του υποστηριζόμενου ατόμου. Στο εξατομικευμένο πλάνο ΥΛΑ είναι απαραίτητο να αναφέρονται τα μέσα, οι υπηρεσίες και τα άτομα από το κοινωνικό ή επαγγελματικό δίκτυο (ή δίκτυα) που εμπλέκονται σε κάθε ενέργεια, και να δίνεται ένα χρονοδιάγραμμα των ενεργειών για την αποτελεσματική εξέλιξη του πλάνου.

Το εξατομικευμένο πλάνο ΥΛΑ θα πρέπει να περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, πληροφορίες για τον τρόπο:

- » αναζήτησης πηγών πληροφόρησης;
- » συντονισμού ενεργειών με άλλες υπηρεσίες υποστήριξης ή επαγγελματίες με σκοπό την πληροφόρηση;

- » επικοινωνίας με τις υπηρεσίες υποστήριξης και τα κοινωνικά δίκτυα του υποστηριζόμενου ατόμου σχετικά με τα ζητήματα που περιλαμβάνονται στη συμφωνία ΥΛΑ;
- » προσδιορισμού των κινήσεων που θα διασφαλίζουν ότι το υποστηριζόμενο άτομο κατανοεί τις πληροφορίες και τις ενέργειες;
- » αναγνώρισης των διαφορετικών επιλογών, των πλεονεκτημάτων και των μειονεκτημάτων τους, σε κάθε ζήτημα ή κάθε απόφαση;
- » υποστήριξης του ατόμου για την αναζήτηση συμβουλών από ειδικούς, εφόσον αυτό ενδείκνυται;
- » ενημέρωσης των υπηρεσιών υποστήριξης και των κοινωνικών δικτύων του ατόμου για την απόφασή του;
- » πραγματοποίησης ενεργειών που θα βοηθήσουν στην υλοποίηση των αποφάσεων του υποστηριζόμενου ατόμου.

Το επόμενο βήμα είναι ο συντονισμός των διαθέσιμων πόρων για την εφαρμογή του εξατομικευμένου πλάνου ΥΛΑ. Ιδιαίτερη σημασία δίδεται στην καταγραφή παρατηρήσεων και σχολίων, προκειμένου να αξιολογείται η αποτελεσματικότητα του πλάνου (εάν, δηλαδή, οι ενέργειες που έγιναν βοήθησαν το υποστηριζόμενο άτομο να επιτύχει τους στόχους του) καθώς και η αποδοτικότητά του (ποσοτική αποτίμηση της προσπάθειας ή του χρόνου που χρειάστηκε για την επίτευξη των στόχων). Υπάρχει, επίσης, η δυνατότητα αναπροσαρμογής του πλάνου, λαμβάνοντας υπόψη τις εν λόγω παρατηρήσεις.

Η συχνότητα των συναντήσεων εργασίας στο πλαίσιο της ΥΛΑ εξαρτάται από την πολυπλοκότητα των ζητημάτων για τα οποία πρόκειται να ληφθούν αποφάσεις και από τις ενέργειες που δρομολογούνται. Κατά κανόνα, το ευκαίριο είναι μία συνεδρία την εβδομάδα.

Στο παράρτημα 1 παρατίθεται υπόδειγμα εξατομικευμένου πλάνου ΥΛΑ, συνοδευόμενο από παράδειγμα, καθώς και μη συμπληρωμένο έντυπο του πλάνου.

Στάδιο 4: Αξιολόγηση της υπηρεσίας ΥΛΑ

a. Βαθμός ικανοποίησης από την υπηρεσία ΥΛΑ

Ενθαρρύνεται η τακτική αξιολόγηση του βαθμού ικανοποίησης μέσω των εντύπων που παρατίθενται στη συνέχεια. Προτείνουμε η συγκεκριμένη διαδικασία να ακολουθείται τουλάχιστον ανά δίμηνο, μολονότι το χρονικό διάστημα πιθανώς να διαφέρει από άτομο σε άτομο. Συμβουλευτείτε τα έγγραφα που παρουσιάζονται στη συνέχεια τόσο για τον υποστηρικτή (έντυπο αυτοαξιολόγησης υποστηρικτή) όσο και για το υποστηριζόμενο άτομο (έντυπο ανατροφοδότησης υποστηριζόμενου ατόμου). Κατά κανόνα τα έντυπα συμπληρώνονται από τον υποστηρικτή και τον υποστηριζόμενο αντίστοιχα, ωστόσο το υποστηριζόμενο άτομο ενδέχεται να χρειαστεί βοήθεια όσον αφορά την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων, πράγμα που ίσως οδηγήσει σε αλλαγές στη διαδικασία ή στη δοκιμή διαφορετικών μεθόδων, με σκοπό τη βελτίωση της παρεχόμενης υποστήριξης.

Ο διαμεσολαβητής δεν είναι απλώς υπεύθυνος για την εποπτεία της συμφωνίας ΥΛΑ και την επίβλεψη της διαδικασίας, αλλά και για την παρακολούθηση της προόδου που σημειώνει το υποστηριζόμενο άτομο ή ο υποστηρικτής. Στον ρόλο του διαμεσολαβητή περιλαμβάνεται το να έχει επίγνωση της ποιότητας της σχέσης ανάμεσα στα δύο μέρη. Η ανάλυση και η χρήση των αποτελεσμάτων που θα προκύψουν από τα έντυπα αυτοαξιολόγησης και ανατροφοδότησης αποτελούν ένα πρώτο βήμα στην κατεύθυνση αυτή. Η πραγματοποίηση έγκαιρων, προγραμματισμένων και ορθά καταγεγραμμένων συνεντεύξεων με τον υποστηρικτή και το υποστηριζόμενο άτομο δίνει τη δυνατότητα να ελέγχεται διαρκώς ο βαθμός ικανοποίησης και η πρόοδος που σημειώνεται, και επιτρέπει να γίνουν αναπροσαρμογές όπου χρειάζεται.

Συμπληρωμένα παραδείγματα και περαιτέρω πληροφορίες για το έντυπο αυτοαξιολόγησης του υποστηρικτή και το έντυπο ανατροφοδότησης του υποστηριζόμενου ατόμου είναι διαθέσιμα στο παράρτημα 2, συνοδευόμενα από κενά έντυπα προς χρήση.

b. Επανεξέταση της συμφωνίας ΥΛΑ

Κάθε έξι μήνες, το σύνολο της συμφωνίας ΥΛΑ επανεξετάζεται και, στην περίπτωση που κρίνεται αναγκαίο, αναθεωρείται. Τα αποτελέσματα της ανατροφοδότησης θα πρέπει να γίνουν γνωστά και να συζητηθούν από τα τρία μέρη που συμμετέχουν στη διαδικασία. Εάν χρειάζεται, δίνεται παράταση στη συμφωνία, τροποποιώντας ή επικαιροποιώντας τα υπάρχοντα ζητήματα ή προσθέτοντας νέα. Σε αντίθετη περίπτωση, η συμφωνία ΥΛΑ δεν ανανεώνεται, είτε διότι το άτομο δεν επιθυμεί να συνεχίσει να λαμβάνει υποστήριξη είτε επειδή απλώς δεν τη χρειάζεται. Δεν υπάρχει συγκεκριμένο πρότυπο για αυτήν τη διαδικασία επανεξέτασης. Συζητείται και εξετάζεται η υφιστάμενη συμφωνία ΥΛΑ.

Κατάλογος εντύπων/εγγράφων ΥΛΑ

- » Συμφωνία ΥΛΑ,
- » Εξατομικευμένο πλάνο ΥΛΑ,
- » Έντυπο ανατροφοδότησης υποστηριζόμενου ατόμου,
- » Έντυπο αυτοαξιολόγησης υποστηρικτή.

Κατάλογος συσκέψεων στο πλαίσιο της διαδικασίας ΥΛΑ

- » **Αξιολόγηση του βαθμού ικανοποίησης:** Η συνάντηση πραγματοποιείται **ανά 2 μήνες** και σε αυτήν συμμετέχουν το υποστηριζόμενο άτομο και ο υποστηρικτής. Έντυπα προς χρήση: έντυπο ανατροφοδότησης υποστηριζόμενου ατόμου και έντυπο αυτοαξιολόγησης του υποστηρικτή. Η εν λόγω συνεδρίαση θα πρέπει να συγχωνεύεται με **την επανεξέταση/αξιολόγηση της ΥΛΑ**, στην οποία συμμετέχουν το υποστηριζόμενο άτομο, ο υποστηρικτής και ο διευκολυντής. Χρησιμοποιούνται όλα τα υπάρχοντα έγγραφα.

- » **Επανεξέταση της συμφωνίας ΥΛΑ:** συνάντηση μεταξύ του υποστηριζόμενου ατόμου, του υποστηρικτή και του διευκολυντή **ανά 6 μήνες**. Έντυπο που χρησιμοποιείται: η αρχική συμφωνία, επικαιροποιημένη σύμφωνα με τις ανάγκες.

Εφαρμογή της ΥΛΑ στο πεδίο της σεξουαλικότητας

► Εισαγωγή: Γιατί να χρησιμοποιήσουμε την ΥΛΑ στο πεδίο της σεξουαλικότητας.

Η ΥΛΑ συνιστά αφενός ένα μέσο προάσπισης των δικαιωμάτων του ατόμου εν γένει και αφετέρου έχει ειδική εφαρμογή στο πεδίο της σεξουαλικότητας. Η προσέγγιση ΥΛΑ μπορεί να αποτελέσει πρότυπο μεθοδολογίας για την υποστήριξη των ΑμεΑ και να διασφαλίσει ότι το άτομο λαμβάνει τις δικές του αποφάσεις όσον αφορά την αναπαραγωγική και σεξουαλική του υγεία. Το επόμενο κεφάλαιο περιέχει οδηγίες σχετικά με τα βασικά σημεία που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά την παροχή υποστήριξης στη λήψη αποφάσεων, εξειδικεύοντάς τα στο πεδίο της σεξουαλικότητας.

Τα σημεία είναι τα εξής:

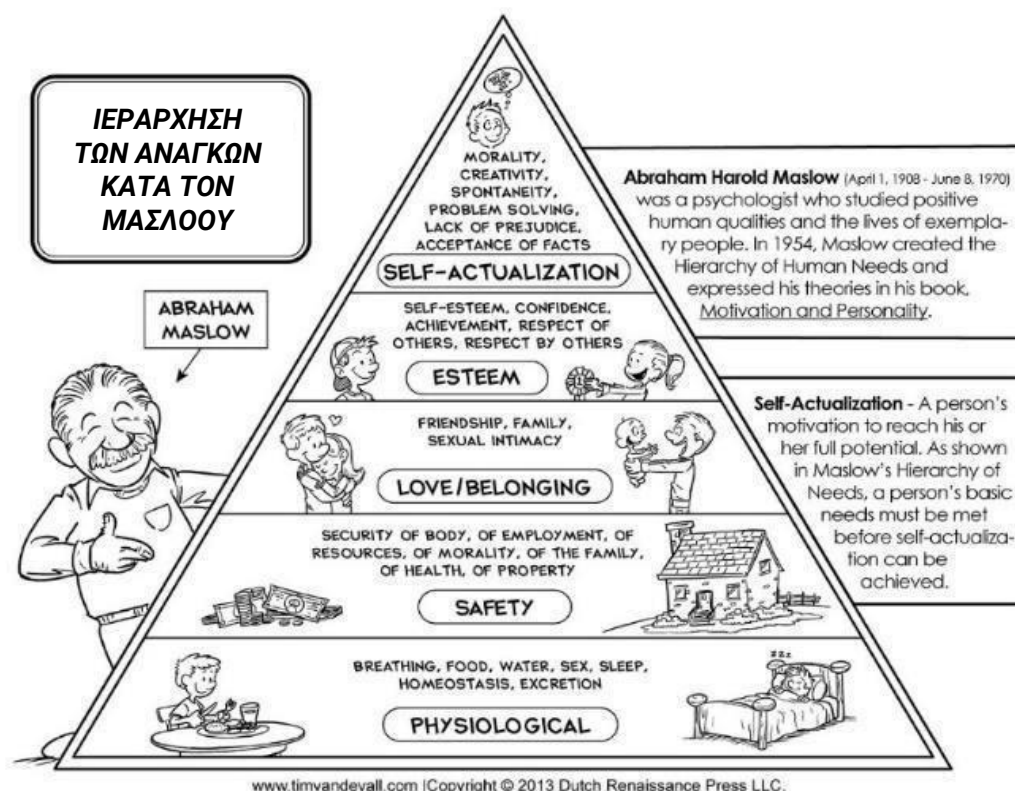
Τομείς στους οποίους βασίζεται η παροχή ΥΛΑ στο πεδίο της σεξουαλικότητας:	<ul style="list-style-type: none">» Προσδιορισμός και αντιμετώπιση των αναγκών του υποστηριζόμενου ατόμου,» Επικοινωνία για τα θέματα σεξουαλικότητας,» Ανοστοχαστική ακρόαση για τη σεξουαλικότητα,» Στάσεις και αξίες,» Μύθοι,» Νοοτροπία ανάπτυξης.
--	---

Λεπτομερής περιγραφή τους θα ακολουθήσει στις επόμενες ενότητες:

Προσδιορισμός και αντιμετώπιση των αναγκών του υποστηριζόμενου ατόμου: Αναγνωρίζοντας το σεξ και την τρυφερότητα ως βασικές ανθρώπινες ανάγκες

Το πρώτο βασικό σημείο που οφείλουμε να λαμβάνουμε υπόψη όταν παρέχεται ΥΛΑ στο συγκεκριμένο πεδίο της σεξουαλικότητας, είναι η επίγνωση των αναγκών του υποστηριζόμενου ατόμου. Ως «ανάγκη» νοείται η αίσθηση της έλλειψης που ενδέχεται να βιώνει ένα άτομο και η οποία ενεργοποιεί την επιθυμία του να αποκτήσει εκείνο το στοιχείο που του λείπει. Οι ανάγκες μπορεί να είναι βιολογικές, όπως η πείνα και η δίψα, ή ψυχολογικές, αντικειμενικές ή υποκειμενικές. Οι κλίμακες Μάσλοου και Χέντερσον προτείνουν μια ιεράρχηση των αναγκών:

ΤΡΥΦΕΡΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΟΤΗΤΑ: ΒΑΣΙΚΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΑΝΑΓΚΗ
Ήδη από το 1943 αναγνωρίζεται ότι το ΣΕΞ ανήκει στις «βασικές ανάγκες» του ανθρώπου, δηλαδή τις ανάγκες εκείνες που η ικανοποίηση και η φροντίδα τους αποτελούν προτεραιότητα.

ΑΝΑΓΚΕΣ ΑΥΤΟΠΡΑΓΜΑΤΩΣΗΣ:

ηθική, δημιουργικότητα, αυθορμητισμός, επίλυση προβλημάτων, απουσία προκαταλήψεων, αποδοχή των γεγονότων

ΑΝΑΓΚΕΣ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗΣ:

αυτοεκτίμηση, αυτοπεποίθηση, αίσθηση επιτυχίας, σεβασμός προς τους άλλους, σεβασμός από τους άλλους

ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ (ΑΓΑΠΗ/ ΑΙΣΘΗΣΗ ΤΟΥ ΑΝΗΚΕΙΝ):

φιλία, οικογένεια, σεξουαλικές σχέσεις

ΑΝΑΓΚΕΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ:

σωματική ασφάλεια, εργασιακή ασφάλεια, οικονομική ασφάλεια, ηθική ασφάλεια, οικογενειακή ασφάλεια, ασφάλεια της υγείας, ασφάλεια της ιδιοκτησίας

ΒΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ:

αναπνοή, τροφή, νερό, σεξ, ύπνος, ομοιόσταση, απέκκριση

Ο Αβραάμ Μάσλοου (Abraham Harold Maslow, 1^η Απριλίου 1908 – 8^η Ιουνίου 1970) ήταν ψυχολόγος ο οποίος μελέτησε τις θετικές ανθρώπινες ιδιότητες και τη ζωή υποδειγματικών ανθρώπων. Το 1954, εισήγαγε τη θεωρία της Ιεράρχησης των ανθρώπινων αναγκών, στο έργο του «Κίνητρα και Προσωπικότητα» (*Motivation and Personality*).

Αυτοπραγμάτωση: Τα κίνητρα του ανθρώπου για την πλήρη ανάπτυξη των δυνατοτήτων του. Όπως φαίνεται από την ιεράρχηση των ανθρώπινων αναγκών του Μάσλοου, για να επιτευχθεί η αυτοπραγμάτωση, θα πρέπει πρώτα να υπάρξει κάλυψη των βασικών αναγκών

Η αυτοεπίγνωση των ΑμεΑ όσον αφορά τις ανάγκες τους, αποτελεί αφετηρία για την αναγνώριση και την υποστήριξη αυτών των αναγκών.

Για τα ΑμεΑ, η απόκτηση αυτοεπίγνωσης των αναγκών τους μπορεί να αποδειχτεί περίπλοκη διαδικασία. Όλοι οι άνθρωποι, από την πρώιμη παιδική ηλικία, δέχονται μια πληθώρα αισθητηριακών/ψυχολογικών ερεθισμάτων, που τους βοηθούν να αντιληφθούν τις ανάγκες τους και τους θέτουν διαρκώς ενώπιον αποφάσεων για την κάλυψη αυτών των αναγκών. Για πολλά άτομα με αναπηρία, τέτοιου είδους ερεθίσματα ενδέχεται να είναι περιορισμένα εξαιτίας ενός μεγάλου εύρους συνθηκών, όπως οι αισθητηριακοί περιορισμοί ή οι διαφορετικές απόψεις και προσεγγίσεις των υποστηρικτών σε σχέση με το βαθμό της πληροφόρησης και της επίγνωσης που θα πρέπει να έχουν ή που είναι ικανά να έχουν τα ΑμεΑ.

Η συγκεκριμένη προσέγγιση θα μπορούσε να χαρακτηριστεί με τη φράση «μη ρωτάς, μην απαντάς». Αν οι υποστηρικτές δεν ρωτούν ποτέ τα ΑμεΑ για το σεξ και τις σεξουαλικές τους ανάγκες, αν δεν τους μιλούν ποτέ για τα συγκεκριμένα θέματα, τότε ίσως έχουν την προσδοκία ότι οι σεξουαλικές τους ανάγκες απλώς θα «εξαφανιστούν» και δεν θα χρειαστεί τελικά να ικανοποιηθούν.

Η προσέγγιση αυτή έχει συχνά ως αποτέλεσμα τα ΑμεΑ να μη συνειδητοποιούν επαρκώς τις σεξουαλικές τους ανάγκες αλλά ούτε και την πληθώρα των διαθέσιμων επιλογών. Κάτι τέτοιο αποτελεί αφενός άρνηση της πραγματικότητας και αφετέρου άρνηση των στοιχειωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων των ΑμεΑ. Η πληροφόρηση δίνει τη δυνατότητα να ανοίξει ο δρόμος προς την αυτοεπίγνωση. Είναι πολύ πιθανό να χρειάζεται πρώτα ενημέρωση, κατάρτιση και υποστήριξη με σκοπό την αναγνώριση και κατανόηση της σεξουαλικότητας, ώστε στη συνέχεια τα ΑμεΑ να έχουν τη δυνατότητα να αναγνωρίσουν και να εκφράσουν τις ανάγκες τους...

Ένας τρόπος να βοηθηθούν τα ΑμεΑ και οι υποστηρικτές τους στην αναγνώριση των σεξουαλικών αναγκών είναι μέσω της αναγνώρισης των συναισθημάτων που συνδέονται με τις συγκεκριμένες ανάγκες.

Τα συναισθήματα δεν είναι ούτε θετικά ούτε αρνητικά. Όλα τα συναισθήματα εξυπηρετούν κάποιο σκοπό, επομένως είναι έγκυρα και απαραίτητα. Μπορούν να γίνουν αντιληπτά ως συνταξιδιώτες, που μας δείχνουν ποιες είναι οι ανάγκες μας. Παραδείγματος χάρη, αν ένα άτομο με αναπηρία αισθάνεται λύπη για την απώλεια κάποιου προσώπου, μάλλον χρειάζεται την επαφή με έναν άλλο άνθρωπο για να παρηγορηθεί. Αν αισθάνεται φόβο, σημαίνει πως χρειάζεται ένα βαθμό προστασίας για να νιώσει ασφάλεια. Από αυτή την άποψη, είναι ουσιαστικής σημασίας το να μάθουν τα ΑμεΑ να αναγνωρίζουν συγκεκριμένα συναισθήματα και να λαμβάνουν υποστήριξη προκειμένου να τα εκφράσουν, ούτως ώστε οι ανάγκες τους να προσδιορίζονται και να αντιμετωπίζονται με τον κατάλληλο τρόπο.

Όταν πρόκειται για την υποστήριξη αναγκών στο πεδίο της σεξουαλικότητας, **όσο νωρίτερα τις εντοπίσουν οι υποστηρικτές, τόσο το καλύτερο**. Ανάγκες που παραμένουν ανεκπλήρωτες για μεγάλο διάστημα ενδέχεται να πυροδοτήσουν αρνητικές συμπεριφορές και καταστάσεις, οι οποίες τελικά επηρεάζουν την ποιότητα ζωής του ατόμου με αναπηρία, οδηγώντας το σε αίσθημα ματαιώσης και σε απομόνωση. Αν οι ανάγκες εντοπιστούν έγκαιρα, υπάρχει μεγαλύτερο εύρος ευκαιριών μάθησης και επιλογών σε σχέση με τις

αποφάσεις. Έτσι αποφεύγεται το ενδεχόμενο επιδείνωσης μιας κατάστασης, πράγμα που θα προκαλούσε ή θα ενθάρρυνε μονομερείς παρεμβάσεις, οι οποίες είναι αντίθετες με την προσέγγιση ΥΛΑ.

Χρήσιμα εργαλεία για τον προσδιορισμό των αναγκών του υποστηριζόμενου ατόμου (ΥΑ)

Ενίσχυση ικανοτήτων μέσω παιχνιδιών

Μέσω του παιχνιδιού είναι εφικτό να διαπιστωθεί αν το ΥΑ διατηρεί ικανοποιητικές σχέσεις με άλλα άτομα. Για παράδειγμα, παρατηρώντας τις αλληλεπιδράσεις του ΥΑ με άλλα άτομα κατά τη διάρκεια παιχνιδιών και στο πλαίσιο του παιχνιδιού, γίνονται ορατές πτυχές όπως οι εξής: αν το υποστηριζόμενο άτομο διστάζει να κάνει χειραφία ή να αγγίξει άλλο άτομο, αν η σωματική επαφή είναι υπερβολική ή ανάρμοστη, ή αν το άτομο μιλά με σκληρότητα. Έτσι δίνεται η δυνατότητα να συζητήσουμε με το ΥΑ εν γένει για την αλληλεπίδρασή του με άλλους ανθρώπους, αλλά και για τις σεξουαλικές σχέσεις και τον τρόπο διαχείρισης της σωματικής επαφής. Επιπλέον, δίνεται χώρος για να ακουστούν οι ερωτήσεις ή/και οι ανάγκες του ατόμου.

Αισθητηριακές ασκήσεις

Εντός ενός εκπαιδευτικού πλαισίου ή στο πλαίσιο του προγραμματισμού υποστηρικτικών ενεργειών, μπορούν να χρησιμοποιηθούν ασκήσεις οι οποίες επιτρέπουν στο ΥΑ να εξερευνήσει νέα πεδία, όπως το ίδιο του το σώμα, άλλα σώματα, σχέσεις με άλλα άτομα, την έκφραση συναισθημάτων, την έκφραση συμφωνιών, διαφωνιών ή διαθέσεων, τον καθορισμό ορίων για τη διαφύλαξη της ιδιωτικότητας...

Προσωπικές συνεντεύξεις

Εφόσον δημιουργηθεί ένας δεσμός μεταξύ υποστηρικτή και υποστηριζόμενου ατόμου, είναι εφικτό, μέσω ημιδομημένων συνεντεύξεων, να μιλήσουμε ανοιχτά με το ΥΑ για τη σεξουαλικότητα, τις προτιμήσεις, τις ανάγκες, τις γνώσεις και τις εμπειρίες του. Μπορούν επίσης να χρησιμοποιηθούν υποστηρικτικά εργαλεία, όπως σκίτσα, κόμικς, άρθρα, αποσπάσματα ταινιών...

Συνεντεύξεις με μέλη της οικογένειας / πρόσωπα αναφοράς

Ένας επιπλέον τρόπος αναγνώρισης των αναγκών του ΥΑ είναι η διεξαγωγή συνεντεύξεων με συγγενείς ή άλλα πρόσωπα αναφοράς, όπως φίλους ή νόμιμους κηδεμόνες, και πάντοτε με την άδεια του ΥΑ. Κάτι τέτοιο δίνει τη δυνατότητα στους υποστηρικτές να έρθουν σε επαφή με περισσότερες οπτικές και να αποκτήσουν περαιτέρω εικόνα όσον αφορά τόσο το συγκεκριμένο περιβάλλον όσο και τις επιλογές που έχουν, για να προχωρήσουν.

Παρατήρηση

Όσο απλή και τετριμμένη και αν φαίνεται αρχικά, η μέθοδος της «παρατήρησης» αποτελεί στην πραγματικότητα ένα από τα κυριότερα εργαλεία. Μας επιτρέπει να συλλέξουμε πλήθος πληροφοριών και αποδεικνύεται εξαιρετικά χρήσιμο στην προσπάθειά μας να αναγνωρίσουμε και να υποστηρίξουμε τις εκάστοτε ανάγκες. Παρατηρούμε, λοιπόν, για να γνωρίσουμε το άτομο με αναπηρία, για να μάθουμε το περιβάλλον και τις ανάγκες του.

Βασικά στοιχεία για τη σωστή παρατήρηση:

Εστιάζουμε στο εδώ και το τώρα και προσπαθούμε να διατηρήσουμε την αντικειμενικότητά μας. Γνωρίζουμε ότι δεν μπορούμε να αποφύγουμε την υποκειμενικότητα σε ποσοστό 100% και ότι η απόλυτη αντικειμενικότητα δεν είναι εφικτή. Το να κρινόμαστε είναι κομμάτι της ζωής και ίσως υπάρξουν και αξιολογικές κρίσεις. Ξεκινώντας από αυτό το δεδομένο, προσπαθήστε η αντίληψη που θα σχηματίσετε μέσω της παρατήρησης να είναι διαυγής, τεκμηριωμένη και να επιδέχεται αμφισβήτηση.

“Διαχωρίστε τι πιστεύετε ότι συμβαίνει
από το τι πραγματικά συμβαίνει.”

► **Επικοινωνία και σεξουαλικότητα**

Το δεύτερο βασικό σημείο που θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη όταν παρέχεται ΥΛΑ στο πεδίο της σεξουαλικότητας είναι η εξασφάλιση της καλής επικοινωνίας μεταξύ ΥΑ και υποστηρικτή. Η καλή επικοινωνία βοηθά στην αποφυγή παρεξηγήσεων και διασφαλίζει ότι οι ανάγκες, οι προτιμήσεις και επιθυμίες γίνονται πλήρως κατανοητές, και ως τέτοιες αντιμετωπίζονται.

Τι σημαίνει επικοινωνία.

Η επικοινωνία είναι μια διαδικασία στην οποία συμμετέχουμε διαρκώς, αν όχι πάντοτε. Χρησιμοποιούμε πολλές και διαφορετικές λέξεις για να την περιγράψουμε: συζήτηση, κουβέντα, διάλογος, συνέντευξη κλπ. Όλες οι παραπάνω λέξεις υποδηλώνουν τον προφορικό λόγο, όμως σήμερα έχουμε ως εργαλείο επικοινωνίας και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης: τις ιστοσελίδες, τα tweet, τα γραπτά μηνύματα, τα emoji κλπ. Η επικοινωνία είναι κάτι πολύ περισσότερο από τον προφορικό ή τον γραπτό λόγο. Είναι κάθε μορφή αλληλεπίδρασης μεταξύ διαφορετικών ατόμων. Μπορεί να είναι ένα χαμόγελο, μια ματιά, ένα νεύμα του χεριού, η στάση του σώματος ή η έκφραση του προσώπου. Η αλληλεπίδραση και η επικοινωνία αποτελούν απαραίτητα στοιχεία για τη διαπίστωση αλλά και την έκφραση των αναγκών, των επιλογών και των προσδοκιών του ατόμου...

Γιατί επικοινωνούμε.

Όλοι και όλες έχουν την ανάγκη της επικοινωνίας. Ανήκει στα βασικά ένστικτα του ανθρώπου και είναι προϋπόθεση για να ζει κανείς, για να αποτελεί μέρος της κοινωνίας και να γνωρίζει ότι οι κοντινοί του άνθρωποι τον εκτιμούν και τον θέλουν. Η πλήρης απουσία

οποιασδήποτε ευκαιρίας για επικοινωνία (ή η έλλειψη βούλησης για επικοινωνία) μπορεί να καταστεί εξαιρετικά επιβλαβής για το άτομο – όχι μόνο σε πρακτικό επίπεδο (π.χ. πώς θα έδειχνε ότι πεινάει ή πώς θα ζητούσε την προσοχή των άλλων;), αλλά και σε κοινωνικό και συναισθηματικό επίπεδο. Ελάχιστοι είναι εκείνοι που επιλέγουν τη ζωή του ερημίτη. Επικοινωνούμε προκειμένου να αποκαλύψουμε στους άλλους ένα μέρος του εαυτού μας και να εκφράσουμε τη θέλησή μας. Συνεπώς, τα κίνητρα για επικοινωνία είναι πολύ ισχυρά.

Εξηγώντας τη διαδικασία ...

Για να υπάρξει διαπροσωπική επικοινωνία, χρειάζονται τουλάχιστον δύο μέρη διαθέσιμα να επενδύσουν σε μια «εταιρική σχέση» που θα ενισχύει την αμοιβαία κατανόηση. Τα δύο μέρη αλληλεπιδρούν μέσω μηνυμάτων και ανατροφοδότησης, χρησιμοποιώντας διάφορους διαύλους. Πάντα θα υπάρχει κάποιο είδος εμποδίου στην επικοινωνία – είτε κάποιος θόρυβος είτε απλά το γεγονός ότι έχουμε διαφορετικές απόψεις για το περιεχόμενο της συζήτησης – που θα δημιουργεί παρεμβολές και θα ασκεί παραμορφωτική επίδραση στις πληροφορίες που ανταλλάσσουμε. Κάθε άτομο που επικοινωνεί διαθέτει τη δική του κουλτούρα, έχει τις δικές του αξίες και εμπειρίες, πράγμα που ίσως επηρεάζει τον τρόπο που αντιλαμβανόμαστε ο ένας τον άλλον στην αρχή. Στη συνέχεια όμως, όσο επικοινωνούμε, αρχίζουμε να μοιραζόμαστε κοινά βιώματα και έτσι σταδιακά αποκτούμε μεγαλύτερη εμπειρία της διαδικασίας και μαθαίνουνε καλύτερα τον συνομιλητή μας.

Τι είναι η εναλλακτική επικοινωνία

Ορισμένα ΑμεΑ ενδέχεται να αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην επικοινωνία και ως εκ τούτου χρησιμοποιούν την Εναλλακτική και Επαυξητική Επικοινωνία (ΕΕΕ). Η ΕΕΕ ορίζεται ως ένα σύνολο εργαλείων και στρατηγικών με στόχο το ξεπέρασμα διάφορων καθημερινών εμποδίων στην επικοινωνία. Εκτός από την ομιλία, η ΕΕΕ δύναται να λάβει πολλές άλλες μορφές: βλέμματα, χειρονομίες, εικονογραφικά σύμβολα, γραφή, εκφράσεις του προσώπου, αφή, φωτογραφίες, αντικείμενα ή τμήματα αντικειμένων, συνθετητές φωνής κλπ. Κατά κανόνα, ένα σύστημα Εναλλακτικής και Επαυξητικής Επικοινωνίας χρησιμοποιεί πλήθος βοηθημάτων και μορφών επικοινωνίας, ανάλογα με τις ατομικές ανάγκες και τις ικανότητες του επικοινωνιακού εταίρου. Σημαντική είναι η λειτουργικότητα και όχι τόσο η μορφή της επικοινωνίας. Το μόνο που έχει πραγματικά σημασία είναι να υπάρχει αμοιβαία κατανόηση (Burkhart, S/D).

► Επικοινωνία για το ζήτημα της σεξουαλικότητας

Καταρχάς: Πόσο άνετα αισθάνεστε να προσεγγίσετε το συγκεκριμένο θέμα με το υποστηριζόμενο άτομο; Εάν νιώθετε αβεβαιότητα ή αμηχανία, ίσως χρειάζεται να αφιερώσετε κάποιο χρόνο για να αναλογιστείτε τους δικούς σας προβληματισμούς και για την δική σας προσωπική ανάπτυξη.

Σε μια συζήτηση για τη σεξουαλικότητα και τις ερωτικές σχέσεις, είναι απαραίτητο να λαμβάνονται υπόψη ορισμένα κεντρικά σημεία:

- » Συζητήστε με φυσικότητα, αναγνωρίζοντας παράλληλα ότι κάποια θέματα πιθανώς να είναι πολύ προσωπικά και ενδεχομένως ορισμένα άτομα θα δυσανασχετήσουν στην αρχή;
- » Δείξτε ότι είστε πρόθυμοι να ακούσετε και ότι έχετε πίστη στο υποστηριζόμενο άτομο;
- » Μιλήστε καθαρά και ήρεμα, αποφεύγοντας την αργκό ή την περίπλοκη ορολογία, χρησιμοποιώντας απλές αλλά σωστές πληροφορίες και απτά παραδείγματα;
- » Για να εντάξετε τα υπό συζήτηση θέματα σε ένα νοηματικό πλαίσιο, χρησιμοποιήστε ως παράδειγμα απλές, καθημερινές πράξεις και συνήθειες;
- » Συζητήστε τους κοινωνικούς κανόνες και τις κοινωνικές αξίες, και σεβαστείτε την ιδιωτικότητα του καθενός;
- » Να είστε προετοιμασμένοι να ανταποκριθείτε με τον κατάλληλο τρόπο εάν σας γνωστοποιηθούν επικίνδυνες ή κακοποιητικές καταστάσεις, που πλήττουν την υγεία του ατόμου ή το καθιστούν ευάλωτο. Οφείλετε επίσης να γνωρίζετε πότε να απευθυνθείτε σε άλλους αρμόδιους στην περίπτωση αποκάλυψης τέτοιων περιστατικών (βλ. ενότητα 4 για περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με το θέμα).
- » Να είστε σε θέση να αποκαθλώσετε μύθους και να απομυθοποιήσετε πεποιθήσεις γύρω από τη σεξουαλικότητα και τις ερωτικές σχέσεις – είτε ανήκουν σε εσάς είτε στο υποστηριζόμενο άτομο;
- » Δώστε σημασία στη λεκτική (ομιλία) αλλά και τη μη λεκτική επικοινωνία (εκφράσεις του προσώπου, στάση του σώματος);
- » Προάγετε την αυτονομία του ατόμου.

Πού και πότε να επικοινωνήσετε με το άτομο με αναπηρία για το ζήτημα της σεξουαλικότητας και των ερωτικών σχέσεων

Το ζήτημα της σεξουαλικότητας και των ερωτικών σχέσεων διερευνάται μόνο όταν έχει πλέον δημιουργηθεί μεταξύ του ΑμεΑ και του υποστηρικτή μια σχέση που επιτρέπει την διεξαγωγή της συζήτησης σε κλίμα άνεσης και εμπιστοσύνης. Σε ορισμένες περιπτώσεις, ωστόσο, ίσως χρειαστεί να θιγεί το θέμα σε πιο πρώιμο στάδιο της διαδικασίας, αν έχει προκύψει κάποιο σοβαρό ερώτημα ή κάποια αντιπαράθεση σε σχέση με αυτό.

Όποτε αποφασίσετε να μιλήσετε στο άτομο με αναπηρία για το συγκεκριμένο θέμα, ή αν το ίδιο το άτομο σας πλησιάσει, θέτοντάς σας σχετικό ερώτημα, είναι ιδιαίτερα σημαντικό να τηρήσετε το απόρρητο και την εμπιστευτικότητα της συνομιλίας. Η καλύτερη πρακτική που μπορείτε να υιοθετήσετε είναι να φροντίσετε η συζήτηση αυτή να γίνει μόνο με τους άμεσα εμπλεκόμενους και σε ασφαλή χώρο.

Πώς να επικοινωνήσετε με το άτομο με αναπηρία για το ζήτημα της σεξουαλικότητας και της ερωτικής επαφής

Η επικοινωνία είναι αμφίδρομη οδός! Το να σε ακούν και να σε καταλαβαίνουν είναι εξίσου σημαντικό με το να έχεις την ικανότητα να ακούς ενεργητικά το άλλο άτομο. Το να είναι κανείς ανοιχτός απέναντι στη μορφή που μπορεί να λάβει η επικοινωνία και στον τρόπο συνδιαμόρφωσής της είναι επίσης ζητήματα θεμελιώδους σημασίας...

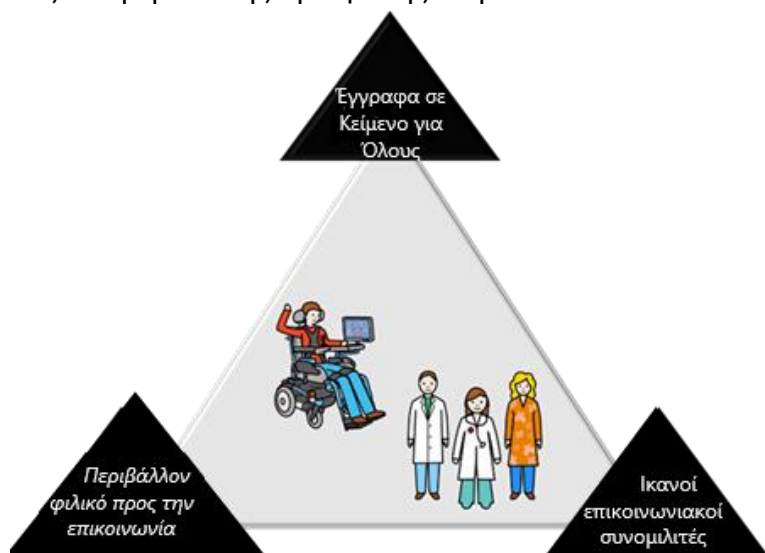
Προκειμένου να επικοινωνήσετε με το άτομο με αναπηρία για τη σεξουαλικότητα και τις ερωτικές σχέσεις, είναι σημαντικό να μη φοβάστε να θέξετε το συγκεκριμένο ζήτημα, καθώς η βαρύτητά του δεν διαφέρει από εκείνη άλλων θεμάτων (όπως, για παράδειγμα, ο ύπνος ή το φαγητό).

Γενικές συστάσεις για την επικοινωνία - Θα σας φανεί χρήσιμο να θυμάστε τα εξής:

	<p>ΧΑΛΑΡΩΣΤΕ: Τις περισσότερες φορές, όταν ένα άτομο με αναπηρία δηλώνει ότι θέλει να κάνει σχέση ή να κουβεντιάσει για τη σεξουαλικότητα, οι άνθρωποι αγχώνονται διότι αμέσως εικάζουν ότι έχει υπάρξει ήδη σεξουαλική επαφή ή ότι επίκειται.</p>
	<p>ΘΥΜΗΘΕΙΤΕ: Προτού καν σκεφτεί κανείς ως ενδεχόμενο ή/και συζητήσει τη σεξουαλική επαφή, συνήθως υπάρχει μια μακρά διαδικασία, η οποία ξεκινά με τη γνωριμία με το άλλο άτομο, προχωρά με τη δημιουργία σχέσης και εντέλει φτάνει στην ερωτική επαφή μεταξύ σεξουαλικών συντρόφων. Υπάρχουν όμως πολλές επιπλέον διαστάσεις που συνδέονται με τη σεξουαλικότητα και τις ερωτικές σχέσεις, και οι οποίες αποτελούν αξιολογικά θέματα προς σκέψη και συζήτηση.</p>
	<p>ΑΠΟΚΑΛΥΨΤΕ: Η σεξουαλικότητα είναι ένα ζήτημα σαν όλα τα άλλα ζητήματα της ανθρώπινης συμπεριφοράς και βιώνεται από το σύνολο των ανθρώπων. Πολλοί είναι εκείνοι που συνήθως δεν συζητούν για τη σεξουαλική τους ζωή ή που μπορεί να νιώθουν πολύ αμήχανα για να το επιχειρήσουν, όταν όμως τους προκύπτει η ανάγκη να μιλήσουν είναι φυσιολογικό να αναζητήσουν βοήθεια. Είναι κομβικής σημασίας να έχει κανείς την αυτοπεποίθηση αλλά και την παρότρυνση να μιλήσει σε κάποιο πρόσωπο που εμπιστεύεται.</p>
	<p>ΕΜΒΑΘΥΝΕΤΕ: Ξεκινήστε τη συζήτηση από ένα ευκολότερο θέμα, που θα οδηγήσει στα πιο ειδικά και πιο άβολα, μερικές φορές, θέματα. Κάτι τέτοιο ίσως βοηθήσει εσάς αλλά και το άτομο με αναπηρία.</p>
	<p>ΕΡΕΥΝΗΣΤΕ: Αφήστε τη συζήτηση να εξελιχθεί, θέτοντας ανοιχτά και μη παρεμβατικά ερωτήματα, ανάλογα με το άτομο και τη σχέση σας μαζί του, και επιτρέποντας στην κουβέντα να κυλήσει φυσικά.</p>
	<p>ΑΝΑΣΤΟΧΑΣΤΕΙΤΕ: Ακούστε προσεκτικά και βοηθήστε το άτομο με αναπηρία να εξετάσει όλες τις πιθανές επιλογές. Υποστηρίξτε το, δίνοντάς του σαφείς και ακριβείς πληροφορίες. Σκεφτείτε τα δικά σας συναισθήματα, κατά πόσο νιώθετε προετοιμασμένοι και έχετε την άνεση να ασχοληθείτε με το συγκεκριμένο ζήτημα. Αν χρειαστεί, αναζητήστε τη βοήθεια ειδικών.</p>

► **Πρόσβαση στην επικοινωνία και τρόποι βελτίωσής της**

Για να δημιουργήσετε καλή πρόσβαση στην επικοινωνία, είναι ουσιαστικό να λάβετε υπόψη σας το τρίγωνο της πρόσβασης στην επικοινωνία!

Διάγραμμα 5. Το τρίγωνο της πρόσβασης στην επικοινωνία

Ιδέες για τη δημιουργία φιλικού προς την επικοινωνία περιβάλλοντος

- » Διαμορφώστε χώρους που δίνουν τη δυνατότητα στους ανθρώπους να καθίσουν και να κάνουν μια ήρεμη ιδιωτική συζήτηση;
- » Δημιουργήστε ένα περιβάλλον όπου οι οπτικοί περισπασμοί είναι ελάχιστοι ή (ακόμα καλύτερα) απουσιάζουν εντελώς;
- » Δημιουργήστε ένα ήσυχο περιβάλλον, εξαλείφοντας ή μειώνοντας τους θορύβους στο χώρο;
- » Φροντίστε να υπάρχει στο χώρο υλικό για την παροχή των σχετικών πληροφοριών (π.χ. οπτικά βοηθήματα για την επικοινωνία - πίνακες επικοινωνίας με εικόνες, ώστε να διευκολύνεται η κατανόηση του σύνθετου λεξιλογίου);
- » Εάν κρίνεται σκόπιμο, πριν τη συζήτηση, ενημερώστε με σαφήνεια τους συμμετέχοντες για το πρόγραμμα της συνάντησης, τον στόχο της και το θέμα που πρόκειται να διερευνηθεί...

Ιδέες για τη μετατροπή εγγράφων σε Κειμένων για Όλους (Easy to Read):

1. Δημιουργήστε ευρετήριο που θα διευκολύνει την πλοήγηση στο έγγραφο;
2. Χρησιμοποιήστε απλό λεξιλόγιο, εικόνες και παραδείγματα;
3. Αν απαιτείται σύνθετη ή εξειδικευμένη ορολογία, καταρτίστε γλωσσάρι με απλές και πρακτικές εξηγήσεις;
4. Χρησιμοποιήστε μικρές, σαφείς προτάσεις, στην ενεργητική φωνή;
5. Να υπάρχει μία μόνο πρόταση σε κάθε σειρά. Να αποφεύγεται ο χωρισμός της ίδιας πρότασης σε δύο σειρές;

6. Αποφύγετε τις μεγάλες παραγράφους που ξεκινούν σε μία σελίδα και συνεχίζονται στην επόμενη;
7. Χρησιμοποιήστε απλή και ευανάγνωστη γραμματοσειρά (όχι Serif), με μέγεθος γραμμάτων 12 ή και μεγαλύτερο;
8. Μορφοποιήστε το κείμενο με στοίχιση στα αριστερά, ώστε να μη δημιουργούνται ογκώδεις ευθυγραμμισμένες παράγραφοι;
9. Επιλέξτε διάστημα 1,5 ή μεγαλύτερο μεταξύ των γραμμών;
10. Χρησιμοποιήστε εικόνες υποβοηθητικές για την κατανόηση του κειμένου και συμβουλευτείτε το άτομο με αναπηρία σχετικά με την καταλληλότητά τους;
11. Στο τέλος κάθε ενότητας του κειμένου, συνοψίστε την κεντρική ιδέα ή το βασικό μήνυμα.

Ιδέες για να βελτιώσετε τον ρόλο σας ως ικανός επικοινωνιακός συνομιλητής

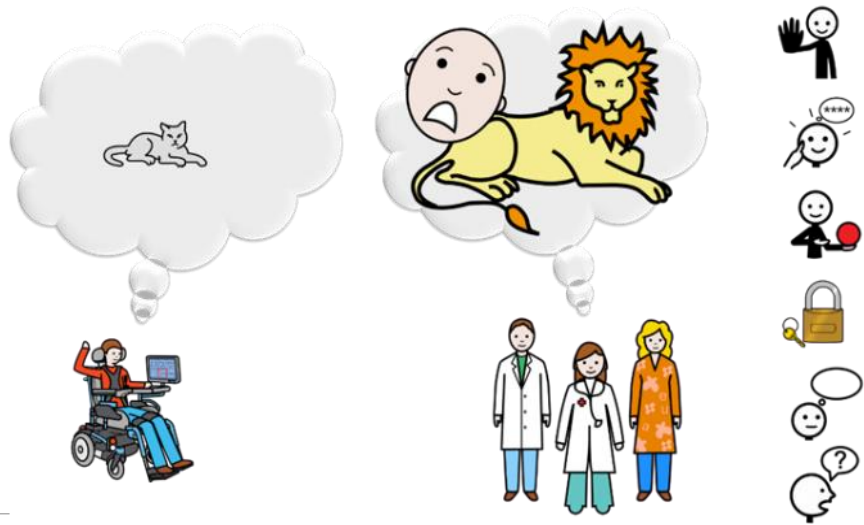
- » Χρησιμοποιήστε την αναστοχαστική ακρόαση, δίνοντας βάρος τόσο στις λεκτικές όσο και στις μη λεκτικές πτυχές της επικοινωνίας;
- » Ενισχύστε τον προφορικό λόγο με τη χρήση οπτικών υποστηρικτικών μέσων;
- » Μην ξεχνάτε να κάνετε παύσεις, δίνοντας στον συνομιλητή σας χρόνο να επεξεργαστεί τις πληροφορίες και να απαντήσει;
- » Φροντίστε να υπάρχει στη συζήτηση ισορροπία μεταξύ των δικών σας πρωτοβουλιών και των πρωτοβουλιών του συνομιλητή σας;
- » Να υπάρχει ισορροπία μεταξύ ερωτήσεων, σχολιασμού και διευκρινίσεων;
- » Μοιραστείτε την ευθύνη για τις όποιες παρανοήσεις ή αποτυχίες στην επικοινωνία;
- » Διδαχτείτε από τις παρανοήσεις και τις αποτυχίες και βρείτε νέους τρόπους για την ενίσχυση μιας επιτυχούς επικοινωνίας.

Διαθέσιμες πηγές και παρεμφερή προγράμματα:

- » CHANGE UK - [CHANGE - Learning Disability Rights Charity - Easy Read \(changepeople.org\)](http://changepeople.org)
- » Learning Disability England - [Easy Read Information – Learning Disability England](http://easy-read-information-learning-disability-england.org)
- » Diretrizes de Leitura Fácil - [diretrizes básicas para pessoas que encomendam informações de leitura fácil.pdf \(easy-read-online.co.uk\)](http://easy-read-online.co.uk)

Δεν είναι αναγκαστικά δύσκολη μια συζήτηση με ΑμεΑ για τη σεξουαλικότητα και τις ερωτικές σχέσεις! Σε μεγάλο βαθμό, εξαρτάται από τη δική μας στάση, τους μύθους, τις πεποιθήσεις και τις ανησυχίες μας. Ας μην ξεχνάμε ότι η σεξουαλικότητα είναι ένα φυσιολογικό θέμα και ας προκρίνουμε την απλή και φυσιολογική προσέγγισή του.

Πώς φαντάζονται οι διαφορετικοί συνομιλητές μια συζήτηση για τη σεξουαλικότητα.

► Αναστοχαστική ακρόαση για τη σεξουαλικότητα

Το τρίτο βασικό σημείο που οφείλουμε να λαμβάνουμε υπόψη κατά την παροχή ΥΛΑ στο πεδίο της σεξουαλικότητας είναι η αναστοχαστική ακρόαση.

Η ακρόαση συνιστά δομικό στοιχείο της επικοινωνίας. Η αποτελεσματική ακρόαση βασίζεται στην ικανότητα να ακούμε αναστοχαστικά, ώστε να αποκωδικοποιούμε με ακρίβεια το επικοινωνιακό μήνυμα του ομιλητή (Khanna, 2020). Η ικανότητα αυτή δεν είναι έμφυτο ταλέντο, αλλά δεξιότητα που αναπτύσσεται μέσω της πρακτικής εξάσκησης.

Χρησιμοποιούμε τον όρο «αναστοχαστική ακρόαση» για να περιγράψουμε την προσέγγιση της προσεκτικής και συμμετοχικής ακρόασης, η οποία επιδιώκει να εμβαθύνει στην οπτική του συνομιλητή (Khanna, 20220). Είναι μια διαδικασία «επιβεβαίωσης», ώστε να διασφαλίζεται ότι ο πομπός και ο δέκτης του επικοινωνιακού μηνύματος κατανοούν αμφότεροι το πραγματικό του περιεχόμενο. Η αναστοχαστική ακρόαση υπογραμμίζει την ανάγκη να μην αλλοιώνεται το μήνυμα του πομπού από ενδεχόμενες προσθήκες του δέκτη, όπως συμβουλές, εικασίες, συμπεράσματα, αξιολογήσεις, αναλύσεις ή προσωπικές αξίες και αντιλήψεις (Arnold, 2014). Ως διαδικασία περιλαμβάνει δεξιότητες προσεκτικής παρακολούθησης και αναστοχασμού. (Δείτε επίσης: [https://www.gordontraining.com/free-workplace-articles/active-listening/.](https://www.gordontraining.com/free-workplace-articles/active-listening/))

Οι δεξιότητες προσεκτικής παρακολούθησης διασφαλίζουν ότι η προσοχή του δέκτη είναι πλήρως στραμμένη στην κατανόηση του πραγματικού μηνύματος του πομπού. Ορισμένες δεξιότητες προσεκτικής παρακολούθησης είναι οι εξής:

- Έκφραση ενδιαφέροντος: δείξτε στον συνομιλητή σας ότι συμμετέχετε στη συζήτηση, προσφέροντας μικρές ενδείξεις ενθάρρυνσης, είτε λεκτικές («μάλιστα», «μίλησε μου περισσότερο») είτε μη λεκτικές (διατήρηση οπτικής επαφής, νεύματα).
 - » «Ήταν απαίσια η σημερινή μου μέρα στη δουλειά».
 - » «Μίλησέ μου περισσότερο για αυτό. Τι συνέβη;»

- Παράφραση/σύνοψη: Μέσω της παράφρασης και της σύνοψης («Αυτό που καταλαβαίνω είναι ότι...» / «Νομίζω ότι μου λες πως...») ο δέκτης διατυπώνει με τα δικά του λόγια το μήνυμα του πομπού. Η συγκεκριμένη τεχνική βοηθά στην αποσαφήνιση του περιεχομένου και προάγει την αμοιβαία κατανόηση.
 - » *«Ο προϊστάμενός μου μου αναθέτει συνέχεια πάρα πολλές δουλειές. Είναι αδύνατο να τα βγάλει πέρα μόνο ένα άτομο!»;*
 - » *«Άρα λες ότι ο προϊστάμενός σου έχει μη ρεαλιστικές απαιτήσεις από σένα σε σχέση με το φόρτο εργασίας που σου αναθέτει».*
- Διευκρινιστικές ερωτήσεις: Οι θολές εικασίες και τα βιαστικά συμπεράσματα μπορούν να διαστρεβλώσουν σε μεγάλο βαθμό το περιεχόμενο του μηνύματος. Στα σημεία όπου χρειάζεται μεγαλύτερη σαφήνεια, είναι θεμιτό να γίνονται διευκρινιστικές ερωτήσεις για την αποφυγή παρανοήσεων («Τι ακριβώς εννοείς λέγοντας ότι...», «Κατάλαβα σωστά ότι...»)
 - » *«Μέχρι εδώ! Νιώθω έτοιμος να εκραγώ».*
 - » *«Τι εννοείς ακριβώς; Τι θα κάνεις αν 'εκραγείς'».*
- Ανοιχτού τύπου ερωτήσεις: Οι ερωτήσεις ανοιχτού τύπου βοηθούν να λάβουμε μια πληροφορία με ελάχιστη καθοδήγηση και αποτελούν ένα ωφέλιμο εργαλείο για τη διερεύνηση και την κατανόηση της οπτικής γωνίας του πομπού.
 - » *«Δύσκολη κατάσταση. Πώς νιώθεις για όλα αυτά».*

Στη συνέχεια, και αφού έχει γίνει κατανοητό, μέσω των δεξιοτήτων προσεκτικής παρακολούθησης, το νόημα που εμπεριέχεται στο μήνυμα του πομπού, ακολουθεί το επόμενο βήμα, η αναστοχαστική διαδικασία, η οποία κινείται σε δύο κατευθύνσεις (Karnieli-Miller, 2019):

- Αναστοχασμός της οπτικής του πομπού: Ο αναστοχασμός της οπτικής του πομπού είναι η διαδικασία κατά την οποία επαναδιατυπώνουμε στον πομπό αφενός το περιεχόμενο του μηνύματός του και αφετέρου το συναίσθημα που εντοπίζεται στη βάση του. Ο σκοπός της διαδικασίας είναι διττός: Πρώτον, επιτρέπει στον δέκτη του μηνύματος να επαληθεύσει εάν κατανόησε με ακρίβεια την οπτική και την εσωτερική εμπειρία του πομπού. Δεύτερον, επιτρέπει στον πομπό να «ακούσει» τα προσωπικά του νοήματα, αποκτώντας έτσι καλύτερη κατανόηση του εαυτού του. Και πάλι, ο στόχος είναι να παραμείνουμε πιστοί στο μήνυμα το οποίο έχει εκφραστεί, χωρίς να επιβάλουμε τις δικές μας προσωπικές απόψεις ή εικασίες.
 - » *«Εκείνο που καταλαβαίνω είναι ότι ο φόρτος εργασίας σου και οι μη ρεαλιστικές απαιτήσεις του προϊσταμένου σου σχετικά με την απόδοσή σου έχουν κόστος πάνω σου. Φαίνεσαι αγχωμένος και απογοητευμένος».*
- Προσωπικός αναστοχασμός: Ο προσωπικός αναστοχασμός είναι μια διαδικασία ενδοσκόπησης, η οποία εστιάζει στην ενίσχυση της αυτογνωσίας και της αυτό-κατανόησης σχετικά με ό,τι συμβαίνει μέσα μας κατά τη διάρκεια της ακρόασης. Περιλαμβάνει το να αντιλαμβανόμαστε τις δικές μας προσωπικές σκέψεις και τα προσωπικά συναισθήματα που αναδύονται καθώς ακούμε το μήνυμα του πομπού, και ειδικά εκείνες τις σκέψεις και εκείνα

τα συναισθήματα που παρεμποδίζουν την ικανότητά μας να είμαστε ανοιχτοί στην οπτική του πομπού. Ορισμένα ερωτήματα που μπορούμε να θέσουμε στον εαυτό μας κατά τη διάρκεια του προσωπικού αναστοχασμού είναι τα εξής:

- » Ποιο σημείο του μηνύματος προξένησε τη συναισθηματική μου αντίδραση;
- » Ο τρόπος που βλέπω τα πράγματα μου επιτρέπει αυτή τη στιγμή να ακούσω ενεργητικά και αναστοχαστικά;
- » Προσπαθώ πράγματι να ακούσω ή απλώς περιμένω τη σειρά μου να μιλήσω;
- » Προσπαθώ πράγματι να καταλάβω την άποψη του συνομιλητή μου ή προσπαθώ να επιβάλω τη δική μου.

Τα ερωτήματα αυτά μας δίνουν τη δυνατότητα να εντοπίσουμε και να διαχειριστούμε τις προσωπικές μας αξιολογικές κρίσεις και απόψεις, οι οποίες παρεμβαίνουν στην ακρόαση, και επομένως να μειώσουμε τις παρεμβολές στην επικοινωνία.

- **Ακούστε με προσοχή**
- **Χρησιμοποιήστε περιλήψεις και παραφράσεις**
- **Ζητήστε διευκρινίσεις**
- **Θέστε ανοιχτού τύπου ερωτήσεις**

Διάγραμμα 6. Διαδικασία αναστοχαστικής ακρόασης

► Διερεύνηση των αξιών και των στάσεων μας στο θέμα της σεξουαλικότητας

Το τέταρτο βασικό σημείο που οφείλουμε να λαμβάνουμε υπόψη κατά την παροχή ΥΛΑ στο πεδίο της σεξουαλικότητας είναι να έχουμε συναίσθηση των δικών μας αξιών και στάσεων έναντι της σεξουαλικότητας, καθώς παίζουν καθοριστικό ρόλο στο πώς αντιλαμβανόμαστε ορισμένα θέματα και πώς αντιδρούμε σε αυτά.

Τι σημαίνει στάση και πώς επηρεάζει τη συμπεριφορά.

Με τον όρο «στάση» αναφερόμαστε σε ένα σύνολο συναισθημάτων, πεποιθήσεων και συμπεριφορών απέναντι σε ένα συγκεκριμένο ζήτημα, άτομο, αντικείμενο ή γεγονός. Η στάση συνήθως είναι αποτέλεσμα προηγούμενων εμπειριών ή παιδείας και μπορεί να ασκεί ισχυρή επίδραση στη συμπεριφορά μας.

Μολονότι η στάση είναι συνήθως κάτι σταθερό μέσα στον χρόνο, έχει ωστόσο τη δυνατότητα να αλλάζει. Οι ψυχολόγοι ορίζουν τη στάση ως επίκτητη τάση να αξιολογούμε τα πράγματα με έναν συγκεκριμένο τρόπο. Τέτοιου είδους αξιολογήσεις τις περισσότερες φορές είναι είτε θετικές είτε αρνητικές, όμως ενίοτε μπορεί να είναι και αβέβαιες (Cherry, 2021).

Ο βαθμός στον οποίο είναι εδραιωμένη μια στάση αποτελεί συχνά ένδειξη για τη συμπεριφορά που θα ακολουθήσει. Όσο πιο ακλόνητη είναι η στάση τόσο μεγαλύτερες είναι οι πιθανότητες να επηρεάσει τη συμπεριφορά μας. Το πόσο ισχυρή είναι μια στάση συνδέεται με την προσωπική βαρύτητα που έχει. Έτσι, αν μια στάση σχετίζεται στενά με το προσωπικό μας συμφέρον, αποκτά εξαιρετική σημασία. Κατά συνέπεια, η στάση αυτή θα ασκεί ισχυρή επίδραση στη συμπεριφορά μας. Αντίθετα, μια στάση που δεν σχετίζεται κατά οποιονδήποτε τρόπο με τη ζωή μας, δεν θεωρείται σημαντική για εμάς. (McLeod, 2018).

Διάγραμμα 7. Παράγοντες που επηρεάζουν τη διαμόρφωση στάσεων

Συνιστώσες της στάσης

Η δομή μιας στάσης αναλύεται σε τρεις συνιστώσες, σύμφωνα με το μοντέλο ABC (McLeod, 2018):

- » **Συναισθηματική συνιστώσα:** Αφορά τα αισθήματα/ συναισθήματα έναντι του αντικειμένου της στάσης, δηλαδή τα συναισθήματα που σας γεννά ένα αντικείμενο, άτομο, ζήτημα ή γεγονός. Για παράδειγμα: «Δεν είμαι εξοικειωμένος με τις ομοφυλοφιλικές σχέσεις και ως εκ τούτου με σοκάρουν».
- » **Συμπεριφορική συνιστώσα:** Ο τρόπος με τον οποίο η στάση μας επηρεάζει τις πράξεις ή τη συμπεριφορά μας. Για παράδειγμα: «Δεν δέχομαι να έχω φίλους με ομοφυλοφιλικό προσανατολισμό και θα αντιδράσω αρνητικά αν ένα ΑμεΑ εκφράσει την πρόθεσή του να συνάψει ομοφυλοφιλική σχέση».

- » **Γνωστική συνιστώσα:** Αφορά τις πεποιθήσεις και τις αξίες έναντι του αντικειμένου της στάσης, δηλαδή τις σκέψεις και τα πιστεύω σας σχετικά με το ζήτημα. Για παράδειγμα: «Θεωρώ ότι ο σωστός σεξουαλικός προσανατολισμός είναι η ετεροφυλοφιλία».

Διάγραμμα 8.
Συνιστώσες μιας στάσης

Συνηθισμένες στάσεις αναφορικά με τη σεξουαλικότητα των ΑμεΑ

Η στάση που έχουν για τη σεξουαλικότητα οι επαγγελματίες και οι οικογενειακοί φροντιστές είναι ιδιαίτερα κρίσιμη, δεδομένου ότι εκείνοι συνήθως ελέγχουν την πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία στη σεξουαλική αγωγή και στις ευκαιρίες για σεξουαλική έκφραση (Ryan και McConkey, 2000).

Οι Esmail, Darry, Walter και Knupp (2010) υποστηρίζουν ότι είναι διαδεδομένη η άποψη που θεωρεί τα άτομα με αναπηρία ασεξουαλικά, εξαιτίας της κυρίαρχης αντίληψης για το σεξ και για το τι χαρακτηρίζεται φυσιολογικό στο συγκεκριμένο πεδίο. Η έλλειψη ενημέρωσης και εκπαίδευσης στο θέμα της σεξουαλικότητας και της αναπηρίας υπήρξαν καθοριστικοί παράγοντες, συμβάλλοντας στο στίγμα που συνοδεύει τον συνδυασμό αναπηρίας και σεξουαλικότητας. Οι στάσεις και οι αντιλήψεις της κοινωνίας πηγάζουν από την παιδεία και τη γνώση. Αν το θέμα της σεξουαλικότητας και της αναπηρίας καθίσταται άορατο, κατά πάσα πιθανότητα και η κοινωνία θα έχει μια πολύ στενή αντίληψη επ' αυτού.

Πολλοί πιστεύουν ότι τα ΑμεΑ έχουν ελλιπή συναίσθηση της σεξουαλικότητάς τους και ότι δεν ενδιαφέρονται για τη σύναψη ερωτικών σχέσεων. Γονείς ατόμων με αναπηρία δηλώνουν ότι δεν νιώθουν έτοιμοι να παρέχουν σεξουαλική αγωγή στα παιδιά τους, ενώ συχνά φοβούνται ότι οι γιοι ή οι κόρες τους δεν θα ξέρουν πώς να εκφράσουν τις σεξουαλικές τους παρορμήσεις με τρόπο κοινωνικά αποδεκτό. Φοβούνται επίσης ότι μια συζήτηση για το σεξ θα λειτουργούσε μόνο ως προτροπή σε σεξουαλικές πράξεις. Επίσης, αρκετές φορές, οι γονείς ατόμων με αναπηρία ανησυχούν μην πέσει ο γιος ή η κόρη τους θύμα σεξουαλικής κακοποίησης, επομένως γίνονται ίσως αρκετά περιοριστικοί όταν προκύπτει το ερώτημα σχετικά με το αν θα τους επιτρέψουν να έχουν σεξουαλικές εμπειρίες. Λόγω άγνοιας και προκαταλήψεων, η σεξουαλική συμπεριφορά των ανδρών με νοητικές αναπτυξιακές αναπηρίες ή/και διαταραχές ψυχικής υγείας θεωρείται κατά κάποιο τρόπο αφύσικη, ενώ, παράλληλα, η σεξουαλικότητα των γυναικών με νοητικές αναπτυξιακές αναπηρίες ή/και διαταραχές ψυχικής υγείας περιορίζεται αποκλειστικά σε ζητήματα όπως η προσωπική υγιεινή και η προστασία απέναντι στα σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα ή στο ενδεχόμενο εγκυμοσύνης. Τέτοιες στάσεις έχουν ως αποτέλεσμα να καταστέλλονται οι σεξουαλικές ορμές των ΑμεΑ και να παραμελούνται οι πραγματικές προκλήσεις που θέτει η σεξουαλική συμπεριφορά (Tamas, Jovanovic, Rajic, Ighjatovic και Prkosovacki, 2019).

Συχνοί μύθοι για τη σεξουαλικότητα και τα ΑμεΑ

Τα ΑμεΑ σπανίως αντιμετωπίζονται ως σεξουαλικά όντα, γεγονός που οδηγεί σε μια σειρά μύθων και παρανοήσεων που περιβάλλουν την αναπηρία και το σεξ. Πρόκειται για το πέμπτο σημείο που οφείλουμε να λαμβάνουμε υπόψη όταν παρέχουμε ΥΛΑ στο πεδίο της σεξουαλικότητας. Οι συγκεκριμένοι μύθοι συμβάλλουν στη διαιώνιση μιας στρεβλής και εσφαλμένης αντίληψης για το θέμα.

Τι να (μην) πιστεύετε

Αν κάποιος δεν έχει επίγνωση των πεποιθήσεων, των αξιών και των συμπεριφορών του, είναι πιθανό να αναπτύξει μια έντονη στάση όσον αφορά το ζήτημα της σεξουαλικότητας και της αναπηρίας, η οποία θα επηρεάσει την προσωπική του κρίση αλλά και την επαγγελματική του πρακτική. Ίσως μάλιστα αρχίσει πραγματικά να πιστεύει σε μύθους, δηλαδή σε ευρέως διαδεδομένες αλλά αναληθείς πεποιθήσεις ή ιδέες, που χρησιμοποιούνται συχνά για να ερμηνεύσουν είτε τα φυσικά είτε τα κοινωνικά φαινόμενα. Πολλές φορές, οι μύθοι που πιστεύουμε βασίζονται σε πατροπαράδοτες αντιλήψεις και σε ιστορίες οι οποίες αποτελούν προϊόν διαδόσεων, ενώ επιπλέον επηρεάζονται και από τη δική μας στάση.

Είναι σωστό, όμως, να βασίζει κανείς την κρίση και τις αποφάσεις του σε αναληθείς πεποιθήσεις και απόψεις; Ή... μήπως θα έπρεπε να ακολουθούμε διεθνή πρότυπα και πρακτικές βασισμένες σε ερευνητικά δεδομένα.

Τι επιλέγετε να πιστέψετε; Τους μύθους ή την πραγματικότητα

Όσον αφορά τη σεξουαλικότητα των ατόμων με αναπηρία, υπάρχουν αρκετές παρανοήσεις οι οποίες ενδέχεται να διαστρεβλώνουν τον τρόπο σκέψης μας και να επηρεάζουν τις αποφάσεις μας. Ορισμένοι μύθοι που συναντάμε συχνά είναι οι εξής:

<p>Τα ΑμεΑ είναι ασεξουαλικά</p>	<p>Ένας από τους σπουδαιότερους φραγμούς στην έκφραση της σεξουαλικότητας των ΑμεΑ είναι η αρνητική στάση της κοινωνίας και η διάχυτη αντίληψη που βλέπει τα ΑμεΑ ως μη σεξουαλικά όντα. Όμως, τα ΑμεΑ, όπως και όλοι μας, είναι «πρώτα από όλα άνθρωποι» και ως εκ τούτου είναι σεξουαλικά όντα, όπως εξάλλου ο καθένας και η καθεμιά, με σεξουαλικές επιθυμίες, συναισθήματα και φαντασιώσεις.</p> <p>Ένα ακόμα εμπόδιο έγκειται στο γεγονός ότι ορισμένα ΑμεΑ δεν είναι ανεξάρτητα, από την άποψη της «αυτοεξυπηρέτησης», παραδείγματος χάρη, και ενδέχεται να βασίζονται σε άλλους για συγκεκριμένες ανάγκες τους. Σε τέτοιες περιπτώσεις, κάποιιο αντιμετωπίζουν τα ΑμεΑ σαν παιδιά και τα θεωρούν ασεξουαλικά. Ωστόσο, όλοι οι άνθρωποι, ανεξάρτητα από το αν, το πότε, το πώς και με ποιο πρόσωπο θα επιλέξουν ή δεν θα επιλέξουν να εκφράσουν τη σεξουαλικότητά τους, είναι σεξουαλικά όντα, στον βαθμό που αυτό είναι επιλογή τους.</p>
<p>Τα ΑμεΑ είναι υπερσεξουαλικά</p>	<p>Πιστεύεται ότι τα άτομα με αναπηρία και τα άτομα χωρίς αναπηρία διαφοροποιούνται ως προς το ενδιαφέρον τους για το σεξ. Όσον αφορά τα ΑμεΑ, ορισμένοι θεωρούν τη σεξουαλικότητά τους υπερβολική ή ακόμα και ανησυχητική. Συνήθως αυτό οφείλεται περισσότερο στη δημόσια έκφραση και όχι στη συχνότητα σεξουαλικών συμπεριφορών κάποιων ατόμων. Τέτοιες περιπτώσεις παρατηρούνται σε άτομα με σοβαρότερες μορφές νοητικής αναπτυξιακής αναπηρίας (Maia & Ribeiro, 2010), τα οποία ενδέχεται να εκδηλώνουν σεξουαλικές ή σεξουαλικοποιημένες συμπεριφορές δημοσίως, χωρίς επίγνωση πως πρόκειται για κάτι ανάρμοστο. Δεν υφίσταται πραγματική σχέση μεταξύ της υπερβολικής σεξουαλικότητας και των βιολογικών χαρακτηριστικών της αναπηρίας.</p>
<p>Η σεξουαλικότητα των ΑμεΑ είναι διαφορετική</p>	<p>Η αναπηρία ενδέχεται να επηρεάζει ορισμένα στάδια της σεξουαλικής απόκρισης και να έχει λειτουργικές επιπτώσεις στον τρόπο που εξελίσσονται οι σεξουαλικές σχέσεις, ωστόσο δεν εμποδίζει το άτομο να έχει σεξουαλικότητα και να τη βιώνει ευχάριστα. Ένα άτομο με κινητική αναπηρία, λόγου χάρη, ίσως να μην μπορεί να αγγίξει το σώμα του ή το σώμα του/της σεξουαλικού του συντρόφου χωρίς βοήθεια, αυτό όμως δεν σημαίνει ότι η σεξουαλική εξερεύνηση θα είναι αφύσικη, ανορθόδοξη ή λιγότερο ευχάριστη, αν υφίσταται η κατάλληλη υποστήριξη.</p>

<p>Η σεξουαλικότητα των ΑμεΑ είναι δυσλειτουργική</p>	<p>Για να εξετάσουμε τον συγκεκριμένο μύθο, είναι σημαντικό να αναρωτηθούμε το εξής: Υπάρχει κάποια ιδανική σεξουαλική λειτουργικότητα; Ή μήπως η σεξουαλικότητα είναι λειτουργικά διαφορετική για τον κάθε άνθρωπο; Εντέλει, σε ποιον ανήκει το πρόβλημα όταν όλη η δυσκολία έγκειται στην αποδοχή της διαφορετικότητας σε σχέση με τον τρόπο, τον χρόνο και τα μέσα πραγμάτωσης της σεξουαλικής εμπειρίας</p>
<p>Η σεξουαλικότητα είναι δευτερεύουσας σημασίας για τα ΑμεΑ</p>	<p>Ο καθένας και η καθεμιά αποδίδει διαφορετική αξία στο σεξ. Το άτομο που ζει με κάποια μορφή αναπηρίας πιθανότατα θα περιβάλλεται από ανθρώπους που του επισημαίνουν ότι έχει να ασχοληθεί με πολύ σοβαρότερα θέματα. Είναι αλήθεια όμως; Και για ποιον; Ποιος το αποφασίζει</p>
<p>Τα ΑμεΑ δεν αντιμετωπίζουν κίνδυνο σεξουαλικής παρενόχλησης/κακοποίησης</p>	<p>Τα άτομα με αναπηρία έχουν πολύ περισσότερες πιθανότητες να πέσουν θύματα σεξουαλικής επίθεσης. Στατιστικά στοιχεία δείχνουν πως οι πιθανότητες είναι από δύο έως δέκα φορές μεγαλύτερες. Άτομα με αναπτυξιακές αναπηρίες διατρέχουν τον κίνδυνο της σεξουαλικής κακοποίησης, καθώς συχνά τους μαθαίνουν να συμμορφώνονται με ό,τι τους ζητούν να κάνουν, πολλές φορές θέλουν να ευχαριστήσουν τους άλλους και ενδεχομένως να δυσκολεύονται να διακρίνουν τις αρμόζουσες από τις ανάρμοστες συμπεριφορές. (Basile, Breiding & Smith, 2016). Να, λοιπόν, ένας λόγος να διδάξετε την ΥΛΑ στο συγκεκριμένο πεδίο και να εξηγήσετε με σαφήνεια τι είναι ασφαλές και τι επικίνδυνο!</p>
<p>Τα ΑμεΑ δεν είναι ικανά να γίνουν γονείς.</p>	<p>Η δημιουργία οικογένειας είναι φυσιολογικό κομμάτι της ανθρώπινης ύπαρξης και πολλά άτομα με αναπηρία επιλέγουν να αποκτήσουν παιδιά, πράγμα που αποτελεί αναγνωρισμένο ανθρώπινο δικαίωμα. Οι απόψεις και οι αποφάσεις του καθενός και της καθεμιάς οφείλουν να γίνονται σεβαστές.</p>
<p>Τα ΑμεΑ δεν μπορούν να κάνουν σωστές επιλογές οικογενειακού προγραμματισμού</p>	<p>Σε αρκετές περιπτώσεις, ενδέχεται να είναι δύσκολη για τα ΑμεΑ η απόφαση να αποκτήσουν ή να μην αποκτήσουν παιδιά και να απαιτείται η βοήθεια ή και η συγκατάθεση των γονέων ή των κηδεμόνων τους. Ακόμη και στις συγκεκριμένες περιπτώσεις, οφείλουμε να ενθαρρύνουμε την αυτονομία και την υπευθυνότητα των ατόμων με αναπηρία, καθώς επίσης να τα υποστηρίζουμε προκειμένου να λάβουν τις δικές τους αποφάσεις, αξιοποιώντας όλη την απαραίτητη/παρεχόμενη υποστήριξη. Για τα ΑμεΑ, είναι πιο πιθανό να αποτελεί πρόβλημα η έλλειψη υποστήριξης, παρά η αναπηρία αυτή καθαυτή, δημιουργώντας δυσκολίες τόσο στην λήψη αποφάσεων κατόπιν της βέλτιστης δυνατής ενημέρωσης όσο και στη φροντίδα της οικογένειας και του νοικοκυριού.</p>

Τα ΑμεΑ είναι
πάντοτε
ετεροφυλόφιλα

Τα ΑμεΑ, όπως άλλωστε οι πάντες, μπορούν να ανήκουν στη ΛΟΑΤΚΙ κοινότητα και να αυτοπροσδιορίζονται ως λεσβίες, ομοφυλόφιλοι, αμφιφυλόφιλοι, τρανς, queer ή/και ίντερσεξ άτομα. Ωστόσο, το γεγονός αυτό συχνά παραγνωρίζεται από άτομα χωρίς αναπηρία, εξαιτίας της λανθασμένης εντύπωσης ότι τα ΑμεΑ είναι ασεξουαλικά.

Τα ΑμεΑ είναι σεξουαλικά όντα, διαθέτουν συναισθήματα και θέλουν να τα εκδηλώνουν. Τα σωματικά, αισθητηριακά ή νοητικά χαρακτηριστικά ενός ατόμου δεν θα πρέπει να περιορίζουν την έκφραση της σεξουαλικότητάς του. Η σεξουαλική συμπεριφορά και οι σεξουαλικές προτιμήσεις είναι προσωπικές και μοναδικές για κάθε άτομο, είτε έχει κάποια αναπηρία είτε όχι.

Όποιο και αν είναι το πλαίσιο της απασχόλησής σας και το είδος της αρωγής που παρέχετε σε ΑμεΑ, είναι σημαντικό η αντίληψή σας για τη ζωή των ΑμεΑ να σχηματίζεται μέσα από ενδελεχή και σωστή ενημέρωση, και να μη βασίζεται σε παρανοήσεις ή πατροπαράδοτες ιδέες. Ακόμη σημαντικότερο είναι να λαμβάνουν τα ίδια τα ΑμεΑ τις αποφάσεις για τη ζωή τους, έχοντας όλη την απαραίτητη υποστήριξη.

► Νοοτροπία Ανάπτυξης

Το έκτο και τελευταίο σημείο που πρέπει να λαμβάνεται υπόψη κατά την παροχή ΥΛΑ στο πεδίο της σεξουαλικότητας αφορά την τήρηση μιας νοοτροπίας ανάπτυξης, ο οποίος επιτρέπει στους υποστηρικτές αφενός να υπερβαίνουν προκαταλήψεις και προκαθορισμένους τρόπους λειτουργίας και αφετέρου να είναι ανοιχτοί σε νέες γνώσεις και καταστάσεις.

Η σημασία της Νοοτροπίας Ανάπτυξης

Οι άνθρωποι με «άκαμπτο τρόπο σκέψης» πιστεύουν ότι αρκετές από τις ικανότητές μας, συμπεριλαμβανομένου του τρόπου σκέψης μας, είναι «στατικές» και δεν γίνεται να αλλάξουν. Αντιθέτως, όσοι εμφανίζουν «Νοοτροπία Ανάπτυξης» πιστεύουν ότι οι περισσότερες από τις ικανότητές μας έχουν δυνατότητες εξέλιξης μέσω της σκληρής δουλειάς και της αφοσίωσης. Η «νοοτροπία ανάπτυξης» συνεπάγεται να κατανοεί κανείς ότι μπορεί να βελτιωθεί, να μάθει και να σκεφτεί διαφορετικά, με την πάροδο του χρόνου, εφόσον καταβάλλει την απαιτούμενη προσπάθεια. Οι φορείς της νοοτροπίας ανάπτυξης αντιλαμβάνονται τη σημασία της υπομονής και της αποφασιστικότητας, ειδικά όταν βρίσκονται αντιμέτωποι με νέες προκλήσεις (Cherry, 2020).

Όταν υποστηρίζουμε ΑμεΑ στην άσκηση του δικαιώματός τους στη σεξουαλικότητα, είναι σημαντικό να διαθέτουμε αναπτυξιακό τρόπο σκέψης, διότι θα μας βοηθήσει να υπερβούμε τα εμπόδια που ενδεχομένως θα συναντήσουμε όποτε χρειαστεί να μάθουμε κάτι καινούργιο, όποτε βρεθούμε αντιμέτωποι με μια νέα συνθήκη ή όποτε απαιτείται να αποκτήσουμε νέες δεξιότητες. Στην πραγματικότητα, όλοι εμείς, οικογενειακοί φροντιστές, επαγγελματίες και προϊστάμενοι, μαθαίνουμε και εξελισσόμαστε σε αυτό το πεδίο.

**Ο ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΣ
ΤΡΟΠΟΣ ΣΚΕΨΗΣ
είναι ελευθερία**

«Είναι κι αυτό ένα κομμάτι της δουλειάς μου».

«Θέλω να μάθω περισσότερα για τη σεξουαλικότητα των ΑμεΝΑ»

«Η σεξουαλικότητα αποτελεί εμπειρία ζωής και αφορά τον κάθε άνθρωπο».

«Δεν έχω ξαναδουλέψει σε αυτήν την ιδέα, αλλά είμαι πρόθυμος να δοκιμάσω».

**Ο ΑΚΑΜΠΤΟΣ
ΤΡΟΠΟΣ ΣΚΕΨΗΣ
είναι περιοριστικός**

«Το σεξ είναι μεν δικαίωμά τους, αλλά δεν είναι ο δικός μου ρόλος».

«Έχω τις δικές μου προσωπικές αξίες και εμπειρίες, και δεν θέλω να μάθω κάτι άλλο πάνω σε αυτό το θέμα».

«Το δικό μου χρέος είναι να φροντίζω να είναι ασφαλείς και ευπρεπείς».

«Δεν έχω τις δεξιότητες για έναν τέτοιο ρόλο».

Προστασία και Σεξουαλική Κακοποίηση

Υπάρχει το ενδεχόμενο, κατά την εφαρμογή της Υποστηριζόμενης Λήψης Αποφάσεων στο πεδίο της σεξουαλικότητας, υποστηριζόμενα άτομα, και ειδικά άτομα με νοητικές αναπτυξιακές αναπηρίες ή/και διαταραχές ψυχικής υγείας, να αποκαλύψουν στους υποστηρικτές τους κάποια μορφή είτε τωρινής είτε παλαιότερης σεξουαλικής κακοποίησης. Η ενότητα που ακολουθεί περιέχει συγκεκριμένες οδηγίες αλλά και πληροφορίες για την βαθύτερη κατανόηση του ζητήματος, ούτως ώστε οι υποστηρικτές να είναι ενήμεροι και προετοιμασμένοι σε τέτοιες περιπτώσεις.

► Προστασία και σεξουαλική κακοποίηση

«Εφαρμόζουμε μέτρα προστασίας προκειμένου οι άνθρωποι να παραμείνουν ασφαλείς έναντι συνθηκών κακοποίησης, κακομεταχείρισης, παραμέλησης ή εκμετάλλευσης. Συνήθως, όταν γίνεται λόγος περί μέτρων προστασίας, αυτό αφορά την προστασία παιδιών ή ευάλωτων ενηλίκων». (Mencap 2021).

Οι ενήλικες με νοητικές αναπτυξιακές αναπηρίες και διαταραχές ψυχικής υγείας είναι ιδιαίτερα ευάλωτοι στην πιθανότητα κακοποίησης. Αναφέρονται με τον όρο «ευάλωτοι ενήλικοι». Αυτό συμβαίνει διότι υπάρχουν τα εξής ενδεχόμενα:

- » να μην αναγνωρίζουν ότι υφίστανται κακοποίηση·
- » να νιώθουν ότι δεν μπορούν να ζητήσουν βοήθεια, ειδικά αν βασίζονται στον θύτη για την κάλυψη των αναγκών τους·
- » να μην ξέρουν πού να απευθυνθούν για βοήθεια και να έχουν περιορισμένη πρόσβαση σε εναλλακτικές επιλογές·
- » να μη διαθέτουν τις επικοινωνιακές δεξιότητες για να εκφράσουν λεκτικά τι συμβαίνει·
- » οι άλλοι να νομίζουν πως οι ενδείξεις της κακοποίησης οφείλονται στην αναπηρία του ατόμου και έτσι να τους διαφεύγουν, να τις παρερμηνεύουν ή να τις παραβλέπουν·
- » να αντιμετωπίζονται με μεγαλύτερη δυσπιστία·
- » να έχουν συνηθίσει να κάνουν πράγματα με σκοπό να χαροποιήσουν άλλους·
- » να βρίσκονται πιθανότατα σε πιο ανίσχυρη θέση από τον θύτη, εξαιτίας της αναπηρίας/των διαταραχών ψυχικής υγείας, γεγονός που ενδέχεται να διευκολύνει την κακοποίηση.

Η κακοποίηση μπορεί να είναι συναισθηματική, σωματική, σεξουαλική, οικονομική ή κακοποίηση σε ιδρύματα (institutional). Η κακοποίηση αφορά κάτι που συμβαίνει ενώ δεν θα έπρεπε να συμβαίνει (πράξεις). Η παραμέληση αφορά κάτι που θα έπρεπε να συμβαίνει, αλλά δεν συμβαίνει (παραλείψεις), λόγω χάρη να μην παρέχεται επαρκής ποσότητα τροφής και ρουχισμού ή πρόσβαση σε ιατροφαρμακευτική περίθαλψη.

Το άτομο που κακοποιεί ή παραμελεί βρίσκεται πάντοτε σε θέση ισχύος σε σχέση με το άτομο που υφίσταται κακοποίηση ή παραμέληση. Αυτό σημαίνει ότι μπορεί να υπάρξει σεξουαλική κακοποίηση και μεταξύ δύο ατόμων με αναπηρία. Κάτι τέτοιο μπορεί να συμβεί όταν η σχέση είναι (ή ήταν) άνιση εξαιτίας διαφοροποιήσεων ως προς τις ικανότητες ή εξαιτίας άλλων παραγόντων. Μπορεί επίσης να είναι αποτέλεσμα κάποιας επίκτητης συμπεριφοράς ενός εκ των δύο μερών. Σε αυτήν την περίπτωση, η σεξουαλική κακοποίηση θα πρέπει να αντιμετωπίζεται με τον ίδιο τρόπο που θα αντιμετωπιζόταν και αν ο θύτης δεν ήταν άτομο με αναπηρία, συνεκτιμώντας βέβαια διεξοδικά κάθε επιπλέον παράγοντα.

Οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές, στο πλαίσιο του προγράμματος SMARTS, εστιάζουν στη σεξουαλικότητα και την ενθάρρυνση/ενδυνάμωση των ΑμεΑ ώστε να μπορούν να μιλούν και να αποφασίζουν για τη σεξουαλική τους δραστηριότητα, αλλά και για να αναπτύσσουν σεξουαλική δραστηριότητα, με την εν γνώσει συναίνεσή τους και υπό τον έλεγχό τους. Σε ένα τέτοιο πλαίσιο, όμως, οι θύτες ίσως βρουν την ευκαιρία να χειραγωγήσουν καταστάσεις με σκοπό τη σεξουαλική κακοποίηση υποστηριζόμενων ατόμων. Συνεπώς, τα μέτρα προστασίας αποκτούν κομβική σημασία και αποτελούν αναπόσπαστο στοιχείο της διαδικασίας. Όλοι θα πρέπει να νιώθουν προστατευμένοι, ασφαλείς και βέβαιοι ότι η διαφύλαξη των δικαιωμάτων των ΑμεΑ όσον αφορά τη σεξουαλικότητα και τις ερωτικές σχέσεις δεν θα επιφέρει αυξημένο κίνδυνο σεξουαλικής κακοποίησης. Για να επιτευχθεί κάτι τέτοιο, η κάθε πλευρά οφείλει να κατανοεί σε βάθος και να εφαρμόζει τα μέτρα προστασίας. Αυτό προϋποθέτει:

- » Να καταλαβαίνουμε τι συνιστά σεξουαλική κακοποίηση και να είμαστε σε θέση να αναγνωρίσουμε τα σημάδια και τα συμπτώματά της.
- » Να γνωρίζουμε τον τρόπο με τον οποίο θα πρέπει να ανταποκριθούμε στην αποκάλυψη σεξουαλικής κακοποίησης.
- » Να αντιλαμβανόμαστε τα όρια της εμπιστευτικότητας.
- » Να γνωρίζουμε ποια είδη αγγίγματος είναι επιτρεπτά.
- » Να γνωρίζουμε με ποιο τρόπο θα να αναφέρουμε τις όποιες ανησυχίες μας και θα ακολουθήσουμε τις προβλεπόμενες από τον οργανισμό διαδικασίες.
- » Να βοηθάμε τα ΑμεΑ να μάθουν πώς να διαφυλάσσουν την ασφάλειά τους.
- » Να παραμένουμε εντός των ορίων μιας επαγγελματικής σχέσης.
- » Όλοι οι υποστηρικτές οφείλουν να γνωρίζουν τις υφιστάμενες διαδικασίες και την πολιτική που εφαρμόζει ο φορέας για την αντιμετώπιση της σεξουαλικής κακοποίησης (στο πλαίσιο της ευρύτερης δέσμης μέτρων προστασίας). Αυτό διασφαλίζει ότι τα υποστηριζόμενα άτομα και οι υποστηρικτές θα έχουν τη μέγιστη δυνατή προστασία και υποστήριξη όταν θα εξετάζουν τις σύνθετες πτυχές του συγκεκριμένου ζητήματος, αλλά και στη συνέχεια. Η κατάρτιση αποτελεί ουσιαστικό κομμάτι της διαδικασίας.

► Τι είναι η σεξουαλική κακοποίηση.

Μολονότι η σεξουαλική κακοποίηση φέρει πολύ ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, είναι σημαντικό να γνωρίζουμε ότι υπάρχουν αλληλοεπικαλύψεις με άλλες μορφές κακοποίησης. Για παράδειγμα, στη σεξουαλική κακοποίηση εμπεριέχεται πάντοτε συναισθηματική κακοποίηση και εκμετάλλευση, ενώ ορισμένες φορές συμπεριλαμβάνεται και η σωματική κακοποίηση. Σεξουαλική κακοποίηση είναι η συμμετοχή ατόμων σε σεξουαλικές δραστηριότητες στις οποίες δεν έχουν συναινέσει εν γνώσει τους, δεν τις κατανοούν πλήρως ή δεν επιθυμούν τη συνέχισή τους. Συνήθως, η σεξουαλική κακοποίηση αφορά πράξεις του θύτη σε βάρος του ατόμου που κακοποιείται, ωστόσο υπάρχουν και περιπτώσεις όπου ο δράστης εξαναγκάζει ή πείθει το άλλο άτομο να προβεί σε πράξεις με αποδέκτη τον θύτη ή τρίτα πρόσωπα.

Η σεξουαλική κακοποίηση μπορεί να περιλαμβάνει οποιαδήποτε από τις ακόλουθες πράξεις:

- » ανεπιθύμητα αγγίγματα
- » βιασμό ή απόπειρα βιασμού
- » εξαναγκασμό σε εκτέλεση σεξουαλικών πράξεων
- » σεξουαλική παρενόχληση
- » φωτογράφιση/βιντεοσκόπηση για σεξουαλικούς σκοπούς,
- » εξαναγκασμό σε θέα φωτογραφιών ή παρακολούθηση οπτικοακουστικού υλικού για σεξουαλικούς σκοπούς
- » εξαναγκασμό σε παρακολούθηση σεξουαλικών πράξεων
- » προσβολή δημοσίας αιδούς

► Ενδείξεις και συμπτώματα σεξουαλικής κακοποίησης

Παρουσιάζεται στη συνέχεια ένας κατάλογος με τις κυριότερες ενδείξεις της σεξουαλικής κακοποίησης. Υπάρχει σαφώς πιθανότητα οι συμπεριφορές αυτές να οφείλονται σε άλλες αιτίες, ωστόσο, όταν παρατηρούμε οποιοδήποτε από τα ακόλουθα σημάδια, θα πρέπει πάντα να έχουμε κατά νου το ενδεχόμενο σεξουαλικής κακοποίησης, ειδικά όταν εμφανίζονται ξαφνικά και έρχονται σε αντίθεση με τις συνήθειες ή τον χαρακτήρα του ατόμου. Επιπλέον, είναι σημαντικό να μην καταφεύγουμε στην εικασία ότι η συμπεριφορά που παρατηρούμε οφείλεται στην αναπηρία του ατόμου. Οφείλουμε πάντα να αναρωτιόμαστε αλλά και να μοιραζόμαστε τους προβληματισμούς μας με άλλα άτομα, ώστε να σχηματίζουμε πληρέστερη εικόνα.

- » Μώλωπες στην περιοχή του στήθους ή των γεννητικών οργάνων
- » Σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα, μολύνσεις ή εκκρίσεις από τα γεννητικά όργανα
- » Παράπονα για μικροενοχλήσεις, όπως π.χ. πονοκέφαλος ή πόνος στην κοιλιά
- » Αλλαγές στις συνήθειες του ύπνου
- » Ξαφνική εμφάνιση νυκτερινής ενούρησης ή αφόδευσης
- » Μερική γνωστοποίηση του γεγονότος: «είναι μυστικό...»

- » Απόσυρση
- » Εγκυμοσύνη
- » Χαμηλή αυτοεκτίμηση
- » Ανησυχία ή εκνευρισμός
- » Προσπάθεια αποφυγής συγκεκριμένου ατόμου
- » Ψυχαναγκαστική τελετουργική συμπεριφορά
- » Αλλαγές στις διατροφικές συνήθειες
- » Παραμέληση της προσωπικής υγιεινής

► Τι πρέπει να κάνω αν μου γνωστοποιηθεί περιστατικό σεξουαλικής κακοποίησης;

Στο πλαίσιο του προγράμματος, δομείτε μια ανοιχτή σχέση εμπιστοσύνης με τα ΑμεΑ, ενθαρρύνοντας τη συζήτηση για σεξουαλικά ζητήματα, με άνεση και χωρίς αμηχανία. Ίσως να είναι η πρώτη φορά που προσφέρεται στο υποστηριζόμενο άτομο μια τέτοια ευκαιρία. Ίσως είναι επίσης η πρώτη φορά που μαθαίνει με ποιες λέξεις να περιγράφει συγκεκριμένες σεξουαλικές πράξεις ή σημεία του σώματος. Μέσα σε ένα τέτοιο πλαίσιο, τα ΑμεΑ θα νιώσουν ασφάλεια και σιγουριά, πράγμα που αναπόφευκτα θα οδηγήσει άτομα με παλαιότερα ή και τωρινά βιώματα σεξουαλικής κακοποίησης στην αποκάλυψή τους.

Υπάρχουν διαφορετικοί τρόποι για να σας αποκαλύψει ένα άτομο με αναπηρία ότι υφίσταται σεξουαλική κακοποίηση:

- Πλήρης ή ανοικτή γνωστοποίηση
Το άτομο σας μιλά ανοιχτά και ευθέως για την κακοποίηση. Μπορεί αυτό να συμβεί εντελώς απροσδόκητα και να σας συγκλονίσει.
- Μερική ή συγκαλυμμένη γνωστοποίηση
Το άτομο υπαινίσσεται ή υποδεικνύει με κάποιο τρόπο ότι έχει υποστεί σεξουαλική κακοποίηση, ωστόσο αλλάζει αμέσως θέμα. Ενδέχεται να μοιάζει ανήμπορο ή διστακτικό να σας δώσει περισσότερες λεπτομέρειες.
- Έμμεση γνωστοποίηση
Το άτομο μιλά περί κακοποίησης είτε γενικά είτε αναφερόμενο σε άλλο πρόσωπο, και προσπαθεί να δει την αντίδρασή σας.

Για τους περισσότερους ανθρώπους είναι πολύ δύσκολο να βρουν το κουράγιο να μιλήσουν και να παραδεχτούν ενώπιον άλλων ότι τους συμβαίνει κάτι περίεργο, δυσάρεστο, τρομακτικό, κρυφό, που τους προξενεί ντροπή. Το άτομο που έχει υποστεί κακοποίηση είναι πιθανό να παλεύει με πολλών ειδών συναισθήματα και φόβους σχετικά με το τι θα συμβεί σε περίπτωση που μιλήσει για την κακοποίηση. Το άτομο ενδέχεται:

- » να φοβάται ότι δεν θα το πιστέψουν·
- » να κατηγορεί τον εαυτό του για την κακοποίηση·
- » να ανησυχεί μήπως οι άλλοι πάρουν το μέρος του θύτη·

- » να αισθάνεται πολύ τρομαγμένο για να μιλήσει·
- » να μη διαθέτει το λεξιλόγιο για να περιγράψει τι του συνέβη·
- » να φοβάται ότι, αν μιλήσει, ο θύτης θα ασκήσει σωματική βία στο ίδιο το άτομο ή σε άλλους (μπορεί να έχει υπάρξει ανάλογη απειλή)·
- » να μην ξέρει τι θα συμβεί αφότου μιλήσει για την κακοποίηση·
- » να φοβάται ότι οι άλλοι θα θυμώσουν·
- » να ανησυχεί πιστεύοντας ότι η οικογένειά του ίσως στραφεί εναντίον του·
- » να φοβάται ότι θα το απομακρύνουν από το σπίτι, την οικογένεια ή τους φίλους του (μπορεί να έχει υπάρξει επίσης τέτοια απειλή από τον θύτη)·
- » να ανησυχεί για το τι θα σκεφτεί το φιλικό του περιβάλλον·
- » να φοβάται ότι δεν θα αλλάξει τίποτα ακόμα και αν μιλήσει·
- » να ανησυχεί διότι δεν έγινε τίποτα την προηγούμενη φορά που προσπάθησε να μιλήσει και επομένως αναρωτιέται τι νόημα έχει να το επαναλάβει.

Το άτομο ενδέχεται να αισθάνεται φοβερή ντροπή για αυτό που του έχει συμβεί. Είναι πιθανό να σας πει ότι θέλει:

- » να μην το πείτε σε οποιονδήποτε άλλο·
- » να μην ενημερώσετε την αστυνομία·
- » να μην του ζητήσετε να υποβληθεί σε ιατρική εξέταση

Υπάρχει το ενδεχόμενο να είστε ο πρώτος άνθρωπος στον οποίο το άτομο αποκαλύπτει την κακοποίησή του, πράγμα που εναποθέτει σε εσάς μια ιδιαίτερη ευθύνη.

Το άτομο που θέλει να σας αποκαλύψει ότι κακοποιείται μπορεί να ανησυχεί μην σας προκαλέσει στεναχώρια ή θυμό και επομένως ενδέχεται σε ένα πρώτο στάδιο να κάνει απλώς κάποιες νύξεις ή να μιλήσει μόνο για ένα μέρος της κατάστασης, δοκιμάζοντας έτσι τις αντιδράσεις σας. Είναι σημαντικό να έχετε υπομονή και να του δώσετε χρόνο, ώστε να σας μιλήσει τη στιγμή που θα το επιλέξει.

Παραθέτουμε ορισμένες ακόμη προτάσεις που ίσως φανούν χρήσιμες στην υποστήριξη ατόμων που επιχειρούν να μιλήσουν για κακοποίηση:

- » Δείξτε στο άτομο ότι αντιμετωπίζετε με σοβαρότητα τα λεγόμενά του. Εκδηλώστε τη συμπαράσταση και το ενδιαφέρον σας, αλλά μην σχολιάζετε και μην εκφέρετε κρίσεις σε σχέση με ό,τι σας λέει. Σχόλια όπως «γιατί τον άφησες να το κάνει;» ή «γιατί δεν το είπες σε κανέναν;» θα κάνουν το άτομο να νιώσει ότι η κακοποίηση ίσως ήταν δικό του λάθος.
- » Να είστε έτοιμοι να πιστέψετε το υποστηριζόμενο άτομο. Ίσως κάποιες φορές σας είναι δύσκολο να πάρετε στα σοβαρά τα λεγόμενά του, αν η καταγγελία δεν φαίνεται να βγάζει πολύ νόημα, αν γνωρίζετε τον φερόμενο ως δράστη και πιστεύετε ότι αποκλείεται να έχει κάνει κάτι τέτοιο ή αν το υποστηριζόμενο άτομο έχει διατυπώσει αβάσιμους ισχυρισμούς στο παρελθόν.

- » Να θυμάστε ότι ο δικός σας ρόλος δεν είναι να διεξάγετε έρευνα ούτε να λειτουργήσετε ως δικαστές ή ένορκοι. Είστε εκεί για να υποστηρίξετε το άτομο που βρίσκεται μπροστά σας και προς το παρόν το πλεονέκτημα της αμφιβολίας θα πρέπει να γέρνει προς όφελός του.
- » Μην πιέζετε το άτομο να δώσει περισσότερες λεπτομέρειες για την κακοποίηση και μην του υποβάλετε καθοδηγητικές ερωτήσεις. Με εξαιρετική ευκολία μπορεί να περιπέσετε σε υποδείξεις σχετικά με το τι μπορεί να του συνέβη ή να προσθέσετε λόγια που δεν είπε ποτέ. Ένα τέτοιο παράδειγμα θα ήταν η ερώτηση: «Εννοείς ότι άγγιξε το στήθος σου;» Οι καθοδηγητικές ερωτήσεις γίνονται ένας ιδιαίτερα δελεαστικός κίνδυνος όταν το άτομο δυσκολεύεται να βρει τις κατάλληλες λέξεις ή όταν εσείς βιάζεστε να ακούσετε την ιστορία του.
- » Μην πιέζετε το άτομο να δώσει λεπτομέρειες. Εάν χρειάζεται βοήθεια προκειμένου να μιλήσει για ό,τι συνέβη, έχετε τη δυνατότητα να θέσετε απλές, ανοιχτού τύπου ερωτήσεις, όπως: «Και μετά τι έγινε»
- » Δείξτε έγνοια και συμπόνια, αλλά αποφύγετε τις απόλυτες διαβεβαιώσεις. Υποσχέσεις ότι «δεν θα συμβεί ποτέ ξανά» ή ότι ο φερόμενος ως δράσης «θα μπει φυλακή» αποτελούν εγγυήσεις που δεν είστε σε θέση να διασφαλίσετε. Είναι πιο ειλικρινές να πείτε στο άτομο ότι νοιάζεστε για εκείνο, ότι θα το υποστηρίξετε και ότι θα φροντίσετε να είναι όσο το δυνατόν πιο ασφαλές.

Τι πρέπει να κάνετε:

- » **Παραμείνετε ήρεμοι:** Αυτό δεν είναι τόσο εύκολο όσο φαίνεται. Μπορεί να νιώσετε μεγάλο άγχος και αναστάτωση ακούγοντας ένα άτομο για το οποίο νοιάζεστε να σας λέει ότι έχει κακοποιηθεί.
- » **Ακούστε υπομονετικά:** Ίσως είναι δύσκολο στο άτομο να μιλήσει για το θέμα αυτό, οπότε πιθανόν να χρειαστεί να του δώσετε αρκετό χρόνο.
- » **Αφήστε το άτομο να πάρει τον χρόνο του:** Ορισμένες φορές ίσως υποψιαστείτε ότι ένα άτομο κακοποιείται από τον τρόπο που φέρεται ή που αντιδρά σε συγκεκριμένες καταστάσεις. Πιθανόν να μην είναι σε θέση να σας πει ευθέως τι συνέβη, είτε επειδή δεν έχει τη δυνατότητα της λεκτικής επικοινωνίας είτε επειδή δεν αντιλαμβάνεται πλήρως την κατάσταση. Χρειάζεται να δώσετε στο άτομο χρόνο για να πει την ιστορία του και να έχει την ευκαιρία να καταλάβει τι συμβαίνει, βοηθώντας το παράλληλα, καθώς μπορεί να αισθάνεται αποπροσανατολισμένο.
- » **Χρησιμοποιήστε τη μέθοδο επικοινωνίας που προτιμά το υποστηριζόμενο άτομο:** Βεβαιωθείτε ότι το άτομο έχει στη διάθεσή του τα κατάλληλα νεύματα και σύμβολα για να πει την ιστορία του, π.χ. νεύματα και σύμβολα που δηλώνουν σεξουαλικά σημεία του σώματος και σεξουαλικές πράξεις.
- » **Διαβεβαιώστε το άτομο ότι δεν ευθύνεται για την κακοποίηση:** Είναι πολύ πιθανό το άτομο να αισθάνεται κατά κάποιο τρόπο υπεύθυνο για την κακοποίηση. Δηλώστε του ξεκάθαρα ότι δεν φταίει εκείνο για την κακοποίηση.

- » **Ευχαριστήστε το άτομο για το γεγονός ότι σας μίλησε:** Το άτομο μπορεί να χρειάστηκε πολύ χρόνο προτού αποφασίσει να μιλήσει σε κάποιον για ό,τι συνέβη. Διαβεβαιώστε το επανειλημμένα ότι έκανε καλά που σας μίλησε και επαινέστε το θάρρος του.
- » **Εξηγείστε στο άτομο τι σκοπεύετε να κάνετε στη συνέχεια:** Θα πρέπει πάντοτε να ενημερώνετε το άτομο για τον τρόπο με τον οποίο σκοπεύετε να διαχειριστείτε την πληροφορία. Οφείλετε να εξηγήσετε ότι είστε υποχρεωμένοι να μεταφέρετε το γεγονός σε άλλους και ότι η πληροφορία δεν μπορεί να παραμείνει εμπιστευτική.
- » **Καταγράψτε όσα σας είπε το άτομο το συντομότερο δυνατό, χρησιμοποιώντας τα δικά του λόγια όπου είναι εφικτό:** Αυτό είναι πολύ σημαντικό για την όποια επίσημη διερεύνηση των ισχυρισμών του στο μέλλον. Συντάξτε μια εμπειριστατωμένη αναφορά της συζήτησής σας όσο το δυνατόν πιο γρήγορα. Προσπαθήστε να χρησιμοποιήσετε αυτούσια τα λόγια με τα οποία σας περιέγραψε τι συνέβη. Γράψτε την ημερομηνία, υπογράψτε το έγγραφο και παραδώστε το στον/στην προϊστάμενό/ή σας.
- » **Αναζητήστε υποστήριξη για εσάς:** Είναι σημαντικό να μην υποτιμήσετε τις συνέπειες που ενδέχεται να έχει πάνω σας το γεγονός ότι ακούσατε περιγραφές κακοποίησης. Μολονότι μπορεί να είστε πεπειραμένοι σε αυτόν τον τομέα εργασίας ή να αισθάνεστε ότι αντεπεξήλατε στην περίπτωση, είναι επίσης πιθανό να σας αφήσει αισθήματα άγχους, δυσφορίας ή και θυμού. Μετά το πέρας μιας συζήτησης κατά την οποία σας γνωστοποιείται περιστατικό κακοποίησης, είναι σημαντικό να μην αρνηθείτε τις δικές σας ανάγκες στην προσπάθειά σας να ανταποκριθείτε στις ανάγκες του άλλου ανθρώπου. Χρειάζεστε την ευκαιρία να μιλήσετε για ό,τι συνέβη, να εκφράσετε τα συναισθήματά σας και να τα αναστοχαστείτε.

► Τι ισχύει για το ζήτημα της εμπιστευτικότητας;

Αρκετές πτυχές της ζωής ενός ατόμου με αναπηρία είναι γνωστές σε άλλους, ενώ συχνά οι πτυχές αυτές γίνονται αντικείμενο συζήτησης χωρίς το άτομο να είναι παρόν και εν αγνοία του. Αποτελεί θεμελιώδες δικαίωμα του κάθε ανθρώπου να διαφυλάσσει την ιδιωτικότητά του και να έχει τον έλεγχο των προσωπικών του δεδομένων. Οι πολιτικές και οι διαδικασίες του οργανισμού σχεδιάζονται έτσι ώστε να προστατεύεται το εν λόγω δικαίωμα και να διασφαλίζεται ότι τα προσωπικά δεδομένα του υποστηριζόμενου ατόμου δεν θα μεταβιβάζονται σε τρίτους παρά μόνο με τη συγκατάθεσή του και στο βαθμό που κρίνεται απαραίτητο. Η συγκεκριμένη αρχή έχει ιδιαίτερη βαρύτητα όταν τα ΑμεΑ καλούνται να αποκαλύψουν ιδιωτικές πτυχές της ερωτικής τους ζωής. Εντούτοις, ορισμένες φορές, το ζήτημα της τήρησης της εμπιστευτικότητας δεν είναι απόλυτα σαφές:

- » Όταν ανταλλάσσετε πληροφορίες στις ομαδικές συναντήσεις ή την εποπτεία, θα πρέπει να σκεφτείτε προσεκτικά ποιες εμπιστευτικές πληροφορίες χρειάζεται οντως να μεταφέρετε. Ίσως είναι δυνατό να περιορίσετε ένα μέρος τους, μεταφέροντας ταυτόχρονα στο ακέραιο την ουσία, δηλαδή ό,τι είναι απαραίτητο.
- » Αν λάβετε πληροφορίες που υποδεικνύουν πως ένα άτομο υφίσταται κακοποίηση, παραμέληση ή εκμετάλλευση, δεν τηρείται η εμπιστευτικότητα, αλλά ακολουθούνται οι προβλεπόμενες πολιτικές και διαδικασίες του οργανισμού.

- » Αν λάβετε πληροφορίες οι οποίες υποδεικνύουν ότι ενδέχεται να επέλθει σωματική βλάβη στο υποστηριζόμενο άτομο (π.χ. αυτοτραυματισμός) ή σε τρίτους, θα πρέπει να ασκήσετε το καθήκον της φροντίδας και να διαβιβάσετε την πληροφορία στα αρμόδια πρόσωπα.
- » Αν λάβετε πληροφορίες οι οποίες υποδεικνύουν ότι έλαβε ή θα λάβει χώρα παράνομη ενέργεια, οφείλετε να αναφέρετε το γεγονός στις αρμόδιες αρχές.

► Ποια αγγίγματα είναι εντάξει;

Ένα άγγιγμα είναι εντάξει:

- » όταν το έχει προηγουμένως συζητήσει και συμφωνήσει ο αποδέκτης του ή το άτομο που ενεργεί ως συνήγορός του αποδέκτη.
- » όταν δεν ενέχεται σεξουαλική πρόθεση ή σεξουαλική ικανοποίηση από την πλευρά του ατόμου που αγγίζει. Αυτή η διάσταση είναι που έχει σημασία και όχι ποιο είναι το σημείο του σώματος που δέχεται το άγγιγμα. Άτομα με αναπηρία μπορεί να χρειάζονται βοήθεια στη φροντίδα της προσωπικής τους υγιεινής και να υπάρχει άνθρωπος που για τον σκοπό αυτό αγγίζει τα γεννητικά τους όργανα. Όταν η πράξη δεν εμπεριέχει σεξουαλική πρόθεση ή σεξουαλική ικανοποίηση εκ μέρους του ατόμου που αγγίζει, τότε δεν υπάρχει πρόβλημα. Από την άλλη πλευρά, μπορεί κάποιος να αγγίξει ένα άτομο σε μη σεξουαλικά σημεία του σώματός του, όπως π.χ. στα μαλλιά ή στο γόνατο, με τρόπο που να εμπεριέχει σεξουαλική πρόθεση ή ικανοποίηση. Κάτι τέτοιο δεν είναι εντάξει. Με άλλα λόγια, σημασία έχει η πρόθεση του ατόμου που αγγίζει και όχι το σημείο του σώματος που αγγίζεται.

► Τι πρέπει να κάνω αν υποψιαστώ ότι διαπράττεται σεξουαλική κακοποίηση;

Το χειρότερο που θα μπορούσατε να κάνετε θα ήταν να αποφασίσετε πως δεν θέλετε να το σκέφτεστε, να το αγνοήσετε και να μην κάνετε τίποτα! Πάντα υπάρχει κάτι που μπορείτε να κάνετε.

- » Σε κάθε περίπτωση που υποπτεύεστε την παρουσία κακοποίησης έχετε υποχρέωση να αντιδράσετε. Ο ρόλος σας είναι να παρατηρείτε και να αναφέρετε οτιδήποτε σας γεννά ανησυχία ή την υποψία πως κάτι δεν πάει καλά. Δεν είναι απαραίτητο να **γνωρίζετε** ότι διαπράττεται κακοποίηση ούτε να **πιστεύετε** όσα σας ειπώθηκαν. Να θυμάστε ότι τα υποστηριζόμενα άτομα είναι ευάλωτα και ανίσχυρα σε σύγκριση με άλλους. Βασίζονται σε εσάς, ώστε να μιλήσετε εσείς εκ μέρους τους αν πιστεύετε ότι διατρέχουν κίνδυνο.
- » Μην αγνοείτε και μην απορρίπτετε τις υποψίες σας. **Να θυμάστε ότι δεν έχετε εσείς την ευθύνη να αποφασίσετε αν υφίσταται ή όχι κακοποίηση.** Είναι, όμως, δική σας ευθύνη να διαβιβάσετε τις ανησυχίες σας. Ακόμα και αν εντέλει αποδειχτεί ότι το γεγονός που σας ανησύχησε οφειλόταν σε κάποια άλλη αιτία και όχι σε κακοποίηση, και πάλι εσείς θα έχετε πράξει σωστά που αναφέρατε τις υποψίες σας.
- » Να γνωρίζετε επακριβώς την πολιτική του οργανισμού στο θέμα της κακοποίησης και να ακολουθείτε τις προβλεπόμενες διαδικασίες. Οι διαδικασίες υπάρχουν για να σας βοηθούν να κάνετε το σωστό.

- » Από την πρώτη στιγμή που θα υποψιαστείτε ότι υφίσταται κακοποίηση, θα πρέπει να ενημερώσετε τον/την προϊστάμενο/η σας και να λάβετε οδηγίες και υποστήριξη για τις επόμενες κινήσεις σας. Θα πρέπει να ξέρετε επακριβώς πού να απευθυνθείτε εάν ο ίδιος ο προϊστάμενος είναι ο καταγγελλόμενος για την κακοποίηση. Σε αυτήν την περίπτωση, οφείλετε να ενημερώσετε άλλον/η προϊστάμενο/η ή άτομο εκτός του οργανισμού.
- » Να θυμάστε ότι δεν είναι δικός σας ρόλος να διεξάγετε έρευνα για το αν έχει υπάρξει κακοποίηση.
- » Αν εσείς και ο/η προϊστάμενός/ή σας αποφασίσετε πως είναι σκόπιμο να συγκεντρώσετε περισσότερες πληροφορίες μιλώντας με το άτομο που κατά τη γνώμη σας είναι πιθανό να κακοποιείται, τότε επιλέξτε τον χρόνο και τον τόπο που θα επιτρέψουν να διεξαχθεί απρόσκοπτα αυτή η συζήτηση. Μη ανοίξετε ποτέ κουβέντα για το θέμα μπροστά σε τρίτους, εκτός εάν το ενδιαφερόμενο άτομο επιθυμεί ρητά την παρουσία άλλου προσώπου δίπλα του. (Σε αυτήν την περίπτωση, θα πρέπει πάντοτε να είναι επιλογή του ενδιαφερόμενου ατόμου και όχι του τρίτου προσώπου). Η συζήτηση με το άτομο το οποίο ενδέχεται να έχει υποστεί κακοποίηση θα πρέπει να γίνεται με μεγάλη προσοχή και να αποφεύγονται οι καθοδηγητικές ερωτήσεις. Σε ορισμένες χώρες, οτιδήποτε διαφορετικό μπορεί να επηρεάσει την αποδεικτική διαδικασία, σε περίπτωση που χρειαστεί να εμπλακούν αστυνομικές και δικαστικές αρχές.
- » Μη συζητήσετε το θέμα με το άτομο ή τα άτομα που υποψιάζεστε ως δράστες της κακοποίησης. Αν όντως υφίσταται κακοποίηση και εσείς ενημερώσετε τον δράστη για τις υποψίες σας, είναι πιθανό να θέσετε σε ακόμη μεγαλύτερο κίνδυνο το κακοποιημένο άτομο. Επιπλέον, κάτι τέτοιο θα μπορούσε να αλλοιώσει τα στοιχεία μιας επίσημης έρευνας.
- » Αφού υποβάλλετε αναφορά για την καταγγελία ή την υποψία περί κακοποίησης, φροντίστε να ενημερωθείτε για τα μέτρα που θα ληφθούν στη συνέχεια. Αν διεξάγεται έρευνα, ενδεχομένως να μην επιτρέπεται να μάθετε όλες τις λεπτομέρειες των επιμέρους αποφάσεων, όμως έχετε δικαίωμα να γνωρίζετε το τελικό πόρισμα.

► Πώς μπορώ να βοηθήσω τα άτομα που υποστηρίζω να διαφυλάσσουν την ασφάλειά τους;

Ένας από τους ιδανικότερους τρόπους προστασίας έναντι της σεξουαλικής κακοποίησης είναι να προσφέρουμε στα υποστηριζόμενα άτομα τις γνώσεις και τα εργαλεία κατανόησης που θα συμβάλουν στην ασφάλειά τους. Κάτι τέτοιο θα πρέπει πάντα να αποτελεί μέρος μιας ευρύτερης δέσμης προστατευτικών μέτρων. Δεν είναι ποτέ σκόπιμο να εναποθέτουμε εξολοκλήρου την ευθύνη της ασφάλειας στο ίδιο το υποστηριζόμενο άτομο. Το πρόγραμμα SMARTS συμβάλλει στην ασφάλεια των υποστηριζόμενων ατόμων έναντι της σεξουαλικής κακοποίησης, όντας σχεδιασμένο με στόχο αφενός να παρέχει πληροφορίες για το σεξ και τη σεξουαλικότητα και αφετέρου να ενδυναμώνει τα άτομα ώστε να ξέρουν τι τους αρέσει και τι θέλουν, αλλά και να αισθάνονται την αυτοπεποίθηση να μιλήσουν για θέματα για τα οποία προηγουμένως ίσως θα ντρέπονταν ή θα φοβούνταν. Το πρόγραμμα προσφέρει στα

υποστηριζόμενα άτομα τα μέσα για να εκφράσουν τις ανησυχίες και τους προβληματισμούς τους, καθώς επίσης και για να κάνουν συνειδητές επιλογές.

Παραθέτουμε ορισμένους τρόπους με τους οποίους μπορείτε να βοηθήσετε τα υποστηριζόμενα άτομα να διαφυλάξουν την ασφάλειά τους:

Βεβαιωθείτε ότι γνωρίζουν:

- » ότι έχουν δικαίωμα να πουν «ΟΧΙ» σε οτιδήποτε δεν τους αρέσει ή δεν επιθυμούν·
- » σε ποιον και πώς να μιλήσουν αν αισθανθούν δυσάρεστα εξαιτίας κάποιας σεξουαλικής προσέγγισης/επαφής, καθώς και τι θα συμβεί στη συνέχεια·
- » πού και πώς μπορούν να αποκτήσουν πρόσβαση σε υλικό σχεδιασμένο για ΑμεΑ (κείμενα για όλους).

ΥΛΑ στον τομέα της σεξουαλικότητας - κατευθύνσεις απευθυνόμενες στους προϊστάμενους των υπηρεσιών

Προκαταρκτικά Ζητήματα για προϊστάμενους της υπηρεσίας

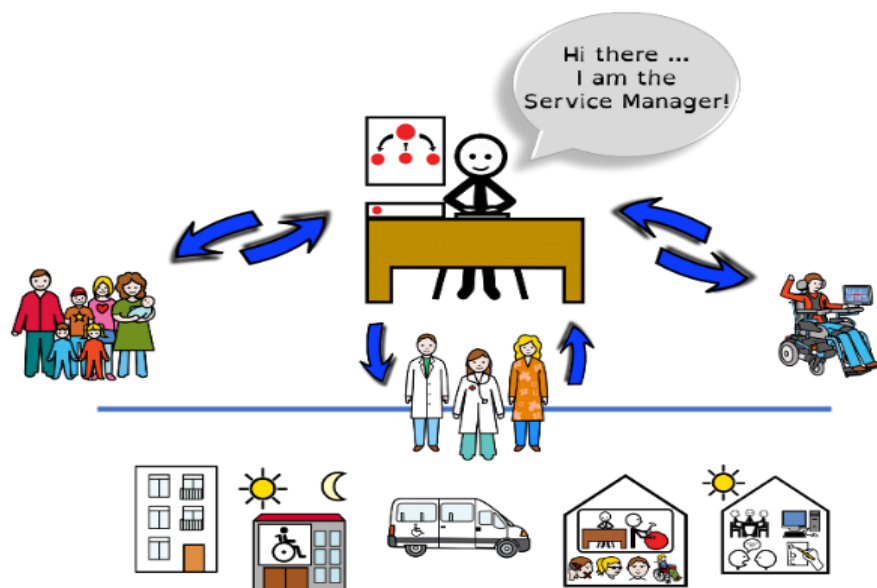
Υπάρχουν αρκετά ζητήματα προς εξέταση όταν μια υπηρεσία σκοπεύει να εφαρμόσει τη διαδικασία ΥΛΑ, όποιο και αν είναι το πεδίο. Στο πεδίο των ερωτικών σχέσεων και της σεξουαλικότητας, ενδέχεται να προκύπτουν πιο εξειδικευμένα ερωτήματα και πρόσθετες προκλήσεις. Στην ενότητα αυτή παρουσιάζονται ορισμένα από τα προκαταρκτικά ζητήματα που οφείλουν να διερευνήσουν οι προϊστάμενοι της υπηρεσίας κατά την απόπειρα χρήσης της ΥΛΑ στο πεδίο της σεξουαλικότητας.

► **Αυτές κατευθυντήριες γραμμές απευθύνονται σε προϊστάμενους (ή/και υπεύθυνους) των υπηρεσιών**

Το εγχειρίδιο αυτό δημιουργήθηκε προκειμένου να στηρίξει τους προϊστάμενους υπηρεσιών κατά την εφαρμογή της διαδικασίας ΥΛΑ στο πεδίο της σεξουαλικότητας και των ερωτικών σχέσεων. Η συγκεκριμένη διαδικασία θα βοηθήσει τα ΑμεΑ στην πορεία τους προς μια αυτεξούσια ζωή.

Οι προϊστάμενοι έχουν την ευθύνη για τον σχεδιασμό, την υλοποίηση και την αξιολόγηση των ενεργειών και των παρεμβάσεων που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο μιας υπηρεσίας. Πρόκειται για επαγγελματίες με καθοριστικό ρόλο: διευθύνουν το προσωπικό και το καλούν να συμμετέχει σε υπηρεσίες εδραιωμένες στην κουλτούρα της συμπερίληψης, της αυτό-συνηγορίας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Επιπλέον, είναι τα πρόσωπα που θα στηρίξουν τους χρήστες των υπηρεσιών σε οποιοδήποτε θέμα ενδέχεται να αντιμετωπίσουν κατά την πρόσβασή τους στις εν λόγω υπηρεσίες και ταυτόχρονα έχουν την ευθύνη να επικοινωνούν με το οικογενειακό και φιλικό περιβάλλον των ΑμεΑ σε σχέση με ό,τι αφορά την οργάνωση και την παροχή των υπηρεσιών. Επειδή ακριβώς η ομαδική δουλειά και οι καλές σχέσεις μεταξύ των παρόχων και των χρηστών μιας υπηρεσίας διαδραματίζουν καίριο ρόλο, είναι θεμελιώδους σημασίας να διαθέτει ο προϊστάμενος της υπηρεσίας επικοινωνιακή και συνεργατική στάση.

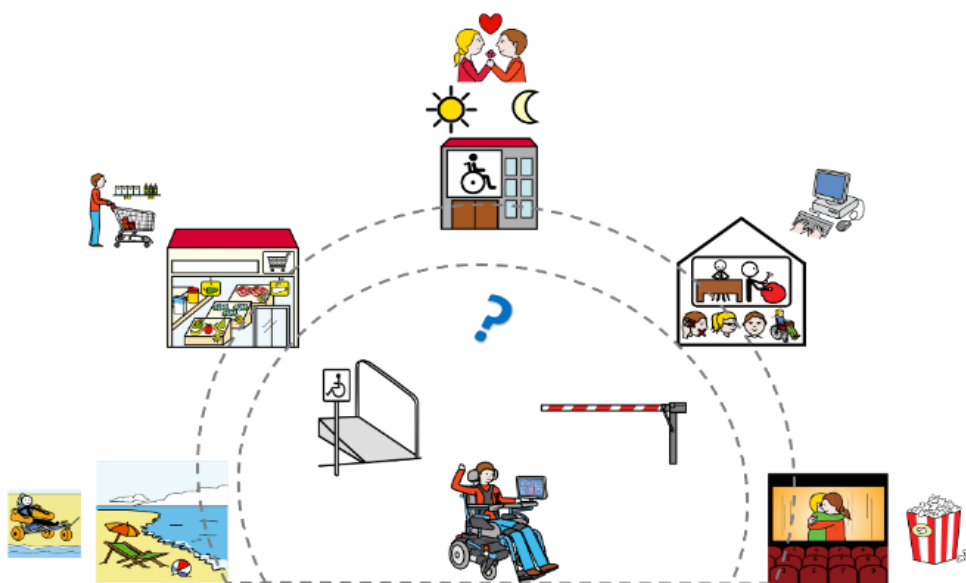
Είστε απροκατάληπτοι και συμπεριληπτικοί ως προϊστάμενοι;

Ο σημαντικός ρόλος του προϊστάμενου της υπηρεσίας στη διαμόρφωση κουλτούρας επικοινωνίας και συμπερίληψης.

Η οδηγία SMARTS προτείνει κατευθύνσεις οι οποίες διασφαλίζουν ότι τα ΑμεΑ θα έχουν την υποστήριξη που χρειάζονται για την πλήρη συμμετοχή και άσκηση των δικαιωμάτων τους σε μια σημαντική για πολλούς από εμάς πτυχή της ζωής: τις ερωτικές σχέσεις και τη σεξουαλικότητα. Αυτό σημαίνει ότι οι προϊστάμενοι της υπηρεσίας θα πρέπει να είναι σε θέση να παρέχουν την απαιτούμενη υποστήριξη (π.χ. άλλοτε τα υλικά μέσα και άλλοτε προσβάσιμες πληροφορίες) που θα επιτρέψει στα ΑμεΑ να ασκήσουν τα δικαιώματά τους.

Σημαίνει επίσης ότι θα πρέπει να αρθούν τα εμπόδια (π.χ. η δυσπιστία και οι αρνητικές στάσεις απέναντι στη σεξουαλικότητα των ΑμεΑ) και ότι το άτομο με νοητικές αναπτυξιακές αναπηρίες θα πρέπει να έχει τη δυνατότητα να κάνει τις προσωπικές του συνειδητές επιλογές όσον αφορά τη σεξουαλικότητα και τις ερωτικές σχέσεις.

Οι παράγοντες που εμποδίζουν ή διευκολύνουν, αντίστοιχα, παρακωλύουν ή ενισχύουν την ενεργό συμμετοχή των ΑμεΑ στη ζωή

- » Πώς βλέπετε τον εαυτό σας ως προϊστάμενο της υπηρεσίας;
- » Ως άτομο που παρεμποδίζει ή ως άτομο που διευκολύνει;
- » Ως «οπαδό του κατεστημένου» ή ως «διαχειριστή τη αλλαγής»;

► **Σε τι είδους υπηρεσίες είναι εφικτή η χρήση των ιδεών και των προτάσεων του SMARTS;**

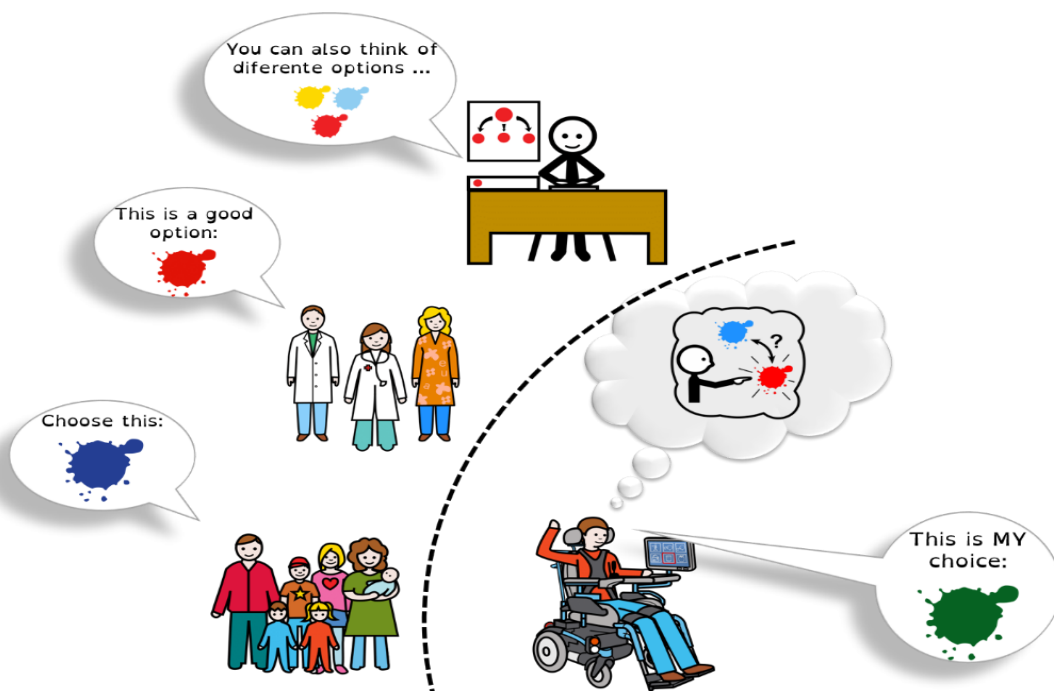
Η παροχή ΥΛΑ στο πεδίο της σεξουαλικότητας και των ερωτικών σχέσεων είναι δυνατή σε ένα ευρύ φάσμα διαφορετικών υπηρεσιών. Πλήρης κατάλογος παρατίθεται στο παράρτημα χ/ι/10.

► **Ποιες είναι οι βασικές αρχές του εγχειριδίου SMARTS;**

Όπως είδαμε στις προηγούμενες ενότητες, η ΥΛΑ αφορά τη δημιουργία των κατάλληλων συνθηκών ώστε το άτομο με σωματική βλάβη ή αναπηρία να λαμβάνει ενημερωμένες αποφάσεις μόνο του, προκειμένου τελικά η καθεμιά από τις επιλογές που αφορούν τη ζωή του να έχουν γίνει από το ίδιο το άτομο. Οι σημαντικές αποφάσεις, ακόμα και αν αφορούν τις απλούστερες πτυχές της ζωής, δεν θα πρέπει να λαμβάνονται από άλλους για λογαριασμό του ατόμου, ακόμα και αν εξυπηρετούν (ή θεωρείται ότι εξυπηρετούν) το συμφέρον του με τον καλύτερο τρόπο. Εδώ ακριβώς βρίσκεται η διαφορά ανάμεσα στην Υποστηριζόμενη και την Κατευθυνόμενη Λήψη Αποφάσεων! Σε ορισμένες περιπτώσεις, η κατευθυνόμενη λήψη αποφάσεων ενδέχεται να αποτελεί αναγκαιότητα. Ωστόσο, θα πρέπει να θεωρείται ως η έσχατη λύση, η οποία πολλές φορές είναι επιβεβλημένη αποκλειστικά και μόνο εξαιτίας νομικών συνεπειών και απαιτήσεων. Οι περιπτώσεις αυτές συνήθως διευθετούνται στα δικαστήρια, όταν συντρέχουν ειδικές συνθήκες που απαιτούν να αποφασίσουν άλλοι στη θέση του ατόμου όσον αφορά συγκεκριμένα ζητήματα.

Κατά την εφαρμογή της υποστηριζόμενης λήψης ενημερωμένων αποφάσεων, ένας πιθανός κίνδυνος είναι το άτομο με αναπηρία να μην ακολουθήσει τον δρόμο που οι υποστηρικτές – είτε οικογενειακοί είτε επαγγελματίες φροντιστές – θεωρούν ως την καλύτερη επιλογή. Υπάρχει δηλαδή ο κίνδυνος να κάνει και λάθη! Η αναγνώριση του δικαιώματος των ΑμεΑ να κάνουν λάθη και απερίσκεπτες επιλογές αποτελεί σημαντικό κομμάτι της διαδικασίας ΥΛΑ. Σαφώς υπάρχουν πολύ ειδικές περιπτώσεις όπου θα πρέπει να υπερισχύσει το καθήκον της φροντίδας (όπως όταν υπάρχει πρόθεση αυτοκτονίας, αυτοτραυματισμού, τραυματισμού άλλων ή διάπραξης παράνομης ενέργειας). Μπορείτε να διαβάσετε περισσότερα σχετικά με το καθήκον της φροντίδας στην ενότητα 2 του παρόντος οδηγού.

Η λήψη αποφάσεων αποτελεί σημαντικό κομμάτι της συνηθισμένης καθημερινής μας ζωής... Μας αφορά όλους, ανεξαρτήτως αναπηρίας. Επιπλέον, είτε υπάρχει υποστήριξη είτε όχι, ενίοτε όλοι κάνουμε λάθη και απερίσκεπτες επιλογές! Απλώς χρειαζόμαστε την κατάλληλη υποστήριξη προκειμένου να μπορούμε να διαχειριστούμε τις αποφάσεις μας και τις συνέπειές τους.

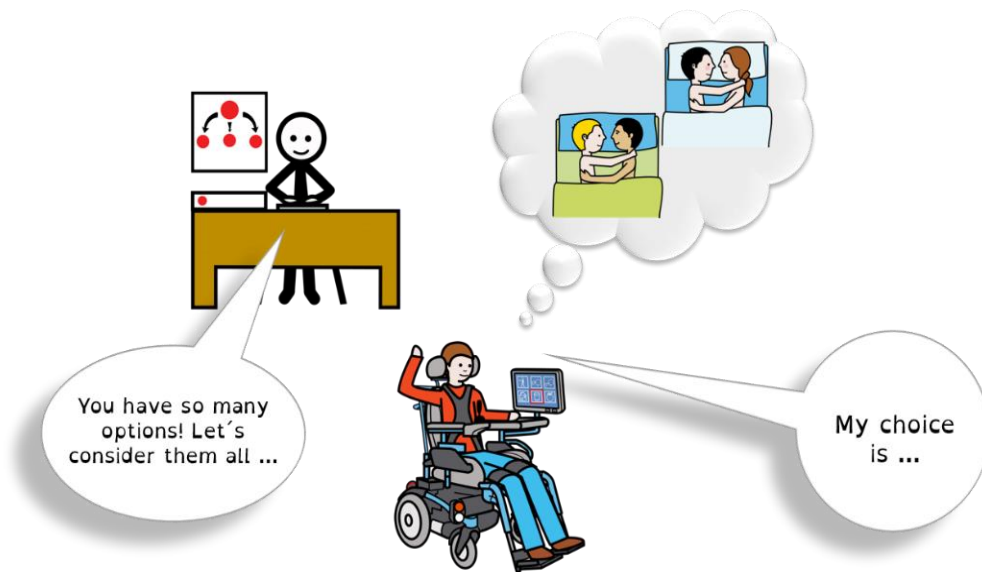
Οι παράγοντες που εμποδίζουν ή διευκολύνουν, αντίστοιχα, παρακωλύουν ή ενισχύουν την ενεργό συμμετοχή των ΑμεΑ στη ζωή

► Πώς λαμβάνονται οι αποφάσεις στις δικές σας υπηρεσίες;

Ποιες αποφάσεις λαμβάνονται κατόπιν και ποιες άνευ διαβούλευσης με τους άμεσα ενδιαφερόμενους, δηλαδή με τους χρήστες της υπηρεσίας;

Οι υπηρεσίες οι οποίες είναι σχεδιασμένες για ΑμεΑ και με τη συμβολή ΑμεΑ θα πρέπει να υποστηρίζουν τη χρήση της ΥΛΑ σε κάθε ζήτημα που αφορά τη ζωή του ατόμου. Κατά συνέπεια, η ΥΛΑ θα πρέπει να χρησιμοποιείται και σε θέματα που άπτονται της σεξουαλικότητας και των ερωτικών σχέσεων. Ορισμένα ζητήματα ενδέχεται να αποδειχτούν ιδιαίτερα δύσκολα, κάποια άλλα ίσως απαιτούν περαιτέρω σκέψη και συζήτηση με το άτομο που κάνει χρήση της υπηρεσίας, ενώ το ισχύον νομικό πλαίσιο της κάθε χώρας μπορεί να επηρεάζει τις αποφάσεις σε επιμέρους θέματα. Για να εξετάσετε κάποια από τα ζητήματα που εμφανίζουν συχνότερα προκλήσεις στο πεδίο των ερωτικών σχέσεων και της σεξουαλικότητας των ΑμεΑ, συμβουλευτείτε τις ενότητες 6 και 7.

- » Ως προϊστάμενοι, είστε έτοιμοι να βελτιώσετε τις υπηρεσίες σας, λαμβάνοντας υπόψη τη φωνή των ίδιων των ατόμων με αναπηρία;
- » Ως προϊστάμενοι της υπηρεσίας, έχετε την περιέργεια να μάθετε για αυτήν την ενδιαφέρουσα διαδικασία της υποστηριζόμενης λήψης αποφάσεων σε ένα πεδίο τόσο σημαντικό για την καθημερινή ζωή όλων μας;
- » Ως προϊστάμενοι της υπηρεσίας, είστε έτοιμοι για αυτήν την πρόκληση;

Ενημέρωση του ΑμεΑ ώστε να εξετάσει όλες τις διαφορετικές επιλογές, ακόμη και εκείνες που αφορούν τη σεξουαλικότητα

► Ποια είναι τα δικαιώματα των ΑμεΑ στη σεξουαλικότητα;

Τα σεξουαλικά δικαιώματα είναι ανθρώπινα δικαιώματα στο πεδίο της σεξουαλικότητας. Η Διεθνής Ομοσπονδία Οικογενειακού Προγραμματισμού (IPPF) ορίζει δέκα θεμελιώδη σεξουαλικά δικαιώματα, τα οποία είναι οικουμενικά, αλληλένδετα, αλληλεξαρτώμενα και αδιαίρετα, ως αναπόσπαστο μέρος των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Με την αναγνώριση των δικαιωμάτων αυτών, ο κόσμος μας θα γίνει καλύτερος, δίνοντας σε γυναίκες, άντρες και νεαρά άτομα την ευκαιρία να έχουν τον έλεγχο του σώματός τους, την ελευθερία να ορίζουν τις επιλογές τους στο ζήτημα της γονεϊκότητας και τη δυνατότητα μιας υγιούς σεξουαλικής ζωής, απαλλαγμένης από το φόβο της ανεπιθύμητης εγκυμοσύνης και των σεξουαλικά μεταδιδόμενων νοσημάτων. Θα είναι ένας κόσμος όπου το φύλο και η σεξουαλικότητα δεν θα αποτελούν πλέον πηγή ανισότητας και στιγματισμού.

Σύμφωνα με τον ορισμό της ΔΟΟΠ τα δέκα σεξουαλικά δικαιώματα είναι τα εξής:

- » **Άρθρο 1:** Δικαίωμα ισότητας, ίσης προστασίας από το νόμο, και ελευθερία από κάθε μορφή διάκρισης βάσει βιολογικού φύλου, σεξουαλικότητας ή κοινωνικού φύλου.
- » **Άρθρο 2:** Δικαίωμα συμμετοχής ανεξαρτήτως βιολογικού φύλου, σεξουαλικότητας ή κοινωνικού φύλου.
- » **Άρθρο 3:** Δικαίωμα του ατόμου στη ζωή, την ελευθερία, την ασφάλεια και τη σωματική ακεραιότητα.
- » **Άρθρο 4:** Δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή.
- » **Άρθρο 5:** Δικαίωμα στην προσωπική αυτονομία και την αναγνώριση ενώπιον του νόμου.
- » **Άρθρο 6:** Δικαίωμα στην ελευθερία σκέψης, άποψης, έκφρασης και συνάθροισης.
- » **Άρθρο 7:** Δικαίωμα στην υγεία και τα οφέλη της επιστημονικής προόδου.
- » **Άρθρο 8:** Δικαίωμα στην εκπαίδευση και την πληροφόρηση.

- » **Άρθρο 9:** Δικαίωμα επιλογής του ατόμου σχετικά με τον αν θα παντρευτεί και θα δημιουργήσει οικογένεια, και απόφασης για το εάν, πώς και πότε θα αποκτήσει παιδιά.
- » **Άρθρο 10:** Δικαίωμα στην απόδοση ευθυνών και σε επανόρθωση.

Πηγή: *Sexual Rights: an IPPF declaration*

Σημαντικό σημείο αναφοράς ως προς το δικαίωμα στη σεξουαλικότητα, ειδικά για τα άτομα με αναπηρία, αποτελεί επίσης η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία. Η σύμβαση υπαγορεύει ότι κάθε χώρα οφείλει να καταβάλει προσπάθειες προκειμένου να διασφαλίζεται ότι τα άτομα με αναπηρία θα έχουν ίσα δικαιώματα στη σύναψη σχέσεων, τον γάμο, τη δημιουργία οικογένειας και την ανατροφή παιδιών σε ένα υγιές και υποστηρικτικό περιβάλλον. Αν επιθυμείτε να μάθετε περισσότερα για το θέμα αυτό, θα βρείτε μια διεξοδική ανάλυσή του στην ενότητα 2, όπου υπάρχει παραπομπή και στην εκδοχή κειμένου για όλους.

► **Ιδέες και προτάσεις για προϊστάμενους της υπηρεσίας**

Όταν πλέον στην υπηρεσία εμπεδωθεί μια κουλτούρα αυτοδιάθεσης και ΥΛΑ, τα ΑμεΑ θα είναι σε θέση να επιλέγουν και να αποφασίζουν από μόνα τους ή/και με την υποστήριξη τρίτων.

Πέραν της εφαρμογής της ΥΛΑ στο πεδίο των ερωτικών σχέσεων και της σεξουαλικότητας, είναι σημαντικό να διασφαλίζεται ότι τα ΑμεΑ θα έχουν όντως την ευκαιρία να βιώσουν τις ερωτικές σχέσεις και τη σεξουαλικότητα με βάση τις αποφάσεις τους. Η ΥΛΑ είναι επίκαιρη μόνο στο βαθμό που είναι διαθέσιμες υπηρεσίες οι οποίες δημιουργούν για το άτομο την ευκαιρία να έχει πρόσβαση στην εμπειρία που επιλέγει. Στην ενότητα αυτή παρουσιάζεται μια σειρά σκέψεων, σεναρίων και ερωτημάτων, με στόχο να δοθούν στους προϊστάμενους της υπηρεσίας κατευθύνσεις για τη βελτίωση, αν όχι για την εξασφάλιση, των συνθηκών εκείνων που θα επιτρέπουν στους χρήστες της υπηρεσίας να βιώνουν τις ερωτικές σχέσεις και τη σεξουαλικότητα, σε πλαίσιο ισότητας, αξιοπρέπειας και αυτονομίας.

Σε πολλούς οργανισμούς, ωστόσο, η παροχή υπηρεσιών σχεδιάζεται με γνώμονα μια ομάδα χρηστών της υπηρεσίας και όχι κάθε άτομο ξεχωριστά. Ίσως χρειαστεί οι προσδοκίες του κάθε ατομικού χρήστη να εξισορροπηθούν με τους διαθέσιμους πόρους και με την ανάγκη να εφαρμοστούν παρεμβάσεις οι οποίες θα στοχεύουν σε ομάδα χρηστών και όχι σε κάθε μεμονωμένο άτομο. Κατά τη διερεύνηση των ερωτημάτων και των σεναρίων, λάβετε υπόψη σας ότι κάθε οργανισμός έχει τους δικούς της περιορισμούς στον τρόπο που ανταποκρίνεται μέσω προσωποκεντρικών και εξατομικευμένων απαντήσεων για κάθε μεμονωμένο χρήστη της υπηρεσίας. Ακόμα κι έτσι, όμως, θα πρέπει να καταβάλλεται κάθε δυνατή προσπάθεια προκειμένου να εξασφαλίζεται η βέλτιστη εμπειρία στις ερωτικές σχέσεις και τη σεξουαλικότητα, υπό συνθήκες που θέτουν ως προτεραιότητα την αυτοδιάθεση και την ΥΛΑ.

► **Πως να αναδιοργανωθούν οι υπηρεσίες για να εξασφαλίζεται η πρόσβαση στο Δικαίωμα στη σεξουαλικότητα;**

1. Οργάνωση Χώρων:

«Η Σεξουαλικότητα είναι μια μορφή ενέργειας που μας κινητοποιεί να βρούμε αγάπη, επαφή, τρυφερότητα και οικειότητα. Ενσωματώνει τον τρόπο που αισθανόμαστε, κινούμαστε,

αγγίζουμε και τον τρόπο που μας αγγίζουν. Η Σεξουαλικότητα επηρεάζει τις σκέψεις, τα αισθήματα, τις πράξεις και τις αλληλεπιδράσεις, οπότε επηρεάζει τη φυσική και ψυχική υγεία μας».

Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας

Με βάση αυτή την προϋπόθεση, οι χώροι που σχετίζονται με την αγάπη, τις ερωτικές σχέσεις και τη σεξουαλική εμπειρία θα πρέπει να είναι φιλόξενοι, να εκπέμπουν ένα περιβάλλον ηρεμίας, μέσα στο οποίο οι εξυπηρετούμενοι μπορούν να νιώσουν και να εκφράσουν την οικειότητα και τη σεξουαλικότητά τους με ένα φυσικό και ευχάριστο τρόπο.

Μερικές σκέψεις για αναστοχασμό....

Μπορεί να είναι θετική κίνηση η δημιουργία χώρων εντός των εγκαταστάσεων της υπηρεσίας (είτε είναι υποστηριζόμενη στέγη, είτε κέντρο επαγγελματικής κατάρτισης ή άλλη σχετιζόμενη υπηρεσία) για ιδιωτικές συναντήσεις, όπως ένα ρομαντικό δείπνο, μία συνάντηση με καινούριο φίλο/η, ένα ποτό με ένα νέο πιθανό σύντροφο ή εν τέλει σεξουαλική επαφή. Προτιμότερο είναι αυτοί οι χώροι να είναι σε απομονωμένο σημείο, όχι πολύ κοντά σε κοινόχρηστους χώρους, έτσι ώστε οι χρήστες να επωφεληθούν από την ιδιωτικότητα που απαιτεί η στιγμή.

Για προφανείς λόγους, είναι σημαντικό να διασφαλιστεί ότι οι χώροι όπου πραγματοποιούνται αυτές οι κοινωνικές ή/και ρομαντικές δραστηριότητες εγγυώνται τη μέγιστη ιδιωτικότητα και εμπιστευτικότητα. Για τον ίδιο λόγο, ένα μέλος του προσωπικού πρέπει να είναι υπεύθυνο για τη διατήρηση του απόρρητου των πληροφοριών. Οι υπόλοιποι εξυπηρετούμενοι δεν πρέπει να γνωρίζουν στοιχεία όπως ποιος χρησιμοποιεί τον χώρο, για πόση ώρα και με ποιον, εκτός εάν το ίδιο το ΑμεΑ θέλει να μοιραστεί αυτές τις πληροφορίες με άλλους.

Εφόσον υπάρχουν ζευγάρια σε σχέση τα οποία χρησιμοποιούν την υπηρεσία, και κυρίως σε υποστηριζόμενες στέγες, είναι σημαντικό να υποστηριχθούν αυτοί οι εξυπηρετούμενοι να δημιουργήσουν τους δικούς τους προσωπικούς χώρους. Αυτή η υποστήριξη δίνεται εάν υπάρχει ανάγκη και, φυσικά, ανάλογα με τις ανάγκες που έχουν εντοπιστεί ή/και εκφραστεί από τα ίδια τα άτομα. Είναι ιδιαίτερα σημαντικό να παρέχεται η δυνατότητα στα ζευγάρια τα οποία βρίσκονται σε μακροχρόνιες σχέσεις να μοιράζονται ένα δωμάτιο στις υποστηριζόμενες στέγες, ώστε να απολαμβάνουν την απαραίτητη ελευθερία και αυτονομία στη ζωή τους ως ζευγάρι.

Χρησιμοποιείστε τον παρακάτω κατάλογο «**Ρομαντικοί Χώροι σε 10 Απλά Βήματα**» εάν χρειάζεστε περισσότερες πρακτικές ιδέες και προτάσεις για την υποστήριξη δημιουργίας προσωπικών χώρων.

Ερωτήσεις για αναστοχασμό:	Επαλήθευση		
	Όχι	Όχι. Αλλά ...	Ναι
	✗	⚠ Ποιες προσαρμογές είναι εφικτές;	✓

1. Υπάρχουν ιδιωτικοί χώροι που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για ρομαντικές συναντήσεις (π.χ. για ένα γεύμα ιδιωτικό, για κάλεσμα σε ραντεβού, για σεξουαλικές επαφές...);			
2. Υπάρχει δυνατότητα διακριτικής πρόσβασης στους χώρους που προορίζονται για ρομαντικές συναντήσεις;			
3. Οι καθορισμένοι για ρομαντικές συναντήσεις χώροι είναι προσβάσιμοι; (σωματικά, αισθητηριακά και επικοινωνιακά)			
4. Υπάρχουν καθορισμένοι κανόνες για τη χρήση των χώρων που προορίζονται για ρομαντικές συναντήσεις;			
5. Υπάρχει δυνατότητα να γίνεται με εχεμύθεια ο προγραμματισμός της χρήσης των χώρων για ρομαντικές συναντήσεις;			
6. Υπάρχει διαθέσιμο προσωπικό για την παροχή υποστήριξης και εξατομικευμένης βοήθειας (π.χ. παροχή συγκεκριμένου υλικού, τοποθέτηση ατόμου με κινητική αναπηρία...), αν χρειαστεί, όταν χρησιμοποιούνται οι ειδικοί χώροι για ρομαντικές συναντήσεις;			
7. Οι χώροι που προορίζονται για ρομαντικές συναντήσεις έχουν προετοιμαστεί με όλα τα απαραίτητα υλικά και τον απαραίτητο εξοπλισμό: <ul style="list-style-type: none">▪ επαρκή έπιπλα;▪ βοηθητικές τεχνολογίες;▪ μέσα αντισύλληψης;▪ πορνογραφικό υλικό;▪ δυνατότητα επικοινωνίας με το προσωπικό;▪ κουτί πρώτων βοηθειών;▪ εξειδικευμένο υλικό/εξοπλισμός;			
8. Υπάρχει η δυνατότητα για τους ερωτικούς επισκέπτες να διανυκτερεύσουν με τον σύντροφό τους σε ιδιωτικό χώρο;			
9. Υπάρχει προσβάσιμος εξοπλισμός ΤΠΕ στις εγκαταστάσεις, ώστε οι εξυπηρετούμενοι να μπορούν να αναζητήσουν σεξουαλικού περιεχομένου υλικό;			
10. Υπάρχει προσβάσιμος εξοπλισμός ΤΠΕ στις εγκαταστάσεις, ώστε οι εξυπηρετούμενοι να μπορούν να χρησιμοποιήσουν το διαδίκτυο για να βρουν καινούριους φίλους και πιθανούς συντρόφους;			

Χρησιμοποιήστε τον κατάλογο για να αξιολογήσετε το κατά πόσο οι υπάρχοντες χώροι στην υπηρεσία σας μπορούν να εγγυηθούν σωστή πλαισίωση της διαδικασίας ΥΛΑ και μία ευχάριστη και αυτορρυθμιζόμενη για τα ΥΑ εμπειρία σεξουαλικότητας και ερωτικών σχέσεων. Αν είναι εφικτό, αναζητήστε καινούριους τρόπους βελτίωσης της λειτουργία σας σε αυτό τον τομέα. Να θυμόσαστε... η Υποστηριζόμενη Λήψη Αποφάσεων για τις ερωτικές σχέσεις και τη σεξουαλικότητα μπορεί να εφαρμοστεί μόνο εάν οι χώροι στις υπηρεσίες σας το επιτρέπουν!

Μελέτη Περίπτωσης - Ρόζα

Η Ρόζα είναι γυναίκα, 37 ετών, με νοητική αναπτυξιακή αναπηρία και ελαφρά ψυχική διαταραχή. Μένει σε υποστηριζόμενη στέγη. Τελείωσε ένα πρόγραμμα επαγγελματικής κατάρτισης σε υπηρεσίες ιματισμού και γρήγορα απέκτησε επαγγελματική θέση και ξεκίνησε να εργάζεται σε ένα πλυντήριο κοντά στο σπίτι της. Είναι πολύ ανεξάρτητη, της αρέσει να πηγαίνει για ψώνια και να φροντίζει τα πράγματά της παρότι μένει στη στέγη μαζί με άλλους 10 εξυπηρετούμενους.

Η Ρόζα γνώρισε τον φίλο της τον Μανώλη πριν από δύο χρόνια σε μια εκδήλωση για την αυτοσυνηγορία που οργανώθηκε από φορείς παροχής υπηρεσιών. Παρόλο που μένουν σε διαφορετικές πόλεις, επισκέπτονται ο ένας το σπίτι το άλλου, βγαίνουν ραντεβού στην κοινότητα και επιθυμούν να έχουν την ευκαιρία να περάσουν μια νύχτα μαζί ως ζευγάρι. Όμως... και οι δύο μοιράζονται τα υπνοδωμάτια τους με έναν άλλο συγκατοίκο. Πως θα μπορούσαν οι υπηρεσίες να αναδιοργανωθούν ώστε να παρέχουν τη δυνατότητα στη Ρόζα και τον Μανώλη να περάσουν μια νύχτα μαζί, μόνοι τους;

Η υποστηριζόμενη απόφαση...

Μετά από ξεχωριστές συζητήσεις με τη Ρόζα και τον Μανώλη, όπου διαπιστώθηκε ότι και οι δύο επιθυμούν την ίδια ευκαιρία, το προσωπικό από τις δύο υπηρεσίες παρουσίασαν τις εξής επιλογές:

- να περάσουν τη νύχτα στο σπίτι του Μανώλη τα σαββατοκύριακα που λείπει ο συγκατοίκος του επειδή επισκέπτεται τους συγγενείς του, με τη συγκατάθεση του συγκατοίκου,
- να περάσουν τη νύχτα σε ένα ξενοδοχείο κοντά στο σπίτι της Ρόζας, λαμβάνοντας υπόψη ότι το κόστος της διαμονής θα πληρωθεί από τον προϋπολογισμό του ζευγαριού.

Η Ρόζα και ο Μανώλης ενημερώθηκαν για τις δύο επιλογές και αποφάσισαν ότι θα ήθελαν να μένουν στο ξενοδοχείο για μια νύχτα κάθε δύο μήνες. Λόγω των οικονομικών περιορισμών, και οι δύο σκεφτήκαν ότι θα ήταν καλή ιδέα να εκμεταλλευθούν το άδειο δωμάτιο του Μανώλη δύο φορές τον μήνα. Η ιδέα συζητήθηκε με τον συγκατοίκο του Μανώλη, ο οποίος ήταν θετικός στο να μένει η Ρόζα στο δωμάτιο όταν δεν ήταν αυτός εκεί.

2. Οργάνωση Χρόνου και Προγραμμάτων:

«Αν και δεν είμαι ντροπαλός και πραγματικά θέλω να γνωρίσω κάποιον, δε δεν μου είναι εύκολο να γνωρίσω κάποιο κορίτσι για να γίνει η κοπέλα μου. Μπορώ να γνωρίσω ανθρώπους πιο εύκολα μέσα από μηνύματα, παρά να πλησιάσω μια κοπέλα από κοντά. Βρέθηκα σε δύσκολη θέση εξαιτίας κάποιων μηνυμάτων που έστειλα σε κοπέλες. Τώρα πια έμαθα ότι πρέπει να είναι πάνω από 18 χρονών και να μην είναι σε σχέση».

Κάρολος, Εξυπηρετούμενος με νοητική αναπηρία

Όταν οι υπηρεσίες προγραμματίζουν τις καθημερινές δραστηριότητες των ΑμεΑ, το να βρουν χρόνο να διερευνήσουν τη διάσταση της σεξουαλικότητας ενός ατόμου μπορεί, μερικές φορές, να ξεχαστεί. Όμως δεν θα έπρεπε. Αντιθέτως, θα έπρεπε να θεωρείται προτεραιότητα όπως όλες οι υπόλοιπες βασικές ανάγκες.

Οι καθημερινές ρουτίνες αποτελούν μέρος της ζωής όλων των ανθρώπων και πρέπει να συμπεριλαμβάνουν όσο το δυνατόν περισσότερες δραστηριότητες με νόημα για τον καθένα. Αυτό σημαίνει ότι χρειάζεται να συμπεριληφθούν δραστηριότητες από όλους τους τομείς της ζωής, όπως δραστηριότητες καθημερινής ζωής (π.χ. ντύσιμο, φροντίδα σώματος...), οικιακής φροντίδας (π.χ. προετοιμασία γευμάτων, ψώνια τροφίμων...), εργασιακές, μαθησιακές ή/και εκπαιδευτικές (π.χ. απόκτηση εργασίας, συμμετοχή σε πρόγραμμα σπουδών), ψυχαγωγικές (π.χ. βόλτα στο σινεμά, φυσική άσκηση) και δραστηριότητες κοινωνικής αλληλεπίδρασης (π.χ. συναντήσεις με φίλους, γνωριμίες με καινούριους ανθρώπους...). Σε μια ισορροπημένη ρουτίνα δραστηριοτήτων ποικίλων διαστάσεων της ζωής, είναι σημαντικό να διασφαλιστεί χρόνος και απόλαυση και εξερεύνηση της σεξουαλικότητας και των ερωτικών σχέσεων, ατομικά ή μαζί με κάποιον άλλον. Αυτός είναι επίσης ένας τρόπος να προωθηθεί η αυτογνωσία και η προσωπική ανάπτυξη.

Μερικές σκέψεις για αναστοχασμό....

Όπως ισχύει και για τους υπόλοιπους τομείς της ζωής, είναι σημαντικό να βοηθήσετε τους εξυπηρετούμενους να αποφασίσουν για ένα λογικό αριθμό δραστηριοτήτων ή εκδηλώσεων στον τομέα των ερωτικών σχέσεων και της σεξουαλικότητας στις οποίες θα επιθυμούσαν να έχουν τακτική πρόσβαση. Λαμβάνοντας αυτό υπόψη, μπορεί να είναι χρήσιμο να ανατεθεί η ευθύνη επιλογής και προγραμματισμού των δραστηριοτήτων σε ένα μέλος του προσωπικού, το οποίο μπορεί να προτείνει ιδέες και να διαπραγματευθεί τις δυνατότητες με την ομάδα, ανάλογα με τις ανάγκες και τις προσδοκίες του καθένα, αλλά και ολόκληρης της ομάδας.

Σύμφωνα με το παραπάνω σκεπτικό, είναι σημαντικό να γίνονται τακτικές συναντήσεις με κάθε εξυπηρετούμενο και με την ομάδα, ώστε να κατανοηθεί πόσο ικανοποιημένοι είναι με τις ρουτίνες και τα προγράμματα της υπηρεσίας σχετικά με τη σεξουαλικότητα και τις ερωτικές σχέσεις και για να υποστηριχθεί η λήψη αποφάσεων σε θέματα σεξουαλικότητας, διατηρώντας την ισορροπία μεταξύ των αναγκών όλων των εξυπηρετούμενων και των διαθέσιμων πόρων καθώς και με ένα υγιές πειραματισμό της σεξουαλικότητας και των ερωτικών σχέσεων.

Εάν η υπηρεσία σας υποστηρίζει πολλούς εξυπηρετούμενους σε μία τοποθεσία και οι δραστηριότητες συνήθως είναι συλλογικές ή ομαδικές, τότε είναι απαραίτητο να σκεφτείτε πώς τα ζευγάρια μπορούν να έχουν ιδιωτικές στιγμές μακριά από την ομάδα. Ιδανικά, αυτό δεν πρέπει να τους αποτρέπει από τη συμμετοχή τους στις συνηθισμένες δραστηριότητες της ομάδας.

Χρησιμοποιείτε τον παρακάτω κατάλογο «**Κατάλληλα Προγράμματα σε 10 Απλά Βήματα**» εάν χρειάζεστε περισσότερες πρακτικές ιδέες και προτάσεις για την υποστήριξη της δημιουργίας προγραμμάτων.

Ερωτήσεις για αναστοχασμό:	Επαλήθευση		
	Όχι	Όχι. Αλλά ...	Ναι
	✘	 Ποιες προσαρμογές είναι εφικτές;	✔

<p>1. Υπάρχει ισορροπημένο πρόγραμμα δραστηριοτήτων για την ομάδα εξυπηρετούμενων, όπου διερευνώνται οι διάφορες διαστάσεις της ζωής ενός ατόμου (ψυχαγωγία, εργασία/εκπαίδευση, κοινωνική αλληλεπίδραση, καθημερινή ζωή, οικιακή ζωή);</p>			
<p>2. Το πρόγραμμα δραστηριοτήτων είναι ευέλικτο και προσαρμόζεται στις ατομικές ανάγκες και προτιμήσεις των εξυπηρετούμενων;</p>			
<p>3. Υπάρχει προσωπικό υπεύθυνο για την υποστήριξη των εξυπηρετούμενων όσον αφορά την επιλογή και συμμετοχή τους στις διάφορες δραστηριότητες καθ' όλη τη διάρκεια των ημερών;</p>			
<p>4. Η καθημερινή ρουτίνα των εξυπηρετούμενων παρέχει τη δυνατότητα για ατομικές δραστηριότητες ιδιωτικού χαρακτήρα (π.χ. ατομικός χρόνος, φροντίδα σώματος);</p>			
<p>5. Η καθημερινή ρουτίνα των εξυπηρετούμενων παρέχει τη δυνατότητα για κοινωνικές δραστηριότητες ιδιωτικού χαρακτήρα (π.χ. να βγουν σε ραντεβού με φίλο/φίλη);</p>			
<p>6. Η καθημερινή ρουτίνα των εξυπηρετούμενων παρέχει τη δυνατότητα για δραστηριότητες ιδιωτικού χαρακτήρα με άτομα έκτος της ομάδας εξυπηρετούμενων (π.χ. να βγουν μόνοι ή με παρέα για να συναντήσουν νέους φίλους και πιθανούς συντρόφους);</p>			
<p>7. Υπάρχει διαδικασία για τον προγραμματισμό και επαναπρογραμματισμό δραστηριοτήτων ιδιωτικού χαρακτήρα, όπου διατηρείται η εχεμύθεια και ιδιωτικότητα όλων των εξυπηρετούμενων;</p>			
<p>8. Οι εξυπηρετούμενοι ενθαρρύνονται να διαχειριστούν τον χρόνο τους και τις ατομικές τους δραστηριότητες, συμπεριλαμβανομένου αυτές ιδιωτικού χαρακτήρα, με έναν ισορροπημένο και υγιή τρόπο (π.χ. ισορροπία μεταξύ χρόνου μόνοι τους και χρόνου αλληλεπίδρασης με άλλους);</p>			
<p>9. Οι εξυπηρετούμενοι ενθαρρύνονται να διαχειριστούν τον χρόνο τους και τις κοινωνικές τους δραστηριότητες, συμπεριλαμβανομένων όσων έχουν ιδιωτικό χαρακτήρα, με έναν ισορροπημένο και υγιή τρόπο (π.χ. ισορροπία μεταξύ χρόνου μόνοι τους και χρόνου αλληλεπίδρασης με άλλους);</p>			
<p>10. Υπάρχουν μέλη του προσωπικού επιφορτισμένα με την ευθύνη του τακτικού ελέγχου της ικανοποίησης των εξυπηρετούμενων ως προς τις δραστηριότητες που ανταποκρίνονται στις σεξουαλικές και ερωτικές τους ανάγκες;</p>			

Χρησιμοποιήστε τον κατάλογο για να αξιολογήσετε την ετοιμότητα των προγραμμάτων των υπηρεσιών σας να πλαισιώσουν σωστά την ΥΛΑ και μία ευχάριστη και αυτορρυθμιζόμενη εμπειρία σεξουαλικότητας και ερωτικών σχέσεων. Αν είναι εφικτό, αναζητήστε καινούριους τρόπους να βελτιώσετε τη λειτουργία σας σε αυτό τον τομέα. Να θυμόσαστε... η Υποστηριζόμενη Λήψη Αποφάσεων για τις ερωτικές σχέσεις και τη σεξουαλικότητα μπορεί να εφαρμοστεί μόνο εάν η οργάνωση στις υπηρεσίες σας το επιτρέπουν!

Μελέτη Περίπτωσης - Αλέξης

Ο Αλέξης είναι άντρας, 29 ετών, με μέτρια νοητική αναπτυξιακή αναπηρία, ο οποίος μένει σε στέγη αυτόνομης διαβίωσης σε μια μικρή κοινότητα. Είναι ντροπαλός και δυσκολεύεται να δημιουργήσει και να διατηρήσει νέες φιλίες και, επομένως, δυσκολεύεται να βρει σύντροφο για τη μακρόχρονη προσωπική σχέση που επιθυμεί να έχει στη ζωή του.

Ο Αλέξης ζει με άλλους τρεις συγγάτοικους. Με τη βοήθεια του προσωπικού υποστήριξης, οι συγγάτοικοι καταφέρνουν να μοιραστούν τους διαθέσιμους πόρους με δίκαιο τρόπο. Όμως, η χρήση του υπολογιστή με σύνδεση ίντερνετ είναι πολύ συχνά λόγος διαφωνίας γιατί ο Αλέξης προτιμά να γνωρίζει καινούριους φίλους και να συνδέεται με άλλους μέσω των κοινωνικών δικτύων και καταλήγει να περνά τα απογεύματα και βράδια κάνοντας αυτή τη δραστηριότητα και, επομένως, εμποδίζοντας τους άλλους να χρησιμοποιήσουν τον υπολογιστή για αυτόν ή άλλους λόγους.

Η υποστηριζόμενη απόφαση ...

Ο υποστηρικτής συζήτησε με τον Αλέξη για τα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα του να γνωρίζεις καινούριους φίλους μόνο διαδικτυακά και για την ανάγκη να αφήσει τους άλλους να χρησιμοποιήσουν την τεχνολογία που μοιράζονται στο σπίτι. Αφού ο Αλέξης πιστεύει ότι θα είναι πιο εύκολο να γνωρίσει τη φιλενάδα του διαδικτυακά, αποφάσισε ότι θα ήταν καλή επιλογή για αυτόν να αγοράσει ένα σύγχρονο κινητό τηλέφωνο (smartphone), έτσι ώστε να μειώσει την ένταση μεταξύ τον ίδιο και τους συγγάτοικούς του. Ωστόσο, με την ενθάρρυνση του υποστηρικτή και μετά από μία συζήτηση για τα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα του να βγαίνει έξω, ο Αλέξης αποφάσισε να βγαίνει δύο βραδιές της εβδομάδας για να βρίσκεται με ανθρώπους σε πραγματικά περιβάλλοντα και σε διάφορες ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων όπως προπόνηση ποδοσφαίρου, επίσκεψη στη βιβλιοθήκη και συμμετοχή σε πολιτιστικές εκδηλώσεις της τοπικής λέσχης.

3. Διαχείριση Υλικού και Εξοπλισμού:

- “Τι είναι η σεξουαλικότητα, για σένα;
- Είναι η φυσική επαφή, αλλά όχι μόνο το σεξ. Οι αγκαλιές. Αυτή τη στιγμή, η σεξουαλικότητα δεν έχει και πολύ νόημα για εμένα. Για πολύ καιρό δεν έχω νιώσει την επιθυμία για ερωτικές σχέσεις. Νομίζω ότι είναι επειδή έχω κάνει στέρωση. Αλλά ζηλεύω τον σύζυγό μου.”

Πάολα, Εξυπηρετούμενη με νοητική αναπηρία

Όταν στερείς από κάποιον τη δυνατότητα να εκφράσει τη σεξουαλικότητά του, του περιορίζεις τις πιθανότητες να επικοινωνήσει και να εκφράσει με πληρότητα το ποιος είναι. Δεν έχει σημασία να οργανώνεις μόνο τον χώρο και χρόνο για να εξασφαλίσεις την αυτόνομη και ελεύθερη πρακτική της σεξουαλικότητας και των ερωτικών σχέσεων, αλλά να οργανώνεις τον απαραίτητο εξοπλισμό και υλικό ώστε αυτές οι εμπειρίες να πραγματοποιούνται με άνεση και ασφάλεια.

Η διαχείριση του υλικού και εξοπλισμού, συμπεριλαμβανομένων των απαραίτητων εξαρτημάτων και της απαραίτητης βοηθητικής τεχνολογίας, πρέπει να είναι η ευθύνη ενός επαγγελματία, ο οποίος θα μπορεί να εγγυηθεί όλες τις προδιαγραφές ασφάλειας και την απόκτηση των απαραίτητων ειδών. Μία τακτική διαδικασία παρακολούθησης είναι σημαντική, καθώς και η στενή επικοινωνία με τους εξυπηρετούμενους ώστε να διευκρινίζονται οι ανάγκες τους και να υπάρχει ανταπόκριση σε αυτές.

Μερικές σκέψεις για αναστοχασμό....

Για να εξασφαλίσετε ότι λαμβάνονται ενημερωμένες και υποστηριζόμενες αποφάσεις, είναι απαραίτητη η ανασκόπηση να γίνεται μαζί με τους εξυπηρετούμενους, όπου θα διερευνώνται τα διάφορα είδη υλικών που είναι διαθέσιμα στην αγορά, τα οποία μπορεί να είναι χρήσιμα για τις ανάγκες των διάφορων εξυπηρετούμενων. Μια καλή ιδέα είναι η οργάνωση συναντήσεων με ειδικούς στον τομέα αυτόν, για να λάβει το προσωπικό και οι εξυπηρετούμενοι πιο συγκεκριμένες πληροφορίες και να ενημερωθούν για τις νέες εξελίξεις σε υλικά, τεχνολογίες και εξοπλισμό τα οποία μπορούν να υποστηρίξουν την εμπειρία στην σεξουαλικότητα.

Όταν η υπηρεσία έχει προμηθευθεί επαρκές υλικό και εξοπλισμό, ένα μέλος του προσωπικού μπορεί να είναι υπεύθυνο για τη συμπλήρωση τακτικών αιτημάτων για τη μελλοντική χρήση του υλικού (π.χ. για την επόμενη εβδομάδα ή μήνα), λαμβάνοντας υπόψη τις διαφορετικές προτιμήσεις και το είδος του υλικού και εξοπλισμού που χρειάζεται κάθε εξυπηρετούμενος. Επίσης, ένας επαγγελματίας μπορεί να είναι υπεύθυνος για την αξιολόγηση της ικανοποίησης των εξυπηρετούμενων σχετικά με τις επιλογές που παρέχει η υπηρεσία.

Χρησιμοποιείτε τον παρακάτω κατάλογο «**Εργαλειοθήκη Σεξουαλικότητας σε 10 Απλά Βήματα**» εάν χρειάζεστε περισσότερες πρακτικές ιδέες και προτάσεις για την υποστήριξη της διαχείρισης του υλικού, του εξοπλισμού και των βοηθητικών τεχνολογιών.

Ερωτήσεις για αναστοχασμό:	Επαλήθευση		
	Όχι 	Όχι. Αλλά ... Ποιες προσαρμογές είναι εφικτές;	Ναι
1. Υπάρχουν πληροφορίες που μπορούν να συμβουλευθούν οι εξυπηρετούμενοι σχετικά με τα υλικά και τον εξοπλισμό που είναι διαθέσιμα προς χρήση για την υποστήριξη της σεξουαλικής τους εμπειρίας;			

2. Οι διαθέσιμες πληροφορίες για τα υλικά και τον εξοπλισμό προς χρήση για την υποστήριξη της σεξουαλικής εμπειρίας, είναι προσβάσιμες και σε μορφή κειμένου για όλους (easy-to-read);			
3. Υπάρχει επαγγελματίας υπεύθυνος για τη δημιουργία ενός καταλόγου με τα διαθέσιμα είδη (υλικό, εξοπλισμό, βοηθητική τεχνολογία) για την υποστήριξη της σεξουαλικής εμπειρίας			
4. Υπάρχει επαγγελματίας υπεύθυνος, σε τακτική βάση (π.χ. κάθε δεύτερη εβδομάδα), για τη συμπλήρωση αιτημάτων για τη συντήρηση ή/και την απόκτηση υλικών, εξοπλισμού και βοηθητικής τεχνολογίας για την υποστήριξη της σεξουαλικής εμπειρίας ;			
5. Υπάρχει επαγγελματίας υπεύθυνος για την υποστήριξη της χρήσης των υλικών και του εξοπλισμού και για τη διευκρίνιση αμφιβολιών και ερωτήσεων από τους εξυπηρετούμενους;			
6. Υπάρχει εξοπλισμός ΤΠΕ προς χρήση από τους εξυπηρετούμενους για πρόσβαση σε σεξουαλικό περιεχόμενο, ώστε να γνωρίσουν πιθανούς συντρόφους ή για άλλες δραστηριότητες σχετικές με τις ερωτικές σχέσεις και τη σεξουαλικότητα;			
7. Υπάρχει διαδικασία για τους εξυπηρετούμενους που επιθυμούν να χρησιμοποιήσουν το διαθέσιμο υλικό, εξοπλισμό και βοηθητική τεχνολογία, να το χρησιμοποιήσουν με ασφάλεια και με εχεμύθεια;			
8. Λαμβάνεται τακτική (π.χ. μηνιαία) ανατροφοδότηση από τους εξυπηρετούμενους σχετικά με τις ανάγκες και επιθυμίες τους περί υλικού, εξοπλισμού και βοηθητικής τεχνολογίας για την υποστήριξη της σεξουαλικής εμπειρίας;			
9. Υπάρχουν ευκαιρίες να συναντήσουν επαγγελματίες και ειδικούς στον τομέα της σεξουαλικότητας οι οποίοι θα παρέχουν συμβουλές για διαθέσιμο υλικό, εξοπλισμό και διαθέσιμες βοηθητικές τεχνολογίες;			
10. Υπάρχουν ευκαιρίες να συμμετέχουν σε εκδηλώσεις και να επισκεφθούν μέρη (π.χ. sex shops) όπου είναι διαθέσιμα τα υλικά, ο εξοπλισμός και οι βοηθητικές τεχνολογίες για την υποστήριξη της σεξουαλικής εμπειρίας;			

Χρησιμοποιήστε τον κατάλογο να αξιολογήσετε την ετοιμότητα του υλικού, του εξοπλισμού και των βοηθητικών τεχνολογιών στις υπηρεσίες σας ώστε να υπάρξει σωστή πλαισίωση της ΥΛΑ και μία ευχάριστη και αυτορρυθμιζόμενη εμπειρία σεξουαλικότητας και ερωτικών σχέσεων. Αν είναι εφικτό, διερευνήστε καινούριους τρόπους να βελτιώσετε τη λειτουργία σας σε αυτό τον τομέα. Να θυμόσαστε... η Υποστηριζόμενη Λήψη Αποφάσεων για τις ερωτικές σχέσεις και τη σεξουαλικότητα μπορεί να εφαρμοστεί μόνο εάν τα υλικά, ο εξοπλισμός και οι βοηθητικές τεχνολογίες στις υπηρεσίες σας το επιτρέπουν!

Μελέτη Περίπτωσης – Αλίκη

Η Αλίκη είναι γυναίκα, 21 ετών, με νοητική αναπτυξιακή αναπηρία η οποία μένει με τη μητέρα και την μικρότερη αδελφή της. Την επισκέπτεται ένας υποστηρικτής δύο φορές την εβδομάδα. Είναι πολύ κοινωνική και της αρέσει να γνωρίζει καινούριους ανθρώπους.

Παρότι δεν είναι ακόμη σε σχέση, έχει δραστήρια σεξουαλική ζωή και τον περασμένο χρόνο είχε διάφορους σεξουαλικούς συντρόφους. Αυτή η κατάσταση ανησυχεί τη μητέρα της, λαμβάνοντας υπόψη το πρόσφατο περιστατικό ενός σεξουαλικά μεταδιδόμενου νοσήματος. Παρ' όλα αυτά, η Αλίκη δεν θέλει να αλλάξει τις συνήθειες της, ισχυριζόμενη ότι ήδη παίρνει το αντισυλληπτικό χάπι. Οι συζητήσεις γι' αυτό το θέμα συνήθως καταλήγουν σε καβγάδες οι οποίοι δημιουργούν άσχημο οικογενειακό κλίμα.

Η υποστηριζόμενη απόφαση ...

Ο υποστηρικτής συζήτησε με την Αλίκη, πρώτα για τις ανησυχίες της μητέρας της και μετά για τους λόγους που καβγαδίζουν. Η Αλίκη συμφώνησε ότι δεν ήθελε να εκτεθεί πάλι σε σεξουαλικά μεταδιδόμενο νόσημα και θα την ενδιέφερε να βρει τρόπους να το αποφύγει. Ως πρώτο βήμα, η Αλίκη συμφώνησε να προγραμματίσει ραντεβού με τον γυναικολόγο για να διερευνήσουν τις καλύτερες διαθέσιμες μεθόδους αντισύλληψης καθώς και λύσεις ώστε να αποφευχθεί νέα λοίμωξη. Αφού διερεύνησαν διάφορες δυνατότητες, η Αλίκη αποφάσισε να ξεκινήσει τη χρήση προφυλακτικού, παράλληλα με το αντισυλληπτικό χάπι που ήδη έπαιρνε. Πήγαν μαζί με τον υποστηρικτή να δουν τις διάφορες μάρκες που υπάρχουν. Ο υποστηρικτής μαζί με τον γιατρό, εξήγησαν στην Αλίκη ότι υπάρχουν άλλοι τρόποι να εξερευνηθεί τη σεξουαλικότητα και το σώμα της και ο γιατρός της έδωσε μερικά ενημερωτικά έντυπα με πληροφορίες για sex toys από τοπικό sex shop; Η Αλίκη συμφώνησε να διαβάσει αυτές τις πληροφορίες και να συζητήσουν το θέμα αυτό στην επόμενη συνάντηση.

Σε συζήτηση ανάμεσα στην Αλίκη και στην μητέρα της, αποφασίστηκε ότι η μητέρα θα της παρέχει ένα πακέτο προφυλακτικών κάθε μήνα και η Αλίκη θα ενθαρρύνεται να διαχειρίζεται τις σεξουαλικές της δραστηριότητες με υπευθυνότητα, πράγμα που σημαίνει ότι δεν θα έχει σεξουαλικές σχέσεις με καινούριους συντρόφους χωρίς να χρησιμοποιεί προφυλακτικό.

4. Διαχείριση Προϋπολογισμού και Εξόδων:

- "Τι εκτιμάτε σε μια ερωτική σχέση;
- Ότι μπορούμε να κάνουμε έρωτα και να μοιραζόμαστε μια ζωή, στα εύκολα και στα δύσκολα, όπως λένε.
- Να έχω κάποιον που με βοηθάει και με υποστηρίζει.
- Να εμπιστεύομαι τον σύντροφό μου, να περνάμε χρόνο μαζί και να μπορούμε να μοιραστούμε το μέλλον μας.
- Να βγαίνω ραντεβού."

Ομάδα εξυπηρετούμενων με νοητική αναπηρία

Για να υλοποιηθεί ένα έργο και να οργανωθούν δραστηριότητες, χρειάζονται πόροι. Δεν έχει νόημα να σκεφτείτε μία γκάμα δραστηριοτήτων στον τομέα της σεξουαλικότητας και των ερωτικών σχέσεων αν δεν υπάρχουν οικονομικοί πόροι για την υλοποίησή τους.

Επομένως, είναι σημαντικό να υπάρχει οικονομικός προϋπολογισμός ο οποίος θα καθορίζει το ελάχιστο και μέγιστο ποσό διαθέσιμο για τη διαχείριση και συντήρηση του χώρου και των έμπρακτων δραστηριοτήτων στον τομέα της σεξουαλικότητας και των ερωτικών σχέσεων, όπως ρομαντικά δείπνα, μέθοδοι αντισύλληψης, ραντεβού ζευγαριών κ.α.

Ο προϋπολογισμός που αντιστοιχεί σε αυτό τον τομέα, καθώς και σε άλλους, πρέπει να γνωστοποιείται στους εξυπηρετούμενους και η χρήση του να συναποφασίζεται ομαδικά ή/και ατομικά. Σε κάποιες περιπτώσεις, ο προϋπολογισμός προέρχεται από τους πόρους της υπηρεσίας (π.χ. αν είναι οικοτροφείο, το κόστος των υλικών και του εξοπλισμού για τη φροντίδα του σώματος των εξυπηρετούμενων καλύπτεται από την υπηρεσία). Σε άλλες περιπτώσεις, ή σε ειδικές καταστάσεις, ο προϋπολογισμός μπορεί να προέρχεται από τον ίδιο τον εξυπηρετούμενο ή/και από την οικογένεια ή τους συγγενείς του.

Καθώς γενικότερα στον τομέα των κοινωνικών υπηρεσιών, οι περιορισμένοι προϋπολογισμοί είναι ένα γνωστό πρόβλημα... υπάρχει πιθανότητα να υποτιμάται ο τομέας των ερωτικών σχέσεων και της σεξουαλικότητας και να μη θεωρείται προτεραιότητα. Για να μπορέσουν τα ΑμεΑ να αποκτήσουν σε εμπειρίες σε αυτόν τον τομέα και να έχουν την ευκαιρία να λαμβάνουν ενημερωμένες και υποστηριζόμενες αποφάσεις, οι υπηρεσίες χρειάζεται να αναδιοργανωθούν και να δημιουργήσουν συνεργασίες, ώστε να υπάρχει διαθεσιμότητα πόρων.

Μερικές σκέψεις για αναστοχασμό....

Ανάλογα με το είδος της υπηρεσίας, μπορεί να είναι χρήσιμο να καθιερωθεί ένα μηνιαίο πλαφόν το οποίο μπορεί να χρησιμοποιεί η υπηρεσία σε δραστηριότητες που σχετίζονται με τη σεξουαλικότητα και τις ερωτικές σχέσεις. Καθορίστε, ατομικά για τον καθένα, τις τακτικές ανάγκες και κατανείμετε τον προϋπολογισμό αναλόγως ποσοτικά και χρονικά.

Εάν δεν υπάρχει διαθέσιμο κονδύλι επειδή η τακτική χρηματοδότηση της υπηρεσίας δεν καλύπτει αυτόν τον, σημαντικό για όλους, τομέα ζωής, τότε η δημιουργία συνεργασιών και η αναζήτηση χορηγών ίσως είναι μια επιλογή για την κάλυψη αυτού του κενού. Η χρήση δημοσίων υπηρεσιών (π.χ. family planning consultations at the local Health service) μπορεί να είναι αποτελεσματική λύση για κάποιες ανάγκες (π.χ. Ανεύρεση πόρων για αντισυλληπτικές μεθόδους).

Στις προαναφερόμενες περιπτώσεις, είναι πολύ σημαντικό να γίνεται συζήτηση με τους εξυπηρετούμενους για το θέμα της χρηματοδότησης των πόρων και δραστηριοτήτων σε αυτόν τον τομέα, οπότε και να γίνονται αναπροσαρμογές με την πάροδο του χρόνου.

Χρησιμοποιείστε τον παρακάτω κατάλογο «**Εύλογος Προϋπολογισμός σε 10 Απλά Βήματα**» εάν χρειάζεστε περισσότερες πρακτικές ιδέες και προτάσεις για την υποστήριξη της διαχείρισης του προϋπολογισμού και των εξόδων.

Ερωτήσεις για αναστοχασμό:	Επαλήθευση		
	Όχι 	Όχι. Αλλά ... Ποιες προσαρμογές είναι εφικτές;	Ναι

1. Υπάρχει μηνιαίος προϋπολογισμός της υπηρεσίας ο οποίος διατίθεται για έξοδα δραστηριοτήτων σχετιζόμενων με τις ερωτικές σχέσεις και τη σεξουαλικότητα (π.χ. προϊόντα υγείας και ασφάλειας, μεθόδους αντισύλληψης, πορνογραφία...);			
2. Υπάρχει μηνιαίος προϋπολογισμός για κάθε εξυπηρετούμενο τον οποίο μπορεί να ξοδέψει σε δραστηριότητες σχετικές με τις ερωτικές σχέσεις και τη σεξουαλικότητα (π.χ. προϊόντα υγείας και ασφάλειας, μεθόδους αντισύλληψης, πορνογραφία...);			
3. Εάν δεν προβλέπεται προϋπολογισμός σε αυτόν τον τομέα, υπάρχει η πρόβλεψη να ρωτηθούν άτομα της οικογένειας και φίλοι οι οποίοι θα μπορούσαν να υποστηρίξουν οικονομικά τους εξυπηρετούμενους;			
4. Εάν δεν προβλέπεται προϋπολογισμός σε αυτόν τον τομέα, προβλέπεται η διαδικασία αναζήτησης συνεταιίρων και χορηγών οι οποίοι θα μπορούσαν να υποστηρίξουν αυτά τα έξοδα;			
5. Υπάρχει επαγγελματίας υπεύθυνος για την ανάλυση της κατανομής του προϋπολογισμού είτε εξατομικευμένα είτε για την υπηρεσία, μαζί με τους εξυπηρετούμενους;			
6. Οι εξυπηρετούμενοι συμμετέχουν τακτικά (π.χ. μηνιαία ή κάθε δύο μήνες) στις αποφάσεις για το πώς θα κατανεμηθεί ο προβλεπόμενος για αυτόν τον τομέα προϋπολογισμός της υπηρεσίας;			
7. Οι εξυπηρετούμενοι συμμετέχουν τακτικά (π.χ. μηνιαία ή κάθε δύο μήνες) στις αποφάσεις για το πώς θα κατανεμηθεί ο προβλεπόμενος για αυτό τον τομέα προσωπικός τους προϋπολογισμός ;			
8. Οι δαπάνες υγείας σχετικές με την οικειότητα και σεξουαλικότητα (π.χ. family planning) υπολογίζονται στον προϋπολογισμό του ατόμου ή/και της υπηρεσίας;			
9. Οι αναθεωρήσεις της διαχείρισης του προϋπολογισμού σχετικά με τις ερωτικές σχέσεις και τη σεξουαλικότητα γίνονται τακτικά (π.χ. κάθε έξι μήνες);			
10. Υπάρχουν προσβάσιμες και εύκολες στην ανάγνωση πληροφορίες σχετικά με τις επιλογές δαπάνης και κατανομής του προϋπολογισμού ο οποίος προορίζεται για δραστηριότητες διερεύνησης της σεξουαλικότητας;			

Χρησιμοποιήστε τον κατάλογο για να αξιολογήσετε την ετοιμότητα των διαδικασιών διαχείρισης του προϋπολογισμού της υπηρεσίας σας, ώστε να πλαισιωθεί σωστά η ΥΛΑ και

μία ευχάριστη και αυτορρυθμιζόμενη εμπειρία σεξουαλικότητας και ερωτικών σχέσεων. Αν είναι εφικτό, να διερευνήσετε καινούριους τρόπους για να βελτιώσετε τη λειτουργία σας σε αυτό τον τομέα. Να θυμόσαστε... η Υποστηριζόμενη Λήψη Αποφάσεων για τις ερωτικές σχέσεις και τη σεξουαλικότητα μπορεί να εφαρμοστεί μόνο εάν οι υπάρχοντες πόροι, συμπεριλαμβανομένης της χρηματοδότησης, στις υπηρεσίες σας το επιτρέπουν!

Μελέτη Περίπτωσης – Ρένος, Μάρκος, Δαβίδ και Γαβριήλ

Ο Ρένος, ο Μάρκος, ο Δαβίδ και ο Γαβριήλ μένουν όλοι μαζί σε στέγη υποστηριζόμενης διαβίωσης για άτομα με αναπηρίες. Εφόσον δεν έχουν μόνιμη εργασία, το μηνιαίο τους εισόδημα δεν είναι σταθερό και, λόγω των γνωστικών περιορισμών, δυσκολεύονται με τη διαχείριση των οικιακών δαπανών.

Στη μηνιαία συνάντηση με το προσωπικό της στέγης, η ομάδα παραπονέθηκε ότι δεν έχει πρόσβαση στο διαδίκτυο μέσω WiFi στο διαμέρισμα, ώστε να χρησιμοποιούν τα κοινωνικά δίκτυα τους και να έχουν πρόσβαση σε περιεχόμενο πολυμέσων. Καθώς διερευνούσαν τις οικονομικές τους ανάγκες στον τομέα των ερωτικών σχέσεων και της σεξουαλικότητας, και οι τέσσερις ζήτησαν μηνιαίο ποσό που θα τους επέτρεπε να καλούν τους ερωτικούς τους συντρόφους για ρομαντικό ραντεβού κάθε σαββατοκύριακο. Όμως, ο περιορισμένος προϋπολογισμός της υπηρεσίας δεν θα μπορούσε να υποστηρίξει και τα δύο αιτήματα: πρόσβαση σε WiFi και εβδομαδιαία ραντεβού

Η υποστηριζόμενη απόφαση ...

Το προσωπικό εξέτασε τον μηνιαίο προϋπολογισμό και έκανε όσες τροποποιήσεις μπορούσε αλλά τελικά έπρεπε να ενημερώσουν τους νέους ότι ήταν αδύνατον να υποστηρίξουν όλα τα αιτήματά τους. Ο καθ' ένας, ατομικά, είπε τη γνώμη του για το πώς πρέπει να ξοδευτεί το διαθέσιμο ποσό και κατέληξαν στην κοινή απόφαση να μειωθεί ο αριθμός των ραντεβού έτσι ώστε να υπάρχουν λεφτά για WiFi στη στέγη.

Στις διαπραγματεύσεις του προσωπικού, έγινε δεκτό ότι η διοίκηση της υπηρεσίας θα καλύψει μέρος του κόστους του WiFi και ότι θα βοηθήσουν τους εξυπηρετούμενους να έρθουν σε επαφή με τις οικογένειές τους για να διερευνήσουν τη δυνατότητα μηνιαίου βοηθήματος στις περιόδους που οι νέοι δεν εργάζονται, ώστε να τους βοηθήσουν να έχουν περισσότερες ευκαιρίες για κοινωνικές δραστηριότητες με τις φιλενάδες τους

5. Εξασφάλιση της Ιδιωτικότητας και Εχεμύθειας:

- **“Κατά τη δική σου άποψη, ποιο είναι το νόημα της ιδιωτικότητας;**
- *Να κρατώ για τον εαυτό μου τα πράγματα που έχω και κάνω. Να με σέβονται και να μην λέω σε άλλους για αυτά που κάνω με τον άντρα μου. Να έχω το δικό μου δωμάτιο και να είμαι άνετη και μόνη μου.”*

Μαρία, Εξυπηρετούμενη με νοητική αναπηρία

Παρότι η σεξουαλικότητα είναι ζήτημα κοινό για όλους, ταυτόχρονα είναι κάτι ατομικό που αφορά το ίδιο το άτομο και τους άμεσα εμπλεκόμενους. Γενικότερα, όλοι οι άνθρωποι, με και χωρίς αναπηρία, θεωρούν τις προσωπικές τους σχέσεις και τη σεξουαλικότητα προσωπικά ζητήματα τα οποία πρέπει να αντιμετωπίζονται με ευαισθησία και σεβασμό.

Είναι σημαντικό για όλο το προσωπικό, τους εξυπηρετούμενους και τους επισκέπτες της υπηρεσίας να κατανοούν τη σημασία της ιδιωτικότητας και της εχεμύθειας και να μάθουν να είναι συγκρατημένοι και να δείχνουν σεβασμό στον εαυτό τους και στους άλλους. Με αυτό κατά νου, προτείνεται η υπηρεσία να έχει διαδικασία εχεμύθειας η οποία θα εφαρμόζεται με όλους τους εμπλεκόμενους για την εξασφάλιση της ιδιωτικότητας και εχεμύθειας όλων των χρηστών της υπηρεσίας.

Μερικές σκέψεις για αναστοχασμό....

Θεμελιώδης αρχή είναι η παροχή ενός κατάλληλου περιβάλλοντος όπου η ιδιωτικότητα μπορεί να υποστηριχθεί και να διατηρηθεί, όχι μόνο για τη σεξουαλικότητα και τις ερωτικές σχέσεις αλλά και για άλλα θέματα. Η δημιουργία μιας συμφωνίας εχεμύθειας, η οποία θα εγγυάται αυτό το δικαίωμα σε όλους τους εξυπηρετούμενους, μπορεί να είναι απαραίτητα και κατάλληλη όταν άτομα εκτός της υπηρεσίας επισκέπτονται τις εγκαταστάσεις ή έρχονται σε επαφή με τους εξυπηρετούμενους. Με το ίδιο σκεπτικό, οι χώροι που χρησιμοποιούνται για δραστηριότητες ερωτικών σχέσεων και σεξουαλικότητας θα πρέπει να είναι διαμορφωμένοι έτσι ώστε να εγγυούνται την ιδιωτικότητα όλων των εξυπηρετούμενων και των επισκεπτών.

Σχετικά με τις εμπιστευτικές πληροφορίες, πρέπει να καταβληθούν όλες οι δυνατές προσπάθειες προκειμένου να διατηρηθούν ιδιωτικές οι πληροφορίες σχετικά με τις προσωπικές σχέσεις των εξυπηρετούμενων, εκτός εάν το άτομο συναινεί στην αποκάλυψη. Για τον ίδιο λόγο, οι υπηρεσίες θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι τα άτομα με αναπηρία δεν ενθαρρύνονται ή εξαναγκάζονται να αποκαλύπτουν προσωπικά στοιχεία, σκέψεις ή συναισθήματα που θα προτιμούσαν να κρατήσουν απόρρητα. Επίσης, ακόμα κι αν θέλουν να μοιραστούν πληροφορίες, οι υποστηρικτές θα πρέπει να υιοθετήσουν μια συμβουλευτική στάση, βοηθώντας τους να σκεφτούν τους λόγους, τα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα του μοιράσματος αυτού του είδους πληροφοριών.

Υπάρχουν φορές, ωστόσο, που τα ζητήματα εμπιστευτικότητας και απορρήτου μπορεί να παρακάμπτονται από άλλες απαιτήσεις εξαιτίας κάποιων κανονισμών ή υποχρέωσης φροντίδας... αυτό πρέπει πάντα να εξηγείται στο ΑμεΑ.

Χρησιμοποιείστε τον παρακάτω κατάλογο «**Απόρρητες Ερωτικές Δραστηριότητες σε 10 Απλά Βήματα**» εάν χρειάζεστε περισσότερες πρακτικές ιδέες και προτάσεις για την υποστήριξη της εξασφάλισης της ιδιωτικότητας και εχεμύθειας.

Ερωτήσεις για αναστοχασμό:	Επαλήθευση		
	Όχι 	Όχι. Αλλά ... Ποιες προσαρμογές είναι εφικτές;	Ναι
1. Υπάρχει σύμφωνο εχεμύθειας που υπογράφεται από το προσωπικό, τους εξυπηρετούμενους και τους επισκέπτες στον χώρο;			
2. Το σύμφωνο εχεμύθειας είναι σε μορφή προσβάσιμη και σε κείμενο για όλους (easy-to-read);			

3. Υπάρχουν κανόνες απόρρητου, διατυπωμένοι σε προσβάσιμη μορφή και διαθέσιμοι σε όλους τους εξυπηρετούμενους, επισκέπτες και προσωπικό;			
4. Υπάρχει συγκεκριμένο μέλος του προσωπικού στο οποίο μπορούν να απευθυνθούν οι εξυπηρετούμενοι για τη διαχείριση των θεμάτων ερωτικών σχέσεων και σεξουαλικότητας;			
5. Μπορεί ο κάθε εξυπηρετούμενος να επιλέξει το μέλος του προσωπικού με τον οποίο θέλει να διευκρινίσει τις απορίες του, να ζητήσει πληροφορίες ή/και να ζητήσει υλικό και εξοπλισμό σχετικό με τις ερωτικές σχέσεις και τη σεξουαλικότητα;			
6. Οι εξυπηρετούμενοι μπορούν να διαλέξουν με ποιον θα μοιραστούν το δωμάτιο και μπάνιο τους;			
7. Οι εξυπηρετούμενοι έχουν την δυνατότητα να κάνουν προσωπικά τηλεφωνήματα και να λαμβάνουν προσωπική αλληλογραφία και email;			
8. Υπάρχει δυνατότητα οι εξυπηρετούμενοι να δέχονται επισκέπτες σε ιδιωτικό χώρο, χωρίς να περνούν από κοινόχρηστους χώρους;			
9. Υπάρχει δυνατότητα για τους εξυπηρετούμενους να πραγματοποιήσουν και να δεχτούν ερωτικές επισκέψεις ή/και να διανυκτερεύσουν χωρίς να το αντιληφθούν οι υπόλοιποι; ;			
10. Επιτρέπει η υπηρεσία στους εξυπηρετούμενους να χρησιμοποιούν τον δικό τους προϋπολογισμό για δαπάνες που σχετίζονται με τη σεξουαλική και ερωτική ζωή τους ιδιωτικά και χωρίς να χρειάζεται λογοδοσία;			

Χρησιμοποιήστε τον κατάλογο για να αξιολογήσετε την ετοιμότητα των διαδικασιών εχεμύθειας της υπηρεσίας σας, για να πλαισιωθεί σωστά η ΥΛΑ και μία ευχάριστη και αυτορρυθμιζόμενη εμπειρία σεξουαλικότητας και ερωτικών σχέσεων Αν είναι εφικτό, διερευνήστε καινούριους τρόπους ώστε να βελτιώσετε τη λειτουργία σας σε αυτό τον τομέα. Να θυμόσαστε... η ΥΛΑ η οποία σχετίζεται με τον ερωτισμό και την σεξουαλικότητα, μπορεί να εφαρμοστεί με σεβασμό, μόνο αν ο οργανισμός δύναται να εγγυηθεί την απαιτούμενη ιδιωτικότητα και εχεμύθεια.

Μελέτη Περίπτωσης - Μαριλένα

Η Μαριλένα είναι 37 ετών και ζει σε μία υποστηριζόμενη στέγη. Έχει νοητικές δυσκολίες και σοβαρή ψυχική διαταραχή και, επομένως, μερικές φορές δυσκολεύεται να ελέγξει τα συναισθήματα και τη συμπεριφορά της, ειδικότερα κατά την αλληλεπίδρασή της με άλλους. Η Μαριλένα είναι σε μακρόχρονη σχέση με την Αύρα και, συνήθως, είναι εφικτό και εύκολο να προσαρμόσουν τη σχέση τους στην καθημερινότητα μιας ομάδας 12 συγκατοίκων.

Όμως, όταν η ψυχική υγεία της Μαριλένας δεν είναι σε καλή κατάσταση, το ζευγάρι τσακώνεται συχνά και μερικές φορές οι διαφωνίες κλιμακώνονται με επιθετικές λεκτικές συμπεριφορές μεταξύ των δύο γυναικών. Σε αυτές τις περιπτώσεις, η Μαριλένα συνηθίζει να παραπονιέται για την Αύρα στο προσωπικό και στους άλλους συγγάτοικους, αποκαλύπτοντας συγκεκριμένες λεπτομέρειες για την ερωτική και σεξουαλική τους ζωή. Όταν συμβαίνει αυτό, κάποια μέλη του προσωπικού και άλλοι εξυπηρετούμενοι συζητούν γι' αυτό το θέμα, δίνοντας αφορμή για σχόλια και κουτσομπολιά στο σπίτι. Αυτό φέρνει την Αύρα σε πολύ δύσκολη θέση.

Η υποστηριζόμενη απόφαση...

Σε μια προσωπική συζήτηση με τη Μαριλένα, ο προϊστάμενος της υπηρεσίας και ο βασικός υποστηρικτής χρειάστηκαν να της υπενθυμίσουν για την πολιτική της υπηρεσίας σχετικά με τις διαδικασίες απόρρητου και εμπιστευτικότητας, διευκρινίζοντας τα όρια της δικής της ζωής, της σχέσης της με την Αύρα και της Αύρας τη ζωή και ιδιωτικότητα. Επίσης, υπενθύμισαν στη Μαριλένα τους κανόνες απορρήτου που πρέπει να σέβεται και τη συμφωνία εμπιστευτικότητας που έχει υπογράψει και συμφωνήσει να ακολουθήσει, επίσης επιβεβαιώθηκε ότι υπήρχε αμοιβαία κατανόηση ως προς το ποια ζητήματα αποτελούν τα προσωπικά δεδομένα της καθεμίας, και ότι η Μαριλένα επιτρέπεται να μοιραστεί μόνο τις δικές της προσωπικές πληροφορίες. Τέλος, η Μαριλένα ενημερώθηκε ότι είναι αποδεκτό να μιλήσει σε κάποιον το τι στενοχωρεί στην σχέση της, αλλά ενθαρρύνθηκε να το κάνει σε πιο ιδιωτικό χώρο και μόνο προς ένα περιορισμένο αριθμό ατόμων που θα επιλέξει αυτή. Αποφάσισε ότι θα μπορούσε να πάει στον βασικό υποστηρικτή, τον οποίο τον είχε επιλέξει η ίδια, όποτε χρειαζόταν να παραπονεθεί ή να ζητήσει υποστήριξη.

Ο προϊστάμενος της υπηρεσίας συναντήθηκε με την ομάδα προσωπικού για να διευκρινίσει τον ρόλο του κάθε επαγγελματία στο να διατηρηθεί η εχεμύθεια στην υπηρεσία και να προστατευθεί η ιδιωτικότητα των εξυπηρετούμενων, ακόμα και στις περιπτώσεις όπου οι ίδιοι οι εξυπηρετούμενοι μοιράζονται εμπιστευτικές πληροφορίες. Τους δόθηκαν οδηγίες να αποφεύγουν να σχολιάζουν οποιαδήποτε κατάσταση μοιράζεται η Μαριλένα και να αποθαρρύνουν τους άλλους εξυπηρετούμενους από το να το κάνουν, καθώς και να καλούν τη Μαριλένα για μια προσωπική συνομιλία σχετικά με αυτό που την στενοχωρεί, αντί να την αφήνουν να παραπονιέται παντού στο σπίτι.

6. Εξασφάλιση της Ποιοτικής Επικοινωνίας για τη Σεξουαλικότητα

- **«Ποια εμπόδια και ποιοι διευκολυντές υπάρχουν στην υπηρεσία όσον αφορά το Δικαίωμα στη Σεξουαλικότητα ;**
- **Κατά τη γνώμη μου, έχω το Δικαίωμα στη Σεξουαλικότητα. Αυτοί (τα μέλη του προσωπικού) με υποστηρίζουν δίνοντάς μου συμβουλές και βοηθώντας στα ραντεβού με την κοπέλα μου».**

Αντώνης, Εξυπηρετούμενος με αναπηρία

Όταν ένα άτομο δεν έχει πρόσβαση σε πληροφορίες ή/και δεν μπορεί να κατανοήσει πληροφορίες για αυτό το θέμα, τότε δεν μπορεί να επικοινωνήσει την ταυτότητά του ολοκληρωμένα, συμπεριλαμβανομένων θεμάτων σχετιζόμενων με τις ερωτικές σχέσεις και τη σεξουαλικότητα. Είναι βασική προτεραιότητα το προσωπικό της υπηρεσίας να παρέχει προσβάσιμες πληροφορίες και να υποστηρίζει τους εξυπηρετούμενους εάν χρειάζονται

βοήθεια για την πρόσβαση ή/και την κατανόηση πληροφοριών σχετικά με αυτό το θέμα. Είναι επίσης σημαντικό οι εξυπηρετούμενοι να γνωρίζουν ότι είναι εντάξει να προσεγγίζουν τους επαγγελματίες όποτε νιώθουν την ανάγκη, όπου θα τους επιτρέπεται να αισθάνονται ότι τους ακούνε και τους κατανοούν.

Οι επαγγελματίες των διεπιστημονικών ομάδων θα πρέπει να αισθάνονται άνετα και σε ετοιμότητα να επικοινωνήσουν με τα ΑμεΑ για τις ερωτικές σχέσεις και τη σεξουαλικότητα και επίσης να αισθάνονται ότι υποστηρίζονται από τον προϊστάμενο της υπηρεσίας. Εάν δεν αισθάνονται άνετα να συζητήσουν για αυτό το θέμα, είναι σημαντικό να γνωρίζουν τη δική τους δυσφορία και να ξέρουν από ποιον να ζητήσουν βοήθεια. Υπάρχουν μερικές προτάσεις στην Ενότητα 3 οι οποίες μπορούν να βοηθήσουν τους επαγγελματίες να αισθάνονται πιο άνετα όταν μιλάνε για το σεξ.

Μερικές σκέψεις για αναστοχασμό....

Μπορεί να χρειαστεί να πραγματοποιούνται τακτικές συναντήσεις με το προσωπικό για να ευαισθητοποιηθούν και να προετοιμαστούν για συνομιλίες για θέματα που σχετίζονται με τις ερωτικές σχέσεις και τη σεξουαλικότητα όποτε οι εξυπηρετούμενοι εκφράσουν την ανάγκη. Παρομοίως, το προσωπικό πρέπει να είναι σε ετοιμότητα να αναγνωρίσει την ανάγκη των εξυπηρετούμενων να συζητήσουν για το θέμα, ακόμα και αν δεν εκφραστεί η ανάγκη ή αν διαφαίνεται διακριτικά.

Μπορεί, φυσικά, κάποιος επαγγελματίας να αισθάνεται απροετοίμαστος να προσεγγίσει το θέμα της σεξουαλικότητας ή/και να διαχειριστούν διάφορα ζητήματα που σχετίζονται με αυτό το θέμα. Ο προϊστάμενος της υπηρεσίας μπορεί να δημιουργήσει ευκαιρίες και να αφήσει το προσωπικό να εκφράσει τις ανάγκες και ανησυχίες του σχετικά με την επικοινωνία για θέματα περί σεξουαλικότητας και ερωτικών σχέσεων, ενθαρρύνοντας αυτούς που δεν αισθάνονται άνετα με το θέμα να ζητήσουν βοήθεια από άλλα μέλη της ομάδας, εφόσον προκύψει η ανάγκη να συζητηθεί το θέμα.

Μία καλή πρακτική είναι οι συχνές συζητήσεις με τους εξυπηρετούμενους, ούτως ώστε να γνωρίζουν ότι το θέμα της σεξουαλικότητας είναι εξίσου σημαντικό με κάθε άλλη φυσιολογική ανάγκη. Με φυσικό τρόπο και καθώς οι εξυπηρετούμενοι θέτουν τα θέματα, μπορείτε να παρέχετε πληροφορίες, να διερευνάτε πολλαπλές πηγές για αυτό το θέμα και να έχετε φυλλάδια και ενημερωτικούς ιστότοπους διαθέσιμα στην υπηρεσία για να μπορούν να συμβουλευτούν. Για συγκεκριμένες ερωτήσεις και θέματα που απαιτούν επαγγελματική προσέγγιση, η σύναψη συνεργασιών με εξειδικευμένες υπηρεσίες μπορεί να είναι μια επιλογή.

Χρησιμοποιείστε τον παρακάτω κατάλογο «**Ποιοτική Επικοινωνία σε 10 Απλά Βήματα**» εάν χρειάζεστε περισσότερες πρακτικές ιδέες και προτάσεις για την υποστήριξη της δημιουργίας ενός κλίματος ποιοτικής επικοινωνίας.

Ερωτήσεις για αναστοχασμό:	Επαλήθευση		
	Όχι	Όχι. Αλλά ...	Ναι
	✘	 Ποιες προσαρμογές είναι εφικτές;	✔

1. Υπάρχουν χώροι στην υπηρεσία όπου το προσωπικό και οι εξυπηρετούμενοι μπορούν να συζητήσουν με ηρεμία;			
2. Τα χρονοδιαγράμματα και οι ρουτίνες της υπηρεσίας επιτρέπουν τη διαθεσιμότητα χρόνου για το προσωπικό και τους εξυπηρετούμενους ώστε να κάνουν διάλογο σχετικά με τις ερωτικές σχέσεις και τη σεξουαλικότητα;			
3. Υπάρχουν έγγραφα και πληροφορίες σχετικά με τις ερωτικές σχέσεις και τη σεξουαλικότητα σε μορφή προσβάσιμη και σε κείμενο για όλους (easy-to-read);			
4. Υπάρχουν οπτικά βοηθήματα και βοηθήματα επικοινωνίας για την ενίσχυση της επικοινωνίας σχετικά με τις ερωτικές σχέσεις και τη σεξουαλικότητα για εξυπηρετούμενους με αυξημένες ανάγκες υποστηριζόμενης επικοινωνίας;			
5. Υπάρχουν επαγγελματίες στην ομάδα με πρόσθετη κατάρτιση ή/και πληροφορίες σχετικά με την πρόσβαση στην επικοινωνία;			
6. Υπάρχουν επαγγελματίες στην ομάδα με πρόσθετη κατάρτιση ή/και πληροφορίες σχετικά με την Ενεργητική Ακρόαση;			
7. Υπάρχουν επαγγελματίες στην ομάδα με πρόσθετη κατάρτιση ή/και πληροφορίες σχετικά με τις ερωτικές σχέσεις και τη σεξουαλικότητα;			
8. Όταν συμμετέχει σε μια συζήτηση σχετικά με τις ερωτικές σχέσεις και τη σεξουαλικότητα, μπορεί το προσωπικό να προσεγγίσει το θέμα με άνεση και φυσικότητα;			
9. Όταν συμμετέχει σε μια συζήτηση σχετικά με τις ερωτικές σχέσεις και τη σεξουαλικότητα, μπορεί το προσωπικό να χρησιμοποιήσει τις Γενικές Συστάσεις για την Επικοινωνία (Ενότητα 3): Χαλαρώστε – Θυμηθείτε – Αποκαλύψτε – Εμβαθύνετε – Ερευνήστε – Αναστοχαστείτε			
10. Όταν αντιμετωπίζονται δυσκολίες σε μια συζήτηση σχετικά με τις ερωτικές σχέσεις και τη σεξουαλικότητα, είναι διαθέσιμος ο προϊστάμενος της υπηρεσίας ή/και ένας ειδικός για να υποστηρίξει το προσωπικό;			

Χρησιμοποιήστε τον κατάλογο για να αξιολογήσετε την ετοιμότητα της υπηρεσίας σας να εξασφαλίσει ποιοτική επικοινωνία ως προς το θέμα της σεξουαλικότητας και των ερωτικών σχέσεων και αν είναι εφικτό, διερευνήστε καινούριους τρόπους να βελτιώσετε τη λειτουργία σας σε αυτό τον τομέα. Να θυμόσαστε... η ΥΛΑ για τις ερωτικές σχέσεις και τη σεξουαλικότητα μπορεί να γίνει πραγματικότητα μόνο εάν στην υπηρεσία υπάρχει αποτελεσματική πολιτική προσβασιμότητας στην επικοινωνία!

Μελέτη Περίπτωσης - Νώντας

Ο Νώντας είναι ένας 18χρονος νεαρός άνδρας με ήπια νοητική αναπηρία. Ζει με την οικογένειά του και υποστηρίζεται από ένα μέλος του προσωπικού από το τοπικό πρόγραμμα ανεξάρτητης διαβίωσης. Είναι πολύ δεμένος με τους γονείς του και θα ήθελε να συνεχίσει να μένει μαζί τους, τουλάχιστον μέχρι να τελειώσει το πρόγραμμα επαγγελματικής κατάρτισης και να αποκατασταθεί επαγγελματικά.

Για μερικούς μήνες, κατά τη διάρκεια των καθημερινών τους δραστηριοτήτων, ο Νώντας ρωτούσε τον υποστηρικτή του για τον «σωστό» σεξουαλικό προσανατολισμό, ο οποίος θα του επέτρεπε να παντρευτεί και να κάνει οικογένεια. Κατά τη διάρκεια μιας επίσκεψης, ο υποστηρικτής έφερε ένα φυλλάδιο για το Ανθρώπινο Δικαίωμα στη Σεξουαλικότητα, σε κείμενο για όλους (easy-to-read) και ένα φυλλάδιο από μια ένωση ΛΟΑΤΚΙ, που εξηγούσε διάφορα ζητήματα σεξουαλικού προσανατολισμού και ταυτότητας και διευκρίνιζε την ορολογία. Τότε, ο υποστηρικτής κατάλαβε ότι ο Νώντας ένιωθε έλξη για άλλους άντρες και ταυτιζόταν ως ομοφυλόφιλος, αν και η συντηρητική οικογένειά του είχε διδάξει ότι για να παντρευτεί, να κάνει παιδιά και οικογένεια, ο «σωστός» σεξουαλικός προσανατολισμός θα ήταν ο ετεροφυλόφιλος, αναμένοντας από εκείνον να βρει φιλενάδα μέσα στα επόμενα χρόνια.

Η υποστηριζόμενη απόφαση ...

Μετά την πρώτη συζήτηση σχετικά με το θέμα, ο υποστηρικτής δεν ήξερε πραγματικά πώς να αντιμετωπίσει αυτό το δίλημμα και κατάλαβε ότι θα χρειαζόταν επαγγελματική παρέμβαση από έναν ψυχολόγο, όχι μόνο για να καθοδηγήσει τον Νώντα στην εξερεύνηση του σεξουαλικού προσανατολισμού και της ταυτότητάς του, αλλά και για να τον βοηθήσει να κοινοποιήσει την επιλογή του στους γονείς του. Ο Νώντας ενημερώθηκε λεπτομερώς ότι ο καθένας έχει το δικαίωμα να επιλέξει τον σεξουαλικό του προσανατολισμό και να έχει συναινετικές σχέσεις με οποιονδήποτε άλλον, ανεξάρτητα από το φύλο του ή τι θεωρούν οι άλλοι τη σωστή επιλογή σεξουαλικού προσανατολισμού. Ήταν επίσης σε θέση να συζητήσει τα προβλήματα που θα μπορούσαν να προκύψουν αν και όταν αποφάσιζε να πει στους μάλλον «συντηρητικούς» γονείς του ότι ήταν ομοφυλόφιλος. Είπε ότι χρειαζόταν λίγο χρόνο να σκεφτεί όλα αυτά τα πράγματα.

Μερικές εβδομάδες αργότερα, ο Νώντας αποφάσισε να μιλήσει στους γονείς του για την επιλογή του να ψάξει για φίλο και ζήτησε τη βοήθεια του υποστηρικτή και του κοινωνικό λειτουργό, ο οποίος διηύθυνε το πρόγραμμα επαγγελματικής κατάρτισης που τον είχαν εγγράψει οι γονείς του. Αρχικά, οι γονείς του Νώντα σοκαρίστηκαν όταν τους είπε ότι είναι ομοφυλόφιλος. Με την πάροδο του χρόνου έβλεπαν ότι ήταν πολύ πιο χαρούμενος τώρα και δέχτηκαν ότι αυτή ήταν η επιλογή του. Συνάντησαν πολλούς από τους φίλους του και χάρηκαν που γνώρισαν τον σταθερό σύντροφό του και τους καλωσόρισαν και τους δύο στο σπίτι της οικογένειας

ΥΛΑ & αγάπη, συναισθηματικοί δεσμοί και συγκρούσεις στις σχέσεις

► Γενικές σκέψεις σχετικά με την αγάπη, τους συναισθηματικούς δεσμούς και τις συγκρούσεις στις σχέσεις

Η ανάγκη για αγάπη και για ανήκειν είναι μια από τις θεμελιώδεις ανθρώπινες ανάγκες. Κάθε άτομο έχει, από τη στιγμή που γεννιέται, την τάση να δημιουργεί και να διατηρεί δεσμούς. Καθώς ωριμάζουμε και εξελισσόμαστε, τείνουμε να σχηματίζουμε διαφορετικά είδη σχέσεων και να εξερευνούμε διαφορετικά είδη αγάπης: την αγάπη προς τους γονείς μας, τη φιλία και την αγάπη προς τους συνομηλίκους μας, τις ερωτικές σχέσεις και την αγάπη προς έναν επιλεγμένο σύντροφο.

Τι ακριβώς σημαίνει όμως ερωτική αγάπη; Τη βιώνουμε όλοι με τον ίδιο τρόπο; Αυτή είναι μια δύσκολη ερώτηση, καθώς η απάντηση μπορεί να μην είναι η ίδια για κάθε άτομο. Ωστόσο, φαίνεται ότι η ερωτική αγάπη αποτελείται από τρία κύρια συστατικά: Την οικειότητα, δηλαδή το συστατικό της συναισθηματικής ζεστασιάς, της εγγύτητας και της αμοιβαίας κατανόησης. Τη δέσμευση, δηλαδή την απόφαση ότι κάποιος έχει επιλέξει να αγαπήσει έναν «συγκεκριμένο» άλλον, και μόνο αυτόν/ αυτήν. Το πάθος, δηλαδή το συστατικό της διέγερσης που παρακινεί προς τη σωματική επαφή και μπορεί να οδηγήσει σε σεξουαλική έκφραση μεταξύ των συντρόφων. Όλα αυτά τα «συστατικά» αλληλεπιδρούν μεταξύ τους σε διαφορετικές «ποσότητες», δημιουργώντας διαφορετικούς συνδυασμούς και καταλήγοντας σε διαφορετικές εμπειρίες αγάπης και ερωτικών σχέσεων.

Η αγάπη είναι επίσης μια δυναμική διαδικασία: αναπτύσσεται, διατηρείται και μερικές φορές τερματίζεται, εάν προκύψουν συγκρούσεις ή τα συναισθήματα εξασθενήσουν. Με άλλα λόγια, στον κόσμο των σχέσεων - ειδικά των ερωτικών, θα πρέπει κανείς να είναι προετοιμασμένος να δημιουργήσει δεσμούς, να κάνει αυτούς τους δεσμούς να διαρκέσουν, αλλά και πιθανότατα να τους αφήσει να εξασθενίσουν ή να αποφασίσει να τους τερματίσει.

► Γενικές σκέψεις σχετικά με την αγάπη, τους συναισθηματικούς δεσμούς και τις συγκρούσεις στις σχέσεις για ΑμεΑ

Οι καλές και στενές ανθρώπινες σχέσεις, η αγάπη και η φιλία, η αλληλεπίδραση με άλλους ανθρώπους και οι κοινωνικές ανάγκες, είναι θεμελιώδεις πηγές ευημερίας για όλους, και δεν θα μπορούσε να ισχύει κάτι διαφορετικό για τα ΑμεΑ. Ωστόσο, υπάρχουν κάποια ειδικά ζητήματα που θα ήταν καλό να λαμβάνονται υπόψη, σχετικά με την αγάπη και τις ερωτικές σχέσεις για τα ΑμεΑ. Καταρχήν, η «αγάπη» είναι μια αρκετά αφηρημένη έννοια, ενώ πολλές φορές τα ΑμεΑ έχουν έναν πιο κυριολεκτικό τρόπο σκέψης. Για τα ΑμεΑ, η «αγάπη» τείνει να εκφράζεται περισσότερο μέσω πράξεις παρά μέσω συναισθημάτων. Δεύτερον, οι σχέσεις περιλαμβάνουν περίπλοκους κοινωνικούς κανόνες που ποικίλλουν ανάλογα με τη φύση και το στάδιο της σχέσης - και αυτό μπορεί να προκαλέσει σύγχυση.

Οι κοινωνικές δεξιότητες που απαιτούνται για να προσεγγίσει κανείς έναν ερωτικό σύντροφο, να δημιουργήσει μια σχέση και να διαχειριστεί αυτή τη σχέση είναι συχνά μια πρόκληση. Το ίδιο συμβαίνει και με τις συγκρούσεις στις σχέσεις που απαιτούν μια ποικιλία δεξιοτήτων για να επιλυθούν αποτελεσματικά. Για παράδειγμα, είναι σημαντικό για τα ΑμεΑ να μάθουν πώς να αναγνωρίζουν τα συναισθήματά τους και πώς να προστατεύουν τον εαυτό τους από πιθανούς κινδύνους. Λόγω όλων αυτών των κοινωνικών απαιτήσεων, τα ΑμεΑ συχνά αντιμετωπίζουν προβλήματα σε έναν ή περισσότερους τομείς των σχέσεών τους, οι οποίες πολλές φορές καταλήγουν μονόπλευρες, βραχύβιες ή μη αποκλειστικές, παρόλο που θα επιθυμούσαν κάτι διαφορετικό.

► Τι λέει το νομικό πλαίσιο;

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Η φιλία και οι συναισθηματικοί δεσμοί δεν είναι το είδος των θεμάτων που προσεγγίζονται εύκολα από τα νομικά συστήματα. Υπάρχουν πολλές «άνισες» σχέσεις μεταξύ όλων των ανθρώπων (όχι μόνο των ΑμεΑ!) τις οποίες μπορεί συχνά κανείς να αναγνωρίσει και να παρατηρήσει. Είναι συχνό φαινόμενο οι φίλοι/η οικογένεια να δίνουν συμβουλές σε κάποιον με «ραγισμένη καρδιά» για μια αποτυχημένη σχέση (π.χ.: «Δεν σου αξίζει» - «Υπάρχουν κι άλλου πορτοκαλιές που κάνουν πορτοκάλια!»)

Ορισμένα επαγγέλματα έχουν επαγγελματικά πρωτόκολλα που καθορίζουν τις σχέσεις τέτοιου είδους και η παραβίαση αυτού του κώδικα δεοντολογίας, μπορεί να οδηγήσει σε κυρώσεις από τον ελεγκτικό φορέα του επαγγέλματος. Για παράδειγμα, ο επαγγελματικός κώδικας που διέπει τους γιατρούς, τους νοσηλευτές, τους ψυχολόγους, τους δασκάλους και τους κοινωνικούς λειτουργούς συχνά θέτει όρια σχετικά με το πόσο κοντά επιτρέπεται να έρθει ο επαγγελματίας με τον πελάτη του. Δεν είναι εύκολο να διατηρηθεί αυτό το όριο και αυτή είναι συχνά μια κατάσταση όπου οι πράξεις είναι πιο ισχυρές από τα λόγια. Στα επαγγέλματα τέτοιου είδους, το να επιτραπεί μια φιλία με έναν πελάτη να εξελιχθεί σε σεξουαλική σχέση θεωρείται συχνά λόγος για κυρώσεις.

Για τις σχέσεις που αφορούν το προσωπικό και τα ΑμεΑ, συνήθως οι νομικοί έλεγχοι είναι αρκετά σπάνιοι, με τις πιο σαφείς οδηγίες να προέρχονται από επαγγελματικούς Κώδικες Δεοντολογίας ή/και από τους κανονισμούς των Οργανισμών. Οι σχέσεις στις οποίες εμπλέκονται τα ΑμεΑ είναι, σε γενικές γραμμές, όπως και κάθε άλλη σχέση μεταξύ φίλων στο γενικό πληθυσμό, ένα θέμα που δεν μπορούν εύκολα να πραγματευτούν οι νόμοι. Έτσι, όπως κάθε άλλο άτομο, ένα ΑμεΑ μπορεί να υποφέρει από τον πόνο μιας χαμένης φιλίας ή την αγωνία μιας ανεκπλήρωτης αγάπης, χωρίς οι νόμοι να μπορούν να πουν τίποτα γι' αυτό.

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Στην Ελλάδα, όπως και στις περισσότερες χώρες του κόσμου, δεν υπάρχει νόμος για τη ρύθμιση των συναισθημάτων και των σχέσεων. Το ίδιο ισχύει και για τους ενήλικες με αναπηρία. Όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως, τα ίσα δικαιώματα και οι ευκαιρίες τους έχουν κατοχυρωθεί τις τελευταίες δεκαετίες, από τη διεθνή και ευρωπαϊκή νομοθεσία.

Ωστόσο, υπάρχει μια εξαίρεση στο ελληνικό οικογενειακό δίκαιο για τα ΑμεΑ που, αν και είναι άνω των 18 ετών, πρέπει να προστατεύονται από μερική ή πλήρη δικαστική συμπαράσταση,

όποτε το δικαστήριο κρίνει ότι χρειάζεται. Συνήθως ο νόμιμος δικαστικός συμπαραστάτης τους είναι κάποιος στενός συγγενής (γονέας ή ενήλικος αδερφός). Σύμφωνα με το άρθρο 1352 του Οικογενειακού Δικαίου όπως αυτό αναθεωρήθηκε με τον νόμο 2447/96, εάν κάποιος ΑμεΑ που υπόκειται σε δικαστική συμπαράσταση επιθυμεί να παντρευτεί, απαιτείται η έγγραφη συγκατάθεση του δικαστικού του συμπαραστάτη. Εάν ο κηδεμόνας δεν συμφωνήσει, το δικαστήριο μπορεί και πάλι να επιτρέψει τον γάμο, εάν αποφασιστεί ότι ο γάμος είναι προς όφελος των ΑμεΑ.

► Ερωτήσεις για υποστηρικτές

Κεντρικά θέματα γύρω από τη διαδικασία ΥΛΑ που πρέπει να εξετάσουν οι υποστηρικτές κατά τη διαμόρφωση του πλαισίου υποστήριξής τους

<u>Θέμα</u>	<u>Ερωτήσεις για τους υποστηρικτές</u>	<u>Η προσέγγιση SMARTS</u>
<p>Η «αγάπη» είναι μια αφηρημένη έννοια που πιθανόν να μην είναι εύκολα κατανοητή από το ΥΑ, ειδικά αν αναλογιστούμε πόσο ιδανικά αποτυπώνεται συχνά η αγάπη (στην τηλεόραση, τα βιβλία, τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, τα μυθιστορήματα κ.λπ.)</p>	<p>Πώς μπορεί ο Υποστηρικτής να υποβοηθήσει το ΥΑ να κατανοήσει τις έννοιες της αγάπης και της συναισθηματικής προσκόλλησης;</p>	<p>Για να διευκρινιστεί τι σημαίνει «αγάπη» για το ΥΑ, θα μπορούσαν να ακολουθηθούν τα παρακάτω βήματα:</p> <ul style="list-style-type: none"> » Ακούστε αυτά που ήδη γνωρίζουν: ποια γνώση ή εμπειρία έχει ήδη το ΥΑ σχετικά με την αγάπη και τις ερωτικές σχέσεις; Χρησιμοποιήστε ανοιχτές ερωτήσεις και συζητήστε μαζί του για να κατανοήσετε τι σημαίνει αγάπη για εκείνον/η. » Διερευνήστε την αγάπη μέσα από συμπεριφορές και συναισθήματα: προσπαθήστε να εξηγήσετε την αγάπη τόσο μέσω πράξεων (π.χ. προσφορά λουλουδιών), όσο και μέσω συναισθημάτων (π.χ. νιώθουμε χαρούμενοι όταν το αγαπημένο μας πρόσωπο είναι κοντά). » Συγκρίνετε την ιδέα του για την «αγάπη» με το τι είναι πραγματικά η αγάπη: ποια είναι τα παραδείγματα αγάπης που έχει προσλάβει το ΥΑ μέσα από ταινίες, μέσα κοινωνικής δικτύωσης κ.λπ.; Ποια είναι τα παραδείγματα αγάπης που έχει συναντήσει στην πραγματική ζωή; Ποιες είναι οι ομοιότητες και οι διαφορές τους; Πώς είναι η αγάπη στον «πραγματικό κόσμο»; » Βοηθήστε το ΥΑ να κατανοήσει/διακρίνει τους διαφορετικούς τύπους αγάπης, π.χ. την αγάπη για έναν γονέα/αδερφό, την αγάπη για έναν διάσημο καλλιτέχνη, την αγάπη για ένα κατοικίδιο, την αγάπη για έναν σύντροφο.

<p>Η «αμοιβαιότητα» είναι επίσης ένας δυσνόητος όρος. Αν ο Χ αγαπά τον Ψ – αυτό δεν σημαίνει απαραίτητα ότι ο Ψ αγαπά τον Χ! Το ΥΑ μπορεί να μην είναι σε θέση να αναγνωρίσει ότι οι επιθυμίες και τα συναισθήματά του μπορεί να διαφέρουν από τις επιθυμίες/τα συναισθήματα των άλλων. Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε ασταθείς, μονόπλευρες ερωτικές σχέσεις.</p>	<p>Εάν το ΥΑ είναι ερωτευμένο ή βρίσκεται σε μία ερωτική σχέση, πώς μπορεί ο Υποστηρικτής να διερευνήσει με το ΥΑ το βαθμό στον οποίο τα συναισθήματα είναι στο ίδιο επίπεδο και αμοιβαία;</p>	<p>Προκειμένου να διευκρινιστεί τι σημαίνει «αμοιβαιότητα» για το ΥΑ, θα μπορούσαν να ακολουθηθούν τα παρακάτω βήματα:</p> <ul style="list-style-type: none"> » Ακούστε αυτά που ήδη γνωρίζουν: τι γνώσεις έχει ήδη το ΥΑ σχετικά με την αμοιβαιότητα; Κάντε ανοιχτές ερωτήσεις και συζητήστε μαζί του, για να κατανοήσετε τι σημαίνει για εκείνον/εκείνη αμοιβαιότητα. » Διερευνήστε την αμοιβαιότητα μέσα από πράξεις: πώς μπορεί το ΥΑ να κατανοήσει την αμοιβαιότητα μέσω συγκεκριμένων συμπεριφορών; (π.χ. μόνο το ΥΑ παίρνει τηλέφωνο το αγαπημένο του πρόσωπο ή τηλεφωνεί ο ένας στον άλλον; Μόνο το ΥΑ εκφράζει τα συναισθήματα του στο αγαπημένο του πρόσωπο ή αυτά τα συναισθήματα εκφράζονται και από τους δύο;). Ο στόχος για το ΥΑ είναι να κατανοήσει ότι σε μια αμοιβαία σχέση και οι δύο πλευρές «δίνουν και παίρνουν». » Αφήστε το ΥΑ να εξερευνήσει τις ερωτικές σχέσεις γύρω του. Ποια παραδείγματα αμοιβαιότητας μπορεί να βρει; Ποια παραδείγματα μονόπλευρων σχέσεων μπορεί να δει ή να θυμηθεί;
<p>Η συζήτηση με το ΥΑ για την αγάπη και τη συναισθηματική προσκόλληση μπορεί να είναι απαιτητική, καθώς απαιτεί την ικανότητα κατανόησης αφηρημένων εννοιών και πολύπλοκων κοινωνικών κανόνων.</p>	<p>Πώς μπορεί ο Υποστηρικτής να υποβοηθήσει την κατανόηση του ΥΑ για αυτά τα θέματα;</p>	<p>Είναι σημαντικό ο Υποστηρικτής να επικεντρωθεί στο αν το ΥΑ κατανοεί τις έννοιες αυτές. Μερικοί τρόποι για να το κάνετε αυτό είναι να προσαρμόσετε το στυλ επικοινωνίας σας στον προτιμώμενο τρόπο επικοινωνίας του ΥΑ, να χρησιμοποιήσετε βοηθήματα επικοινωνίας (π.χ. εικόνες), να εξηγήσετε προσφέροντας συγκεκριμένα παραδείγματα, να εστιάσετε στην παρατηρήσιμη συμπεριφορά και να ελέγχετε συχνά την κατανόηση του ΥΑ.</p>
<p>Η συζήτηση με το ΥΑ για την αγάπη και τις σχέσεις απαιτεί ξεκάθαρη σκέψη και συναισθηματική ωριμότητα από την πλευρά του υποστηρικτή.</p>	<p>Πόσο καλά καταρτισμένος είναι ο Υποστηρικτής για να διερευνήσει τέτοια θέματα με το ΥΑ;</p>	<p>Θα ήταν λογικό για το ΥΑ να επιλέξει έναν υποστηρικτή σε κοντινή με τον ίδιο ηλικία και με τον οποίο αισθάνεται άνετα να μιλήσει για τέτοιου είδους θέματα. Αυτό επιφορτίζει τον υποστηρικτή με μια μεγάλη ευθύνη: να εκπληρώσει τις προσδοκίες του ΥΑ, να του δώσει σωστές κατευθύνσεις και να του συμπαρασταθεί. Ο υποστηρικτής δεν πρέπει μόνο να αισθάνεται ικανός, αλλά πρέπει και στην πραγματικότητα να είναι ικανός να το κάνει. Αυτό μπορεί να απαιτεί από τον υποστηρικτή να ζητήσει καθοδήγηση από έναν πιο έμπειρο επαγγελματία, δείχνοντας ταυτόχρονα σεβασμό στην εμπιστοσύνη του ΥΑ. Δεν θα ήταν παράλογο για έναν υποστηρικτή που ήδη εργάζεται αποτελεσματικά σε άλλους τομείς της ΥΛΑ να δηλώσει πως «Δεν είμαι ο καλύτερος άνθρωπος για να το διαχειριστεί - καλύτερα να βρεθεί κάποιος άλλος».</p>

► Υποστηρίζοντας το YA στη λήψη ενημερωμένων αποφάσεων

 ΘΕΜΑΤΑ ΓΙΑ ΝΑ ΜΑΘΕΙ ΚΑΙ ΝΑ ΚΑΤΑΝΟΗΣΕΙ ΤΟ YA	 ΘΕΜΑΤΑ ΓΙΑ ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΤΟΥ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΗ ΚΑΙ ΤΟΥ YA
<p>Η αγάπη αποτελείται τόσο από πράξεις όσο και από συναισθήματα. Στις ερωτικές σχέσεις χρειάζεται να συμπεριφερόμαστε με συγκεκριμένο τρόπο, που εξαρτάται από τη φύση και το στάδιο της σχέσης μας. Τα συναισθήματα αυξάνονται επίσης ανάλογα με το στάδιο της σχέσης (π.χ. μια γνωριμία μπορεί να γίνει φιλία και μια φιλία μπορεί να γίνει ερωτική σχέση).</p>	<p>Πώς αντιλαμβάνεται το YA την έννοια της αγάπης; Έχει επίγνωση των συναισθημάτων που μπορούν να οριστούν ως «αγάπη»; Πώς μπορεί κάποιος να δείξει την αγάπη μέσα από τις πράξεις του;</p>
<p>Οι συγκρούσεις είναι κάτι φυσιολογικό όταν έχουμε μία στενή σχέση με κάποιον. Και πάλι, υπάρχει ένας συγκεκριμένος τρόπος συμπεριφοράς κατά τη διάρκεια μιας σύγκρουσης, εάν θέλουμε να λυθεί το πρόβλημα χωρίς να βλάψουμε τη σχέση.</p>	<p>Πώς καταλαβαίνουμε ότι έχουμε μπει σε σύγκρουση; Ποιοι είναι οι κατάλληλοι (π.χ. συζήτηση για το πρόβλημα) και ποιοι ακατάλληλοι τρόποι (π.χ.: φωνές, σπρώξιμο, κ.λπ.) χειρισμού της σύγκρουσης; Ποιες είναι οι συνέπειες κάθε τρόπου;</p>
<p>Η αγάπη μπορεί να πάρει πολλές μορφές, και για κάθε μορφή, υπάρχει μια διαφορετική σχέση. Μπορεί να επιλέξουμε να είμαστε φίλοι με κάποιον, μπορεί να επιλέξουμε να είμαστε ζευγάρι, και αν επιλέξουμε να είμαστε ζευγάρι, μπορεί να επιλέξουμε να έχουμε σεξουαλική σχέση ή όχι.</p>	<p>Ποια είδη αγάπης έχει παρατηρήσει γύρω του το YA; Γνωρίζει για τα διαφορετικά είδη αγάπης και για τα διαφορετικά συναισθήματα και συμπεριφορές που περιλαμβάνει το κάθε ένα;</p>
<p>Μερικές φορές το YA μπορεί να αισθάνεται σύγχυση με τα διαφορετικά είδη αγάπης. Μπορεί να αναπτύξει ρομαντικά συναισθήματα για έναν συγγενή ή έναν δάσκαλο.</p>	<p>Γνωρίζει το YA τους κοινωνικούς κανόνες σχετικά με τις στενές σχέσεις; Υπάρχει τρόπος να ενημερωθεί χωρίς να πληγωθεί;</p>
<p>Οι αντιλήψεις του YA για την αγάπη και τις σεξουαλικές σχέσεις μπορεί να προέρχεται από μη ρεαλιστικές πηγές (π.χ. βιβλία, ταινίες κ.λπ.). Θα πρέπει να διευκρινιστεί πώς είναι η αγάπη και ο έρωτας στον πραγματικό κόσμο.</p>	<p>Είναι ρεαλιστική η ιδέα του YA για την αγάπη; Τι φάχνει; Είναι διατεθειμένο να συμβιβαστεί;</p>
<p>Καλό θα ήταν οι σχέσεις να είναι αμοιβαίες. Αυτή είναι μια δύσκολη έννοια για τα ΑμεΑ, καθώς έχει να κάνει με την απόκτηση γνώσης σχετικά με τις επιθυμίες και τη συμπεριφορά των άλλων, και τον διαχωρισμό των επιθυμιών και συμπεριφορών αυτών, από τις δικές του.</p>	<p>Καταλαβαίνει το YA ότι οι σχέσεις έχουν να κάνουν με την ισότητα και ότι δύο άνθρωποι σε μία σχέση δίνουν ο ένας στον άλλο και παίρνουν ο ένας από τον άλλο; Μήπως το YA μόνο δίνει ή μόνο παίρνει;</p>

<p>Ένα άλλο σημαντικό θέμα σχετικά με τις σχέσεις είναι να μάθει κανείς να προστατεύει τα προσωπικά του όρια και να σέβεται τα όρια των άλλων. Η έννοια της συναίνεσης είναι μια δύσκολη έννοια που θα πρέπει να εξηγηθεί στο ΥΑ. Το ΥΑ θα πρέπει να γνωρίζει ότι ο υποστηρικτής θα είναι πρόθυμος να ακούσει για οτιδήποτε συμβεί χωρίς τη συγκατάθεση του ΥΑ, αλλά μόνο εάν το ΥΑ θελήσει να του το πει.</p>	<p>Γνωρίζει το ΥΑ ποια είναι τα προσωπικά του όρια; Έχει μάθει πότε και πώς να λέει «όχι»; Έχει μάθει να σέβεται τα όρια των άλλων; Πώς αντιδρά το ΥΑ όταν κάποιος του λέει «όχι»;</p>
<p>Οι ερωτικές σχέσεις μπορεί να διαρκέσουν για μεγάλο διάστημα, αλλά οι περισσότερες από αυτές δεν διαρκούν για πάντα. Το ΥΑ θα πρέπει να κατανοήσει ότι ο χωρισμός, και τα συναισθήματά απογοήτευσης ή λύπης μετά το τέλος μιας σχέσης, είναι κάτι φυσιολογικό.</p>	<p>Ποιες είναι οι προσδοκίες του ΥΑ για μια πιθανή σχέση; Γνωρίζει ότι πολλές σχέσεις τελειώνουν; Είναι συναισθηματικά προετοιμασμένο να βιώσει μια ερωτική απογοήτευση;</p>

► **Ερωτήσεις για προϊστάμενους υπηρεσιών**

<u>Θέμα</u>	<u>Ερωτήσεις για υπεύθυνους/ προϊστάμενους</u>	<u>Η προσέγγιση SMARTS</u>
<p>Αγάπη και συναισθηματικές σχέσεις μέσα στην Υπηρεσία Είναι σημαντικό να διευκρινιστεί ποια είναι η ενδεδειγμένη στάση ενός Προϊσταμένου Υπηρεσιών στην περίπτωση όπου κάποιος εξυπηρετούμενος εκφράσει ρομαντικά συναισθήματα προς τον ίδιο ή κάποιο άλλο μέλος του προσωπικού.</p>	<p>Τί γίνεται αν κάποιος εξυπηρετούμενος αναπτύξει αισθήματα για ένα μέλος του προσωπικού;</p>	<p>Εάν ο χρήστης υπηρεσιών αναπτύξει αισθήματα για κάποιο μέλος του προσωπικού, θα πρέπει να είναι ξεκάθαρο σε όλη την ομάδα επαγγελματιών πως αυτό το συναίσθημα θα πρέπει να αποθαρρυνθεί, με ευαισθησία και σεβασμό προς όλους τους εμπλεκόμενους. Προς διευκόλυνση της παρέμβασης των Προϊσταμένων Υπηρεσιών σε τέτοιες περιπτώσεις, μπορεί να είναι απαραίτητο να γίνει μια ανασκόπηση του κώδικα δεοντολογίας και, αποσαφηνίζοντας τις στάσεις/αποκρίσεις που θα πρέπει να ακολουθούνται σε παρόμοιες περιστάσεις. Είναι σημαντικό ολόκληρη η ομάδα να θυμάται και να γνωρίζει αυτόν τον κώδικα.</p> <p>Οι Υπεύθυνοι θα πρέπει να είναι εξοικειωμένοι με τον κώδικα δεοντολογίας του φορέα τους, καθώς και με τη νομοθεσία που προστατεύει τα ΑμεΑ από κακοποίηση, και να βοηθούν τα μέλη του προσωπικού να ενημερωθούν επίσης για αυτές τις πληροφορίες.</p>

<p>Αγάπη και συναισθηματικές σχέσεις μέσα στον Φορέα</p> <p>Όπως συμβαίνει και στον γενικό πληθυσμό, η κακοποίηση των ΑμεΑ είναι πιο πιθανό να διαπραχθεί από κάποιον που γνωρίζουν, όπως κάποιο μέλος της οικογένειας, κάποιον επαγγελματία στο πλαίσιο τους, κάποιον συνάδελφο, ή κάποιον με τον οποίο ζουν. Τα ερευνητικά δεδομένα αναφέρουν επίσης πως η σεξουαλική κακοποίηση των ΑμεΑ είναι λιγότερο πιθανό να καταγγεληθεί.</p>	<p>Τί γίνεται αν κάποιο μέλος του προσωπικού ενθαρρύνει (με κάποιον τρόπο) την ανάπτυξη ρομαντικών αισθημάτων από κάποιον εξυπηρετούμενο;</p>	<p>Θα πρέπει να γίνει σαφές σε ολόκληρη την ομάδα ότι κάποια ΑμεΑ έχουν μειωμένη ή ανύπαρκτη δικαιοπρακτική ικανότητα, εξαιτίας διαδικασιών στέρησης ή αναιρέσης των νομικών προνομίων, και δεν μπορούν να εξασκήσουν ορισμένα καθήκοντα και δικαιώματα. Δεν θα πρέπει ποτέ να εξαναγκάζονται στην άσκησή τους.</p> <p>Κανένα μέλος του προσωπικού δεν θα πρέπει σε καμία περίπτωση να ενθαρρύνει την ανάπτυξη ρομαντικών αισθημάτων από μεριάς των εξυπηρετούμενων. Αυτή η συνθήκη θα πρέπει να γίνει σαφής σε όλα τα μέλη της υπηρεσίας, και κάθε περιστατικό θα πρέπει να αναφέρεται και να αντιμετωπίζεται σύμφωνα με τον κώδικα δεοντολογίας του φορέα. Θα πρέπει επίσης να αντιμετωπίζεται νομικά σύμφωνα με το νομοθετικό πλαίσιο της κάθε χώρας.</p>
<p>Αγάπη και συναισθηματικές σχέσεις μεταξύ ατόμων με και χωρίς αναπηρία</p> <p>Τα ΑμεΑ είναι πιο εξαρτώμενα και περισσότερο ευάλωτα στη σεξουαλική κακοποίηση.</p>	<p>Τι χρειάζεται να γίνει όταν δύο εξυπηρετούμενοι με αναπηρία έχουν συνάψει σχέση; Τι συμβαίνει όταν η σχέση είναι πολύ άνιση;</p>	<p>Θα πρέπει να γίνει σαφές σε ολόκληρη την ομάδα ότι κάποια ΑμεΑ έχουν μειωμένη ή ανύπαρκτη δικαιοπρακτική ικανότητα, εξαιτίας διαδικασιών στέρησης ή αναιρέσης των νομικών προνομίων, και δεν μπορούν να εξασκήσουν ορισμένα καθήκοντα και δικαιώματα. Δεν θα πρέπει ποτέ να εξαναγκάζονται στην άσκησή τους.</p> <p>Το προσωπικό θα πρέπει να λειτουργεί ως πρότυπο διεκδικητικής συμπεριφοράς, υποστηρίζοντας και εξηγώντας τις βασικές αρχές της αυτοπροστασίας και της αναγνώρισης οποιασδήποτε ένδειξης κακοποίησης. Ιδιαίτερη έμφαση θα πρέπει να δοθεί στο σεβασμό του δικαιώματος των ΑμεΑ να εξερευνούν τις σχέσεις, ακόμα και αν αυτές φαίνονται “άνισες” ή ασταθείς και καταδικασμένες σε αποτυχία. Ο “έρωτας είναι τυφλός”, και αυτό είναι μία πραγματικότητα για όλους μας, συμπεριλαμβανομένων των ΑμεΑ.</p> <p>Θα ήταν καλό να υπάρχει μία στενή παρακολούθηση των σχέσεων ανάμεσα σε άτομα με και χωρίς αναπηρία, λόγω του καθήκοντος φροντίδας και για την πρόληψη κακοποίησης.</p>

ΥΛΑ & Αντισύλληψη, Διατήρηση Της Γονιμότητας Και Δημιουργία Οικογένειας

► Γενικές σκέψεις σχετικά με την αντισύλληψη, τη διατήρηση της γονιμότητας και τη δημιουργία οικογένειας

Η αντισύλληψη είναι η εσκεμμένη χρήση τεχνητών μεθόδων ή άλλων τεχνικών για την πρόληψη της εγκυμοσύνης ως συνέπεια της σεξουαλικής επαφής. Οι κύριες μέθοδοι τεχνητής αντισύλληψης είναι:

- » οι μέθοδοι φραγμού, από τις οποίες η πιο κοινή είναι το προφυλακτικό
- » το αντισυλληπτικό χάπι, το οποίο περιέχει τεχνητές ορμόνες που παρεμποδίζουν την ωορρηξία στη γυναίκα
- » οι ενδομήτριες συσκευές, όπως τα σπειράματα (σπιράλ), που παρεμποδίζουν την εμφύτευση του γονιμοποιημένου ωαρίου στη μήτρα
- » η στείρωση ανδρών ή γυναικών
- » το αντισυλληπτικό εμφύτευμα που αναστέλλει την ωορρηξία, δηλαδή παρεμποδίζει την απελευθέρωση των ωαρίων από τις ωοθήκες
- » η χρήση αντισυλληπτικού επιθέματος που παρεμποδίζει την ωορρηξία (απελευθέρωση ωαρίου)
- » η χρήση κολπικού δακτυλίου που λειτουργεί αναστέλλοντας την ωορρηξία, δηλαδή παρεμποδίζοντας την απελευθέρωση των ωαρίων από τις ωοθήκες
- » η χρήση διαφράγματος που εμποδίζει το σπέρμα να έρθει σε επαφή με τον τράχηλο της μήτρας
- » η ενέσιμη ορμονική αντισύλληψη που αναστέλλει την ωορρηξία και μεταβάλλει την τραχηλική βλέννα.

Το θέμα της αντισύλληψης σχετίζεται και αλληλεπικαλύπτεται με άλλους τομείς, όπως η φροντίδα του σώματος, η διατήρηση της γονιμότητας, η δημιουργία οικογένειας και η δημιουργία σεξουαλικών ή/και ερωτικών σχέσεων. Η αντισύλληψη δεν μπορεί να απομονωθεί από όλα τα παραπάνω. Η αντισύλληψη πρέπει επίσης να συμπεριλαμβάνεται στο πλαίσιο της πληροφόρησης σχετικά με τις αναπαραγωγικές διαδικασίες, την εγκυμοσύνη, τον τοκετό και τη γονεϊκότητα.

► Γενικές σκέψεις σχετικά με την αντισύλληψη, τη διατήρηση της γονιμότητας και τη δημιουργία οικογένειας για τα άτομα με αναπηρία

Υπάρχουν σίγουρα πολλές μορφές αναπηρίας που δεν εμποδίζουν κάποιον από το να ζήσει μια πλήρη και ολοκληρωμένη ζωή και από το να λαμβάνει σημαντικές αποφάσεις - όπως ο γάμος και η απόκτηση παιδιών.

Τα άτομα με αναπηρία δεν είναι μία ομοιογενής ομάδα, επομένως απαιτείται ο καθορισμός συγκεκριμένων παραμέτρων που να ανταποκρίνονται στις διαφορετικές και αναγνωρίσιμες ανάγκες τους.

Το ζήτημα της σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας τους πρέπει να εξεταστεί ταυτόχρονα όχι μόνο σε ένα ευρύ γενικό πλαίσιο που ενισχύει την προσωπική τους αυτονομία και τους επιτρέπει να ενσωματωθούν στην κοινωνία, αλλά και σε ένα εξατομικευμένο πλαίσιο, λαμβάνοντας υπόψη κάθε περίπτωση ξεχωριστά, καθώς το κάθε άτομο είναι διαφορετικό και μοναδικό.

Η διαδικασία αξιολόγησης των συνεπειών της σεξουαλικότητας και του κινδύνου εγκυμοσύνης και η επακόλουθη επιλογή της μεθόδου αντισύλληψης θα πρέπει να εμπλέκει το άτομο με αναπηρία και τη συμβουλευτική ομάδα οικογενειακού προγραμματισμού. Επίσης, εάν ζητηθεί από το υποστηριζόμενο άτομο ή απαιτείται νομικά, μπορούν να συμπεριληφθούν τα μέλη της οικογένειας οι κηδεμόνες, οι φορείς υποστήριξης, και άλλοι σχετικοί επαγγελματίες υγείας. Είναι απαραίτητο να αξιολογηθεί ο βαθμός της αυτονομίας και οι πιθανοί κίνδυνοι, με τη συνεργασία της οικογένειας και των φορέων υποστήριξης, δίνοντας προτεραιότητα στις πιο αποτελεσματικές μεθόδους αντισύλληψης.

Η διατήρηση της γονιμότητας και η δημιουργία οικογένειας αποτελούν θεμελιώδη δικαιώματα για όλα τα άτομα, συμπεριλαμβανομένων των ΑμεΑ. Επιπλέον, ο καθένας έχει το δικαίωμα να αποφασίσει αν θέλει να αποκτήσει παιδιά ή όχι, καθώς και το πόσα παιδιά θέλει και με τί απόσταση μεταξύ τους. Για την άσκηση αυτού του δικαιώματος απαιτείται πρόσβαση σε υπηρεσίες που διασφαλίζουν την υγεία και την ευημερία, συμπεριλαμβανομένων των υπηρεσιών σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας που σχετίζονται με την εγκυμοσύνη, την αντισύλληψη, τη γονιμότητα, τη διακοπή της εγκυμοσύνης και την υιοθεσία.

Όσον αφορά στα άτομα με αναπηρία, η χρήση και η ρύθμιση της αντισύλληψης έχει ευρείες επιπτώσεις στον τομέα της προγραμματισμένης γονεϊκότητας και στα συμφέροντα των διαφορετικών εμπλεκόμενων μερών: του ατόμου με αναπηρία (ελευθερία, ενημέρωση, ιδιωτικότητα ...), των γονέων ή των κηδεμόνων του (που μπορεί να έχουν και νομική ή/και ηθική ευθύνη φροντίδας) και του οποιουδήποτε πιθανού μελλοντικού απογόνου.

Η αντισύλληψη, όταν χρησιμοποιείται κατάλληλα, είναι εξαιρετικά αποτελεσματική κατά της ανεπιθύμητης εγκυμοσύνης. Σε πολλές αντισυλληπτικές μεθόδους, τα αποτελέσματά είναι αναστρέψιμα. Η αντισύλληψη μπορεί επίσης να χρησιμοποιηθεί για τη θεραπεία πολλών συμπτωμάτων και διαταραχών που σχετίζονται με την έμμηνο ρύση. Από την άλλη πλευρά, κάποιες μέθοδοι αντισύλληψης ενδέχεται να μην προστατεύουν από ΣΜΝ, επομένως οι χρήστες πρέπει να γνωρίζουν καλά πώς να την εφαρμόζουν σωστά. Ορισμένες μέθοδοι αντισύλληψης ενδέχεται να απαιτούν μικροχειρουργικές επεμβάσεις ή/και τοποθέτηση συσκευών κάτω από το δέρμα. Κάποιες μπορεί να προκαλέσουν παρενέργειες όπως μη τακτικές εμμηνορροϊκές περιόδους, κατάθλιψη, νευρικότητα και αύξηση βάρους.

Το αντισυλληπτικό χάπι είναι επίσης γνωστό ότι ενέχει κινδύνους που σχετίζονται με καρδιαγγειακές παθήσεις και φλεβική θρομβοεμβολή.

► **Τι λέει το Νομικό Πλαίσιο;**

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, δεν υπάρχει ειδική νομοθεσία για την αντισύλληψη, εκτός από την αναγνώρισή της ως δικαιώματος και ως μέρους της σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας, καθώς και της συμπερίληψής της στην πρόσφατη Στρατηγική της ΕΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία (2021), [Strategy for the Rights of Persons with Disabilities \(2021\)](#), η οποία εντάσσεται στον Ευρωπαϊκό Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων έως το έτος 2030. Η Στρατηγική αυτή αιτείται βελτιώσεις ως προς την προσβασιμότητα των ατόμων με αναπηρία σε υπηρεσίες σεξουαλικής και αναπαραγωγικής περίθαλψης και πρόληψης. Στο ίδιο πνεύμα, επικαλούμενες τα ανθρώπινα δικαιώματα, καθώς και τη δημόσια υγεία, την κοινωνική πολιτική και οικονομικές παραμέτρους, πολλές χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης στοχεύουν να κάνουν τα αντισυλληπτικά οικονομικά προσιτά, και τις πληροφορίες για την αντισύλληψη ευρέως διαθέσιμες, [με το Βέλγιο και τη Γαλλία να πρωτοστατούν σε αυτό το θέμα](#).

Ωστόσο, σε άλλα κράτη μέλη, η προσβασιμότητα σε μεθόδους αντισύλληψης παραμένει ζήτημα, διότι σε αρκετές χώρες είτε δεν υπάρχει ένα ενιαίο νομικό πλαίσιο για την αναπαραγωγική υγεία και τα αναπαραγωγικά δικαιώματα, ή παραμένει ιδιαίτερα περιοριστικό. Το πιο σημαντικό, και ίσως ως αποτέλεσμα, είναι ότι τα αντισυλληπτικά δεν καλύπτονται από την δημόσια ασφάλιση, γεγονός που τα καθιστά μη προσβάσιμα για πολλές γυναίκες. Σε αυτό το πλαίσιο, το [Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο κάλεσε τα κράτη μέλη](#) να εξασφαλίσουν καθολική πρόσβαση στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία στην ΕΕ, διασφαλίζοντας τη διαθεσιμότητα οικονομικά προσιτών, υψηλής ποιότητας μεθόδων αντισύλληψης, οικογενειακού προγραμματισμού και πληροφοριών για την αντισύλληψη ανεξαρτήτως φύλου, σεξουαλικό προσανατολισμού, υγείας, αναπηρίας ή οικογενειακής κατάστασης.

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Η ελληνική νομοθεσία σχετικά με την αντισύλληψη και τη δημιουργία οικογένειας εστιάζει περισσότερο στους νόμους γύρω από το δικαίωμα οικειοθελούς τερματισμού της κύησης.

Ο εθνικός νόμος 1609/1986 θεσπίστηκε για να διασφαλίσει το δικαίωμα των γυναικών στη διακοπή της κύησης και την προστασία της ευημερίας τους. Το άρθρο 2 του νόμου αυτού ορίζει ότι ο τεχνητός τερματισμός της εγκυμοσύνης δεν παραβιάζει το νόμο, εάν πραγματοποιείται με τη συγκατάθεση της εγκύου και εάν η εγκυμοσύνη συνιστά «σημαντικό κίνδυνο για τη σωματική ή/και τη συναισθηματική της υγεία». Παρόλο που ο νόμος αυτός περιέχει ορισμένες παραμέτρους σχετικά με το δικαίωμα διακοπής της εγκυμοσύνης (π.χ. σύμφωνη γνώμη ιατρού), ο νόμος 5.1 της Ελληνικής Νομοθεσίας δρα υποστηρικτικά για την προώθηση της προσωπικής επιλογής των γυναικών, προστατεύοντας την προσωπική ελευθερία και την αυτοδιάθεση κάθε Έλληνα πολίτη.

Ακόμα, το άρθρο 12 του Εθνικού Νόμου 3418/2005 ορίζει ότι καμία ιατρική πράξη δεν επιτρέπεται να διενεργείται χωρίς τη συγκατάθεση του ατόμου που υποβάλλεται στη διαδικασία. Εάν το άτομο δεν έχει την ικανότητα να παράσχει ενημερωμένη συγκατάθεση για τον εαυτό του, η συγκατάθεση δίνεται από τον νομικό εκπρόσωπο ή την οικογένειά του. Ωστόσο, ο νόμος ορίζει ότι «σε κάθε περίπτωση, ο ιατρός θα πρέπει να προσπαθήσει να

διασφαλίσει την εκούσια συμμετοχή του ατόμου, ειδικά εάν αυτό είναι σε θέση να κατανοήσει τους κινδύνους, τις συνέπειες και τα αποτελέσματα της διαδικασίας». Αυτό έχει προεκτάσεις για τα υποστηριζόμενα άτομα όχι μόνο όσον αφορά στη διακοπή της εγκυμοσύνης, αλλά και στον τομέα της αντισύλληψης γενικότερα.

Τέλος, σύμφωνα με το άρθρο 1.2 του Εθνικού Νόμου 1609/1986, το Υπουργείο Υγείας είναι αρμόδιο για την ενημέρωση σχετικά με την αντισύλληψη με επιστημονικά αποδεδειγμένες μεθόδους, τις συνέπειες της διακοπής της εγκυμοσύνης και την εκούσια τεκνοποίηση.

► Ερωτήσεις για Υποστηρικτές

Κεντρικά θέματα γύρω από τη διαδικασία ΥΛΑ που πρέπει να εξετάσουν οι υποστηρικτές κατά τη διαμόρφωση του πλαισίου υποστήριξής τους

<u>Θέμα</u>	<u>Ερωτήσεις για τους Υποστηρικτές</u>	<u>Η Προσέγγιση του SMARTS</u>
<p>Κατανοώντας τους λόγους για την χρήση αντισύλληψης</p> <p>Η υποστήριξη αποφάσεων σχετικά με την αντισύλληψη προϋποθέτει την επιθυμία του ΥΑ για σεξουαλικές σχέσεις και αποφυγή της εγκυμοσύνης και της γονεϊκότητας. Αυτές οι υποθέσεις θα πρέπει να ελεγχθούν.</p>	<p>Πώς μπορώ να βεβαιωθώ ότι κατανώ τις επιθυμίες του ΥΑ σχετικά με την αντισύλληψη και τη γονεϊκότητα;</p>	<p>Ο υποστηρικτής θα πρέπει να διευκρινίσει με το ΥΑ τους λόγους για τους οποίους θέλει να επιλέξει μέθοδο αντισύλληψης.</p> <p>Το ΥΑ θα πρέπει να γνωρίζει ότι κάθε επιλογή αντισύλληψης έχει διαφορετικές επιπτώσεις στον οικογενειακό προγραμματισμό και επομένως η αντισύλληψη θα πρέπει να συνάδει με τις επιθυμίες του ΥΑ πάνω σε αυτό το θέμα.</p> <p>Οι επιλογές αντισύλληψης θα πρέπει να συζητούνται με σεβασμό στις επιθυμίες του ΥΑ σχετικά με την γονεϊκότητα.</p>
<p>Επιλέγοντας την καλύτερη μέθοδο αντισύλληψης</p> <p>Υπάρχει μια μεγάλη ποικιλία μεθόδων αντισύλληψης: κάποιες είναι μόνιμες, άλλες για μεγάλο χρονικό διάστημα. Ορισμένοι τύποι πρέπει να εφαρμόζονται καθημερινά. Υπάρχουν πολλοί τρόποι εφαρμογής: καταπίνονται ως χάπι κάθε μέρα, τοποθετούνται στον κόλπο από τη γυναίκα, εφαρμόζονται ενέσιμα στο χέρι ή τους γλουτούς, εμφυτεύονται κάτω από το δέρμα, τοποθετούνται στη μήτρα από νοσοκόμα ή γιατρό.</p>	<p>Πώς μπορώ να υποστηρίξω το ΥΑ ώστε να επιλέξει την καταλληλότερη μέθοδο αντισύλληψης για αυτόν/αυτήν;</p>	<p>Αρχικά ξεκινήστε με την αξιολόγηση των αναγκών του ΥΑ σε σχέση με την αντισύλληψη. Στη συνέχεια συζητήστε λεπτομερώς τους υπόλοιπους τύπους αντισύλληψης σε σχέση με:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) το πώς λαμβάνονται, 2) τις διαδικασίες που απαιτούνται, 3) το κόστος, 4) το επίπεδο αποτελεσματικότητας, 5) την αναστρεψιμότητα, 6) τα επιπλέον μη αντισυλληπτικά οφέλη/ τις παρενέργειες. Δείξτε δείγματα και κάντε επίδειξη της χρήσης τους με σκίτσα και μοντέλα σώματος. Αποκλείστε αυτά που το ΥΑ δεν θέλει να χρησιμοποιήσει.

<p>Ορισμένοι τύποι αντισύλληψης κοστίζουν περισσότερο από άλλους. Δεν βοηθούν όλες οι μέθοδοι αντισύλληψης στην πρόληψη των ΣΜΝ.</p>		<p>Συζητήστε εάν υπάρχει ανάγκη χρήσης προφυλακτικών για προστασία από ΣΜΝ. Ο υποστηρικτής θα χρειαστεί λεπτομερή γνώση τέτοιων θεμάτων και μπορεί επίσης (με τη συγκατάθεση του ΥΑ) να αξιοποιήσει τη βοήθεια ενός επαγγελματία υγείας με τα κατάλληλα προσόντα.</p>
<p>Προσεγγίζοντας το θέμα της ενημερωμένης συγκατάθεσης. Σε ορισμένες περιπτώσεις, οι οικογένειες/κηδεμόνες φοβούνται ότι οι κόρες τους με αναπηρία μπορεί να μείνουν έγκυες και σε όποτε και ενδέχεται να υποστηρίξουν την εφαρμογή μεθόδων αντισύλληψης εν αγνοία τους.</p>	<p>Μπορώ να υποστηρίξω την παροχή αντισυλληπτικών μεθόδων στο ΥΑ χωρίς τη γνώση και τη συγκατάθεσή του;</p>	<p>Η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία της 13ης Δεκεμβρίου 2006, που επικυρώθηκε από την Ισπανία/Ελλάδα/Πορτογαλία, κατοχυρώνει την υποχρέωση των Συμβαλλόμενων Κρατών να σέβονται «το δικαίωμα των ατόμων με αναπηρία να αποφασίζουν ελεύθερα και υπεύθυνα τον αριθμό των παιδιών που επιθυμούν να κάνουν [...] και να έχουν πρόσβαση σε κατάλληλες για την ηλικία τους πληροφορίες και εκπαίδευση για την αναπαραγωγή και τον οικογενειακό προγραμματισμό, εφόσον παρέχονται τα απαραίτητα μέσα που τους επιτρέπουν να ασκούν αυτά τα δικαιώματα», καθώς και με ίσους όρους σε σχέση με τα άλλα άτομα.</p> <p>Η χρήση μεθόδων αντισύλληψης δεν πρέπει να συμβαίνει χωρίς τη γνώση και τη συγκατάθεση του ΥΑ. Οι υποστηρικτές θα πρέπει να βοηθούν τις οικογένειες/τους κηδεμόνες να βρουν τον κατάλληλο τρόπο για να ενημερώσουν το ΥΑ για τα πλεονεκτήματα της αντισύλληψης και να επιτύχουν μια κοινή συμφωνία με το ΥΑ για αυτό το θέμα.</p>

► **Υποστηρίζοντας το ΥΑ στη Λήψη Ενημερωμένων Αποφάσεων**

 <p>ΘΕΜΑΤΑ ΓΙΑ ΝΑ ΜΑΘΕΙ ΚΑΙ ΝΑ ΚΑΤΑΝΟΗΣΕΙ ΤΟ ΥΑ</p> <p>Σχετικά με τις μεθόδους αντισύλληψης:</p>	 <p>ΘΕΜΑΤΑ ΓΙΑ ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΤΟΥ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΗ ΚΑΙ ΤΟΥ ΥΑ</p> <p>Σχετικά με τις μεθόδους αντισύλληψης:</p>
<p>Το ΥΑ πρέπει να γνωρίζει ότι η καλύτερη μέθοδος αντισύλληψης είναι αυτή που είναι ασφαλής και που είναι σε θέση να χρησιμοποιεί με άνεση, με συνέπεια και σωστά. Το ΥΑ θα πρέπει να γνωρίζει και να κατανοεί τα ακόλουθα:</p>	<ul style="list-style-type: none"> » Γιατί χρειάζομαι αντισύλληψη; Θέλω πραγματικά ερωτική σχέση; » Θέλω να αποφύγω την εγκυμοσύνη, την τοκετό και την γονεϊκότητα;

» Τις διαφορές ανάμεσα στις μεθόδους αντισύλληψης. Υπάρχουν πολλές διαφορετικές μέθοδοι αντισύλληψης. Πρέπει να τις γνωρίσετε! » Κατανοώ πώς οι διάφορες μέθοδοι αντισύλληψης (μόνιμες/προσωρινές) συνδέονται με τη δημιουργία οικογένειας; » Ποιες είναι οι παρενέργειες και ποια είναι η ανοχή σας σε αυτές; Εξετάστε την ανοχή σας στις πιθανές παρενέργειες που σχετίζονται με μια συγκεκριμένη μέθοδο αντισύλληψης σε συνάρτηση με την ηλικία και το ιστορικό υγείας σας » Το κόστος των διαφορετικών μεθόδων αντισύλληψης. Ποιες μπορείτε να υποστηρίξετε οικονομικά; » Προστασία από ΣΜΝ; Τα ανδρικά και γυναικεία προφυλακτικά είναι οι μόνες μέθοδοι αντισύλληψης που προσφέρουν προστασία από τα ΣΜΝ. Εκτός εάν είστε σε μια αμοιβαία μονογαμική σχέση και έχετε ελεγχθεί για σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα, είναι σημαντικό να χρησιμοποιείτε ένα καινούργιο προφυλακτικό κάθε φορά που κάνετε σεξ, σε συνδυασμό με οποιαδήποτε άλλη μέθοδο αντισύλληψης χρησιμοποιείτε. » Πρόσθετα οφέλη. Εκτός από την πρόληψη της εγκυμοσύνης, ορισμένα αντισυλληπτικά παρέχουν οφέλη, όπως πιο προβλέψιμους, ελαφρύτερους εμμηνορροϊκούς κύκλους. » Γνωρίζω τι να κάνω εάν κάτι δεν πάει καλά στην αντισύλληψη (π.χ. εάν σπάσει το προφυλακτικό ή εάν ξεχάσω να πάρω το αντισυλληπτικό μου χάπι;)	» Θέλω αυτή η μέθοδος αντισύλληψης να είναι μόνιμη ή θέλω να κρατήσω τις επιλογές μου ανοιχτές σχετικά με τη γονεϊκότητα στο μέλλον; » Θέλω να μοιραστώ αυτές τις πληροφορίες με την οικογένεια ή τους φίλους μου; Θα μπορούσαν να με βοηθήσουν να σκεφτώ για αυτά τα ζητήματα ή θα θέλουν να αποφασίσουν εκείνοι για αυτό που πιστεύουν ότι είναι καλύτερο για εμένα; » Έχω έναν επαγγελματία υγείας τον οποίον εμπιστεύομαι να με υποστηρίξει να λάβω τις αποφάσεις μου και να τις εφαρμόσω; Μπορώ να βρω έναν; » Έχω αρκετές πληροφορίες, σε προσβάσιμη μορφή, για τις διάφορες επιλογές, για τα πλεονεκτήματα, τα μειονεκτήματά και τις επιπτώσεις τους; » Ο σεξουαλικός σύντροφός μου αποδέχεται την επιλεγμένη μέθοδο αντισύλληψης; Ο σεξουαλικός σύντροφός μου μπορεί να έχει προτιμήσεις αντισύλληψης παρόμοιες ή διαφορετικές από τις δικές μου. Συζητάω τις επιλογές αντισύλληψης με τον σύντροφό μου για να προσδιορίσουμε ποια μέθοδος είναι αποδεκτή και για τους δύο μας

Σχετικά με την προγραμματισμένη τεκνοποιία

Σχετικά με την προγραμματισμένη τεκνοποιία

» Κάποιες γυναίκες θέλουν να γίνουν μητέρες, και κάποιες άλλες όχι. Είναι σημαντικό να αποφασίσετε για τον εαυτό σας αν θέλετε να γίνετε μητέρα ή όχι. Επίσης συμφωνεί ο σύντροφός μου με την απόφασή μου όσον αφορά τη μητρότητα; Αν όχι, ποιο είναι το σχέδιό μου; » Είναι σημαντικό για μια γυναίκα να προσέχει την υγεία της αν θέλει να αποκτήσει μωρό. Μια εγκυμοσύνη σημαίνει ότι θα συμβούν πολλές σωματικές αλλαγές.	» Ποιοι είναι οι στόχοι μου σχετικά με την αναπαραγωγή; Για παράδειγμα, πόσα παιδιά θέλω και πότε θέλω να μείνω έγκυος; » Συζητάω τα καλά και τις δυσκολίες σχετικά με το να είμαι μητέρα ή πατέρας. Κατανοώ τι σημαίνει να είμαι γονιός; Ποια θα είναι τα καθήκοντά μου;

- » Το να είναι κανείς γονιός μπορεί να είναι πολύ ευχάριστο, αλλά χρειάζεται επίσης σκληρή δουλειά και φέρνει μεγάλες αλλαγές στον τρόπο ζωής και για τους δύο γονείς.
- » Είναι πολύ σημαντικό να μπορείτε να φροντίζετε το παιδί σας. Ένα παιδί χρειάζεται προσοχή, τάισμα, πλύσιμο, ντύσιμο και ένα ασφαλές σπίτι για να ζήσει.
- » Το μωρό θα μεγαλώσει. Θα γίνει παιδί, μετά έφηβος και μετά ενήλικας. Θα έχει διαφορετικές ανάγκες σε διαφορετικές ηλικίες.
- » Θα μπορέσω να φροντίσω το παιδί μου μόνος/μόνη μου ή θα χρειαστώ υποστήριξη; Ποιος μπορεί να με υποστήριξη αν αποφασίσω να γίνω γονιός;
- » Συζητάω τη φροντίδα πριν από τη σύλληψη και κατά την εγκυμοσύνη, συμπεριλαμβανομένης της διασφάλισης των επιπέδων βιταμίνης Β, του φολικού οξέος, της διατροφής και της άσκησης, του αλκοόλ, του καπνίσματος, των φαρμάκων.
- » Συζητάω τις επιλογές αντισύλληψης μέχρι να πάρεις την απόφαση να γίνεις γονιός.

► Ερωτήσεις για Προϊστάμενους Υπηρεσιών

<u>Θέμα</u>	<u>Ερωτήσεις για Προϊστάμενους</u>	<u>Η Προσέγγιση SMARTS</u>
<p>Διευκολύνοντας την ΥΛΑ σχετικά με την αντισύλληψη</p> <p>Τα ΑμεΑ μπορεί να μην έχουν πρόσβαση σε κατάλληλες πληροφορίες σχετικά με την αντισύλληψη ή/και μπορεί να μην έχουν τους πόρους για να αποκτήσουν την καλύτερη δυνατή επιλογή για εκείνους.</p>	<p>Υπάρχουν διαθέσιμοι επαγγελματίες και οπτικά βοηθήματα για την παροχή πληροφοριών σχετικά με τις διαφορετικές μεθόδους αντισύλληψης;</p>	<p>Είναι πολύ σημαντικό το άτομο με αναπηρία να έχει πρόσβαση σε πληροφορίες σχετικά με την ποικιλία των μεθόδων αντισύλληψης που διατίθενται στην αγορά σε προσιτή μορφή, όπως είναι το «κείμενο για όλους» (easy-to read). Είναι επίσης βασικό ο χρήστης υπηρεσιών να έχει την ευκαιρία να συμβουλευτεί κάποιον επαγγελματία υγείας, με την υποστήριξη των επαγγελματιών της υπηρεσίας του, προκειμένου να θέσει όλα τα ερωτήματα, να αποσαφηνίσει οποιαδήποτε αμφιβολία και να λάβει ουσιαστικές πληροφορίες ώστε να πάρει μια ενημερωμένη απόφαση.</p>
	<p>Υπάρχουν οι οικονομικοί πόροι ώστε να διασφαλιστεί η πρόσβαση σε μεθόδους αντισύλληψης και συναφείς υπηρεσίες υγείας;</p>	<p>Ανάλογα με το νομικό πλαίσιο, η υπηρεσία, ο χρήστης υπηρεσιών ή/και οι υπηρεσίες υγείας θα πρέπει να προβλέπουν έναν προϋπολογισμό ώστε να εφαρμοστεί η καταλληλότερη μέθοδος αντισύλληψης, σύμφωνα με την απόφαση του ΥΑ.</p>

<p>Διευκολύνοντας την ΥΛΑ σχετικά με τη δημιουργία οικογένειας</p> <p>Οι υπηρεσίες ενδέχεται να μην διαθέτουν το ανθρώπινο δυναμικό για την αντιμετώπιση του πολύπλοκου θέματος του οικογενειακού προγραμματισμού και μπορεί να είναι απαραίτητη η συμβουλευτική με ειδικούς (π.χ. επαγγελματίες υγείας και νομικούς).</p>	<p>Υπάρχουν διαθέσιμοι επαγγελματίες για να παρέχουν πληροφορίες και να ξεκινήσουν ένα διάλογο σχετικά με τον οικογενειακό προγραμματισμό με τους χρήστες υπηρεσιών;</p>	<p>Σε περίπτωση που ο χρήστης της υπηρεσίας αποφασίσει να δημιουργήσει οικογένεια, είναι πολύ σημαντικό μια ομάδα επαγγελματιών να είναι διαθέσιμη για να συζητήσει μαζί τους όλα τα πλεονεκτήματα, τις απαιτήσεις, τους κινδύνους, το κόστος κ.λπ. Αυτή η συζήτηση θα πρέπει να διευκολύνεται από επαγγελματίες με εκπαίδευση στην εναλλακτική επικοινωνία και τα οπτικά βοηθήματα. Είναι σημαντικό να είναι διαθέσιμοι επαγγελματίες από τον κοινωνικό, τον υγειονομικό και τον εκπαιδευτικό τομέα, ώστε να συζητήσουν το θέμα με τους χρήστες υπηρεσιών και να υποστηρίξουν την ανεξάρτητη λήψη αποφάσεων.</p>
	<p>Υπάρχουν διαθέσιμοι επαγγελματίες για νομική καθοδήγηση των χρηστών υπηρεσιών σχετικά με τον οικογενειακό προγραμματισμό;</p>	<p>Σε περίπτωση που ο χρήστης υπηρεσιών αποφασίσει να δημιουργήσει οικογένεια, είναι σημαντικό ο προϊστάμενος της υπηρεσίας να έρχεται σε επαφή με νομικές/δικαστικές υπηρεσίες, προκειμένου να εγγυηθεί την πρόσβαση σε νομικές πληροφορίες και την υποστήριξη καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας. Είναι πολύ σημαντικό κάποιος επαγγελματίας από την κοινωνική υπηρεσία να εξασφαλίζει καλή επικοινωνία σε κάθε σχετική συνομιλία και συζήτηση.</p>
<p>Διασφαλίζοντας τη συνεχιζόμενη υποστήριξη σε σχέση με την αντισύλληψη και τη δημιουργία οικογένειας</p> <p>Εάν το ΑμεΑ αποφασίσει να δημιουργήσει οικογένεια ή ακόμα και αν αποφασίσει να μην το κάνει, θα είναι απαραίτητη η υποστήριξη μιας αμερόληπτης διεπιστημονικής ομάδας προκειμένου να παρέχεται επαρκής υποστήριξη με την πάροδο του χρόνου.</p>	<p>Υπάρχουν αμερόληπτοι και ανεξάρτητοι επαγγελματίες για να υποστηρίξουν τους χρήστες υπηρεσιών διαχρονικά, εάν αποφασίσουν να δημιουργήσουν οικογένεια;</p>	<p>Η απόφαση για τη δημιουργία οικογένειας όταν ο ένας ή και οι δύο σύντροφοι έχουν κάποια αναπηρία καλό θα ήταν να προσεγγιστεί από διάφορες οπτικές γωνίες και λαμβάνοντας υπόψη τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία. Συστήνεται να υπάρχουν ανεξάρτητοι και αμερόληπτοι επαγγελματίες, οι οποίοι να υποστηρίζουν τους χρήστες υπηρεσιών και την οικογένεια ή/και τους κηδεμόνες. Αν υπάρχει περιθώριο για μια περίοδο αναστοχασμού, θα αποφευχθούν οι παρορμητικές αποφάσεις. Πριν την λήψη της απόφασης, θα βοηθούσε να ερωτηθούν οι φροντιστές από διαφορετικά περιβάλλοντα. Θα πρέπει να ληφθεί υπόψη το νομικό πλαίσιο της χώρας.</p>
	<p>Υπάρχουν αμερόληπτοι και ανεξάρτητοι επαγγελματίες για να υποστηρίξουν την οικογένεια και τους</p>	<p>Η απόφαση για την επιλογή μόνιμης αντισύλληψης, ακόμη και σε περιπτώσεις ατόμων με σοβαρές διανοητικές δυσκολίες, θα πρέπει να προσεγγιστεί από διάφορες οπτικές γωνίες και έχοντας κατά νου τη</p>

	<p>κηδεμόνες, εάν μια μόνιμη μέθοδος αντισύλληψης θεωρηθεί η καλύτερη απόφαση για κάποιον, ειδικά σε περιπτώσεις σοβαρής αναπηρίας;</p>	<p>Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Ατόμου με Αναπηρία, καθώς και να υποστηρίζεται από ανεξάρτητους και αμερόληπτους επαγγελματίες. Προτείνεται να μεσολαβήσει μια περίοδος αναστοχασμού ώστε να αποφευχθούν παρορμητικές αποφάσεις. Θα βοηθούσε να ερωτηθούν οι φροντιστές από διαφορετικά περιβάλλοντα. Θα πρέπει να ληφθεί υπόψη το νομικό πλαίσιο της χώρας.</p>
--	---	--

ΥΛΑ και φροντίδα του σώματος σου και σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα (ΣΜΝ)

► Γενικές παρατηρήσεις σχετικά με τη φροντίδα του σώματος και ΣΜΝ

Όλοι έχουν το καθήκον να αναλάβουν την ευθύνη για την υγεία τους. Η καθολική κάλυψη υγείας σημαίνει ότι όλοι οι άνθρωποι και οι κοινότητες λαμβάνουν τις υπηρεσίες υγείας που χρειάζονται. Καλύπτει όλο το φάσμα των ποιοτικών βασικών υπηρεσιών υγείας, από την προαγωγή της υγείας έως την πρόληψη, τη θεραπεία, την αποκατάσταση και την παρηγορητική φροντίδα.

Παρομοίως, όλοι είναι ελεύθεροι να λαμβάνουν αποφάσεις σχετικά με το σώμα τους. Οι νόμοι ορίζουν με σαφήνεια τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους σε αυτό το θέμα και προβλέπουν μηχανισμούς για τη λήψη πληροφοριών για την υγεία τους.

Αυτό ισχύει και για τη σεξουαλική υγεία. Από αυτή την άποψη, οι άνθρωποι δικαιούνται να λαμβάνουν πληροφορίες και υποστήριξη για να βιώσουν τις σεξουαλικές πτυχές της ζωής τους με τρόπο ολοκληρωμένο, αυτόνομο, ισότιμο, ικανοποιητικό και γεμάτο σεβασμό, με την εγγύηση των σεξουαλικών και αναπαραγωγικών τους δικαιωμάτων.

► Γενικές παρατηρήσεις σχετικά με τη φροντίδα του σώματος και ΣΜΝ για ΑμεΑ

Τα άτομα με αναπηρία χρειάζονται υγειονομική περίθαλψη και προγράμματα υγείας για τους ίδιους λόγους που τα χρειάζεται και οποιοσδήποτε άλλος - για να είναι υγιείς, ενεργά και να αποτελούν μέρος της κοινότητας. Αυτό σημαίνει ότι πρέπει να υπάρχουν τα εργαλεία και οι πληροφορίες για να κάνουν υγιεινές επιλογές και να γνωρίζουν πώς να αποτρέπουν την ασθένεια. Αυτό περιλαμβάνει τον τομέα της υγείας που σχετίζεται με τη σεξουαλικότητα.

Όλοι έχουν ένα σώμα που χρησιμοποιείται για να ωθεί και να εκφράζει τη σεξουαλικότητά τους. Για τον λόγο αυτό, είναι σημαντικό τα ΑμεΑ να γνωρίζουν και να μαθαίνουν για το σώμα και τη σεξουαλικότητά τους και να γνωρίζουν για την κατάλληλη φροντίδα εαυτού σε αυτά τα θέματα. Συνοπτικά, υπάρχει η ανάγκη να κατανοηθεί πώς οι άνθρωποι ανταποκρίνονται σεξουαλικά μεταξύ τους και πώς το σώμα αλλάζει κατά τη διάρκεια της ζωής. Αυτό περιλαμβάνει τη γνώση και την αντιμετώπιση πλευρών που σχετίζονται με την αναπαραγωγή και την ευχαρίστηση (όπως η διέγερση, η λίπανση, η στύση, ...), τις αισθήσεις και την εκμάθηση τρόπων ανάπτυξης των αισθήσεων, καθώς και συγκεκριμένες φάσεις όπως η περίοδος ή η εμμηνόπαυση.

Κάποιες σεξουαλικές συμπεριφορές μπορούν επίσης να ενέχουν τον κίνδυνο σεξουαλικά μεταδιδόμενων νοσημάτων (ΣΜΝ) με σαφείς πιθανές επιπτώσεις στο σώμα και τις λειτουργίες του. Λίγα είναι γνωστά για τη συχνότητα των ΣΜΝ στην ομάδα των ΑμεΑ, λόγω της έλλειψης δεδομένων και μελετών σε αυτόν τον τομέα. Προκειμένου να μειωθούν οι επικίνδυνες συμπεριφορές, είναι απαραίτητο να συμπεριληφθούν τα ΣΜΝ σε προγράμματα

σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης που σχεδιάζονται και εφαρμόζονται στο πλαίσιο των υπηρεσιών υποστήριξης για ΑμεΑ.

Η αντιμετώπιση του θέματος των αναπηριών στον τομέα της υγείας γενικότερα και στον τομέα της σεξουαλικότητας ειδικότερα συνεπάγεται να συνεισφέρουν τα ΑμεΑ στον σχεδιασμό, την εφαρμογή, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση των καθιερωμένων συστημάτων υγείας. Είναι επίσης σημαντικό να είναι στο επίκεντρο οποιασδήποτε δράσης και απόφασης που αφορά αυτούς και το σώμα τους. Σε αυτό το πλαίσιο, είναι απαραίτητο να διασφαλίζεται η ελευθερία τους και η ενημερωμένη συναίνεση τους κατά τη διεξαγωγή οποιασδήποτε θεραπείας που μπορεί να έχει αντίκτυπο στο σώμα τους.

► Τι λέει το νομικό πλαίσιο για αυτό;

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Το δικαίωμα στην υγεία είναι καθιερωμένο στο διεθνές δίκαιο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένου του Διεθνούς Συμφώνου για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα που αναγνωρίζει το δικαίωμα όλων των ατόμων στο υψηλότερο δυνατό επίπεδο υγείας (άρθρο 12). Το Σύνταγμα του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας (ΠΟΥ) κατοχυρώνει επίσης το υψηλότερο δυνατό επίπεδο υγείας ως θεμελιώδες δικαίωμα κάθε ανθρώπου. Το δικαίωμα στην υγεία περιλαμβάνει πρόσβαση σε έγκαιρη, αποδεκτή και οικονομικά προσιτή υγειονομική περίθαλψη κατάλληλης ποιότητας. Το δικαίωμα στην υγεία σημαίνει ότι τα κράτη πρέπει να δημιουργήσουν συνθήκες στις οποίες όλοι μπορούν να είναι όσο το δυνατόν πιο υγιείς, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με αναπηρία.

Η Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία (UNCPRD) εντείνει και ενισχύει την προστασία των ατόμων με αναπηρία σε σχέση με την υγεία και την αποκατάσταση. Αναγνωρίζει ότι τα άτομα με αναπηρία έχουν το δικαίωμα στο υψηλότερο δυνατό επίπεδο υγείας και ότι τα συμβαλλόμενα κράτη πρέπει να αναγνωρίσουν αυτό το δικαίωμα χωρίς διακρίσεις λόγω αναπηρίας (άρθρο 25) και επιπλέον εγγυάται το δικαίωμα των ατόμων με αναπηρία να έχουν πρόσβαση σε υπηρεσίες αποκατάστασης κάθε είδους (άρθρο 26). Επίσης, η Σύμβαση αναγνωρίζει το δικαίωμα των ατόμων με αναπηρία να έχουν πρόσβαση σε μια σειρά από οικιακές, κατοικίες και άλλες υπηρεσίες υποστήριξης, εντός των κοινοτήτων τους (άρθρο 19).

Ο ΠΟΥ/Ευρώπη ανέπτυξε ένα περιφερειακό πλαίσιο για την εφαρμογή της παγκόσμιας στρατηγικής για την πρόληψη και τον έλεγχο των σεξουαλικά μεταδιδόμενων λοιμώξεων 2006–2015 στην ευρωπαϊκή περιφέρεια του ΠΟΥ. Ο ΠΟΥ έχει επίσης αναπτύξει μια παγκόσμια στρατηγική στον τομέα της υγείας για τις σεξουαλικά μεταδιδόμενες λοιμώξεις, 2016-2021.

Το Ευρωπαϊκό Δίκτυο για την Επιτήρηση των σεξουαλικά μεταδιδόμενων λοιμώξεων (παλιότερα European Surveillance of Sexually Transmitted Infections – ESSTI, τώρα European Network for STI Surveillance) που προωθείται από το Ευρωπαϊκό Κέντρο Πρόληψης και Ελέγχου Νοσημάτων ιδρύθηκε για πρώτη φορά το 2001 και χρηματοδοτήθηκε από τη DG SANCO. Στόχος του δικτύου ήταν η ανάπτυξη και ο συντονισμός της επιδημιολογικής και εργαστηριακής επιτήρησης των ΣΜΝ στην περιοχή της Ευρώπης με σκοπό την καλύτερη ενημέρωση για την πρόληψη, τη φροντίδα και τον έλεγχο των ΣΜΝ.

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Το ελληνικό νομικό σύστημα ρυθμίζει την προστασία της υγείας και το δικαίωμα στην υγειονομική περίθαλψη τόσο σε κοινωνικό όσο και σε ατομικό επίπεδο. Σύμφωνα με τον Εθνικό Νόμο 21.3 του ελληνικού νομικού συστήματος, το Ελληνικό Δημόσιο είναι υπεύθυνο να διασφαλίζει την υγεία και την ευημερία όλων των Ελλήνων πολιτών και να λαμβάνει ειδικά μέτρα για την προστασία και την υγειονομική περίθαλψη των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων. Επίσης, το ελληνικό κράτος είναι υπεύθυνο για την ανάπτυξη και οργάνωση των δημόσιων υπηρεσιών υγείας.

Ο Εθνικός Νόμος 7.2 ορίζει ότι κάθε πράξη που οδηγεί σε σωματική ή ψυχολογική βλάβη πρέπει να τιμωρείται από το νόμο, προστατεύοντας έτσι το δικαίωμα του ατόμου στην υγεία και την ευημερία. Το 2001, ο Εθνικός Νόμος 5.5 ενίσχυσε την προηγούμενη νομοθεσία, δηλώνοντας ότι ο καθένας έχει το δικαίωμα στην προστασία της υγείας και της ευημερίας του και έχει το δικαίωμα προστασίας έναντι όλων των ιατρικών παρεμβάσεων που γίνονται παρά τη θέλησή του.

► Ερωτήσεις για αυτό το θέμα για τους Υποστηρικτές που υποστηρίζουν τα ΥΑ να λάβουν ενημερωμένες αποφάσεις

<u>Θέμα</u>	<u>Ερωτήσεις για Υποστηρικτές</u>	<u>Η Προσέγγιση SMARTS</u>
<p>Η διαχείριση θεμάτων υγείας που σχετίζονται με τη γνώση και τη φροντίδα του σώματός ή τα ΣΜΝ, απαιτεί στενή σχέση μεταξύ του υποστηρικτή και του ΥΑ.</p>	<p>Ως υποστηρικτής, νιώθετε άνετα να προσφέρετε υποστήριξη σε θέματα σεξουαλικής υγείας και ΣΜΝ; Πιστεύετε ότι έχετε επαρκείς γνώσεις για να προσφέρετε τέτοια υποστήριξη;</p>	<p>Ως υποστηρικτής πρέπει να αισθάνεστε άνετα να μιλάτε στο ΥΑ για αυτά τα ζητήματα και πρέπει να είστε αρκετά ειλικρινής για να μιλήσετε ανοιχτά για τις δυσκολίες που μπορεί να αντιμετωπίσετε στην αντιμετώπισή τους. Επίσης, η παροχή υποστήριξης σε θέματα που σχετίζονται με την αυτοφροντίδα και τα ΣΜΝ, απαιτεί από εσάς να έχετε επαρκή γνώση για το θέμα (Γνωρίζετε αρκετά για τα ΣΜΝ; Μπορείτε να δώσετε σαφείς εξηγήσεις και να απαντήσετε στις ερωτήσεις του ΥΑ; Γνωρίζετε τη διαδικασία που πρέπει να ακολουθήσετε εάν υπάρχουν υποψίες ότι το ΥΑ μπορεί να φέρει ΣΜΝ; Γνωρίζετε τις διαδικασίες για να υποστηρίξετε το ΥΑ να φροντίσει τον εαυτό του/της;)</p> <p>Εάν πιστεύετε ότι δεν έχετε επαρκείς πληροφορίες, μπορείτε να εξετάσετε το ενδεχόμενο να λάβετε υποστήριξη από έναν επαγγελματία υγείας που μπορεί να λύσει τις αμφιβολίες σας πριν ασχοληθείτε με το θέμα με το ΥΑ. Εναλλακτικά, μπορείτε να συνοδεύσετε το ΥΑ για να συζητήσετε θέματα απευθείας με έναν επαγγελματία υγείας - εάν το ΥΑ συμφωνεί με αυτό. Μπορούν να προετοιμαστούν γραπτές ή οπτικές πληροφορίες για την υποστήριξη των εξηγήσεων που δίνετε είτε εσείς είτε ο επαγγελματίας.</p>

<p>Εξετάσεις για ΣΜΝ. Κάθε άτομο που είναι σεξουαλικά ενεργό, θα πρέπει να γνωρίζει τους κινδύνους των ΣΜΝ και να έχει επίγνωση του τρόπου προστασίας του εαυτού του και να χρησιμοποιεί τα διαθέσιμα τεστ για ΣΜΝ, εάν απαιτείται.</p>	<p>Ως υποστηρικτής, πρέπει να ενθαρρύνω το ΥΑ να κάνει τεστ για ΣΜΝ;</p>	<p>Ως υποστηρικτής, συνιστάται να ενημερώσετε ένα ΥΑ που είναι σεξουαλικά ενεργό για τον κίνδυνο των ΣΜΝ και να προτείνετε μια επίσκεψη σε έναν επαγγελματία υγείας για να εξεταστεί εάν έχουν ήδη πραγματοποιηθεί επικίνδυνες πρακτικές ή για λόγους πρόληψης. Αφού δοθούν όλες οι απαραίτητες πληροφορίες και εξηγηθεί η διαδικασία, ο υποστηρικτής πρέπει να κατανοήσει ότι το ΥΑ θα αποφασίσει μόνο του για την εξέταση ή να αποφασίσει να εξεταστεί αργότερα. Το ΥΑ μπορεί ακόμη και να αποφασίσει να μην κάνει τεστ.</p>
<p>Εάν κάποιος πάσχει από ΣΜΝ, συνιστάται να ενημερωθούν οι πρώην σεξουαλικοί σύντροφοι. Θα πρέπει και αυτοί να εξεταστούν. Μπορεί να είναι άβολο, αλλά το να πείτε σε πρώην συντρόφους για το ΣΜΝ είναι σωστή πράξη.</p>	<p>Εάν το ΥΑ είναι θετικό σε τεστ για ΣΜΝ, ποια είναι τα όρια της εμπιστευτικότητας;</p>	<p>Εάν το ΥΑ βρεθεί θετικό στο τεστ για ΣΜΝ, ο υποστηρικτής θα πρέπει να εξηγήσει στο ΥΑ ότι εάν υπάρχει λοίμωξη, σύμφωνα με τις ευρέως διαδεδομένες οδηγίες υγείας, μπορεί να χρειαστεί να ενημερωθούν οι σεξουαλικοί σύντροφοι ώστε να προστατεύσουν την υγεία τους και αυτοί. Ωστόσο, ο υποστηρικτής θα πρέπει να αποφεύγει να μοιράζεται αυτές τις απόρρητες πληροφορίες πέρα από τους άμεσα ενδιαφερόμενους, σύμφωνα με τις επιθυμίες του ΥΑ.</p>

► Υποστήριξη του ΥΑ για να λαμβάνει ενημερωμένες αποφάσεις

ΘΕΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΟ ΥΑ ΝΑ ΓΝΩΡΙΖΕΙ ΚΑΙ ΝΑ ΚΑΤΑΝΟΕΙ

ΘΕΜΑΤΑ ΣΥΖΗΤΗΣΗΣ ΜΕΤΑΞΥ ΤΟΥ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΗ ΚΑΙ ΤΟ ΥΑ

Σχετικά με το να γνωρίζεις και να φροντίζεις το δικό σου σώμα:

- » Γνωρίζεις πώς λειτουργούν τα γεννητικά σου όργανα και άλλα ερωτογενή μέρη του σώματός σου και πώς να τα φροντίζεις;
- » Γνωρίζεις πώς λειτουργούν τα γεννητικά όργανα και άλλες ερωτογενείς περιοχές του αντίθετου φύλου;
- » Καταλαβαίνεις πώς γίνονται τα μωρά;
- » Καταλαβαίνεις πώς το σώμα δείχνει σημάδια σεξουαλικής απόλαυσης: ενθουσιασμό, στύση κ.λπ;
- » Γνωρίζεις για τις σωματικές αλλαγές κατά τη διάρκεια του κύκλου της ζωής, όπως η εμμηναρχή (πρώτοι εμμηνορροϊκοί κύκλοι), η κλιμακτηριακή (μείωση της γονιμότητας) ή η εμμηνόπαυση (σταματά η έμμηνος ρύση) και πώς να αντιμετωπίσεις κάθε μία από τις διαφορετικές φάσεις;
- » Διευκρινίστε με το ΥΑ σε ποιους τομείς χρειάζεται υποστήριξη για να τους προσδιορίσετε με σαφήνεια και, επομένως, να αποφύγετε την παραβίαση του απορρήτου με ακατάλληλες ερωτήσεις που δεν εμπίπτουν στο πλαίσιο του θέματος που τον ενδιαφέρει.
- » Συμφωνήστε με το ΥΑ εάν επιθυμεί να λάβει την υποστήριξη από έναν εξωτερικό επαγγελματία ο οποίος μπορεί να προσφέρει μια πιο προσαρμοσμένη ή/και συμπληρωματική υποστήριξη. Εξηγήστε ότι μπορεί να ζητήσει γυναίκα ή άνδρα γιατρό ή νοσοκόμο σύμφωνα με τις προτιμήσεις του.
- » Εξηγήστε στο ΥΑ ότι, ειδικά όταν αντιμετωπίζει ΣΜΝ, μπορεί να χρειαστεί η υποστήριξη ενός επαγγελματία υγείας. Σε αυτή την περίπτωση, ο γιατρός ή η νοσοκόμα

Σχετικά με τα ΣΜΝ

- » Γνωρίζεις ότι υπάρχουν ΣΜΝ που προκαλούνται από βακτήρια (π.χ. γονόρροια, σύφιλη), από ιούς (HIV, έρπης, ηπατίτιδα) από μύκητες (καντιντίαση, ψώρα)...;
- » Γνωρίζεις τις επικίνδυνες σεξουαλικές πρακτικές μέσω των οποίων μπορούν να μεταδοθούν τα ΣΜΝ (π.χ. κολπική επαφή ή πρωκτική διείσδυση χωρίς προφυλακτικό, στοματική επαφή με σπέρμα...)
- » Γνωρίζεις για τα κύρια μέτρα προστασίας από ΣΜΝ (χρήση προφυλακτικών...)
- » Γνωρίζεις ότι οι εξετάσεις μπορούν να ανιχνεύσουν τα νοσήματα και ότι τα νοσήματα μπορούν να αντιμετωπιστούν;
- » Γνωρίζεις τις βασικές εξετάσεις για τον εντοπισμό της παρουσίας ΣΜΝ;
- » Γνωρίζεις τις κύριες διαδικασίες για τη διεξαγωγή των τεστ για ΣΜΝ; (π.χ. πώς να πάρετε δείγμα μόνος σας, δειγματοληψία από τον ιατρό, δείγμα ούρων, εξετάσεις αίματος με βελόνες...

μπορεί να κάνουν προσωπικές ερωτήσεις σχετικά με τη σεξουαλική δραστηριότητα του.

- » Συμφωνήστε με το ΥΑ ποιες πληροφορίες θέλει να μοιραστεί (ή όχι) με την οικογένειά του. Συζητήστε την πιθανή υποστήριξη από την οικογένεια ή/και τους φίλους και εξηγήστε τη δυνατότητα να τον συνοδεύσουν στα ιατρικά ραντεβού.
- » Εξηγήστε ότι εάν βρεθεί λοίμωξη, μπορεί να χρειαστεί να ενημερωθούν οι σεξουαλικοί σύντροφοι, ώστε να μπορούν να εξεταστούν και αυτοί.
- » Να είστε σαφείς με το ΥΑ για το πώς θα χειριστούν οι προσωπικές και εμπιστευτικές πληροφορίες και ποιος θα έχει πρόσβαση σε αυτές. Εξηγήστε την πολιτική που θα ακολουθηθεί το προσωπικό για αυτό το θέμα και τι είδους εποπτεία υπάρχει για την αποφυγή καταστάσεων κατάχρησης.

► Ερωτήσεις για τους Οικογενειακούς Φροντιστές

<u>Θέμα</u>	<u>Ερωτήσεις για ΠΥ</u>	<u>Η Προσέγγιση SMARTS</u>
Προσέγγιση των προϊστάμενων των υπηρεσιών σχετικά με το θέμα της σεξουαλικής υγείας και των ΣΜΝ	Ως υπεύθυνος υπηρεσιών, πώς πρέπει να αντιμετωπίσω το ζήτημα της σεξουαλικής υγείας και των ΣΜΝ στις εγκαταστάσεις φροντίδας που διαχειρίζομαι;	Ως υπεύθυνος υπηρεσιών, η αντιμετώπιση των θεμάτων σεξουαλικής υγείας και ΣΜΝ προς τους εξυπηρετούμενους και το προσωπικό θα πρέπει να θεωρείται κορυφαία προτεραιότητα, καθώς και τα δύο έχουν τη δυνατότητα να επηρεάσουν έντονα και αρνητικά τη συνολική υγεία και ευημερία των ΑμεΑ. Για αυτόν τον λόγο οι υπεύθυνοι των υπηρεσιών πρέπει να διασφαλίζουν σε όλα τα επίπεδα την παροχή επαρκών, προβλεπόμενων για αυτά τα θέματα, πόρων

<p>Ανάπτυξη ικανοτήτων επαγγελματιών οι οποίοι εργάζονται σε υπηρεσίες φροντίδας, για την υποστήριξη των ΑμεΑ</p>	<p>Πώς μπορούν οι προϊστάμενοι των υπηρεσιών να διασφαλίσουν ότι τα μέλη του προσωπικού έχουν επαρκή και κατάλληλη κατάρτιση σχετικά με τον τρόπο διασφάλισης της σεξουαλικής υγείας και περιορισμού των ΣΜΝ;</p>	<p>Η διευκόλυνση της ανάπτυξης ικανοτήτων για τους επαγγελματίες στα θέματα της σεξουαλικής υγείας, θα πρέπει να αποτελεί κοινή ευθύνη μεταξύ των προϊστάμενων υπηρεσιών και των επαγγελματιών υγείας. Οι προϊστάμενοι των υπηρεσιών χρειάζεται να διασφαλίζουν επαρκείς πόρους και υποστήριξη για την ευαισθητοποίηση και την ενδυνάμωση των ΑμεΑ σε αυτά τα θέματα. Εκτός από τους πόρους και την υποστήριξη, το προσωπικό θα πρέπει επίσης να λαμβάνει εκπαίδευση σχετικά με τη σεξουαλική υγεία και την αντιμετώπιση των ΣΜΝ. Και για τα δύο προφίλ υπάρχουν εκπαιδευτικά υλικά και προγράμματα σεξουαλικής υγείας τα οποία έχουν σχεδιαστεί για να καλύπτουν τις ανάγκες των ΑμεΑ και του προσωπικού. Οι υπεύθυνοι των υπηρεσιών πρέπει να τα γνωρίζουν για να μπορούν να τα εφαρμόσουν στην υπηρεσία τους.</p> <p>Όσον αφορά την ανάπτυξη ικανοτήτων, η πρόσθετη και εξωτερική υποστήριξη που παρέχεται από επαγγελματίες υγείας ενθαρρύνεται ιδιαίτερα, καθώς αυτοί είναι σε θέση να παρέχουν ολοκληρωμένες και ενημερωμένες πληροφορίες και συμβουλές για αυτά τα θέματα από πλευράς του συστήματος υγείας.</p>
<p>Πόροι για την υποστήριξη των ΑμεΑ ως προς την φροντίδα του σώματός τους.</p> <p>Οι υπεύθυνοι υπηρεσιών πρέπει να προωθούν ποιοτικές υπηρεσίες, διασφαλίζοντας την υγεία και ασφάλεια για όλους τους εξυπηρετούμενους.</p>	<p>Η υπηρεσία είναι εξοπλισμένη με πόρους (ανθρώπινο δυναμικό, υλικά, εξοπλισμό και εγκαταστάσεις) για να εγγραφεί την υγιεινή και την ασφάλεια στον τομέα της σεξουαλικής υγείας για όλους τους χρήστες των υπηρεσιών;</p>	<p>Είναι σημαντικό να υπάρχει στενή σχέση μεταξύ των επαγγελματιών υγείας και των προϊστάμενων υπηρεσιών, προκειμένου οι υπηρεσίες φροντίδας να είναι ενημερωμένες και να μπορούν να δίνουν ξεκάθαρες πληροφορίες τόσο στους επαγγελματίες όσο και τους εξυπηρετούμενους για θέματα σχετικά με τη σεξουαλική υγεία, καθώς και για τους τρόπους μετάδοσης των ΣΜΝ. Τότε, οι πραγματικοί κίνδυνοι μπορούν να κατανοηθούν και να εντοπιστούν, συμπεριλαμβανομένης της πιθανότητας μετάδοσης σε άλλους.</p> <p>Οι πόροι για την υποστήριξη των ΑμεΑ σε αυτά τα θέματα μπορούν να έχουν διαφορετικές μορφές:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ανθρώπινο δυναμικό: το προσωπικό να είναι εκπαιδευμένο και να υπάρχει πρόσβαση σε επαγγελματίες υγείας που μπορούν να παρέχουν συμπληρωματικές πληροφορίες ▪ Υλικά και εξοπλισμός: εκπαιδευτικό υλικό, δημοσιεύσεις και εκδόσεις (προσαρμοσμένες για ΑμεΑ), υλικά πρόληψης και εξέτασης, προϊόντα υγείας... ▪ Εγκαταστάσεις: παροχή χώρων για συζήτηση και παροχή υποστήριξης με δεδομένη την τήρηση επαγγελματικού απορρήτου

ΥΛΑ & η Χρήση του Διαδικτύου και των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης για ερωτικούς και σεξουαλικούς σκοπούς

Σημαντική επισήμανση

Το γεγονός ότι το SMARTS διαπραγματεύεται το συγκεκριμένο θέμα δεν σημαίνει ότι το SMARTS υποστηρίζει τη χρήση του διαδικτύου προς εύρεση ερωτικού συντρόφου. Ακολουθεί μια αντικειμενική ανάλυση των θεμάτων που μπορεί να προκύψουν σε περίπτωση που κατά την ΥΛΑ το υποστηριζόμενο άτομο ζητήσει υποστήριξη ώστε να αναζητήσει ερωτικό σύντροφο - και αυτό είναι νόμιμο. Η υποστήριξη των δικαιωμάτων στη σεξουαλικότητα, δεν σημαίνει ότι επιτρέπονται οι παράνομες διαδικασίες. Αλλά προβλέπει μια ξεκάθαρη κατανόηση της σχετικής νομοθεσίας και των επιπτώσεων για όλους τους εμπλεκόμενους. Το παρακάτω κείμενο έχει γραφτεί προς αυτή την κατεύθυνση.

► Γενικοί Προβληματισμοί σχετικά με την χρήση του διαδικτύου και των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης για ερωτικούς και σεξουαλικούς σκοπούς

Το διαδίκτυο και τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης (ΜΚΔ) έχουν αποκτήσει κεντρικό ρόλο για την πρόσβαση πληροφοριών και είναι σημαντικά για τη σύνδεση με άλλους. Από αυτή τη σκοπιά, το διαδίκτυο και τα ΜΚΔ έχουν αλλάξει τον τρόπο που οι άνθρωποι επικοινωνούν, αλληλεπιδρούν και αναπτύσσουν προσωπικές σχέσεις με τους άλλους. Αυτή τη στιγμή υπάρχουν διαδεδομένες και ποικίλες υπηρεσίες οι οποίες συνδέουν μεταξύ τους τους ανθρώπους (Facebook, Twitter, Instagram, LinkedIn, Viber κ.λπ).

Η χρήση του διαδικτύου προς εύρεση φίλων, ερωτικών και σεξουαλικών σχέσεων, είναι επίσης πολύ συνηθισμένη πλέον. Μιλώντας με αριθμούς, 30% του διαδικτύου αφορά πορνογραφικό υλικό και 5-15% της συνολικής δραστηριότητας του διαδικτύου είναι σεξουαλικού περιεχομένου. Εκτιμάται ότι το 20% από τις συνολικές αναζητήσεις, αφορούν σεξουαλικά θέματα.

► Γενικοί Προβληματισμοί για τα ΑμεΑ

Τα οφέλη του να συνδέονται μέσω διαδικτύου τα ΑμεΑ με άλλους, συχνά θεωρείται μια επιτυχημένη στρατηγική για τη μείωση της απομόνωσης και του στίγματος, γεγονός που ισχύει και για τον γενικό πληθυσμό. Τέτοιου τύπου επικοινωνίες, προάγουν τη δημιουργία κοινωνικών σχέσεων, συμβάλλοντας έτσι στην αποφυγή της απομόνωσης/περιθωριοποίησης, κι έτσι να μπορούν να συνδεθούν με άλλους. Φυσικά η σύνδεση μέσω διαδικτύου ελλοχεύει κινδύνους για τον καθένα, συμπεριλαμβανομένων των ΑμεΑ, οι οποίοι χρειάζεται να ληφθούν υπόψη. Υπάρχει ο κίνδυνος να έρθει κανείς σε επαφή με άτομα με κακές προθέσεις (άτομα που θέλουν να εξαπατήσουν, ψεύδονται κ.λπ.).

Επίσης η ακούσια σύνδεση με βίαιες και βλαβερές σελίδες ή το να λαμβάνουν απρόσκλητα ή/και επικεντρωμένα στο σεξ emails και συνδέσεις με διαδικτυακές σελίδες.

► **Τι προβλέπει το νομοθετικό πλαίσιο πάνω σε αυτό το θέμα;**

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Τα άτομα με αναπηρία τα οποία χρησιμοποιούν το διαδίκτυο και τα σύγχρονα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης, προστατεύονται από διάφορους αλληλοσυμπληρούμενους νόμους όπως είναι ο [Γενικός Κανονισμός για την Προστασία των Δεδομένων \(EU\) 2016/679](#) (GDPR), ο οποίος επικεντρώνεται στο απόρρητο και στην προστασία δεδομένων και του οποίου ο κύριος στόχος είναι να διατηρούν τα άτομα έλεγχο πάνω στα προσωπικά τους δεδομένα, αποτρέποντας την δημοσιοποίησή τους από εταιρίες χωρίς την άδεια των χρηστών.

Η Ευρωπαϊκή ένωση έχει αναπτύξει νομοθεσία η οποία προωθεί την αναβαθμισμένη πρόσβαση των πολιτών στον ψηφιακό κόσμο, με οφέλη για όλους και κυρίως για τα ΑμεΑ. Σε αυτό το πλαίσιο η ευρωπαϊκή οδηγία [EU Web Accessibility Directive 2016/2102](#), στοχεύει στην εναρμόνιση κοινών προϋποθέσεων πρόσβασης για να αυξηθεί η συμπερίληψη μέσω της προσαρμογής των εφαρμογών στα κινητά και των ιστοτόπων των δημοσίων φορέων ώστε να καθιστούν πιο προσβάσιμα στους χρήστες, βάσει των αναγκών των ΑμεΑ. Επιπλέον, το [the European Accessibility Act \(EAA\)](#) στοχεύει στη βελτίωση της λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς σχετικά με την προσβασιμότητα σε προϊόντα και υπηρεσίες, όπως smartphones, υπολογιστές, διαδικτυακά μαγαζιά, εφαρμογές κινητών, ATM και άλλα.

Επιπλέον η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία (UNCRPD) έχει συμπεριλάβει την πρόσβαση στις νέες τεχνολογίες ως προϋπόθεση για την ισοτιμία και την διαφύλαξη ίσων δικαιωμάτων, σύμφωνα με το Άρθρο 9. Σύμφωνα με το Άρθρο 21, τα κράτη μέλη αναμένονται να λάβουν όλα τα απαραίτητα μέτρα έτσι ώστε να διασφαλιστεί ότι τα ΑμεΑ μπορούν να εξασκήσουν το δικαίωμα στην ελευθερία του λόγου και στην έκφραση απόψεων, συμπεριλαμβανομένου και του δικαιώματος για αναζήτηση, λήψη και μοίρασμα πληροφοριών και ιδεών σε ισότιμη βάση με όλους τους υπόλοιπους, και με τον τρόπο επικοινωνίας που οι ίδιοι θα επιλέξουν, στους οποίους ανήκει και η επικοινωνία μέσω του Ίντερνετ και των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης.

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Δεν υπάρχει στην Ελλάδα εξειδικευμένη νομοθεσία που να αφορά τη χρήση του ίντερνετ από τα ΑμεΑ. Φυσικά υπάρχουν γενικοί νόμοι για την αντιμετώπιση φαινομένων παραβίασης ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων (ΦΕΚ 2472/1997) και την αντιμετώπιση φαινομένων απάτης μέσω ίντερνετ. Επίσης ο νόμος περί πνευματικών δικαιωμάτων, προστατεύει την προσωπική δουλειά του καθενός από το φαινόμενο της λογοκλοπής.

► **Ερωτήσεις για τους Υποστηρικτές**

Βασικά θέματα σχετικά με τη διαδικασία ΥΛΑ, πάνω στα οποία μπορεί να προβληματιστούν οι υποστηρικτές.

<u>Θέμα</u>	<u>Ερωτήσεις για Υποστηρικτές</u>	<u>Η Προσέγγιση SMARTS</u>
<p>Διευκολύνοντας (ή όχι) την πρόσβαση στο ίντερνετ και τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης</p> <p>Η χρήση του ίντερνετ και των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης για την εύρεση ερωτικών ή σεξουαλικών συντρόφων μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνο όταν:</p> <ul style="list-style-type: none"> » Το ΥΑ έχει πρόσβαση σε κατάλληλες συσκευές (αυτές μπορεί να είναι ένας υπολογιστής, ένα smartphone/ tablet το οποίο μπορεί να είναι είτε δικό του ή κάποιου άλλου (πχ συναδέλφου ή συγγενή τους), » Το ΥΑ κατανοεί πώς να χρησιμοποιήσει το ίντερνετ, όπως και την λειτουργικότητα των διαφόρων εφαρμογών » Διαθέτει αρκετές μαθησιακές δεξιότητες ώστε να χρησιμοποιήσει τη συσκευή. 	<p>Πώς μπορώ να αποφασίσω αν είναι καλύτερο να ενθαρρύνω ή να αποθαρρύνω την πρόσβαση στο ίντερνετ;</p>	<p>Εφόσον συμφωνούμε ότι σε γενικές γραμμές η πρόσβαση στο ίντερνετ έχει περισσότερα πλεονεκτήματα παρά μειονεκτήματα (π.χ. οι ευκαιρίες που δίνονται για αναζήτηση φιλιών μέσω ίντερνετ, γενικά αναγνωρίζονται ως θετική ευκαιρία για τα ΑμεΑ), τότε χρειάζεται να αποδεχτούμε ότι το να διευκολύνουμε την πρόσβαση στις συσκευές και να εκπαιδύσουμε τα ΥΑ πάνω στο θέμα “σεξ στο διαδίκτυο” είναι σημαντικό και ωφέλιμο για το ΥΑ. Επίσης, σύμφωνα με τις αρχές της ΥΛΑ και των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, καμία μορφή αναπηρίας δεν δικαιολογεί την παρεμπόδιση πρόσβασης σε οποιοδήποτε μέσο.</p>
<p>Αντιμετώπιση των κινδύνων που μπορεί να προκύψουν από τη δραστηριότητα στο διαδίκτυο και στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης.</p> <ul style="list-style-type: none"> » Είναι δύσκολο να προβλεφθεί ή να ελεγχθεί το τι βλέπει ο καθένας στο διαδίκτυο λόγω της “ανοιχτής” φύσης του, πώς αντιδρά σε αυτό, καθώς και το τι κινδύνους μπορεί να ελλοχεύουν. » Οι επαφές και σχέσεις οι οποίες δημιουργούνται στο διαδίκτυο και στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης μπορεί να εξελιχθούν με πολλούς τρόπους και όλα εξαρτώνται από τις δυνατότητες και τις προθέσεις των εμπλεκομένων π.χ. μια απλή συνομιλία με κάποιον στο διαδίκτυο μπορεί να παραμείνει έτσι (ή όχι). 	<p>Πώς μπορούμε να αντιμετωπίσουμε τους πιθανούς κινδύνους που μπορεί να προκύψουν από την χρήση του διαδικτύου και των μέσων δικτύωσης;</p>	<ul style="list-style-type: none"> » Οι δραστηριότητες στο διαδίκτυο και τα Μέσα Δικτύωσης, συγκαταλέγονται στα πλαίσια του προσωπικού απορρήτου. Οι υποστηρικτές χρειάζεται να έχουν κατά νου να μην ασκούν μονομερή έλεγχο στις δραστηριότητες του ΥΑ, εκτός αν έχει προηγηθεί αμοιβαία συμφωνία επ αυτού. » Η χρήση του διαδικτύου μπορεί να αποτελέσει για το ΥΑ μια πρωτότυπη για την εξέλιξή του εμπειρία. Οι δεξιότητές τους θα αναπτυχθούν με τον καιρό μέσω της χρήσης. Αυτή η εμπειρία ίσως χρειαστεί να αξιολογείται τακτικά με το ΥΑ για την αντιμετώπιση πιθανών επικίνδυνων καταστάσεων. » Σε μερικές περιπτώσεις ίσως βρεθείτε μπροστά στο δίλημμα να

		<p>ελέγξετε την πρόσβαση του ΥΑ στο διαδίκτυο καθώς άλλοι χρήστες οι οποίοι έχουν πλήρη πρόσβαση, θα τονίζουν στο ΥΑ το “τι χάνουν”.</p> <p>» Παρόλα αυτά η μόνη περίπτωση όπου μπορούμε να εξασκήσουμε έλεγχο στο τι μπορεί να δει το ΥΑ, είναι όταν προκύπτει ζήτημα επαγγελματικής ευθύνης για την ασφάλεια του ατόμου.</p>
<p>Καθορίζοντας όρια για την πρόσβαση και τη χρήση του διαδικτύου και των μέσων δικτύωσης.</p> <p>Υπάρχουν πολλά επίπεδα πρόσβασης και χρήσης του διαδικτύου, τα οποία ξεκινάνε από την απλή πρόσβαση σε πληροφορίες, προχωράνε σε διαδικτυακή επικοινωνία και φτάνουν μέχρι την ενεργό αλληλεπίδραση (με σκοπούς φιλικούς, ερωτικούς ή / και σεξουαλικούς), τα οποία μπορεί να καταλήξουν σε δια ζώσης συνάντηση.</p>	<p>Θα πρέπει να θέσω όρια στην πρόσβαση και χρήση του διαδικτύου και των μέσων δικτύωσης;</p>	<p>Η πρόσβαση και χρήση του διαδικτύου και των μέσων δικτύωσης, είναι θέμα ατομικών επιλογών και απορρήτου.</p> <p>Οι προσωπικές απόψεις του Υποστηρικτή δεν αποτελούν επαρκή λόγο για οριοθέτηση της χρήσης.</p> <p>Όμως αν το επίπεδο χρήσης επηρεάζει άλλους (π.χ. τους αποτρέπει από ισότιμη πρόσβαση στο διαδίκτυο), τότε αυτό χρειάζεται να φροντιστεί. Αν διαπιστωθεί ότι υπάρχει πρόσβαση σε παράνομο υλικό (π.χ. βίντεο που σχετίζονται με παιδική κακοποίηση), τότε ο Υποστηρικτής και ο οργανισμός έχουν ευθύνη να το αποτρέψουν αυτό. Μπορείτε να βρείτε περισσότερες πληροφορίες για την επαγγελματική ευθύνη στην Ενότητα 2 παραπάνω.</p>

► **Υποστηρίζοντας το ΥΑ ώστε να λαμβάνει ενημερωμένες αποφάσεις**

 <p>ΘΕΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΟ ΥΑ ΠΡΟΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ</p>	 <p>ΘΕΜΑΤΑ ΓΙΑ ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΤΟΥ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΗ ΚΑΙ ΤΟΥ ΥΑ</p>
<p>Το διαδίκτυο επιτρέπει μεγάλη ποικιλία επαφών. Μπορεί κάποιος να χρησιμοποιήσει το διαδίκτυο μόνο για την εύρεση φίλων, αλλά χρησιμοποιείται επίσης για την αναζήτηση ερωτικών και σεξουαλικών εμπειριών.</p> <p>Ψεύτικα προφίλ. Γνωρίζεις ότι αυτό που βλέπεις στην οθόνη σου μπορεί να μην ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα; Πολλοί ψεύδονται ως προς τα στοιχεία ταυτότητάς τους και την προσωπική τους κατάσταση και ενδέχεται να θέλουν να σε εκμεταλλευτούν (π.χ. προσποιούνται ψεύτικα οικονομικά προβλήματα ώστε να σου αποσπάσουν χρήματα).</p>	<ul style="list-style-type: none"> » Γιατί θα ήθελες να έχεις πρόσβαση στο διαδίκτυο και στα μέσα δικτύωσης; Μήπως αισθάνεσαι μοναξιά και θα ήθελες να γνωρίσεις φίλους; Αναζητάς κάτι ερωτικό; Είναι ο πόθος που σε παροτρύνει να αναζητήσεις κάποιον εκεί; Ή μια μίση δύο από αυτά ή και των τριών; » Ποιες είναι οι προσδοκίες σου όταν γνωρίζεις κάποιον μέσω του διαδικτύου; Είναι ρεαλιστικές αυτές οι προσδοκίες; » Σκέφτεσαι να διατηρήσεις αυτές τις γνωριμίες σε επίπεδο διαδικτυακό ή θα

Οικονομικές απειλές.

- » Όταν γνωρίζετε με άλλους διαδικτυακά, να ανησυχείς αν κάποιος αρχίσει να σου ζητάει χρήματα.
- » Γνωρίζεις ότι υπάρχουν πολλές ιστοσελίδες “γνωριμιών”, οι οποίες θα σου ζητήσουν χρήματα ώστε να έχεις πρόσβαση;

Το να χτίζεις σχέσεις με άλλους είναι μερικές φορές περίπλοκο και όχι πάντα εύκολο.

- » Οι σχέσεις μπορεί να εξελιχθούν με πολλούς διαφορετικούς τρόπους. Οι διαδικτυακές γνωριμιές αρχικά μπορεί να δείχνουν εύκολες και χωρίς άγχος ή ιδιαίτερη προσωπική έκθεση, αλλά μερικές γνωριμιές μπορεί αργότερα να εξελιχθούν αλλιώς π.χ. μια φίλια να προχωρήσει σε κάτι πιο προσωπικό.
- » Οι σχέσεις με τους άλλους μπορεί να περιλαμβάνουν απογοητεύσεις, απόρριψη καθώς και πληγωμένα συναισθήματα.

Κίνδυνοι για την προσωπική ασφάλεια

- » Αν φτάσετε κάποια στιγμή στο σημείο να θέλετε να συναντηθείτε από κοντά με κάποιον που έχετε γνωριστεί διαδικτυακά, καλό είναι να θυμάσαι ότι αυτή η συνάντηση ίσως κρύβει κινδύνους. Οπότε είναι σημαντικό να συμφωνήσετε να γίνει με όσο γίνεται μεγαλύτερη ασφάλεια.
- » Η αναζήτηση ερωτικών συντρόφων αποκλειστικά μέσω διαδικτύου, μπορεί να προσελκύσει περίεργες προσφορές από κάποιους οι οποίοι θα θελήσουν να σας εκμεταλλευτούν.
- » Μερικοί μπορεί να σου ζητήσουν να κάνεις πράγματα με τα οποία δεν αισθάνεσαι άνετα (π.χ. γυμνές φωτογραφίες ή βίντεο με ερωτικές σκηνές).
- » Χρειάζεται να είσαι ενήμερος για το γεγονός ότι κάποιος μπορεί να μοιραστούν με τρίτους προσωπικές πληροφορίες και απόρρητα δεδομένα σου.

ήθελες στην πορεία να συναντήσεις τον άλλο από κοντά;

- » Ανησυχείς τι θα πουν οι άλλοι αν μάθουν για αυτή σου τη δραστηριότητα; Αν ναι γιατί ή γιατί όχι;
- » Υπάρχουν μήπως άλλοι τρόποι τους οποίους θα ήθελες να δοκιμάσεις για να γνωρίσεις άλλους ή να αναζητήσεις ερωτικές/σεξουαλικές σχέσεις;
- » Έχεις αναρωτηθεί για το τι επιπτώσεις μπορεί να έχει η αναζήτηση ατόμων μέσα από το διαδίκτυο; Ποια θα είναι τα ενδεχόμενα αποτελέσματα και ποια τα πιο πιθανά;

► Ερωτήσεις για τους Προϊσταμένους Υπηρεσιών σχετικά με αυτό το θέμα

<u>Θέμα</u>	<u>Ερωτήσεις για Προϊσταμένους Υπηρεσιών</u>	<u>Προσέγγιση SMARTS</u>
Πρόσβαση στο ίντερνετ και τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης	Υπάρχουν στο πλαίσιο τα υλικά και ο εξοπλισμός που διασφαλίζουν ότι οι εξυπηρετούμενοι έχουν πρόσβαση στο ίντερνετ και τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης;	Ο καθένας έχει το δικαίωμα να αισθάνεται ενταγμένος κοινωνικά και να συμμετέχει ενεργά σε διάφορες πτυχές τις ζωής. Στην σημερινή πραγματικότητα η κοινωνική ζωή πολλών ανθρώπων γίνεται συμμετοχική μέσα από τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης. Τα πλαίσια που θέλουν να ενισχύσουν την κοινωνική ένταξη των εξυπηρετούμενων, χρειάζεται να διασφαλίζει την πρόσβαση σε ποιοτική σύνδεση ίντερνετ και τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης προσφέροντας τα απαραίτητα υλικά και τον εξοπλισμό.
	Υπάρχει πρόβλεψη στον προϋπολογισμό για πρόσβαση των εξυπηρετούμενων στο ίντερνετ και τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης	Για να διασφαλιστεί σταθερή σύνδεση στο ίντερνετ και συμμετοχή στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης, είναι σημαντικό να προβλεφθούν τα σχετικά έξοδα στον προϋπολογισμό του πλαισίου. Καθένας από τους εξυπηρετούμενους, ειδικά αν πρόκειται για στέγη διαβίωσης ή πρόγραμμα αυτόνομης διαμονής, δικαιούται ατομική χρηματοδότηση για αυτό το σκοπό, εφόσον ο ίδιος το αξιολογήσει ως σημαντική προτεραιότητα. Για να επιτευχθεί αυτό, οι επαγγελματίες θα παρέχουν τις απαραίτητες πληροφορίες και την υποστήριξη μέσω της ΥΛΑ, ανάλογα με το είδος της υπηρεσίας και το πόσο που προβλέπεται για αυτό το σκοπό.
Δημιουργώντας συνθήκες για την άνετη και ασφαλή χρήση του ίντερνετ και των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης	Υπάρχει κάποιος χώρος όπου οι εξυπηρετούμενοι μπορούν να χρησιμοποιήσουν το ίντερνετ και τα Μέσα Δικτύωσης, ώστε να μπορούν να εξασκήσουν το δικαίωμά τους στην σεξουαλικότητα και την εγγύτητα, ιδιωτικά και με αξιοπρέπεια;	Είτε πρόκειται για κοινωνική αλληλεπίδραση με φίλους, ή με αγνώστους είτε πρόκειται για πρόσβαση σε ιστοσελίδες ραντεβού και πορνογραφικού περιεχομένου, είναι εξαιρετικά σημαντικό να έχουν οι εξυπηρετούμενοι στην διάθεσή τους τον ιδιωτικό χώρο που χρειάζονται κατά την διάρκεια των online συνδέσεών τους, όπως και την επιλογή να διαφυλάξουν το απόρρητό τους ως προς το πότε, πώς και με ποιο σκοπό συνδέονται στο ίντερνετ
	Πώς θα ελέγχατε την ασφαλή χρήση του ίντερνετ από τους εξυπηρετούμενους;. Αν η απάντηση είναι ότι δεν θα την ελέγχατε, τότε ποια θα ήταν τα ανησυχητικά σημάδια που θα σας προειδοποιούσαν ότι δεν πάει καθόλου καλά;	Αυτό μπορεί να αποδειχθεί δύσκολο. Το δικαίωμα στο απόρρητο που έχει το ΥΑ, δεν σας επιτρέπει να γνωρίζετε. Αλλά η λογική υπαγορεύει ότι καλό θα ήταν να γνωρίζετε σε βασικό επίπεδο περί τίνος πρόκειται. όπως ισχύει σε κάθε αντίστοιχη περίπτωση, αν δεν έχετε πληροφορίες εκ των έσω, (τις οποίες πχ θα μπορούσε να σας παρέχει ο υποστηρικτής), τότε συνίσταται να παραμένετε σε εγρήγορση για σημάδια τα οποία θα μπορούσαν να αποτελέσουν ενδείξεις ότι κάτι δεν πάει καλά

		(πχ συναισθηματικά ξεσπάσματα,/ απώλεια χρηματικών ποσών/ διαφοροποίηση συμπεριφοράς/ σημάδια άγχους/ φόβου κ.λπ.)
Αξιολογώντας την επίδραση του ίντερνετ και των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης	<p>Υπάρχουν πολιτικές και πρακτικές για την αξιολόγηση των θετικών και αρνητικών επιπτώσεων από την χρήση του ίντερνετ;</p>	<p>Παρέχεται καθοδήγηση στο προσωπικό και στους εξυπηρετούμενους για την χρήση του ίντερνετ; Πώς μπορεί να μοιραστεί ο χρόνος συνδέσεων μέσω κοινών συμφωνιών ώστε να μην παραφορτώνεται το δίκτυο; Έχουν τεθεί κάποια όρια ως προς το σκοπό σύνδεσης των εξυπηρετούμενων στο διαδίκτυο; Αν ναι, γιατί; Υπάρχει καθοδήγηση προς το προσωπικό/ τους υποστηρικτές μέχρι πού είναι λογικό να βοηθήσουν τους εξυπηρετούμενους; Πχ θα πλήρωναν για πρόσβαση σε «πορνό ενηλίκων» ή για να συμμετέχουν σε ακριβή ιστοσελίδα γνωριμιών;</p> <p>Υπάρχουν τρόποι να αξιολογηθεί αν κάποιος ουσιαστικά βλάπτει τον εαυτό του μέσω των διαδικτυακών δραστηριοτήτων του; Τι χρειάζεται να γίνει σε αυτή την περίπτωση;</p>

ΥΛΑ και Πορνογραφία

ΣΗΜΑΝΤΙΚΗ ΣΗΜΕΙΩΣΗ!

Το γεγονός ότι συμπεριλαμβάνεται αυτό το θέμα στο εγχειρίδιο του SMARTS δεν σημαίνει ότι υποστηρίζεται η χρήση της πορνογραφίας. Αυτό που ακολουθεί είναι μια συγκρατημένη εξέταση των σοβαρών θεμάτων που αναδύονται εάν το Υποστηριζόμενο Άτομο στην ΥΛΑ ζητήσει βοήθεια να βρει ή/και να χρησιμοποιήσει πορνογραφία (εφόσον αυτό είναι νόμιμο). Η υποστήριξη των σεξουαλικών δικαιωμάτων δεν σημαίνει να επιτρέπονται να συμβαίνουν παρανομίες, αλλά η ξεκάθαρη κατανόηση του νόμου και των συνεπειών όλων των εμπλεκόμενων. Το κείμενο παρακάτω επιχειρεί να κάνει αυτό.

► Γενικές εκτιμήσεις για την πορνογραφία

Η πορνογραφία είναι οποιοδήποτε μέσο που απεικονίζει ερωτική συμπεριφορά για χάρη της σεξουαλικής διέγερσης. Αυτό το αμφιλεγόμενο θέμα συνήθως σχετίζεται με περιοδικά και ταινίες, όμως συμπεριλαμβάνει και άλλα μέσα όπως τέχνη, κόμικς και άλλα. Με την έλευση των μέσων και του εμπορίου στο διαδίκτυο, η βιομηχανία της πορνογραφίας έχει επεκταθεί στον κυβερνοχώρο, επιτρέποντας μεγαλύτερη πρόσβαση σε προϊόντα αλλά ταυτόχρονα διατηρώντας μια σχετική ανωνυμία του χρήστη.

► Γενικές εκτιμήσεις για την πορνογραφία ΓΙΑ ΑμεΑ

Κάποια ΑμεΑ ενδιαφέρονται για την πορνογραφία, αλλά συχνά η πρόσβασή τους σε αυτή είναι περιορισμένη, δεδομένου τις δυσκολίες τους να την αποκτήσουν μόνοι τους. Όμως, το διαδίκτυο αλλάζει αυτή την κατάσταση πολύ γρήγορα και ουσιαστικά, δεδομένης της εύκολης πρόσβασης σε πληροφορίες στο διαδίκτυο.

Πολλά άτομα βλέπουν και απολαμβάνουν πορνό. Άτομα όλων των ικανοτήτων μπορούν επίσης να δουν και να απολαύσουν το πορνό. Εφόσον είναι ηθικό, υπάρχει συναίνεση και δεν παρεμβαίνει στις υπόλοιπες δραστηριότητες ζωής, η πορνογραφία μπορεί να είναι ένας τρόπος για κάποιον που δεν είναι σε θέση να συμμετάσχει σε σεξουαλική δραστηριότητα με άλλο άτομο (είτε σωματικά, συναισθηματικά ή γνωστικά), να βιώσει τη σεξουαλική διέγερση και την απελευθέρωση μόνος του. Ανεξάρτητα από τις ικανότητές τους, οι περισσότεροι άνθρωποι βιώνουν σεξουαλικές επιθυμίες, έλξεις και συναισθήματα. Η πορνογραφία μπορεί να είναι ένα χρήσιμο εργαλείο για ένα άτομο που πιθανόν να μην έχει άλλες διεξόδους για σεξουαλικές εμπειρίες οι οποίες ανταποκρίνονται σε αυτές τις ανάγκες.

Ωστόσο, υπάρχουν στοιχεία που υποδηλώνουν ότι η πορνογραφία μπορεί να απεικονίζει μη ρεαλιστικές ιδέες για τους άνδρες και τις γυναίκες, το σώμα και το σεξ. Αυτά τα μηνύματα μπορεί να είναι επιζήμια, επηρεάζοντας την αυτοπεποίθηση και την αυτοεκτίμηση (Wallmyr & Welin, 2006). Οι νέοι και τα ΑμεΑ μπορεί να είναι ιδιαίτερα ευάλωτα σε τέτοια επιβλαβή μηνύματα. Είναι επίσης σημαντικό να σημειωθεί ότι σε πολλές χώρες η παρουσίαση

πορνογραφίας σε ΑμεΑ, χωρίς την ενημερωμένη συγκατάθεσή τους, θεωρείται μορφή σεξουαλικής κακοποίησης.

Η προβολή πορνό δημοσίως είναι παράνομη. Είναι θεμελιώδες να βοηθήσουμε τον νεαρό ή τον ενήλικα με αναπηρία να κατανοήσει ότι η αναζήτηση και η προβολή πορνογραφίας είναι μια ιδιωτική συμπεριφορά και κάτι που πρέπει να γίνεται μόνο σε ιδιωτικό χώρο, όπου κανείς άλλος δεν μπορεί να δει ή να ακούσει το άτομο.

Η συζήτηση για την πορνογραφία μπορεί να είναι ένα αγχωτικό θέμα για τους φροντιστές, επομένως είναι συχνά ένα θέμα που αποφεύγεται πάση θυσία ή αντιμετωπίζεται με τρόπο που είναι ντροπιαστικό ή βλαβερό για τα ΑμεΑ. Ωστόσο, περισσότερο από ποτέ, όλες οι διαθέσιμες πληροφορίες σχετικά με αυτό το θέμα καθιστούν την πρόσβαση χωρίς επίβλεψη σε πορνογραφικό περιεχόμενο πολύ πιθανή, επομένως είναι πολύ σημαντικό οι φροντιστές να είναι διαθέσιμοι και προσιτοί όταν πρόκειται για αυτό το θέμα.

► Τι λέει το νομικό πλαίσιο για αυτό;

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Η πρόσβαση σε και η κατοχή πορνογραφίας είναι νόμιμη σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ, όμως το νομικό πλαίσιο για την παραγωγή πορνογραφικού περιεχομένου διαφέρει από χώρα σε χώρα (π.χ. είναι εντελώς παράνομο στη Βουλγαρία). Όλα τα κράτη μέλη έχουν αυστηρούς νόμους που καταδικάζουν την παραγωγή, διανομή, πρόσβαση και κατοχή παιδικής πορνογραφίας. Στο ίδιο πνεύμα, η ΕΕ ενέκρινε την [Οδηγία 2011/92/ΕΕ](#) με στόχο την εμβάθυνση της καταπολέμησης των σεξουαλικών αδικημάτων κατά των παιδιών, με ειδικές διατάξεις που στοχεύουν συγκεκριμένα την παιδική πορνογραφία στο Διαδίκτυο. Ωστόσο, δεν υπάρχει γενικό νομικό πλαίσιο σε επίπεδο ΕΕ για την πορνογραφία όσον αφορά τα άτομα με αναπηρία.

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Στην Ελλάδα, ο γενικός νόμος για την πορνογραφία έχει γραφτεί πριν από σχεδόν εκατό χρόνια και είναι πολύ γενικός, μιλώντας για «απρεπείς δημοσιεύσεις». Υπάρχει ένας πρόσφατος νόμος κατά της παιδικής πορνογραφίας (4619/2019 παρ348) που απαγορεύει την παραγωγή, πώληση, έκθεση και ιδιοκτησία όλου του υλικού στο οποίο συμμετέχουν ανήλικοι ή ΑμεΑ.

► Ερωτήσεις για τους υποστηρικτές για αυτό το θέμα

Κεντρικά θέματα γύρω από τη διαδικασία ΥΛΑ που πρέπει να εξετάσουν οι υποστηρικτές κατά τη διαμόρφωση του πλαισίου υποστήριξής τους

<u>Θέμα</u>	<u>Ερωτήσεις για οστηρικτές</u>	<u>Η Προσέγγιση SMARTS</u>
Υπάρχουν κίνδυνοι στη χρήση της πορνογραφίας: ειδικότερα, τα άτομα χωρίς σεξουαλική διαπαιδαγώγηση κινδυνεύουν να συμπεράνουν ότι η πορνογραφία	Πρέπει να διευκολύνεται η πρόσβαση των ΑμεΑ σε πορνογραφικό υλικό;	Οι υποστηρικτές δεν πρέπει να εμποδίζουν την πρόσβαση και την ιδιωτική χρήση πορνογραφικού υλικού όταν το άτομο με αναπηρία το χρειάζεται.

<p>είναι αντανάκλαση της πραγματικής ζωής, όταν η αλήθεια είναι ότι η πορνογραφία τείνει να αντικατοπτρίζει γλώσσες και συμπεριφορές που βασίζονται σε διακρίσεις και την θεώρηση των ανθρώπων, ιδιαίτερα των γυναικών, ως απλών σεξουαλικών αντικειμένων. Για το άτομο με αναπηρία, αυτό μπορεί να οδηγήσει σε ενίσχυση, συμπεριφορών που προορίζονται να εξαλειφθούν.</p>		<p>Ωστόσο, θα πρέπει πάντα να γίνεται στο πλαίσιο προηγηθείσας σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης και με εστιασμένο σχεδιασμό για το ΥΑ. Το πορνογραφικό υλικό ΔΕΝ είναι εκπαιδευτικό υλικό.</p>
<p>Υπάρχουν κίνδυνοι τα ΑμεΑ να αποκτήσουν πρόσβαση σε πορνογραφικό περιεχόμενο χωρίς επίβλεψη ή καθοδήγηση. Ο κίνδυνος εδώ είναι ότι δεν είναι όλο το πορνογραφικό υλικό νόμιμο και δεν είναι όλες οι πηγές πορνογραφικού υλικού ασφαλείς και νόμιμες.</p>	<p>Πώς να προστατευτεί η ασφάλεια και η νομιμότητα όταν το ΑμεΑ έχει πρόσβαση και χρησιμοποιεί πορνογραφικό περιεχόμενο;</p>	<p>Οι υποστηρικτές θα πρέπει να παρέχουν πληροφορίες για νόμιμες και ασφαλείς πηγές πορνογραφικού περιεχομένου και να εκπαιδεύουν τους πιθανούς χρήστες με αναπηρία για το ποιο πορνογραφικό υλικό είναι νόμιμο και σεβόμενο την ατομική αξιοπρέπεια και ποιο όχι, σύμφωνα με τη νομοθεσία της χώρας και προάγοντας μια υγιή κοινωνικό-συναισθηματική ανάπτυξη για το ΑμεΑ.</p>
<p>Υπάρχει η πιθανότητα οι φροντιστές, μέλη της οικογένειας ή επαγγελματίες, να μην αισθάνονται άνετα με την υποστήριξη της χρήσης πορνογραφίας στην πράξη, καθώς είναι ένα ζήτημα που μπορεί να είναι ενάντια στις ατομικές τους αξίες και να νιώθουν άβολα να συζητήσουν για αυτό. Υπάρχει επίσης η πιθανότητα να μην γνωρίζετε πώς να υποστηρίξετε τη χρήση πορνογραφίας, εάν το άτομο με αναπηρία χρειάζεται καθοδήγηση.</p>	<p>Πώς πού και πότε μπορεί να υποστηριχθεί επαρκώς η χρήση πορνογραφικού υλικού από τα ΑμεΑ;</p>	<p>Οι υποστηρικτές θα πρέπει να υποστηρίζονται και να νιώθουν άνετα να ζητήσουν βοήθεια, σε περίπτωση που δεν αισθάνονται έτοιμοι να διαχειριστούν αυτό το θέμα. Στην περίπτωση που ο υποστηρικτής αισθάνεται απροετοίμαστος ή/και μη διαθέσιμος, αυτό θα πρέπει να αναφερθεί και η συνομιλία για την πορνογραφία να ανατεθεί σε κάποιον άλλο.</p> <p>Εάν ο υποστηρικτής είναι πρόθυμος να υποστηρίξει την πρόσβαση σε πορνογραφικό υλικό και την χρήση του, θα πρέπει να εξηγήσει ότι πρόκειται για ιδιωτική συμπεριφορά που πρέπει να πραγματοποιείται σε ιδιωτικούς χώρους και, εάν εμπλέκεται οποιοσδήποτε άλλος, να είναι με τη ρητή και ενημερωμένη συγκατάθεση του. Όλο το πορνογραφικό υλικό στο οποίο έχει πρόσβαση θα πρέπει να σέβεται την ατομική αξιοπρέπεια και να εμπίπτει στα όρια της νομιμότητας κάθε χώρας.</p>

► **Υποστήριξη του YA να λαμβάνει ενημερωμένες αποφάσεις**

 ΘΕΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΟ YA ΠΡΟΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ	 ΘΕΜΑΤΑ ΓΙΑ ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΤΟΥ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΗ ΚΑΙ ΤΟΥ YA
<ul style="list-style-type: none"> » Τι είναι η πορνογραφία και ποια τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα σχετικά με τη χρήση της; » Ποιοι είναι οι λόγοι για τους οποίους άτομα επιθυμούν να έχουν πρόσβαση στην πορνογραφία; » Γιατί κάποιοι άνθρωποι δεν αισθάνονται άνετα ή μπορεί να είναι ενάντια στη χρήση πορνογραφίας; » Ποιοι είναι οι κίνδυνοι της πορνογραφίας να επηρεάσουν την υγιή κοινωνικό-συναισθηματική και σεξουαλική ανάπτυξη καθώς και τον τρόπο ζωής; » Ποιοι είναι οι διαφορετικοί τύποι πορνογραφικού υλικού και ποιο είναι το νόμιμο και το παράνομο υλικό και οι πηγές πληροφοριών; » Πώς αποκτάται πρόσβαση σε πορνογραφικό περιεχόμενο, διασφαλίζοντας την εκπλήρωση των νομικών απαιτήσεων; » Ποια είναι τα ζητήματα ασφάλειας κατά την πρόσβαση σε πορνογραφικό υλικό; » Πού, πότε και πώς να χρησιμοποιηθεί το πορνογραφικό υλικό; 	<ul style="list-style-type: none"> » Γιατί θέλεις να έχεις πρόσβαση σε πορνογραφικό περιεχόμενο; » Ποιες είναι οι προσδοκίες σου όταν χρησιμοποιείς πορνογραφία; Είναι ρεαλιστικές αυτές οι προσδοκίες; » Ανησυχείς για το τι μπορεί να σκεφτούν οι άλλοι αν μάθουν για αυτή τη δραστηριότητα; Γιατί/γιατί όχι; » Υπάρχουν άλλες εναλλακτικές που θέλεις να εξερευνήσεις, οι οποίες θα μπορούσαν να ικανοποιήσουν τις ανάγκες σου για σεξουαλική διέγερση; » Έχεις σκεφτεί τις πιθανές συνέπειες για εσένα από τη χρήση πορνογραφικού υλικού; » Τι είδους υποστήριξη πιστεύεις ότι θα χρειαστείς όταν έχεις πρόσβαση σε πορνογραφικό υλικό;

► **Ερωτήσεις για προϊστάμενους υπηρεσιών πάνω σε αυτό το θέμα**

<u>Θέμα</u>	<u>Ερωτήσεις για Προϊστάμενους Υπηρεσιών (ΠΥ)</u>	<u>Η Προσέγγιση SMARTS</u>
<p>Διευκόλυνση της πρόσβασης και χρήσης της πορνογραφίας Μερικά ΑμεΑ ενδιαφέρονται να έχουν πρόσβαση και να χρησιμοποιούν πορνογραφικό υλικό, αλλά χρειάζονται υποστήριξη για να αποκτήσουν αυτήν την πρόσβαση.</p>	<p>Πώς μπορούν οι ΠΥ να υποστηρίξουν το YA στην πρόσβαση και τη χρήση πορνογραφίας;</p>	<p>Οι ΠΥ που υποστηρίζουν ΑμεΑ θα πρέπει να διευκολύνουν την πρόσβαση σε πορνογραφικό υλικό. Προκειμένου να διατηρηθεί το απόρρητο, μπορεί να υπάρχει πρόσωπο αναφοράς ή βασικός υποστηρικτής, στον οποίο το YA μπορεί να απευθυνθεί, εάν είναι απαραίτητο, για να ζητήσει υποστήριξη για την απόκτηση υλικού (DVD, περιοδικά, πρόσβαση σε ιστοσελίδες). Πρέπει επίσης να διασφαλιστεί ότι ο προϋπολογισμός του YA περιλαμβάνει αυτές τις δαπάνες και ότι τα είδη και οι πηγές πορνογραφικού υλικού είναι ηθικές και νόμιμες.</p>

<p>Εγγύηση του απορρήτου κατά την πρόσβαση σε πορνογραφία Για τα ΑμεΑ, η σεξουαλικότητα δεν είναι πάντα μια προσωπική υπόθεση λόγω έλλειψης ιδιωτικότητας, ειδικά όταν ζουν μαζί με άλλους.</p>	<p>Πώς μπορούν οι ΠΥ να εγγυηθούν το απόρρητο για τα ΑμεΑ όταν αποκτούν πρόσβαση σε πορνογραφικό υλικό;</p>	<p>Οι υπηρεσίες χρειάζεται να οργανώσουν τους χώρους και τα προγράμματά τους προκειμένου να επιτρέπεται στο ΥΑ να χρησιμοποιεί πορνογραφικό υλικό με διακριτικότητα και εγγυημένη εμπιστευτικότητα. Οι ΠΥ και τα μέλη του προσωπικού πρέπει να διερευνήσουν τις δυνατότητες εντός της υπηρεσίας και να αναζητήσουν υποστήριξη και συνεργασίες με μέλη της οικογένειας και άλλους οργανισμούς π.χ. εάν δεν υπάρχει δυνατότητα πρόσβασης στον υπολογιστή της υπηρεσίας για ιδιωτική προβολή πορνογραφικού περιεχομένου, ίσως θα πρέπει να υπάρξει πρόβλεψη για ατομική συσκευή.</p>
<p>Μέτρα προστασίας και πρόληψης ενάντια στην κακοποίηση που σχετίζεται με τη χρήση πορνογραφίας Τα άτομα με αναπτυξιακή αναπηρία μπορεί να χρειάζονται υποστήριξη για να προσδιορίσουν με σαφήνεια το εύρος των κινδύνων που σχετίζονται με τη χρήση του διαδικτύου και των προσωπικών ηλεκτρονικών συσκευών για πρόσβαση σε πορνογραφία.</p>	<p>Πώς μπορούν τα μέλη του προσωπικού να καθοδηγήσουν τα ΑμεΑ ώστε να έχουν ασφαλή πρόσβαση σε πορνογραφικό περιεχόμενο στο διαδίκτυο;</p>	<p>Το προσωπικό πρέπει να καθοδηγεί και να βοηθά τα ΑμεΑ για την πρόσβαση σε ασφαλείς και νόμιμες ιστοσελίδες πορνογραφίας. Μπορεί να υπάρχει προσαρμοσμένος οδηγός, με απλά λόγια για να βοηθήσει τα ΑμεΑ να κατανοήσουν τι είναι νόμιμο και παράνομο στο Διαδίκτυο (παράδειγμα στα αγγλικά: https://www.choicesupport.org.uk/uploads/documents/Online-Pornography-and-Illegal-Content-Web-Version.pdf).</p> <p>Το προσωπικό μπορεί επίσης να εξηγήσει τους κινδύνους του Διαδικτύου και να προτείνει ορισμένες ιστοσελίδες, τηλεοπτικά κανάλια ή άλλες πηγές υλικού που είναι πιο ασφαλείς (μπορεί να χρησιμοποιηθεί προσαρμοσμένο υλικό για διευκόλυνση) https://www.achievetogether.co.uk/wp-content/uploads/2019/09/Keeping-Safe-Online-Easy-Read-Guide-Email-Version.pdf.</p>
<p>Η πολιτική του οργανισμού σχετικά με τη χρήση πορνογραφίας Δεδομένου ότι τα ΑμεΑ μπορεί να χρειάζονται υποστήριξη για να έχουν πρόσβαση σε υλικό πορνογραφικού περιεχομένου αφού το αποφασίσουν με δική τους βούληση, είναι πιθανό να χρειαστούν προσωπικό και πόροι για την υλοποίηση αυτής της απόφασης. Αυτό μπορεί να προκαλέσει διαφωνίες μεταξύ του προσωπικού, των εξυπηρετούμενων και των οικογενειών τους και θα μπορούσε να βλάψει τη φήμη της υπηρεσίας σας ή/και ολόκληρου του οργανισμού.</p>	<p>Πώς μπορούν οι ΠΥ να είναι σίγουροι ότι οι ενέργειες, οι οποίες έχουν αποφασιστεί μέσω της ΥΛΑ, σχετικά με την χρήση πορνογραφίας, θα υποστηριχθούν από το προσωπικό, τις οικογένειες και τον οργανισμό;</p>	<p>Οι ΠΥ πρέπει να διασφαλίσουν ότι ο οργανισμός έχει κατανοήσει πως η υποστήριξη και εφαρμογή αποφάσεων της ΥΛΑ θα μπορούσε να περιλαμβάνει θέματα όπως τη χρήση πορνογραφίας (ή σεξουαλικών βοηθών ή εργατριών του σεξ κ.λπ.). Επομένως, σε επίπεδο χάραξης πολιτικής χρειάζεται να υπάρχει συμφωνία/αποδοχή για το τι σημαίνει στην πράξη η υποστήριξη του δικαιώματος των ΑμεΑ στην σεξουαλικότητα.</p> <p>Στο επόμενο επίπεδο, μεταξύ της ομάδας προσωπικού, πρέπει να λαμβάνει χώρα παρόμοια αναγνώριση και αποδοχή, αν και μπορεί να είναι απαραίτητο για τον οργανισμό/διευθυντή να αποδεχθεί ότι κάποια μέλη του προσωπικού ενδέχεται να αρνηθούν να συμμετέχουν στην εφαρμογή ορισμένων αποφάσεων. Ως ΠΥ, εναπόκειται σε εσάς να βεβαιωθείτε ότι συμπλοκότητα της ΥΛΑ ως προς τα σεξουαλικά θέματα γίνεται αντιληπτή, και ότι θα υποστηρίζεται η εφαρμογή των αποφάσεων. Είναι σημαντικό τα επιχειρήματά σας να διέπονται από ειλικρίνεια και τις κατάλληλες ηγετικές αξίες, ακολουθώντας μια γραμμή σκέψης η οποία θα ξεκινάει από τις Αρχές του UNCRPD και θα καταλήγει στις πρακτικές εφαρμογές για τα ΑμεΑ στην υπηρεσία σας. Αυτή η γραμμική σύνδεση είναι η καρδιά του έργου SMARTS.</p>

ΥΛΑ και Αγοραίος Έρωτας

Σημαντική επισήμανση

Το γεγονός ότι το SMARTS πραγματεύεται αυτό το θέμα, δεν σημαίνει ότι το SMARTS υποστηρίζει/ συνιστά την ΥΛΑ προς αναζήτηση αγοραίου έρωτα.

Ακολουθεί μια ουδέτερη περιγραφή των ζητημάτων που ενδέχεται να προκύψουν όταν το ΥΑ ζητήσει μέσω της ΥΛΑ να αποκτήσει πρόσβαση σε οποιαδήποτε μορφή αγοραίου έρωτα. Η υποστήριξη των δικαιωμάτων στη σεξουαλικότητα δεν σημαίνει ότι επιτρέπονται παράνομες δραστηριότητες. Το παρακάτω κείμενο επιχειρεί να διερευνήσει τα νόμιμα περιθώρια ελευθερίας κινήσεων στο συγκεκριμένο θέμα καθώς και τα πιθανά επακόλουθα για όλους όσους σκοπεύουν να χρησιμοποιήσουν τις υπηρεσίες αγοραίου έρωτα.

► ΥΛΑ & αγοραίος έρωτας

Σημαντικοί ορισμοί:

Ερωτική βοήθεια είναι η γκάμα των υπηρεσιών οι οποίες προσφέρονται από εκπαιδευμένους επαγγελματίες σε ΑμεΑ, προκειμένου να επιτύχουν να δραστηριοποιηθούν σεξουαλικά.

Ερωτικοί βοηθοί (ΕΒ) είναι οι επαγγελματίες οι οποίοι έχουν εκπαιδευτεί στην κατάλληλη επικοινωνία, στη χαλάρωση και στις σεξουαλικές τεχνικές (διεισδυτικές και μη), με σκοπό την ενίσχυση της σεξουαλικότητας των ΑμεΑ.

Πόρνες / Πορνεία είναι η παροχή οποιασδήποτε μορφής σεξουαλικών υπηρεσιών σε κάποιον επ'αμοιβή. Οι περισσότερες (αλλά όχι όλες) οι πόρνες είναι γυναίκες και η πορνεία απαντάται σε όλες τις χώρες του κόσμου.

Σε αυτό τον οδηγό χρησιμοποιούμε τον όρο **“εργάτρια του σεξ”** καλύπτοντας και τις δύο μορφές επαγγελματικής δραστηριότητας.

Υπάρχουν διάφοροι ορισμοί για τους “ερωτικούς βοηθούς”. Ένας τρόπος να προσεγγίσει κανείς το θέμα (Centeno 2013) είναι απλά να θεωρήσουμε ότι κάποιος βοηθιέται να προσεγγίσει σεξουαλικά το σώμα του. Για παράδειγμα ο ερωτικός βοηθός θα βοηθούσε το άτομο πριν, κατά τη διάρκεια και μετά από ερωτικές πράξεις με άλλα άτομα, σε οτιδήποτε δεν μπορεί να κάνει χωρίς βοήθεια. Ο ερωτικός βοηθός μπορεί επίσης να αυνανίσει το άτομο αν εκείνο δεν μπορεί να το πράξει χωρίς βοήθεια. Μερικοί οργανισμοί (π.χ. η ομάδα Tandem) έχουν προχωρήσει ακόμα περισσότερο. Αντί για τη λέξη “βοηθός” χρησιμοποιούν τον όρο “Προσωπικός και ερωτικός συνοδός”, ορίζοντας αυτή την υπηρεσία ως ακόμη έναν τρόπο να βοηθηθεί κάποιος στα πλαίσια των προσπαθειών για την ικανοποιητική έκφραση σεξουαλικότητας.

Μερικές προσεγγίσεις θεωρούν την ερωτική βοήθεια θεραπευτική. Τα άτομα γνωρίζουν και διαχειρίζονται τη σεξουαλικότητά τους, εφόσον ο στόχος του βοηθού δεν είναι η άμεση

ικανοποίηση επιθυμιών, αλλά η εφαρμογή μιας θεραπείας εφαρμοσμένης από ένα επαγγελματία σεξολόγο (ISESUS.)

Είναι δύσκολη ή διάκριση των ορίων μεταξύ της Ερωτικής Βοήθειας και της πορνείας. Ένας υποστηρικτής/ Προϊστάμενος πριν προτείνει τη χρήση των υπηρεσιών ενός ΕΒ, θα πρέπει να ελέγξει την προηγούμενη εμπειρία και εκπαίδευση του ΕΒ στην υποστήριξη των ΑμεΑ. Δεν προσφέρουν όλοι οι ΕΒ, ούτε όλες οι χώρες τέτοιες υπηρεσίες.

Η εκπαίδευση θεωρείται αναγκαία, διότι χωρίς αυτή ο ΕΒ δεν μπορεί να κάνει τη δουλειά του σωστά. Για παράδειγμα, δεν θα ξέρει πώς να αντιδράσει σε μια συναισθηματική ένταση που ενδέχεται να παρουσιάσει ο πελάτης του ή δεν θα γνωρίζει ασφαλή τρόπο να μεταφέρει ένα άτομο από το αναπηρικό αμαξίδιο στο κρεβάτι. Το πιο σημαντικό είναι ότι δεν θα μπορεί να βοηθήσει τον πελάτη να εξερευνήσει τις αισθήσεις του και να μάθει μέσα από τη σεξουαλικότητά του (Sanchez, 2014).

Παρότι οι ερωτικοί βοηθοί ανήκουν στους επαγγελματίες του αγοραίου έρωτα, όπως και οι πόρνες, υπάρχουν μερικές σημαντικές διαφορές μεταξύ των δύο παρεχόμενων υπηρεσιών. Και οι δυο αμείβονται με χρήματα. Οι ερωτικοί βοηθοί έχουν επιλέξει οικειοθελώς να παρέχουν αυτού του είδους τις υπηρεσίες και δεν τους εκθέτει ή τους εκμεταλλεύεται κάποιος. Αναμένεται να προσφέρουν διάφορες επιλογές και επίπεδα υποστήριξης ανάλογα με τις επιθυμούμενες εκφράσεις σεξουαλικότητας, ενώ οι πόρνες κυρίως προσφέρουν σεξουαλικές υπηρεσίες.

Ερωτικοί Βοηθοί	Πόρνες
Προσφέρουν τις υπηρεσίες τους σε ΑμεΑ (με κινητικές ή αναπτυξιακές αναπηρίες).	Προσφέρουν τις υπηρεσίες τους σε όποιον δύναται να τις πληρώσει.
Οι επαγγελματίες έχουν επιλέξει να παρέχουν αυτή την υπηρεσία και ο ερωτικός βοηθός έχει επιλεγεί από το υποστηριζόμενο άτομο.	Πολλές (αλλά όχι όλες) οι πόρνες δεν έχουν επιλέξει αυτού του είδους την εργασία αλλά την κάνουν διότι δεν έχουν άλλη επιλογή. Πολλές από αυτές τις εκμεταλλεύονται άντρες (προαγωγοί), αρκετές φορές δια της βίας. Μερικές πόρνες είναι εθισμένες σε ουσίες ή στο αλκοόλ.
Προσφέρεται υποστήριξη για μια γκάμα σεξουαλικών εμπειριών, όπως είναι ο αυτοερωτισμός, ο αυνανισμός και οι συνευρέσεις με τρίτους.	Προσφέρεται όποια σεξουαλική πρακτική συμφωνηθεί μεταξύ της πόρνης και τον πελάτη
Οικονομική συναλλαγή	Οικονομική συναλλαγή
Πιθανότατα έχει εκπαιδευτεί σχετικά με την σεξουαλικότητα και την αναπηρία, διαθέτει σχετική προϋπηρεσία.	Δεν έχει προηγηθεί κάποια εκπαίδευση σχετική με τις αναπηρίες και τις σεξουαλικές τους ανάγκες. Όποια προηγούμενη εμπειρία είχαν σχετικά με την σεξουαλικότητα και την αναπηρία, μάλλον ήταν απροσδόκητη, σποραδική και αφορούσε μόνο ένα μικρό μέρος της επαγγελματικής τους δραστηριότητας.

► Γενικοί προβληματισμοί σχετικά με τον αγοραίο έρωτα (ερωτικοί βοηθοί και πόρνες) για τα ΑμεΑ

Αν το υποστηριζόμενο ΑμεΑ επιθυμεί και μπορεί να συναντήσει επί πληρωμή μια εργάτρια του σεξ σε χώρες και μέρη όπου αυτό είναι εφικτό, η συγκεκριμένη λύση μπορεί να είναι εύκολα πραγματοποιήσιμη και στοχευμένη.

Όμως υπάρχει ένας κίνδυνος για το ΑμεΑ που επιλέγει να βρεθεί, ειδικά με κάποια πόρνη, ο οποίος είναι μεγαλύτερος για αυτόν από ότι για το γενικό πληθυσμό. Οι εργάτριες του σεξ, συνδέονται συχνά με παράνομες δραστηριότητες και βρίσκονται σε μέρη όπου είναι ίσως επικίνδυνο για ένα ΑμεΑ να κυκλοφορήσει. Επίσης, αν στο υποστηριζόμενο άτομο αρέσει αυτή η εμπειρία, τότε μπορεί να επιλέξει να συναντιέται συχνά με πόρνες.. Αυτό σημαίνει ότι τα έξοδα της οικογένειας του ΑμεΑ θα αυξηθούν ώστε να ανταποκριθούν σε αυτή την επιθυμία του ΥΑ. Παράλληλα αυξάνεται ο κίνδυνος να μολυνθεί κάποιος από ΣΜΝ. Μια ακόμα επιπλοκή η οποία μπορεί να οδηγήσει σε συναισθηματικές απογοητεύσεις, είναι να ερωτευτεί το ΑμεΑ την πόρνη.

Η χρήση των υπηρεσιών ενός ερωτικού βοηθού μπορεί να αποδειχθεί ευκολότερη και πιο αξιόπιστη λύση από το να στραφεί το ΑμεΑ σε κάποια πόρνη. Αυτό εξαρτάται και από την ισχύουσα τοπική νομοθεσία της κάθε χώρας. Σε μερικές ευρωπαϊκές χώρες οι ερωτικοί βοηθοί δεν υφίστανται επισήμως ακόμη.

Ακόμα και σε αυτή την περίπτωση βέβαια, τα ηθικά, οικονομικά και συναισθηματικά ζητήματα που προκύπτουν για το ΑμεΑ, την οικογένεια και τους παρόχους υπηρεσιών μπορεί να αποδειχθούν εξίσου δύσκολα να επιλυθούν έτσι ώστε όλοι να είναι ικανοποιημένοι.

► Τι προβλέπει το νομοθετικό πλαίσιο για αυτές τις περιπτώσεις;

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Η ερωτική βοήθεια, όπως και η πορνεία, ανήκουν στο είδος των δραστηριοτήτων των οποίων η νομιμότητα συχνά αμφισβητείται, διαφέρει από χώρα σε χώρα και ακόμα στερείται προστασίας από κάποια νομοθεσία σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Πάντως η ΕΕ έχει δείξει ενδιαφέρον στο να μελετήσει και να αναλύσει τις επιμέρους εμπειρίες σε αυτό τον τομέα στο [Commercial Sex, 'Sexual Assistance' and People with Disabilities: A Qualitative Inquiry on Sweden, Britain, and Switzerland](#).

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Στην Ελλάδα η πορνεία επιτρέπεται να εξασκείται μόνο σε σπίτια που λάβει νόμιμη άδεια να λειτουργούν ως Οίκοι Ανοχής. Το να βρει κανείς μια πόρνη στον δρόμο ή το να κανονίσει να βρεθεί μαζί της σε κάποιο ξενοδοχείο είναι παράνομο, αν και πολύς κόσμος συνηθίζει να κάνει και τα δύο.

Για να επιτραπεί σε κάποιον/α να εξασκήσει το επάγγελμα της πόρνης χρειάζεται να.

- » Είναι πάνω από 18 και ανύπαντρη
- » Έχει το νόμιμο δικαίωμα να ζει και να εργάζεται στην Ελλάδα
- » Μην πάσχει από Σεξουαλικά Μεταδιδόμενο Νόσημα ή από ψυχική διαταραχή

- » Μην είναι εξαρτημένη από ουσίες
- » Μην έχει καταδικαστεί για δολοφονία, προαγωγή, εμπόρια ανθρώπινης σαρκός, παιδική πορνογραφία, ληστεία ή εκβιασμό
- » Έχουν εγγραφεί στην σχετική λίστα της Περιφέρειας στην οποία εργάζεται και να έχει Κάρτα Υγείας, η οποία θα πρέπει να ανανεώνεται κάθε δύο εβδομάδες.

Δεν υφίσταται κάποιος νόμος σχετικά με την πορνεία και τα ΑμεΑ, αλλά καθώς έχουν ισότητα με όλους τους άλλους δικαιώματα στις δημόσιες και ιδιωτικές υπηρεσίες, αντιστοίχως έχουν και το δικαίωμα να επινοικιάσουν τις υπηρεσίες κάποιας πόρνης.

Οι ερωτικοί βοηθοί δεν υφίστανται ακόμα νομικά στην Ελλάδα.

Συνεπώς δεν υπάρχει κάποιος εγγυημένος τρόπος να ξεχωρίζει ένας εκπαιδευμένος για τα ΑμεΑ ερωτικός βοηθός από μία πόρνη η οποία “εξειδικεύεται” σε πελάτες με διαφόρων ειδών αναπηρίες.

► Ερωτήσεις για τους Υποστηρικτές πάνω σε αυτό το θέμα

Βασικά σημεία σχετικά με τη διαδικασία της ΥΛΑ, τα οποία ίσως να προβληματίσουν τους υποστηρικτές καθώς προετοιμάζουν το πλαίσιο υποστήριξης αναφορικά με τον αγοραίο έρωτα

<u>Θέμα</u>	<u>Ερωτήσεις για Υποστηρικτές</u>	<u>Η Προσέγγιση SMARTS</u>
<p>Σε ποιο βαθμό ο υποστηρικτής θα επηρεάσει την άποψη του ΥΑ για το αν θα χρησιμοποιήσει τις υπηρεσίες αγοραίου έρωτα ή όχι.</p> <p>Οι προσωπικότητες και αξίες του Υποστηρικτή και του Διευκολυντή, μπορεί, έστω και υποσυνείδητα, να επηρεάσουν την επιλογή του ΥΑ για το αν θα θελήσει να συναντηθεί με κάποια εργάτρια του σεξ.</p>	<p>Είναι εφικτό για τον Υποστηρικτή να διατηρήσει την ουδετερότητά του όταν το ΥΑ επιλέγει να συναντηθεί με έναν “ερωτικό βοηθό” ή κάποια πόρνη;</p>	<p>Αναμένεται ο Υποστηρικτής και ο Διευκολυντής να παραμερίσουν τα προσωπικά τους ηθικά διλήμματα και να εξηγήσουν / επικοινωνήσουν με ουδέτερο τρόπο στο ΥΑ σχετικά με τα πλεονεκτήματα- μειονεκτήματα του να επιλέξουν μια εργάτρια του σεξ.</p> <p>Εφόσον το ΥΑ επιτρέπεται νομικά να συνευρεθεί με μια εργάτρια του σεξ, τότε έχει το δικαίωμα, όπως ο καθένας, να το πράξει.</p> <p>Σε αυτή τη συζήτηση θα πρέπει να εξηγηθεί το νομικό πλαίσιο, τα θέματα υγιεινής καθώς και οι συναισθηματικές παράμετροι που εμπλέκονται σε αυτή την επιλογή.</p>

<p>Τι επίπεδο υποστήριξης χρειάζεται να παρέχουν ο Υποστηρικτής και ο Διευκολυντής στο ΥΑ, το οποίο επιθυμεί να χρησιμοποιήσει τις υπηρεσίες μιας εργάτριας του σεξ;</p> <p>Χρειάζεται απλά να του εξηγήσουν τα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα; Ή θα μπορούσαν επίσης να παρέχουν στον ενδιαφερόμενο συγκεκριμένες πληροφορίες στο πού να ψάξει και πώς;</p>	<p>Είναι δίκαιο/ λογικό/ ρεαλιστικό να αναμένουμε από τους υποστηρικτές να υποστηρίζουν τα ΑΜΕΑ στο να αναζητήσουν και να συναντήσουν μια εργάτρια του σεξ εφόσον οι ίδιοι πιστεύουν ότι κάτι τέτοιο είναι εξαρχής λάθος/ επικίνδυνο;</p>	<p>Η συμμετοχή σε συνεντεύξεις αγοραίου έρωτα, συνήθως είναι ένα περίπλοκο ζήτημα. Από τη στιγμή που το ΥΑ αποφασίσει να συνενρευθεί με εργάτρια του σεξ, καλό είναι να βοηθηθεί να βρει έναν Ερωτικό Βοηθό, ο οποίος επιτρέπεται νομίμως να αναλάβει αυτό το έργο (για παράδειγμα να αναζητηθεί μέσα από τις σχετικές, προσφερόμενες υπηρεσίες της κάθε περιοχής και ο οποίος θα είναι ειδικώς εκπαιδευμένος για ΑμεΑ και θα ακολουθεί όλες τις προφυλάξεις υγιεινής και ασφάλειας.</p> <p>Ο Υποστηρικτής θα πρέπει να διασφαλίσει το ότι το ΥΑ είναι επαρκώς πληροφορημένο και ότι όλη η διαδικασία είναι νομικά και επαγγελματικά εντάξει. Αφού το ΥΑ ολοκληρώσει την υποστηριζόμενη επιλογή του, ίσως ο Υποστηρικτής να μην χρειαστεί να εμπλακεί περαιτέρω, καθώς η ΥΛΑ ολοκληρώνεται σε αυτό το σημείο.</p> <p>Η ευθύνη για την εφαρμογή αυτής της απόφασης αφορά όλη την υπηρεσία η οποία υποστηρίζει το άτομο και τον προϊστάμενο/ διευθυντή ειδικότερα, οι οποίοι χρειάζεται να ασχοληθούν με το πώς θα υποστηριχθεί αυτή η απόφαση του ΥΑ.</p>
<p>Η απόφαση του ΥΑ να διερευνήσει μια πιθανή συνάντηση με εργάτρια του έρωτα, μπορεί να επηρεάσει κι άλλα άτομα στο περιβάλλον του σε τρίτους, για παράδειγμα μέλη της οικογένειας, άλλους ενόικους που διαμένουν στις ίδιες εγκαταστάσεις με το ΥΑ, τον διευθυντή του πλαισίου κλπ.</p> <p>Η απόφαση του να λάβουν χώρα ή ακόμα και να ενθαρρυνθούν ερωτικές συναντήσεις επ αμοιβή, στο μέρος όπου διαμένει το ΥΑ, ενδέχεται να επιφέρει νομικές και κοινωνικές επιπτώσεις στο περιβάλλον διαβίωσης του ΥΑ, καθώς και στον ίδιο προσωπικά.</p>	<p>Πριν την απόφαση του ΥΑ να χρησιμοποιήσει τις υπηρεσίες αγοραίου έρωτα, θα έπρεπε να ληφθούν υπόψη οι πιθανές επιπτώσεις προς τρίτους;</p>	<p>Τόσο ο υποστηρικτής, όσο και το υποστηριζόμενο άτομο, θα έπρεπε να λάβουν υπόψη και να συζητήσουν τις πιθανές επιπτώσεις προς τρίτους και ίσως να συνομιλήσουν και με εκείνους ώστε να προετοιμάσουν το έδαφος για την επιλογή του ΥΑ.</p> <p>Θα ήταν λογικό να υποθέσουμε ότι ακόμα και τηρώντας πιστά όλους τους κανονισμούς περί απορρήτου, η φύση των συναντήσεων του ΥΑ με εργάτρια του σεξ μέσα στο πλαίσιο, θα γίνουν γνωστές στους υπολοίπους. Καλό είναι να προετοιμαστείτε εγκαίρως για το πώς θα το διαχειριστείτε αυτό.</p>

► Υποστηρίζοντας το ΥΑ ώστε να λάβει ενημερωμένες αποφάσεις

 ΘΕΜΑΤΑ ΓΙΑ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΑΠΟ ΤΟ ΥΑ	 ΘΕΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΤΟΥ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΗ ΚΑΙ ΤΟΥ ΥΑ
<p>Το ΥΑ κατανοεί τις νομικές επιπτώσεις του να επιλέξει να χρησιμοποιήσει τις υπηρεσίες μιας εργάτριας του σεξ;</p> <ul style="list-style-type: none"> » Κατανοεί το ΥΑ ότι αυτή δεν μπορεί να είναι μια ερωτική ή έστω τρυφερή σχέση μεταξύ ενηλίκων αλλά πρόκειται απλά για μια οικονομική συναλλαγή; » Του έχουν εξηγηθεί πλήρως τα κόστη αυτών των υπηρεσιών; » Του έχουν εξηγηθεί οι κίνδυνοι που μπορούν να προκύψουν σε διάφορους τομείς όπως ο τομέας της υγείας, ο κοινωνικός, ο νομικός; » σε επίπεδο υγείας: ο κίνδυνος για ΣΜΝ; » σε νομικό επίπεδο: οι διαφορές του ερωτικού βοηθού συγκριτικά με μία πόρνη (η συμμετοχή σε εκμετάλλευση πορνών, τιμωρείται από τον νόμο). » Ως προς την ασφάλεια προκύπτει κίνδυνος όταν πηγαίνει σε κακόφημες περιοχές ή όταν έρχεται σε επαφή με ανεπιθύμητα άτομα, επίσης ενδέχεται να πέσει θύμα ληστείας και να χάσει τα χρήματα που προορίζονταν για τις πόρνες. » Υπάρχει ο κίνδυνος του κοινωνικού στίγματος αν κάποιος χρησιμοποιεί τις υπηρεσίες του αγοραίου έρωτα; 	<ul style="list-style-type: none"> » Υπάρχουν άλλες επιλογές, οικονομικότερες και κοινωνικά πιο αποδεκτές, οι οποίες θα μπορούσαν να ικανοποιήσουν επαρκώς τις ανάγκες και προσδοκίες του υποστηριζόμενου ατόμου; » Γνωρίζει το ΥΑ τι είδους υπηρεσίες μπορεί να προσφέρει μια εργάτρια του σεξ καθώς και πώς μπορεί να εξηγήσει τις ανάγκες τους σε αυτόν/ αυτήν... » Αν το ΥΑ έχει κατανοήσει ότι πρόκειται για μια υπηρεσία με οικονομικό αντίτιμο και επιπλέον του έχουν παρουσιαστεί οι εναλλακτικές επιλογές, τελικά επιθυμεί την συνάντηση με μια εργάτρια του σεξ; Αν ναι, για ποιους λόγους; » Γνωρίζει το ΥΑ ότι πρόκειται για ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα και ότι μπορεί να επιλέξει να μην τα μοιραστεί με κανέναν; » Μπορεί πράγματι να διατηρηθεί απόρρητη μια τέτοια συνάντηση όταν το ΥΑ διαμένει με την οικογένειά του ή μαζί με άλλους ενοίκους; » Πώς αισθάνεται το ΥΑ για το γεγονός ότι μπορεί να μάθει το κοινωνικό του περιβάλλον ότι συναντιέται με κάποια εργάτρια του σεξ;

► Ερωτήσεις για τους Προϊσταμένους Υπηρεσιών πάνω σε αυτό το θέμα

Θέμα	<u>Ερωτήσεις για τους Προϊσταμένους Υπηρεσιών</u>	Η προσέγγιση SMARTS
Διευκόλυνση/ Παρεμπόδιση πρόσβασης των ΥΑ προς Ερωτικούς Βοηθούς ή/και πόρνες	Είναι εφικτό να έχουν οι εξυπηρετούμενοι πρόσβαση σε Ερωτικούς Βοηθούς ή/ και πόρνες;	Είναι σημαντικό ο Προϊστάμενος Υπηρεσιών (ΠΥ) να είναι ενήμερος ως προς την ισχύουσα Διεθνή Νομοθεσία για την χρήση των υπηρεσιών εργατριών του σεξ, ώστε να είναι σε θέση να διασφαλίσουν την πρόσβαση σε αυτές τις ευκαιρίες. Αν ο νόμος το απαιτεί, οι πληροφορίες αυτές θα κοινοποιηθούν και στους νόμιμους κηδεμόνες του ΥΑ. Είναι καλό να οργανωθούν συναντήσεις με τον ενδιαφερόμενο/η, ώστε να προγραμματιστεί η εφαρμογή αυτών των δυνατοτήτων

	<p>Έχει προβλεφθεί κονδύλι ώστε να έχουν πρόσβαση οι χρήστες υπηρεσιών σε εργάτριες του σεξ;</p>	<p>Εφόσον απαιτείται κάποιο ποσό για την συνέντευξη με εργάτρια του σεξ, είναι σημαντικό να έχει προβλεφθεί κάποιο σχετικό κονδύλι στον προϋπολογισμό. Σύμφωνα με την νομοθεσία η χρηματοδότηση μπορεί να προέρχεται από το πλαίσιο ή/και από κάθε εξυπηρετούμενο. Είναι σημαντικό να γνωρίζουν οι εξυπηρετούμενοι από πού χρηματοδοτούνται οι συναντήσεις τους με τις εργάτριες του σεξ. Αν τα έξοδα μοιράζονται, ο διαμοιρασμός να είναι ακριβοδίκαιος.. Αν δεν υφίσταται το σχετικό κονδύλι, πώς θα πληρωθούν τέτοιου είδους υπηρεσίες;</p>
	<p>Οι χώροι και τα υλικά του πλαισίου προσφέρονται για συναντήσεις των εξυπηρετούμενων με τους ερωτικούς βοηθούς;</p>	<p>Αν για να συναντήσει το ΥΑ εργάτριες του σεξ, χρειαστεί χώρο και υλικά του πλαισίου, οι ΠΥ χρειάζεται να γνωρίζουν ότι κι άλλοι ένοικοι ενδέχεται να ζητήσουν αντίστοιχες παροχές.</p>
<p>Δημιουργώντας άνετες και ασφαλείς συνθήκες για χρήση των υπηρεσιών ερωτικών βοηθών</p>	<p>Οι ερωτικοί βοηθοί λαμβάνουν σταθερή, εξειδικευμένη εκπαίδευση;</p>	<p>Ο ΠΥ χρειάζεται να βεβαιωθεί ότι υπάρχουν επαγγελματίες με την κατάλληλη εκπαίδευση και το προφίλ για να προσφέρουν υπηρεσίες ως ερωτικοί βοηθοί. Στην περίπτωση της χρήσης υπηρεσιών κάποιας πόρνης, ο ΠΥ θα χρειαστεί να εξακριβώσει τι προϋπηρεσία έχει σε ΑμεΑ και πώς θα αντιδράσει αν το ΥΑ αγχωθεί ή έχει νευρική κατάσταση</p>
	<p>Υπάρχει κάποιος διαθέσιμος επαγγελματίας στο πλαίσιο ο οποίος να μπορεί να εποπτεύει την πρόσβαση σε εργάτριες του σεξ ;</p>	<p>Εφόσον κάποιος εξυπηρετούμενος αποφασίσει να κανονίσει συνάντηση με εργάτρια του σεξ., είναι σημαντικό κάποιος επαγγελματίας από την διεπιστημονική ομάδα του πλαισίου να είναι διαθέσιμος για την υποστήριξη του ΥΑ και να διασφαλίσει την ιδιωτικότητα.'</p>
<p>Δημιουργώντας νομικές και ηθικές προϋποθέσεις για την πρόσβαση σε εργάτριες τους σεξ</p>	<p>Το ΥΑ υπόκειται σε νομικούς περιορισμούς , οι οποίοι καθορίζουν τι μπορεί και δεν μπορεί να κάνει; Η συναίνεση του ΥΑ αρκεί νομικά ώστε να κανονιστεί η χρήση τέτοιων υπηρεσιών;</p>	<p>Προβλέπεται κάποια διαδικασία για την διασφάλιση της συναίνεσης των εξυπηρετούμενων για την χρήση υπηρεσιών εργατριών του σεξ; Αντιστοίχως προβλέπεται κάποια διαδικασία εφόσον χρειαστεί η πληροφόρηση και συναίνεση από την οικογένεια και/ ή τους νόμιμους κηδεμόνες σχετικά με την πρόσβαση στις εργάτριες του σεξ;</p>

ΥΛΑ και Αυνανισμός και η Χρήση Ερωτικών Βοηθημάτων

► Γενικοί προβληματισμοί σχετικά με τον αυνανισμό και τη χρήση ερωτικών βοηθημάτων

Ως αυνανισμός ορίζεται ο ερωτικός αυτοερεθισμός των γεννητικών οργάνων, ο οποίος συνήθως καταλήγει σε οργασμό και επιτυγχάνεται είτε με το χέρι είτε με οποιαδήποτε άλλη σωματική επαφή, εκτός από την ερωτική συνεύρεση, με ερεθισμό μέσω άλλων αντικειμένων, μερικές φορές με ερωτικές φαντασιώσεις ή μέσω διαφόρων συνδυασμών των παραπάνω μεθόδων (Merriam-Webster Dictionary online). Θεωρείται μια διαχρονική, παγκόσμια αυτοερωτική μέθοδος, η οποία παραδοσιακά αποδίδεται περισσότερο στους άντρες. Καθώς αυτό φαίνεται να έχει συνδεθεί κυρίως με πολιτισμικές αντιλήψεις, τα τελευταία χρόνια οι αντιλήψεις έχουν αλλάξει, έτσι ώστε οι γυναίκες να μην φοβούνται να παραδεχτούν ότι αυνανίζονται ή ότι θα ήθελαν να το δοκιμάσουν. Μέχρι τον 19ο αιώνα, ακόμα και μέχρι τις αρχές του 20ου, αρκετοί μύθοι και προκαταλήψεις, με καθαρά θρησκευτικές ρίζες, είχαν συνδεθεί με την πράξη του αυνανισμού, στην προσπάθεια να αποτραπούν οι επίδοξοι «αμαρτωλοί» σχετικά με τα υποθετικά δεινά του αυνανισμού (πχ ο αυνανισμός προκαλεί τύφλωση). Από τότε που υπήρχαν αυτές οι αντιλήψεις μέχρι σήμερα η επιστήμη έχει αποδείξει ότι ο αυνανισμός δεν προκαλεί καμία βλάβη, και μάλιστα προσφέρει κάποια πλεονεκτήματα για όσους αποφασίζουν να μην εκτεθούν σε ολοκληρωμένες ερωτικές σχέσεις.

Ερωτικά βοηθήματα: Αντικείμενα τα οποία χρησιμοποιούνται για να προσφέρουν ή να ενισχύσουν την σεξουαλική ευχαρίστηση. Για παράδειγμα ένας δονητής. Μπορούν να αποκτηθούν σε εξειδικευμένα φυσικά ή διαδικτυακά sex shops. Μπορούν να χρησιμοποιηθούν κατά την διάρκεια σεξουαλικής συνεύρεσης ή κατά την διάρκεια αυνανισμού.

► Γενικοί προβληματισμοί σχετικά με τον αυνανισμό και τη χρήση ερωτικών βοηθημάτων για τα ΑμεΑ

Τα ΑμεΑ μπορούν να πειραματιστούν με τον αυνανισμό και, εφόσον μπορούν να ανταπεξέλθουν οικονομικά και επιθυμούν να το δοκιμάσουν, να χρησιμοποιήσουν ερωτικά βοηθήματα όπως και ο καθένας.

Παρόλα αυτά, χρειάζεται να ληφθούν υπόψη και να διερευνηθούν κάποια ζητήματα. Ο αυνανισμός οριοθετείται από συγκεκριμένους κανόνες που έχουν να κάνουν με την ιδιωτικότητα και το απόρρητο. Επιπλέον τόσο για τον αυνανισμό, όσο και για την χρήση ερωτικών βοηθημάτων, χρειάζεται να εξηγηθούν κάποια προληπτικά μέτρα σχετικά με την υγεία και την ασφάλεια, πριν το άτομο αποφασίσει να πειραματιστεί με νέα αντικείμενα. Ειδικότερα για άντρες και γυναίκες οι οποίοι ανήκουν στο φάσμα του αυτισμού, η πιθανότητα να αυνανίζονται για αρκετές φορές μέσα στην ημέρα, είναι μια πιθανότητα η οποία δεν θα έπρεπε να παραβλεφθεί

► **Τι προβλέπει το νομοθετικό πλαίσιο για αυτές τις περιπτώσεις;**

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Παρά το γεγονός ότι η αγορά των σεξουαλικών παιχνιδιών αναπτύσσεται σε ολόκληρη την Ευρώπη τα τελευταία χρόνια, δεν φαίνεται να υπάρχουν κανονισμοί για τη χρήση ή την αγορά τους σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Παρόλο που σε ορισμένες χώρες (π.χ. Ινδία, Μαλαισία) απαγορεύεται η κατοχή ή η πώληση σεξουαλικών παιχνιδιών, αυτό δεν ισχύει για τις χώρες της Ευρώπης, όπου τα σεξουαλικά παιχνίδια διανέμονται και πωλούνται ελεύθερα. Οι περισσότερες συζητήσεις σχετικά με τους κανονισμούς για τα σεξουαλικά παιχνίδια στην Ευρώπη αφορούν γενικά ζητήματα ασφάλειας και προστασίας των καταναλωτών, αν και δεν υπάρχει ακόμη επίσημη συγκεκριμένη οδηγία ή νομοθεσία.

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Στην Ελλάδα προς το παρόν δεν υπάρχει νομικό πλαίσιο για την αγορά και κατοχή σεξουαλικών παιχνιδιών. Δεν αναφέρεται νόμιμο όριο ηλικίας για την αγορά σεξουαλικών παιχνιδιών. Φαίνεται να μην υπάρχουν νόμοι γύρω από τα ΑμεΑ και τη χρήση σεξουαλικών παιχνιδιών.

► **Ερωτήσεις για τους Υποστηρικτές**

Βασικά θέματα σχετικά με τη διαδικασία ΥΛΑ, πάνω στα οποία μπορεί να προβληματιστούν οι υποστηρικτές.

<u>Θέμα</u>	<u>Ερωτήσεις για Υποστηρικτές</u>	<u>Η Προσέγγιση SMARTS</u>
<p>Ο αυνανισμός απαιτεί ένα σύνθετο σύνολο δεξιοτήτων, όπως γνώση των μερών του σώματος, γνώση ανατομίας, πειραματισμό, χρήση διαφορετικού εξοπλισμού κ.λπ. ώστε το ΥΑ να αντλήσει ικανοποίηση.</p>	<p>Πώς μπορεί ο Υποστηρικτής να βοηθήσει το ΥΑ να κατανοήσει το νόημα/διαδικασία του αυνανισμού;</p>	<p>Ακούστε αυτό που ήδη ξέρουν: τι γνώση έχει ήδη το ΥΑ. σχετικά με την ανατομία, τα μέρη του σώματος και τη σεξουαλικότητα του; Δημιουργήστε μια συζήτηση με ανοιχτές ερωτήσεις, για να καταλάβετε τί σημαίνει αυνανισμός για το ΥΑ. Υποστηρίξτε τη λεκτική επικοινωνία με τη χρήση οπτικών βοηθημάτων (π.χ. ανατομικά σωστές εικόνες σώματος, εκπαιδευτικά DVD κ.λπ.). Εξηγήστε στο ΥΑ πώς λειτουργεί το σώμα μας και τη χρησιμότητα των ερωτικών βοηθημάτων. Αυτή η γνώση θα αποτελέσει τη βάση για τη λήψη μιας τεκμηριωμένης απόφασης.</p>

		<p>Είναι πιθανό οι Υποστηρικτές να μην αισθάνονται διατεθειμένοι / ικανοί / επαρκώς ενημερωμένοι ώστε να κάνουν οι ίδιοι αυτή τη συζήτηση. Στην περίπτωση αυτή ο ρόλος τους μπορεί να αλλάξει σε εκείνον της εύρεσης ενός ειδικού που μπορεί να το αναλάβει, αλλά και της υποστήριξης του ΥΑ για να ανοίξει το θέμα με τον ειδικό.</p>
<p>Ο αυνανισμός και η χρήση ερωτικών βοηθημάτων είναι ένα ευαίσθητο θέμα. Ανάλογα με τον ρόλο του Υποστηρικτή στη ζωή του ΥΑ, χαράσσονται διαφορετικές γραμμές και τίθενται διαφορετικά όρια. Οι υποστηρικτές πρέπει να είναι προσεκτικοί και ξεκάθαροι σχετικά με το πλαίσιο του ρόλου τους.</p>	<p>Πού τελειώνει ο ρόλος μου ως Υποστηρικτής όταν ανοίγω το θέμα του αυνανισμού και της χρήσης ερωτικών βοηθημάτων;</p>	<p>Διαφορετικοί περιορισμοί τίθενται ανάλογα με το ρόλο του υποστηρικτή στη ζωή του ΥΑ (για παράδειγμα, ένας επαγγελματίας μπορεί να είναι σε θέση να ενημερώσει για τον αυνανισμό, αλλά το να βοηθήσει το ΥΑ στην απόκτηση και τη χρήση ερωτικών βοηθημάτων υπερβαίνει τα όρια του ρόλου του). Οι υποστηρικτές θα πρέπει να είναι προσεκτικοί σχετικά με το πού τελειώνει ο ρόλος τους όταν προσεγγίζουν αυτό το θέμα. Μπορούν να γίνουν διασυνδέσεις για να διασφαλιστεί ότι το ΥΑ λαμβάνει την υποστήριξη που χρειάζεται, εάν υπερβαίνει τα όρια του Υποστηρικτή (για παράδειγμα, καθώς το άγγιγμα με σεξουαλική πρόθεση απαγορεύεται αυστηρά τόσο για επαγγελματίες όσο και για μέλη της οικογένειας, ένας σεξουαλικός βοηθός θα μπορούσε να προσφέρει τις υπηρεσίες του σε περίπτωση που το ΥΑ χρειάζεται καθοδήγηση σχετικά με τον αυνανισμό/ τη χρήση ερωτικών βοηθημάτων).</p>
<p>Ο αυνανισμός και η χρήση ερωτικών βοηθημάτων είναι ένα θέμα που μπορεί να προκαλέσει ηθικούς προβληματισμούς σε ορισμένους Υποστηρικτές. Άλλοι μπορεί να αισθάνονται άβολα όταν συζητούν ένα τέτοιο θέμα.</p>	<p>Πώς αισθάνονται οι συμμετέχοντες στην ΥΛΑ για το άνοιγμα του θέματος του αυνανισμού και της χρήσης ερωτικών βοηθημάτων</p>	<p>Αναστοχαστείτε τις δικές σας αξίες σχετικά με τον αυνανισμό, τη χρήση ερωτικών βοηθημάτων και την αναπηρία (υπάρχει κάτι μέσα σας που σας λέει ότι τα άτομα με αναπηρία δεν πρέπει/δεν μπορούν να αυνανίζονται/ να χρησιμοποιούν ερωτικά βοηθήματα; Υπάρχει κάποια αξία μέσα σας που θεωρεί ότι ο αυνανισμός/η χρήση ερωτικών βοηθημάτων είναι ακατάλληλη;). Ένα άλλο πεδίο αναστοχασμού είναι το πόσο άνετα νιώθετε να συζητάτε ένα τέτοιο θέμα. Υπάρχουν αισθήματα ντροπής ή αμηχανίας; Αν ναι, το να δώσετε προσοχή σε αυτές σκέψεις και τα συναισθήματά είναι το καλύτερο που μπορείτε να κάνετε.</p>

<p>Από την άλλη πλευρά, το ΥΑ μπορεί επίσης να είναι απρόθυμο να συζητήσει ένα τέτοιο θέμα, καθώς μερικές φορές θεωρείται «ντροπή» ή λάθος.</p>		<p>Δώστε προσοχή στο πώς νιώθει το ΥΑ για το άνοιγμα αυτού του θέματος. Νιώθει άβολα ή ντρέπεται; Αν ναι, η διαδικασία ΥΑ θα μπορούσε να επιβραδυνθεί ώστε να αφιερωθεί λίγος χρόνος για τη φυσιολογικοποίηση του αυνανισμού ή/και της χρήσης ερωτικών βοηθημάτων, ως κάτι απόλυτα φυσικό και διασκεδαστικό!</p> <p>Και στις δύο περιπτώσεις, μη διστάσετε να αναζητήσετε υποστήριξη από τον Διαμεσολαβητή.</p>
---	--	---

► Υποστηρίζοντας το ΥΑ ώστε να λάβει ενημερωμένες αποφάσεις

 ΘΕΜΑΤΑ ΓΙΑ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΑΠΟ ΤΟ ΥΑ	 ΘΕΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΤΟΥ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΗ ΚΑΙ ΤΟΥ ΥΑ
<ul style="list-style-type: none"> » Ο αυνανισμός θεωρείται συχνά ως μια αποκλίνουσα σεξουαλική συμπεριφορά όταν εμφανίζεται στη ζωή των ατόμων με αναπηρία. Ο Υποστηρικτής θα πρέπει να βοηθά το Υποστηριζόμενο Άτομο να φυσιολογικοποιήσει τον αυνανισμό και τη χρήση ερωτικών βοηθημάτων και στη συνέχεια να λάβει Υποστηριζόμενες Αποφάσεις σχετικά με το εάν/πώς επιθυμεί να συμμετέχει σε τέτοιες δραστηριότητες. » Στην περίπτωση του αυνανισμού και της χρήσης ερωτικών βοηθημάτων, κάποια πράγματα είναι αποφάσεις του ΥΑ, όμως κάποια άλλα όχι – εμπίπτουν στην κατηγορία των κοινωνικών κανόνων. Ο Υποστηρικτής θα πρέπει να βοηθήσει το ΥΑ να διακρίνει ποιες μπορεί να είναι οι προσωπικές του επιλογές, αλλά και να διδάξει τους κανόνες γύρω από αυτό το θέμα. » Η ασφάλεια έρχεται πάντα πρώτη, και αυτό ισχύει και για τον αυνανισμό και τη χρήση ερωτικών βοηθημάτων. Το ΥΑ θα πρέπει να ενημερωθεί για το πώς να παραμείνει ασφαλές και προστατευμένο. » Σε περίπτωση που απαιτείται βοήθεια από έναν σεξουαλικό βοηθό (π.χ. καθοδήγηση με τεχνική αυνανισμού, σωματική βοήθεια), ο Υποστηρικτής θα πρέπει να βοηθήσει το ΥΑ να κατανοήσει τη φύση αυτής της σχέσης. 	<ul style="list-style-type: none"> » Ο αυνανισμός και η χρήση ερωτικών βοηθημάτων είναι μια υγιής έκφραση της σεξουαλικότητας και μια φυσιολογική δραστηριότητα των ανθρώπων. Τα άτομα με αναπηρία έχουν το δικαίωμα να αντλούν σεξουαλική ευχαρίστηση με τον ίδιο τρόπο, εάν το επιθυμούν. Υπάρχουν πολλοί τρόποι και βοηθήματα για να επιτευχθεί αυτό. » Στο θέμα του αυνανισμού, υπάρχουν κάποια πράγματα που είναι προσωπικές μας αποφάσεις, αλλά και κάποιοι κανόνες που πρέπει να ακολουθούμε. Οι κανόνες αυτοί περιλαμβάνουν ότι ο αυνανισμός γίνεται ιδιωτικά με κλειστή την πόρτα, όταν είμαστε μόνοι. Οι αποφάσεις που μπορεί να πάρει κάποιος περιλαμβάνουν: την προτιμώμενη τεχνική/τρόπο αυνανισμού, το προτιμώμενο υλικό (π.χ. περιοδικά, βίντεο) που κάποιος χρησιμοποιεί, τη χρήση ή μη ερωτικών βοηθημάτων καθώς και το είδος των ερωτικών βοηθημάτων που προτιμά. » Ο Υποστηρικτής θα πρέπει να ενημερώσει το ΥΑ σχετικά με τους κανόνες ασφαλείας του αυνανισμού και της χρήσης ερωτικών βοηθημάτων, για παράδειγμα: δεν πρέπει να χρησιμοποιούνται αντικείμενα με αιχμηρές άκρες/ αντικείμενα που μπορεί να θρυμματιστούν ή να σπάσουν κατά τον αυνανισμό

- δεν πρέπει να χρησιμοποιείται κανένα αντικείμενο που δεν ανήκει στο άτομο/ μοιράζεται με κάποιον άλλον - είναι πολύ σημαντική η υγιεινή τόσο του σώματος όσο και των αντικειμένων που ίσως χρησιμοποιούνται κ.λπ

» Ο Υποστηρικτής θα πρέπει να ενημερώσει το ΥΑ ότι ο σεξουαλικός βοηθός είναι ένας επαγγελματίας που προσφέρει υπηρεσίες, και πως αυτή η επαγγελματική σχέση διαφέρει από μια ερωτική σεξουαλική σχέση

► Καθορισμός του υλικού πλαισίου από τομεάρχες

Θέμα	<u>Ερωτήσεις για προϊστάμενους υπηρεσιών</u>	<u>Η προσέγγιση SMARTS</u>
<p>Τα μέλη του προσωπικού μπορεί να αντιμετωπίσουν δυσκολίες στην προσέγγιση αυτού του θέματος για τους χρήστες υπηρεσιών και τις οικογένειές τους.</p>	<p>Πώς να υποστηρίξετε μέλη του προσωπικού που αντιμετωπίζουν δυσκολίες με το θέμα του αυνανισμού και την χρήση ερωτικών βοηθημάτων;</p>	<p>Ο ρόλος των επαγγελματιών είναι να πληροφορούν για τις αποφάσεις και να τις υποστηρίζουν, χωρίς να ασκούν κριτική ως προς το ποια θεωρεί το υποστηριζόμενο άτομο σωστή απόφαση.</p> <p>Ο προϊστάμενος υπηρεσιών χρειάζεται να παρέχει πληροφορίες σε προσβάσιμη μορφή , ώστε τα μέλη του προσωπικού να μπορούν να τις χρησιμοποιήσουν με τους χρήστες των υπηρεσιών. Στην περίπτωση που κάποιος επαγγελματίας δεν αισθάνεται άνετα με το θέμα, είναι σημαντικό ο προϊστάμενος της υπηρεσίας να παρέμβει και να υποστηρίξει το μέλος αυτό του προσωπικού και/ή να αναζητήσει κάποιο άλλο μέλος του προσωπικού, το οποίο να είναι πιο προετοιμασμένο για να υποστηρίξει τους χρήστες υπηρεσιών ως προς τις αποφάσεις τους πάνω σε αυτό το θέμα.</p> <p>Η διεθνής νομοθεσία, ο κανονισμός και οι συστάσεις του πλαισίου, πρέπει να γίνονται σεβαστές, ασχέτως με τις προτάσεις που παρουσιάζονται εδώ.</p>

<p>Οι υπηρεσίες χρειάζεται να είναι προετοιμασμένες και εξοπλισμένες με κατάλληλα υλικά για τέτοιου είδους σεξουαλικές δραστηριότητες</p>	<p>Πώς θα έπρεπε να οργανωθούν οι υπηρεσίες ώστε να μπορούν οι χρήστες των υπηρεσιών να επιδοθούν σε αυνανισμό σε ιδιωτικό χώρο;</p>	<p>Είναι σημαντικό οι υπηρεσίες να είναι εξοπλισμένες με υλικά και εξοπλισμό κατάλληλο για μια λογική εξερεύνηση των πρακτικών αυνανισμού, εφόσον οι χρήστες υπηρεσιών αποφασίσουν να ασχοληθούν με αυτές.</p> <p>Είναι σημαντικό ο προϊστάμενος υπηρεσιών να διασφαλίσει κάποιο ποσό για την απόκτηση κατάλληλου εξοπλισμού και υλικών. Το ποσό αυτό μπορεί να προέλθει από τον προσωπικό προϋπολογισμό του κάθε χρήστη υπηρεσιών ή/και από τον προϋπολογισμό της υπηρεσίας. Αυτή η απόφαση εξαρτάται από την νομοθεσία της κάθε χώρας. Οι συνεργασίες με άλλους φορείς όπως και οι ιδιώτες προμηθευτές ή χορηγοί θα μπορούσαν να βοηθήσουν προς αυτό τον σκοπό.</p> <p>Οι χώροι των εγκαταστάσεων του φορέα, θα μπορούσαν επίσης να οργανωθούν έτσι ώστε να προσφέρουν ασφάλεια, άνεση και ιδιωτικότητα για τις πρακτικές του αυνανισμού.</p> <p>Η διεθνής νομοθεσία, ο κανονισμός και οι συστάσεις του πλαισίου, πρέπει να γίνονται σεβαστές, ασχέτως με τις προτάσεις που παρουσιάζονται εδώ.</p>
<p>Τα μέλη της οικογένειας μπορεί να αντιμετωπίζουν δυσκολία για το γεγονός ότι ο συγγενείς τους εκφράζει την ανάγκη να αυνανιστεί και διαφωνούν με την ιδέα να υποστηρίξει η υπηρεσία αυτή την δραστηριότητα.</p>	<p>Πώς έπρεπε η υπηρεσία να αντιμετωπίσει μια περίπτωση μέλους οικογένειας το οποίο δεν αποδέχεται το ότι η υπηρεσία υποστηρίζει την δυνατότητα αυνανισμού και χρήσης ερωτικών βοηθημάτων;</p>	<p>Αν υπάρχει διαφωνία σχετικά με την δοκιμή πρακτικών αυνανισμού από έναν χρήστη υπηρεσιών, επειδή η οικογένεια ή οι φροντιστές δεν αποδέχονται αυτή την κατάσταση, ο Προϊστάμενος υπηρεσιών πρέπει να υποστηρίξει τα μέλη του προσωπικού κι αν κριθεί απαραίτητο και τον χρήστη της υπηρεσίας, εξηγώντας ότι αυτό είναι φυσιολογικό κομμάτι της σεξουαλικότητας των ατόμων με αναπηρία, όπως είναι και των υπόλοιπων ατόμων. Είναι απαραίτητο επίσης να διαβεβαιώσει την οικογένεια και τους φροντιστές για το ότι δεν τίθεται κάποιο θέμα κακοποίησης κι ότι τα μέλη του προσωπικού υποστηρίζουν το άτομο κυρίως ως προς την λήψη αποφάσεων και σέβονται την επιθυμία του χρήστη υπηρεσιών.</p> <p>Η διεθνής νομοθεσία, ο κανονισμός και οι συστάσεις του πλαισίου, πρέπει να γίνονται σεβαστές, ασχέτως με τις προτάσεις που παρουσιάζονται εδώ.</p>

ΥΛΑ και Ακατάλληλες Σεξουαλικές Συμπεριφορές

► Γενικοί προβληματισμοί σχετικά με τις ακατάλληλες σεξουαλικές συμπεριφορές:

Ως συμπεριφορά ορίζεται η εκδήλωση ενός συνόλου συναισθημάτων, σκέψεων, στάσεων και αξιών, τα οποία καταλήγουν να εκφράζονται με κάποια μορφή συμπεριφορών. Οι σοβαρές παρεκκλίσεις από τις αναμενόμενες συμπεριφορές, ονομάζονται «Διαταραχές Συμπεριφοράς», οι οποίες συχνά διαγιγνώσκονται κατά την παιδική ηλικία και χαρακτηρίζονται από αντικοινωνικές εκδηλώσεις, οι οποίες παραβιάζουν τα δικαιώματα των άλλων ατόμων, και δεν δύνανται να συμμορφωθούν με τις κοινωνικά καθορισμένες νόρμες και τους κανόνες.

Ακατάλληλες σεξουαλικές συμπεριφορές ή προβλήματα συμπεριφοράς σχετιζόμενα με την σεξουαλικότητα, ονομάζεται η κατηγορία των διαταραχών συμπεριφοράς οι οποίες επηρεάζουν την συμπεριφορά ενός ατόμου στον τομέα της σεξουαλικότητας. Αυτού του είδους οι συμπεριφορές δεν αποτελούν μια ξεχωριστή οντότητα, αλλά είναι το αποτέλεσμα της αλληλεπίδρασης διαφόρων ψυχολογικών αδυναμιών και ποικίλων τύπων περιβαλλοντικού στρες.

Από την οπτική της βιοχημείας, οι ακατάλληλες σεξουαλικές συμπεριφορές μπορεί να προκληθούν από αδυναμίες στην αυτορρύθμιση του αυτόνομου νευρικού συστήματος και/η από προβλήματα στον μεταβολισμό. Περιβαλλοντικοί παράγοντες όπως είναι η κακοποίηση, τα σοβαρά συναισθηματικά ελλείμματα, η κακομεταχείριση και τα ανεπαρκή μοντέλα προς μίμηση μέσα στην οικογένεια, θεωρούνται επίσης παράγοντες υψηλού κινδύνου για αυτού του τύπου τις διαταραχές συμπεριφοράς. Είναι συνεπώς απαραίτητο να αντιμετωπίσουμε αυτό το θέμα με ένα προσωποκεντρικό, κατανοητό και συστηματικό τρόπο.

Η ακατάλληλη σεξουαλική συμπεριφορά δεν απευθύνεται απαραίτητα προς κάποιο συγκεκριμένο πρόσωπο. Υπό αυτό το πρίσμα, υπονοείται ότι το άτομο δρα με ένα τρόπο ο οποίος δεν θεωρείται αποδεκτός ή κατάλληλος σύμφωνα με τις ισχύουσες νόρμες (πχ ένα ζευγάρι που αγγίζεται ή φιλιέται με έναν τρόπο που θεωρείται ακατάλληλος, ή άτομα τα οποία επιδίδονται σε σεξουαλικές πράξεις σε κοινή θέα ή σε ημιδημόσια σημεία). Η ακατάλληλη συμπεριφορά η οποία απευθύνεται προς ένα συγκεκριμένο πρόσωπο ή συγκεκριμένα άτομα, μπορεί να θεωρηθεί παρενόχληση.

Με τον όρο «σεξουαλική παρενόχληση» χαρακτηρίζουμε την κατάσταση κατά την οποία προκύπτει μια ανεπιθύμητη λεκτική, μη λεκτική ή σωματική συμπεριφορά σεξουαλικής φύσεως, με πρόθεση ή/ και τελικό αποτέλεσμα την προσβολή της αξιοπρέπειας ενός άλλου ατόμου, ιδιαιτέρως όταν δημιουργεί ένα απειλητικό, εχθρικό, υποτιμητικό, εξευτελιστικό ή επιθετικό περιβάλλον.

Ακολουθούν μερικά παραδείγματα:

- Λεκτική παρενόχληση : Τα χυδαία σεξουαλικά σχόλια, τα επιθετικά σεξουαλικά αστεία, το να σου απευθύνεται κάποιος με υποτιμητικό ή χυδαίο τρόπο, το να διαδίδει κάποιος φήμες σχετικά με την σεξουαλική ζωή ενός άλλου ατόμου, το να μιλάει κάποιος ή να ρωτάει περί φαντασιώσεων ή σεξουαλικών προτιμήσεων, τα αγενή σχόλια σχετικά με το σώμα ή το παρουσιαστικό κάποιου άλλου, το να περηφανεύεται κανείς για τις ικανότητές του στο σεξ, το να ασκεί πίεση ώστε να δεσμεύσει κάποιον να βγει μαζί του/ της ραντεβού ή να προχωρήσει σε ερωτική συνέντευξη, επίσης οι απαιτήσεις για σεξουαλικές χάρες.
- Εξωλεκτική παρενόχληση: Προκλητικές ματιές προς το σώμα κάποιου, απροκάλυπτες χειρονομίες, η αποστολή, σκίτσων, σχεδίων, καρτών, ζωγραφιών, φωτογραφιών ή εικόνων σεξουαλικού περιεχομένου από το διαδίκτυο, επιστολές, σημειώματα, ή μηνύματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου με σεξουαλικό, επιθετικό περιεχόμενο.
- Σωματική παρενόχληση: υπερβολική σωματική εγγύτητα, το να στριμώχνει κάποιος ένα άλλο άτομο σωματικά ή να επιδιώκει να απομονωθεί μαζί του, στοχευμένη και απρόσκλητη σωματική επαφή (τσιμπήμα, άγγιγμα, ανεπιθύμητο μασάζ, το άγγιγμα γεννητικών περιοχών με σκοπό ή «καταλάθως».

► Γενικοί προβληματισμοί σχετικά με τις ακατάλληλες σεξουαλικές συμπεριφορές των ΑμεΑ:

Η ολοκληρωμένη ωρίμανση ενός ανθρώπινου όντος, συμπεριλαμβάνει την αποδοχή του ατόμου ως σεξουαλικής οντότητας και συνεπώς, η σεξουαλικότητα χρειάζεται να θεωρείται σημαντικό κομμάτι της αναπτυξιακής πορείας ενός ατόμου. Αυτή η παραδοχή χρειάζεται να ισχύσει και για τα ΑμεΑ, μια ομάδα για την οποία υπήρξαν και ακόμα υφίστανται προκαταλήψεις και αρνητικές στάσεις στην ευρύτερη κοινωνία, οι οποίες αναχαιτίζουν την εξάσκηση του δικαιώματός τους αυτού και την απόλαυση μιας σεξουαλικής ελευθερίας.

Όταν σχεδιάζουμε να προσφέρουμε σεξουαλική εκπαίδευση σε ΑμεΑ, χρειάζεται να λαμβάνουμε υπόψη μας ότι έχουν ήδη δεχτεί ποικίλες μορφές επιρροής ως προς τον τρόπο που βλέπουν τα πράγματα, το πώς φέρονται και σχετίζονται προς τα άτομα και τις διάφορες καταστάσεις. Όταν αυτή η “εκπαίδευση” μεταφέρεται από τις οικογένειες, τους επαγγελματίες και τους εξειδικευμένους φορείς στην κοινωνία γενικώς, διαφαίνονται διαφορούμενα και μερικές φορές αντικρουόμενα μηνύματα και αξίες.

Κανονικά, η σεξουαλική αγωγή είναι ένας τομέας στη ζωή κάποιου, ο οποίος δεν έχει συζητηθεί, ή έχει απλά αφεθεί στην τύχη του, μέχρι του σημείου να έχει αναγκαστεί κάποιος να αναχαιτίσει τις επιθυμίες του ή να μην τις λαμβάνει υπόψη του. Αυτό το συνονθύλευμα περιστασιακών γνώσεων διαστρεβλώνει και μεγαλοποιεί οτιδήποτε δεν έχει επιλυθεί/εξηγηθεί ή απαγορευτεί.

Τα ΑμεΑ δεν έχουν σεξουαλικές ιδιαιτερότητες διαφορετικές από τα άτομα χωρίς αναπηρίες, αλλά παρατηρούμε διαφοροποιημένες παραμέτρους οι οποίες μπορεί να επηρεάζουν τις εκδηλώσεις ερωτισμού τους και οι οποίες είναι σημαντικές όταν έχουμε να αντιμετωπίσουμε κοινωνικά ακατάλληλες συμπεριφορές.

- Ελλείψεις στις δεξιότητες κοινωνικοποιημένης σεξουαλικότητας
- Μειωμένη ικανότητα ανάπτυξης εγγύτητας

Εάν θα θέλαμε να εμβαθύνουμε σε αυτούς τους δυο παράγοντες, μπορούμε να ανατρέξουμε στον οδηγό: Νοητικές αναπηρίες και σεξουαλικότητα : Κοινωνικά ακατάλληλες σεξουαλικές συμπεριφορές Ricardo de Dios del Valle, Mercedes García y Oscar Suárez(2006) Gobierno del principado de Asturias.

► Τι προβλέπει το νομοθετικό πλαίσιο για αυτές τις περιπτώσεις;

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Δεν υπάρχει νομικό πλαίσιο σε ευρωπαϊκό επίπεδο σε σχέση με την ακατάλληλη σεξουαλική συμπεριφορά. Ωστόσο, υπάρχουν οδηγίες σχετικά με τη βία και την εκμετάλλευση, ιδίως όσον αφορά τις γυναίκες, στον τομέα της σεξουαλικότητας: π.χ. σεξουαλική παρενόχληση και σεξουαλική εκμετάλλευση. Βλ. για παράδειγμα την Οδηγία (2006/54/EC) <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32006L0054>> σχετικά με τις ίσες ευκαιρίες και την ίση μεταχείριση γυναικών και ανδρών στην απασχόληση και την εργασία, που προωθεί την απαγόρευση των άμεσων και έμμεσων διακρίσεων λόγω φύλου, της παρενόχλησης και των φυλετικών διακρίσεων στο κομμάτι των αμοιβών.

Η νομοθεσία της ΕΕ διακρίνει μεταξύ της παρενόχλησης λόγω φύλου και της σεξουαλικής παρενόχλησης. Ενώ το πρώτο αφορά ανεπιθύμητη συμπεριφορά που απευθύνεται σε κάποιον με βάση το φύλο του, το δεύτερο περιλαμβάνει ανεπιθύμητη συμπεριφορά σεξουαλικής φύσης.

Η σεξουαλική παρενόχληση είναι παράνομη σύμφωνα με πολλές οδηγίες της ΕΕ και απαγορεύεται βάσει της σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας - Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης <<https://www.coe.int/en/web/istanbul-convention/text-of-the-convention>>.

Η Σύμβαση ορίζει τις πράξεις βίας λόγω φύλου ως παράγοντες «σωματικής, σεξουαλικής, ψυχολογικής ή οικονομικής βλάβης ή τλαιπωρίας των γυναικών, συμπεριλαμβανομένων απειλών τέτοιων πράξεων, εξαναγκασμού ή αυθαίρετης στέρησης της ελευθερίας, είτε συμβαίνουν στη δημόσια είτε στην ιδιωτική ζωή».

Η σεξουαλική εκμετάλλευση γυναικών αναγνωρίζεται ως ευρωπαϊκό έγκλημα <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A12008E083>> για το οποίο το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο έχουν ορίσει κυρώσεις, σύμφωνα με το άρθρο 83 (1)ΤFEU. Η Στρατηγική Ισότητας των Φύλων <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52020DC0152>> (2020-2025) ενισχύει αυτό το τελευταίο σημείο αναφέροντας ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα προτείνει πρόσθετα μέτρα για την πρόληψη και την αντιμετώπιση συγκεκριμένων μορφών βίας λόγω φύλου, συμπεριλαμβανομένης της σεξουαλικής παρενόχλησης, της κακοποίησης γυναικών και του ακρωτηριασμού των γυναικείων γεννητικών οργάνων.

Η στρατηγική προσδιορίζει περαιτέρω βασικά βήματα:

- » Τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να επικυρώσουν τη Σύμβαση της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ΔΟΕ) για την καταπολέμηση της βίας και της παρενόχλησης στην εργασία.

- » Για την αντιμετώπιση της σεξουαλικής εκμετάλλευσης, η Επιτροπή θα παρουσιάσει μια νέα στρατηγική της ΕΕ για την εξάλειψη της εμπορίας ανθρώπων. Ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:12012P/TXT>> (2000/C 364/01) δηλώνει ότι η ανθρώπινη αξιοπρέπεια είναι απαραβίαστη. Πρέπει να γίνεται σεβαστή και να προστατεύεται (Άρθρο 1).

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Διάφορα άρθρα της ελληνικής νομοθεσίας αναφέρονται στην ακατάλληλη σεξουαλική συμπεριφορά.

Ο νόμος 3896/2010 υπερασπίζεται τα ίσα δικαιώματα μεταξύ αντρών και γυναικών στα επαγγελματικά περιβάλλοντα

Ο νόμος 4619/2019 εξηγεί τι σημαίνει νομικά η «προσβολή της γενετήσιας αξιοπρέπειας» (για παράδειγμα όταν κάποιος επιδεικνύει δημοσίως τα γεννητικά του όργανα) και επίσης προστατεύει όλους τους πολίτες από την σεξουαλική παρενόχληση και κακοποίηση μέσα στους επαγγελματικούς τους χώρους.

Ο νόμος 4351/2018 αφορά κάθε μορφή βίας εναντίον των γυναικών και γενικότερα την ενδοοικογενειακή βία

Μια πολύ σημαντική νομοθεσία είναι η 4267/2014, η οποία έχει αναπτυχθεί με σκοπό την υπεράσπιση των παιδιών/ ανηλίκων/ ΑμεΑ ενάντια στην βία, την σεξουαλική βία, την κακοποίηση, την εκμετάλλευσή και το πορνογραφικό υλικό. Διευκρινίζονται οι νομικοί όροι σεξουαλική παρενόχληση και κακοποίηση, όπως και οι νομικές ποινές για κάθε ένα από τα προαναφερθέντα αδικήματα.

► Ερωτήσεις για τους Υποστηρικτές πάνω σε αυτό το θέμα

Βασικά σημεία σχετικά με τη διαδικασία της ΥΛΑ, τα οποία ίσως να προβληματίσουν τους υποστηρικτές καθώς προετοιμάζουν το πλαίσιο υποστήριξης αναφορικά με τις ακατάλληλες σεξουαλικές συμπεριφορές

<u>Θέμα</u>	<u>Ερωτήσεις για Υποστηρικτές</u>	<u>Η Προσέγγιση SMARTS</u>
<p>Ποια χρειάζεται να είναι ή γενική στάση των Υποστηρικτικών προς τις ακατάλληλες σεξουαλικές συμπεριφορές</p> <p>Ακατάλληλη σεξουαλική συμπεριφορά θεωρείται αυτή η οποία δεν συνάδει με τις αποδεκτές κοινωνικές νόρμες. Για παράδειγμα ο αυνανισμός σε δημόσιο χώρο, το άγγιγμα, η επιδειξιμανία.</p>	<p>Πώς μας κάνει να αισθανόμαστε η ακατάλληλη σεξουαλική συμπεριφορά που συμβαίνει παρουσία μας;</p>	<p>Καλό είναι οι υποστηρικτικές να γνωρίζουν ότι κάποιες από αυτές τις συμπεριφορές μπορεί να έρθουν σε ευθεία αντίθεση με τις προσωπικές τους αξίες. Οι υποστηρικτικές πρέπει να αφήσουν κατά μέρος τις προσωπικές τους αντιλήψεις και να είναι ανοιχτοί στο να αναζητήσουν τις ρίζες και τα κίνητρα για τέτοιου είδους ανεπιθύμητες συμπεριφορές.</p>

<p>Η γενική προσέγγιση των Υποστηρικτών για την αντιμετώπιση των ακατάλληλων σεξουαλικών συμπεριφορών προς τρίτους. Με ποιο τρόπο θα αντιμετωπίσουν οι υποστηρικτές τις περιπτώσεις όπου το ΑμεΑ παρουσιάζει ακατάλληλη σεξουαλική συμπεριφορά προς άλλους και/η εκφράζονται παράπονα σε σχέση με την συμπεριφορά του;</p>	<p>Είναι απαραίτητο να υιοθετήσει ο υποστηρικτής μια τιμωρητική στάση σε αυτές τις περιπτώσεις;</p>	<p>Η εμφάνιση ακατάλληλης σεξουαλικής συμπεριφοράς, δεν πρέπει να τιμωρείται, αλλά να αντιμετωπιστεί ως εκπαιδευτική ευκαιρία για το ΥΑ, σε διάφορα επίπεδα με χρήση μεθοδολογίας και υλικών που συνάδουν με τις δεξιότητες του ΥΑ.</p> <p>Από την μια πλευρά, ο Υποστηρικτής χρειάζεται να κατανοήσει την προέλευση της συμπεριφοράς που προκαλεί αναστάτωση από πλευράς του ΥΑ, και έτσι να προσπαθήσει να ανακαλύψει τι την πυροδότησε. Π.Χ΄Ηταν μια στρατηγική που στόχευε στην χαλάρωση; Μια επίπτωση της έλλειψης συντρόφου; Προέκυψε επειδή δεν υπάρχει διαθέσιμος κάποιος ιδιωτικός χώρος;. Πρόκειται μήπως για απλή βαρεμάρα;</p> <p>Από την άλλη πλευρά, ο Υποστηρικτής θα ήταν καλό να προτείνει εκπαιδευτικές παρεμβάσεις οι οποίες θα στοχεύουν να ενημερώσουν το ΥΑ για τις επιπτώσεις που έχουν τέτοιου είδους ακατάλληλες συμπεριφορές για τους ίδιους και για τους γύρω τους.</p> <p>Τέλος, ο Υποστηρικτής και το ΥΑ άτομο, πρέπει να συζητήσουν την πιθανότητα επιλογής εναλλακτικών και κοινωνικώς αποδεκτών συμπεριφορών. Κατά την διάρκεια αυτής της διεργασίας, είναι σημαντικό να τονιστούν έννοιες, όπως ο σεβασμός προς τους άλλους, η ιδιωτικότητα η προτίμηση στην χρήση ιδιωτικών χώρων σε σχέση με τους δημόσιους.</p>
<p>Γενική προσέγγιση των Υποστηρικτικών εφόσον γίνουν ο στόχος ακατάλληλης σεξουαλικής συμπεριφοράς Πρέπει να ληφθούν και να καταγραφούν προληπτικά μέτρα ώστε να αναχαιτισθεί η άμεση έκφραση ακατάλληλης σεξουαλικής συμπεριφοράς.</p>	<p>Πώς μπορούν να αντιδράσουν οι Υποστηρικτικές αν το ΥΑ απευθύνει σε εκείνους ακατάλληλη σεξουαλική συμπεριφορά;</p>	<p>Υπάρχουν διάφορες γενικές συστάσεις στο πώς ο Υποστηρικτής μπορεί μέσα στην καθημερινότητα να δουλέψει αυτό το θέμα ώστε να αποφευχθούν, όσο είναι εφικτό, τέτοιου είδους καταστάσεις:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Να τεθούν εξαρχής σαφή όρια μεταξύ του Υποστηρικτή και του ΥΑ ως προς το τι μπορεί και δεν μπορεί να γίνεται. 2. Αποφεύγετε καταστάσεις ή σχέσεις οι οποίες ενδέχεται να προκαλέσουν σύγχυση στο ΥΑ. 3. Να παρέχετε παρόμοιου είδους αλληλεπίδραση και φροντίδα προς όλα τα άτομα, χωρίς διαφοροποιήσεις, οι οποίες θα μπορούσαν να εκληφθούν ως ευνοϊκή μεταχείριση από το ΥΑ.

		<p>4. Οι προφορικές οδηγίες από πλευράς του Υποστηρικτή, χρειάζεται να καταστήσουν σαφές ότι ο Υποστηρικτής δεν ανέχεται τέτοιου είδους συμπεριφορές.</p> <p>5. Προσεγγίστε την κατάσταση χρησιμοποιώντας εκπαιδευτική μεθοδολογία (δείτε το προηγούμενο κεφάλαιο).</p>
<p>Ποια χρειάζεται να είναι η γενική στάση των υποστηρικτών απέναντι σε ακατάλληλες σεξουαλικές συμπεριφορές;</p> <p>Ακατάλληλη σεξουαλική συμπεριφορά θεωρείται αυτή που αντιτίθεται στις κοινά αποδεκτές κοινωνικές νόρμες. Για παράδειγμα ο αυνανισμός σε δημόσιο χώρο, το άγγιγμα των γεννητικών οργάνων, η επιδειξιμανία.</p>	<p>Πώς μας κάνει να αισθανόμαστε η ακατάλληλη σεξουαλική συμπεριφορά;</p>	<p>Οι υποστηρικτές χρειάζεται να είναι ενήμεροι ότι μερικές από αυτές τις συμπεριφορές αντιτίθενται στις προσωπικές τους αξίες. Καλό θα είναι οι υποστηρικτές να αφήσουν τις προσωπικές τους αντιλήψεις κατά μέρος και να είναι ανοιχτοί στο να κατανοήσουν τις ρίζες και τα κίνητρα αυτών των ανεπιθύμητων συμπεριφορών.</p>

► **Υποστηρίζοντας το ΥΑ ώστε να λάβει ενημερωμένες αποφάσεις**

 <p>ΘΕΜΑΤΑ ΓΙΑ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΑΠΟ ΤΟ ΥΑ</p>	 <p>ΘΕΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΤΟΥ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΗ ΚΑΙ ΤΟΥ ΥΑ</p>
<ul style="list-style-type: none"> » Τι σημαίνει ακατάλληλη σεξουαλική συμπεριφορά; » Είναι σημαντικό να εξηγηθεί ότι μερικές σεξουαλικές συμπεριφορές είναι λανθασμένες μόνο αν γίνονται δημοσίως. Πχ ο αυνανισμός δεν είναι ανάρμοστος αλλά αν γίνεται δημοσίως είναι. » Γιατί μερικοί άνθρωποι επιδεικνύουν ακατάλληλες σεξουαλικές συμπεριφορές; » Ποια είναι τα ρίσκα που λαμβάνει ένα άτομο με τέτοιου είδους συμπεριφορές για τον εαυτό του και τους γύρω του σε νομικό, συναισθηματικό και σχεσιακό επίπεδο; » Κατανοώντας την ανάγκη για ιδιωτικότητα. 	<ul style="list-style-type: none"> » Μπορεί το ΥΑ να συνειδητοποιήσει ότι εκείνος/εκείνη επιδεικνύει ακατάλληλη σεξουαλική συμπεριφορά; » Είναι σε θέση το ΥΑ να εξηγήσει τους λόγους που επιδεικνύει μια τέτοια συμπεριφορά; » Τι είδους σεξουαλική αγωγή έχει λάβει προσφάτως το ΥΑ; » Γνωρίζει το ΥΑ την ανάγκη ιδιωτικότητας για τόσο προσωπικές στιγμές; » Προσφέρονται κάποιοι χώροι οι οποίοι διασφαλίζουν αυτή την ιδιωτικότητα; Γνωρίζει το ΥΑ πώς να τους χρησιμοποιήσει; » Έχει το ΥΑ την δυνατότητα να διασφαλίσει ένα δικό του προσωπικό χώρο;

- » Πώς επηρεάζει η ακατάλληλη συμπεριφορά τους τα άτομα γύρω τους; Τους συναδέλφους, την οικογένεια, τους επαγγελματίες;
- » Παροχή οδηγιών σχετικά με το πότε μια φυσιολογική συμπεριφορά εξελίσσεται σε ακατάλληλη.

► Ερωτήσεις για τους Προϊστάμενους Υπηρεσιών πάνω σε αυτό το θέμα.

<u>Θέμα</u>	<u>Ερωτήσεις για τους Προϊσταμένους Υπηρεσιών</u>	<u>Η προσέγγιση SMARTS</u>
<p>Η ανάγκη να διευκρινιστούν τα όρια μεταξύ των εξυπηρετούμενων και των μελών του προσωπικού.</p> <p>Ίσως κριθεί αναγκαίο να τεθούν σαφή όρια, ως προς τις κατάλληλες και ακατάλληλες συμπεριφορές, μέσα στις προσφερόμενες Υπηρεσίες και μεταξύ όλων όσων εμπλέκονται.</p>	<p>Τι χρειάζεται να γίνει στην περίπτωση που ένας χρήστης των υπηρεσιών έχει ακατάλληλη λεκτική ή/και σωματική συμπεριφορά προς ένα μέλος του προσωπικού ή έναν άλλο χρήστη υπηρεσιών;</p>	<p>Ο Προϊστάμενος της Υπηρεσίας πρέπει να ορίσει σαφείς και απλούς κανόνες και κώδικα συμπεριφορών ως προς το τι θεωρείται κατάλληλη και τι ακατάλληλη (σεξουαλική) συμπεριφορά μέσα στο πλαίσιο Κάθε είδους ακατάλληλης συμπεριφοράς- η σωματική προσέγγιση, η λεκτική παρενόχληση, η έλλειψη αναστολών κλπ, από κάποιον χρήστη υπηρεσιών προς κάποιο άλλο χρήστη ή προς μέλος του προσωπικού, χρειάζεται να ακολουθείται από προκαθορισμένες συνέπειες</p> <p>Οι κανόνες και ο κώδικας συμπεριφοράς θα πρέπει να υπάρχουν και σε μορφή Easy to Read, ώστε να είναι προσβάσιμοι για όλους τους χρήστες των Υπηρεσιών. Ο Προϊστάμενος των Υπηρεσιών καλό είναι να οργανώνει τακτικά σεμινάρια επί του θέματος, στα οποία θα συμμετέχουν όλοι οι εμπλεκόμενοι, διασφαλίζοντας ότι τα υποστηριζόμενα άτομα γνωρίζουν τα δικαιώματά τους καθώς και το πώς να αναζητούν βοήθεια και υποστήριξη.</p> <p>Εάν ένα μέλος του προσωπικού αισθανθεί κακοποιημένο ή εκτεθειμένο απέναντι σε ακατάλληλη σεξουαλική συμπεριφορά κάποιου χρήστη υπηρεσιών, ο Προϊστάμενός του χρειάζεται να αναλάβει δράση ως προς αυτή την συμπεριφορά. Ίσως χρειαστεί επιπλέον ενημέρωση- εκπαίδευση για τα μέλη του προσωπικού με στόχο τον καθορισμό σαφών ορίων στην συνεργασία τους με τους χρήστες υπηρεσιών, παρόλο που θα χρειαστεί πολλές φορές να τους υποστηρίξουν για θέματα οικειότητας στις προσωπικές τους σχέσεις και για θέματα σεξουαλικότητας.</p>

		<p>Σε συγκεκριμένες και σοβαρές περιπτώσεις, οι επαναλαμβανόμενες ακατάλληλες σεξουαλικές συμπεριφορές από πλευράς ενός χρήστη υπηρεσιών, ενδέχεται να οδηγήσουν στην αποπομπή του από το πλαίσιο. Με αυτό τον τρόπο διασφαλίζονται τα δικαιώματα και η ευημερία των υπόλοιπων χρηστών. Σε αυτές τις περιπτώσεις χρειάζεται να ακολουθούνται οι νόμοι της χώρας και οι κανονισμοί του συγκεκριμένου πλαισίου.</p>
<p>Η ανάγκη να διευκρινιστούν τα όρια μεταξύ των χρηστών των υπηρεσιών</p> <p>Ίσως χρειαστεί να τεθούν σαφή όρια για το τι ορίζεται ως κατάλληλη ή ακατάλληλη συμπεριφορά μέσα στο πλαίσιο και μεταξύ όλων των εμπλεκομένων</p>	<p>Τι χρειάζεται να γίνει αν ένα μέλος του προσωπικού έχει ακατάλληλη συμπεριφορά λεκτική ή/ και σωματική συμπεριφορά προς ένα χρήστη των υπηρεσιών;</p>	<p>Ο Προϊστάμενος της Υπηρεσία χρειάζεται να θέσει ξεκάθαρους και απλούς κανόνες και ένα κώδικα συμπεριφοράς, ο οποίος θα ορίζει ποιες θεωρούνται κατάλληλες και ποιες ακατάλληλες (σεξουαλικές) συμπεριφορές για τα μέλη του προσωπικού μέσα στο πλαίσιο</p> <p>Κάθε είδους ακατάλληλες συμπεριφορές-σωματική προσέγγιση, λεκτική παρενόχληση, έλλειψη αναστολών κλπ, από ένα μέλος του προσωπικού προς κάποιο χρήστη των υπηρεσιών, θα πρέπει να ακολουθείται από συγκεκριμένες επιπτώσεις.</p> <p>Οι πληροφορίες σχετικά με την κακοποίηση και τις ακατάλληλες συμπεριφορές, είναι απαραίτητο να είναι προσβάσιμες για τους χρήστες των υπηρεσιών, ώστε να είναι ενήμεροι. Ο Προϊστάμενος της κάθε υπηρεσίας πρέπει να οργανώνει τακτικά σεμινάρια ώστε να συζητείται το θέμα της κακοποίησης με τους χρήστες των υπηρεσιών και να βεβαιώνεται ότι γνωρίζουν τις διαδικασίες για την δική τους προστασία.</p> <p>Αν οι χρήστες υπηρεσιών αναφέρουν οποιουδήποτε είδους ακατάλληλες συμπεριφορές από την πλευρά των μελών του προσωπικού, είναι απαραίτητο να ληφθούν μέτρα, τα οποία καθορίζονται από το πρωτόκολλο διαχείρισης περιστατικών κακοποίησης του πλαισίου.</p> <p>Η εθνική νομοθεσία καθώς και οι κανονισμοί του πλαισίου χρειάζεται να ακολουθούνται για την αντιμετώπιση τέτοιου είδους περιστατικών</p>

ΥΛΑ και Σεξουαλικός Προσανατολισμός

► Γενικοί προβληματισμοί σχετικά με τον σεξουαλικό προσανατολισμό:

Η σεξουαλικότητα ή ο σεξουαλικός προσανατολισμός ενός ατόμου καθορίζεται από ποιον αισθάνεται ή δεν αισθάνεται έλξη. Αυτή η έλξη είναι συνήθως σεξουαλική ή ρομαντική.

Ως σεξουαλική έλξη ορίζεται επιθυμία ενός ατόμου να κάνει σεξ ή να δημιουργήσει σεξουαλική σχέση με άλλους ανθρώπους. Συχνά περιγράφει επίσης τη σωματική έλξη, ή την έλλειψή της, προς τους άλλους. Ως ρομαντική έλξη μπορεί να οριστεί η έκφραση αγάπης ενός ατόμου μέσα σε μια σχέση. Αυτή η σχέση δεν χρειάζεται να είναι σεξουαλική και ένα άτομο δεν χρειάζεται να βιώνει ταυτόχρονα ρομαντική και σεξουαλική έλξη για να έχει σεξουαλικότητα.

Οι έννοιες και οι ορισμοί που αναφέρονται στον σεξουαλικό προσανατολισμό και την ταυτότητα φύλου είναι ένα εξελισσόμενο πεδίο. Πολλοί από τους όρους που χρησιμοποιήθηκαν στο παρελθόν για να περιγράψουν τα ΛΟΑΤΚΙ άτομα, συγκεκριμένα στον τομέα της ψυχικής υγείας, θεωρούνται πλέον ξεπερασμένοι ή ακόμη και προσβλητικοί.

Ο σεξουαλικός προσανατολισμός προσδιορίζεται από το φύλο εκείνων για τους οποίους κάποιος έλκεται σεξουαλικά και ρομαντικά (American Psychological Association, 2012, στο Moleiro and Pinto, 2015). Σήμερα, οι όροι «λεσβία» και «γκέι/ομοφυλόφιλος» χρησιμοποιούνται για άτομα που έλκονται από μέλη του ίδιου φύλου, και ο όρος «αμφιφυλόφιλος» περιγράφει άτομα που έλκονται από μέλη και των δύο φύλων. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι, αν και αυτές οι κατηγορίες συνεχίζουν να χρησιμοποιούνται ευρέως, ο σεξουαλικός προσανατολισμός δεν εμφανίζεται πάντα σε τόσο ξεκάθαρες κατηγορίες και, αντ' αυτού, εμφανίζεται σε ένα συνεχές (American Psychological Association, 2012, στο Moleiro and Pinto, 2015) και άνθρωποι που γίνονται αντιληπτοί ή περιγράφονται από άλλους ως ΛΟΑ μπορεί να αυτοπροσδιορίζονται με διαφορετικούς τρόπους (D'Augelli, στο Moleiro and Pinto, 2015).

Οι όροι για την ομάδα ανθρώπων που περιλαμβάνει άτομα που είναι λεσβίες, ομοφυλόφιλοι, αμφιφυλόφιλοι, τρανσέξουαλ, queer, intersex και άφυλοι (ΛΟΑΤΚΙ+) είναι τόσο ευρείς όσο αυτή η ίδια η κοινότητα. Όπως έχει αυξηθεί η κατανόηση, η αναγνώριση και η συμπερίληψη διαφορετικών σεξουαλικών ταυτοτήτων από την κοινωνία, έτσι έχει επεκταθεί και το ίδιο το ακρωνύμιο που χρησιμοποιείται για να τις περιγράψει.

► Γενικοί προβληματισμοί σχετικά τον σεξουαλικό προσανατολισμό και τα ΑμεΑ:

Οι ενήλικες με νοητική αναπηρία είναι συχνά θύματα διακρίσεων απλώς και μόνο επειδή έχουν αναπηρία. Τα ΑμεΑ που αυτοπροσδιορίζονται ως ΛΟΑΤΚΙ+ αντιμετωπίζουν παραπάνω εκφοβισμό και παρενόχληση απλώς και μόνο λόγω του ποιον επιλέγουν να αγαπήσουν ή για το πώς εκφράζουν την ταυτότητά τους.

Αυτά τα άτομα χρειάζονται υποστήριξη από τους φροντιστές τους για να διασφαλίσουν ότι θα είναι σε θέση να έχουν ουσιαστική πρόσβαση στην κοινότητα ΛΟΑΤΚΙ+ και να αναπτύξουν

θετικές σεξουαλικές ταυτότητες. Χωρίς ενθάρρυνση και υποστήριξη από μέλη της οικογένειας, φίλους και επαγγελματίες που τους νοιάζονται για αυτά, η ικανότητά τους να εκφράσουν τη σεξουαλικότητά τους θα παρεμποδιστεί.

Τα άτομα με νοητική αναπηρία που αυτοπροσδιορίζονται ως ΛΟΑΤΚΙ+ έχουν το ίδιο δικαίωμα να εκφράσουν τη σεξουαλικότητά τους όπως οποιοδήποτε άλλο άτομο. Αυτό το θεμελιώδες δικαίωμα μπορεί να υπονομευτεί όταν οι φροντιστές δεν είναι σίγουροι για το πώς να συζητήσουν για τη σεξουαλικότητα με τον ενήλικα με νοητική αναπηρία. Η δημιουργία ενός περιβάλλοντος όπου οι ΛΟΑΤΚΙ+ ενήλικες με νοητική αναπηρία νιώθουν ασφαλείς να συζητήσουν ανοιχτά τη σεξουαλικότητά τους είναι πρόκληση για τους περισσότερους παρόχους φροντίδας. Η συζήτηση για θέματα που είναι κεντρικά για άτομα στην ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητα μπορεί να κάνει τους φροντιστές και τα μέλη της οικογένειας να αισθάνονται άβολα επειδή δεν έχουν τη γνώση να συζητήσουν αυτά τα θέματα με ενημερωμένο και κατανοητικό τρόπο.

► Τι προβλέπει το νομοθετικό πλαίσιο για αυτές τις περιπτώσεις;

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Οι νομικές πτυχές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με την ισότητα της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας βασίζονται στο άρθρο 21 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ που απαγορεύει ρητά τις διακρίσεις λόγω σεξουαλικού προσανατολισμού, και στο άρθρο 19 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης που προβλέπει μέτρα για την καταπολέμηση τέτοιου είδους διακρίσεων.

Από το έτος 2000, οι διακρίσεις λόγω σεξουαλικού προσανατολισμού (- μεταξύ άλλων-) στους τομείς της απασχόλησης και της εργασίας έχουν απαγορευτεί από την οδηγία 2000/78/ΕΚ. Αυτό σημαίνει ότι: προστατεύεστε από το νόμο εάν, για παράδειγμα, πιστεύετε ότι σας φέρονται άδικα λόγω του σεξουαλικού σας προσανατολισμού όταν κάνετε αίτηση για εργασία. Προστατεύεστε από το νόμο εάν, για παράδειγμα, έχετε μια δουλειά όπου οι συνάδελφοί σας σας συμπεριφέρονται άσχημα - για παράδειγμα με το να σας φωνάζουν ή να κάνουν αστεία εις βάρος σας- λόγω του σεξουαλικού σας προσανατολισμού. Προστατεύεστε από το νόμο εάν, για παράδειγμα, το αφεντικό σας αρνηθεί προαγωγή ή εκπαίδευση λόγω του σεξουαλικού σας προσανατολισμού.

Επιπλέον, το 2008 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε πρόταση οδηγίας που θα επεκτείνει την προστασία από τις διακρίσεις λόγω - μεταξύ άλλων - σεξουαλικού προσανατολισμού πέρα από τον χώρο εργασίας, σε ορισμένους βασικούς τομείς της ζωής.

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Το ελληνικό νομοθετικό σύστημα ορίζει ότι ο σεξουαλικός προσανατολισμός αποτελεί μέρος της ταυτότητας ενός ατόμου και επομένως προστατεύεται από το άρθρο 5 του ελληνικού Συντάγματος, το οποίο αφορά την ελευθερία κάθε ατόμου να αναπτύξει την ατομική του ταυτότητα και προσωπικότητα. Προστατεύεται επίσης από το άρθρο 2 του ελληνικού Συντάγματος, σχετικά με το σεβασμό της ανθρώπινης αξίας.

Ο εθνικός νόμος 3304/2005 προστατεύει το δικαίωμα κάθε ατόμου στην ίση μεταχείριση, ανεξαρτήτως φύλου ή/και σεξουαλικού προσανατολισμού. Υποστηρίζοντας τον προαναφερθέντα νόμο, ο ελληνικός νόμος 3896/2010 προστατεύει τα τρανς άτομα από διακρίσεις σχετικά με την προσβασιμότητά τους στην εργασία.

Επιπλέον, ο Ελληνικός Ποινικός Κώδικας περιλαμβάνει τον Νόμο 4285/2014, σύμφωνα με τον οποίο κάθε πράξη βίας που ασκείται σε κάποιον λόγω φύλου ή/και σεξουαλικού προσανατολισμού χαρακτηρίζεται ως ρατσιστικό έγκλημα.

► Ερωτήσεις για τους Υποστηρικτές

Βασικά θέματα σχετικά με τη διαδικασία ΥΛΑ, πάνω στα οποία μπορεί να προβληματιστούν οι υποστηρικτές.

<u>Θέμα</u>	<u>Ερωτήσεις για Υποστηρικτές</u>	<u>Η Προσέγγιση SMARTS</u>
Σεξουαλικός Προσανατολισμός	Πώς να υποστηρίξω ένα ΥΑ που χρειάζεται βοήθεια για τον προσδιορισμό του σεξουαλικού του προσανατολισμού;	Ο ρόλος του υποστηρικτή είναι να ενημερώνει, να αποσαφηνίζει και να υποστηρίζει τη λήψη αποφάσεων. Οι δικές σας αξίες, πεποιθήσεις και επιλογές δεν θα πρέπει να παρεμβαίνουν στην υποστήριξη σας. Θα πρέπει να παρέχετε σαφείς, απλές και περιεκτικές πληροφορίες. Εάν το χρειάζεστε, άλλοι επαγγελματίες ή/και φροντιστές μπορούν να σας βοηθήσουν.
Συγκρούσεις και προκαταλήψεις	Πώς να υποστηρίξω ένα Υποστηριζόμενο Άτομο στην αντιμετώπιση συγκρούσεων και προκαταλήψεων που σχετίζονται με τη διαφορετικότητα στον σεξουαλικό προσανατολισμό;	Είναι σημαντικό να παρέχεται ενημέρωση και κοινωνική/συναίσθηματική υποστήριξη στο Υποστηριζόμενο Άτομο, σε περίπτωση που προκύψει σύγκρουση που σχετίζεται με τον σεξουαλικό του προσανατολισμό. Ένα σημαντικό μέρος της υποστηριζόμενης λήψης αποφάσεων είναι η ενημέρωση του ατόμου για τους κινδύνους και τις αρνητικές συνέπειες που μπορεί να προκύψουν από τη λήψη μιας απόφασης που αντιβαίνει στην επιθυμία των άλλων.
Υγεία και Ασφάλεια	Πώς να διασφαλίσω την υγεία και την ασφάλεια του Υποστηριζόμενου Ατόμου, σχετικά με τη σεξουαλικότητα σε διαφορετικούς σεξουαλικούς προσανατολισμούς	Τα ΥΑ με διαφορετικούς σεξουαλικούς προσανατολισμούς, μπορεί να χρειαστεί να ενημερωθούν για συγκεκριμένες διαδικασίες φροντίδας και υγείας, προκειμένου να προστατεύσουν τον εαυτό τους, καθώς και τους άλλους. Ανάλογα με την εμπειρία και την εκπαίδευση του προσωπικού της υπηρεσίας, μπορεί να αναζητηθεί επαγγελματική υποστήριξη και να γίνει διασύνδεση με ειδικούς για την παροχή εξειδικευμένης βοήθειας.

► Υποστηρίζοντας το ΥΑ ώστε να λάβει ενημερωμένες αποφάσεις

 ΘΕΜΑΤΑ ΓΙΑ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΑΠΟ ΤΟ ΥΑ	 ΘΕΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΤΟΥ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΗ ΚΑΙ ΤΟΥ ΥΑ
<ul style="list-style-type: none"> » Διαφορετικότητα στον σεξουαλικό προσανατολισμό. » Ελευθερία επιλογής και αυτοδιάθεση όσον αφορά τον σεξουαλικό προσανατολισμό » Μπορεί να υπάρχουν υγιείς σχέσεις, ανεξάρτητα από τον σεξουαλικό προσανατολισμό » Ζευγάρια με διαφορετικό σεξουαλικό προσανατολισμό μπορούν να δημιουργήσουν οικογένεια » Η ελεύθερη επιλογή του σεξουαλικού προσανατολισμού κάποιου μπορεί να σοκάρει κάποιους ανθρώπους και να είναι ενάντια στις απόψεις τους 	<ul style="list-style-type: none"> » Ερωτήσεις και προβληματισμοί σχετικά με την επιλογή σεξουαλικού προσανατολισμού » Υγεία και ασφάλεια σε ζευγάρια με διαφορετικό σεξουαλικό προσανατολισμό » Σύγκρουση με την οικογένεια και τους φίλους για τον σεξουαλικό προσανατολισμό » Πιθανή προκατάληψη και στερεότυπα από την κοινωνία.

► Ερωτήσεις για προϊσταμένους υπηρεσιών

Θέμα	<u>Ερωτήσεις για προϊσταμένους υπηρεσιών</u>	<u>Η προσέγγιση SMARTS</u>
<p>Υπάρχουν διάφορες παραλλαγές της ανθρώπινης σεξουαλικότητας, όπως η ετεροφυλοφιλία, η ομοφυλοφιλία ή η αμφιφυλοφιλία. Η επίγνωση ότι κάποιος είναι ομοφυλόφιλος (γκέι ή λεσβία), αμφιφυλόφιλος ή κάτι άλλο, συνήθως προκύπτει στην περίοδο της εφηβείας. Ο τρόπος ανακάλυψής διαφέρει από άτομο σε άτομο και σχεδόν πάντα περιλαμβάνει μια περίοδο σύγχυσης και πολλών αμφιβολιών, η οποία μπορεί να είναι ακόμη πιο έντονη και δύσκολη στα ΑμεΑ.</p>	<p>Πώς να υποστηρίξω ένα άτομο με νοητική αναπηρία που ζητά βοήθεια για τον προσδιορισμό του σεξουαλικού του προσανατολισμού;</p>	<p>Είναι σημαντικό για τη διεπιστημονική ομάδα της υπηρεσίας να γνωρίζει ότι τα άτομα με νοητική αναπηρία μπορεί να έχουν ποικίλους σεξουαλικούς προσανατολισμούς, όπως κάθε άλλο άτομο. Για το λόγο αυτό, τα μέλη του προσωπικού δεν πρέπει να υποθέτουν τον σεξουαλικό προσανατολισμό κανενός χρήστη της υπηρεσίας, ούτε να μιλούν ή να ενεργούν με τρόπους που θα έδιναν κατευθύνσεις για τον σεξουαλικό προσανατολισμό του ατόμου.</p> <p>Εάν ένας χρήστης της υπηρεσίας ζητήσει βοήθεια από οποιοδήποτε μέλος του προσωπικού για να προσδιορίσει τον σεξουαλικό του προσανατολισμό, ο Υποστηρικτής θα πρέπει να παρέχει πληροφορίες σχετικά με την ποικιλομορφία του σεξουαλικού προσανατολισμού, χρησιμοποιώντας απλή γλώσσα και υλικό σε μορφή Easy to Read. Ο επαγγελματίας μπορεί επίσης να παρέχει πληροφορίες σχετικά με Οργανισμούς που εργάζονται σε αυτόν τον τομέα και να διασφαλίσει στο άτομο ότι μπορεί να πάρει το χρόνο του για να αποφασίσει, με βάση την αυτογνωσία του και</p>

		<p>τις δικές του σκέψεις και συναισθήματα.</p> <p>Ο Προϊστάμενος Υπηρεσιών θα πρέπει να υποστηρίζει τα μέλη του προσωπικού σε αυτή τη διαδικασία και να παρέχει πληροφορίες, υλικά και, εάν είναι δυνατόν, συνεργασίες για πολύπλευρη υποστήριξη.</p>
	<p>Πώς να αναδιοργανώσετε τους χώρους και τη χρήση τους λαμβάνοντας υπόψη τους διαφορετικούς σεξουαλικούς προσανατολισμούς ;</p>	<p>Εάν η ποικιλομορφία του σεξουαλικού προσανατολισμού εντός της υπηρεσίας δημιουργεί δυσφορία μεταξύ των χρηστών της υπηρεσίας, λόγω προκατάληψης, ψευδών πεποιθήσεων ή/και ατομικών προκαταλήψεων, ο Προϊστάμενος της Υπηρεσίας θα πρέπει να κανονίσει μια συνάντηση με τα μέλη του προσωπικού και με τους χρήστες της υπηρεσίας για την παροχή πληροφοριών σχετικά με το φύλο, τον σεξουαλικό προσανατολισμό και τη σεξουαλική υγεία. Θα πρέπει να χρησιμοποιείται απλή γλώσσα και να παρέχεται ευανάγνωστο υλικό.</p> <p>Με όλες τις διαθέσιμες πληροφορίες, οι χρήστες της υπηρεσίας θα πρέπει να υποστηρίζονται για να εκφράζουν τις αιτίες οποιασδήποτε δυσφορίας ή δυσάρεστων συναισθημάτων και να λαμβάνουν μέρος στις αποφάσεις σχετικά με οποιαδήποτε αναδιοργάνωση των δωματίων και των χώρων ατομικής υγιεινής.</p>
<p>Διακρίσεις και τα στερεότυπα που συνδέονται με σεξουαλικούς προσανατολισμούς διαφορετικούς από την ετεροφυλοφιλία εξακολουθούν να χαρακτηρίζουν τη σύγχρονη κοινωνία και τις στάσεις της. Όσοι έρχονται αντιμέτωποι με αυτήν την πραγματικότητα, τόσο στην προσωπική όσο και στην επαγγελματική τους ζωή, αναφέρουν ότι η προκατάληψη εξακολουθεί να υπάρχει. Ως εκ τούτου, είναι σημαντικό να προετοιμαστεί το ανθρώπινο δυναμικό για αυτά τα ζητήματα που ανακύπτουν στις Οργανισμούς.</p>	<p>Πώς αντιδράτε όταν ένα μέλος της ομάδας δυσκολεύεται να αποδεχτεί διαφορετικούς σεξουαλικούς προσανατολισμούς ;</p>	<p>Ο Προϊστάμενος Υπηρεσιών θα πρέπει να παρέχει ευκαιρίες εκπαίδευσης σε όλα τα μέλη του προσωπικού σχετικά με την ποικιλομορφία του φύλου και του σεξουαλικού προσανατολισμού.</p> <p>Εάν, μετά από εκπαίδευση και εξατομικευμένη υποστήριξη, κάποιο μέλος του προσωπικού δυσκολεύεται να υποστηρίξει κάποιον συγκεκριμένο χρήστη υπηρεσιών, λόγω του σεξουαλικού του προσανατολισμού, θα πρέπει να εφαρμοστούν μέτρα σύμφωνα με τη νομοθεσία κατά των διακρίσεων της εκάστοτε χώρας.</p> <p>Κανένας χρήστης της υπηρεσίας δεν πρέπει να υπόκειται σε αρνητικές διακρίσεις ή προκαταλήψεις από μέλη του προσωπικού για οποιονδήποτε λόγο, συμπεριλαμβανομένου του σεξουαλικού προσανατολισμού.</p>

<p>Η αποδοχή διαφορετικών μορφών σεξουαλικού προσανατολισμού στις οικογένειες εξακολουθεί να αποτελεί ταμπού. Η σεξουαλική αγωγή, ακόμη και στις μέρες μας, δεν πραγματοποιείται σχεδόν ποτέ εντός της οικογένειας. Η εφηβεία είναι συνήθως μια περίπλοκη φάση ζωής, κρατώντας τους γονείς μακριά από τον ειλικρινή και ανοιχτό διάλογο με τα παιδιά τους, ειδικά σε θέματα που σχετίζονται με τη σεξουαλικότητα. Αυτές οι δυσκολίες αυξάνονται όταν πρόκειται για ΑμεΑ, με αποτέλεσμα η διασύνδεση μεταξύ του Οργανισμού και των οικογενειακών φροντιστών να παίζει πολύ σημαντικό ρόλο.</p>	<p>Πώς να διαχειριστούμε μια οικογενειακή σύγκρουση όταν ένα μέλος της οικογένειας δεν αποδέχεται τον σεξουαλικό προσανατολισμό του ΑμεΑ;</p>	<p>Εάν ένα μέλος της οικογένειας ενός ΥΑ δεν αποδέχεται τον σεξουαλικό προσανατολισμό του, ο ρόλος του προσωπικού και του Προϊστάμενου Υπηρεσιών είναι να υποστηρίξουν το ΥΑ στη λήψη μιας ενημερωμένης απόφασης σχετικά με τη σεξουαλικότητά του.</p> <p>Η ενημέρωση του ΥΑ με απλό και ξεκάθαρο τρόπο για το ότι ένα μέλος της οικογένειας μπορεί να απογοητευτεί και να αντιδράσει αρνητικά στην επιλογή του είναι πολύ σημαντική.</p> <p>Εάν και όταν το ΥΑ αισθάνεται έτοιμο να αποκαλύψει την επιλογή του σεξουαλικού προσανατολισμού στην οικογένειά του, το προσωπικό και ο Προϊστάμενος Υπηρεσιών μπορεί να χρειαστεί να υποστηρίξουν το ΥΑ στην κοινοποίηση της απόφασής και στην υπεράσπιση των σεξουαλικών του δικαιωμάτων. Μπορεί να χρειαστεί πρόσθετη συναισθηματική υποστήριξη, εάν υπάρξει αρνητική αντίδραση από την πλευρά της οικογένειας.</p>
	<p>Πώς να υποστηρίξουμε το προσωπικό και το ΥΑ όταν ένα μέλος της οικογένειας το πιέζει σχετικά με τον σεξουαλικό προσανατολισμό και τις σχέσεις του;</p>	<p>Ο Προϊστάμενος Υπηρεσιών μπορεί να χρειαστεί να υποστηρίξει το ΥΑ να ανακαλύψει και να κατανοήσει τα δικαιώματά του στην οικογένειά του, λαμβάνοντας υπόψη τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία και τα Σεξουαλικά και Αναπαραγωγικά Δικαιώματα. Μπορεί να χρειαστεί να ενημερώσετε το ΥΑ ότι κάποιο μέλος της οικογένειας μπορεί να απογοητευτεί και να αντιδράσει αρνητικά στην επιλογή του. Μπορεί επίσης να είναι απαραίτητο να υποστηρίξουμε το ΥΑ στην κοινοποίηση της απόφασής του/της και στην υπεράσπιση των σεξουαλικών του δικαιωμάτων. Μπορεί να χρειαστεί πρόσθετη συναισθηματική υποστήριξη, εάν υπάρξει αρνητική αντίδραση από την πλευρά της οικογένειας.</p>

► Παραπομπές ανά Ενότητα

Ενότητα 1

- » European Commission. (2021). *Strategy for the Rights of Persons with Disabilities 2021-2030*. <https://doi.org/10.2767/31633>
- » European Parliament & Office for Official Publications of the European Communities. (2000). *Charter of Fundamental Rights of the European Union*. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities.
- » Reassessing emotion recognition performance in people with mental retardation: A review. *American Journal on Mental Retardation*, 106, 481–502.
- » McClure, K. S., Halpern, J., Wolper, P. A., & Donahue, J. J. (2009). Emotion Regulation and Intellectual Disability *Journal on Development disabilities*, 38–44. https://www.researchgate.net/publication/263763300_Emotion_Regulation_and_Intellectual_Disability
- » Tilley, E., McKenzie, J., & Kathard, D. (2012). *The silence is roaring: sterilization, reproductive rights and women with intellectual disabilities*. *Disability & Society*, 27 (3), 413- 426.
- » United Nations Department of Economic and Social Affairs. (2019). *Disability and development report*. UN.
- » World Health Organisation. (2006). *Defining sexual health: Report of a technical consultation on sexual health*. https://www.who.int/reproductivehealth/topics/gender_rights/defining_sexual_health.pdf
- » World Health Organisation & United Nations Population Fund. (2009). *Promoting sexual and reproductive health for persons with disabilities, WHO/UNFPA guidance note*. <https://www.who.int/reproductivehealth/publications/general/9789241598682/en/>
- » Charter of Reproductive and Sexual Rights - International Planned Parenthood Federation https://www.ippf.org/sites/default/files/sexualrightsippfdeclaration_1.pdf
- » Garbutt, R., BoycottGarnett, R., Tattersall, J. & Dunn, J. (2010) *Final Report: Talking about sex and relationships: The views of young people*.
- » McCabe, M. P. (1999). Sexual Knowledge, Experience and Feelings Among People with Disability. *Sexuality and Disability*, 17(2), 157–170. <https://doi.org/10.1023/A:1021476418440>
- » World Health Organisation Regional Office for Europe & Federal Centre for Health Education (BZgA). (2010). *Standards for Sexuality Education in Europe*. <https://www.bzga-whocc.de/en/publications/standards-in-sexuality-education>

- » International Commission of Jurists. (2007). *Yogyakarta Principles - Principles on the application of international human rights law in relation to sexual orientation and gender identity*. <https://yogyakartaprinciples.org/>

Ενότητα 3

- » CHANGE UK - CHANGE - Learning Disability Rights Charity - Easy Read (changepeople.org)
- » Learning Disability England - Easy Read Information – Learning Disability England
- » Easy Read Guidelines - comm basic guidelines for people who commission easy read info.pdf (easy-read-online.co.uk)
- » Khanna, P. (2020). Techniques and Strategies to Develop Active Listening Skills: The Armor for Effective Communication across Business Organizations. *The Achiever's Journal*, 6(3). 50-60. <https://www.theachieversjournal.com/index.php/taj/article/view/405/107>
- » Arnold, K (2014). Behind the mirror: Reflective listening and its tain in the work of Carl Rogers. *The Humanistic Psychology*, 42 (4) (2014), pp. 354-369 <https://doi.org/10.1080/08873267.2014.913247>
- » Karnieli-Miller, O. (2020). Reflective practice in the teaching of communication skills. *Patient Education and Counseling*, 103 (10), 2166-2172. <https://doi.org/10.1016/j.pec.2020.06.021>
- » Cherry K. (2021). *Attitudes and Behavior in Psychology*. Retrieved from <https://www.verywellmind.com/attitudes-how-they-form-change-shape-behavior-2795897>
- » McLeod, S. A. (2018). *Attitudes and behavior*. Retrieved from <https://www.simplypsychology.org/attitudes.html>
- » Ryan, D. & McConkey, R. (2000). Staff attitudes to sexuality and people with intellectual disabilities. *Irish Journal of Psychology*, 21, 88-97
- » Shaniff Esmail, Kim Darry, Ashlea Walter & Heidi Knupp (2010) Attitudes and perceptions towards disability and sexuality. *Disability and Rehabilitation*. 32:14, 1148-1155, DOI: 10.3109/09638280903419277
- » Maia, A.C.B.; Ribeiro, P.R.M. (2010). Desfazendo mitos para minimizar o preconceito sobre a sexualidade de pessoas com deficiências. *Rev. Bras. Ed. Esp.*, Marília, v.16, n.2, p.159-176, Mai. -Ago., 2010 <https://www.scielo.br/pdf/rbee/v16n2/a02v16n2.pdf>
- » Basile, K. C., Breiding, M. J., & Smith, S. G. (2016). Disability and Risk of Recent Sexual Violence in the United States. *American journal of public health*, 106(5), 928–933. <https://doi.org/10.2105/AJPH.2015.303004>
- » Cherry K. (2020). *Why Mindset Matters for Your Success*. Retrieved from <https://www.verywellmind.com/what-is-a-mindset-2795025>

► Βιβλιογραφία ανά θέμα

Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία.

- » United Nations General Assembly. (2006). *Convention on the Rights of Persons with Disabilities and Optional Protocol*. Available at: <https://www.un.org/development/desa/disabilities/convention-on-the-rights-of-persons-with-disabilities.html>
- » Convention on the Rights of Persons with Disabilities – Articles <https://www.un.org/development/desa/disabilities/convention-on-the-rights-of-persons-with-disabilities/convention-on-the-rights-of-persons-with-disabilities-2.html>
- » UN – CRPD (Easy Read versions available) - [Convenção sobre os Direitos das Pessoas com Deficiência \(CRPD\) | United Nations Enable](#)

Άλλες Συμβάσεις των Ηνωμένων Εθνών σχετικά με τα Δικαιώματα

- » United Nations. (1988). *Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women*. Treaty Series, 1249, 13.
- » United Nations. (1989). *Convention on the Rights of the Child*. Treaty Series, 1577, 3.
- » United Nations. (2006). *Convention on the Rights of Persons with Disabilities*. Treaty Series, 2515, 3.
- » United Nations. (2000). *The United Nations Millennium Declaration*. UNO.

Ανθρώπινα Δικαιώματα

- » European Commission. (2021). *Strategy for the Rights of Persons with Disabilities 2021-2030*. <https://doi.org/10.2767/31633>
- » European Parliament & Office for Official Publications of the European Communities. (2000). *Charter of Fundamental Rights of the European Union*. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities.
- » International Planned Parenthood Federation. (1997). *IPPF Charter on Sexual and Reproductive Rights Guidelines*. <https://www.ippf.org/resource/IPPF-Charter-Sexual-and-Reproductive-Rights>
- » International Planned Parenthood Federation. (2008). *Sexual Rights: An IPPF declaration*. <https://www.ippf.org/resource/sexual-rights-ippf-declaration>
- » <http://careaboutrights.scottishhumanrights.com/whatisahumanrightsbasedapproach.html>
- » Gooding P. (2013). Supported Decision-Making: a rights-based disability concept and its implications for mental health law. *Psychiatry, psychology and law*, 20:3, p. 431-451. <https://doi.org/10.1080/13218719.2012.711683>
- » Human Rights based Approach to Health

<https://www.hhrjournal.org/2013/09/what-is-a-human-rights-based-approach-to-health-and-does-it-matter/>

- » Ife. Jim (2012) Human Rights and Social Work: Towards Rights-Based Practice. Cambridge University Press.
<https://www.higa.ie/reports-and-publications/guide/guidance-human-rights-based-approach-health-and-social-care-services>
- » Sex and Disability - The Right to Sexuality
<https://www.youtube.com/watch?v=aPFV4EQ0mgw>

Υποστηριζόμενη Λήψη Αποφάσεων

- » Arroyo de Sande, C., Blanco Ros, F., Maria Solé i Chavero, J., Marroyo, L., Leotti, P., Karagouni, S., Hänninen, K., & Churchill, J. (2018). From “Guardians” To “Supporters”: Supported Decision Making in Service Provision For persons With disabilities.
https://www.easped.eu/sites/default/files/sites/default/files/Projects/i_decide_report_-_final_0.pdf

Κατευθυνόμενη Λήψη Αποφάσεων

- » Inclusion International (2014). Independent but not Alone (2014). Global Report on The Right to Decide.
http://inclusion-international.org/wp-content/uploads/2014/06/Independent-But-Not-Alone_-final.pdf
- » Roger J. Stancliffe et al. (2000). Substitute Decision-Making and Personal Control: Implications for Self-Determination. Mental Association on Retardation.

Συνδημιουργία

- » <https://www.researchinpractice.org.uk/adults/news-views/2018/july/fundamental-drivers-of-good-co-production-in-the-commissioning-of-disabled-peoples-services/>
- » Loeffler E., Bovaird T. (2018) From Participation to Co-production: Widening and Deepening the Contributions of Citizens to Public Services and Outcomes. In: Ongaro E., Van Thiel S. (eds) The Palgrave Handbook of Public Administration and Management in Europe. Palgrave Macmillan, London

Επιτροπή για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία

- » Bach, M., Kerzner, L. (2010). *A New Paradigm for Protecting Autonomy and the Right to Legal Capacity Advancing Substantive Equality for Persons with Disabilities through Law, Policy and Practice*. Toronto: Law Commission of Ontario. Available at:
http://supporteddecisionmaking.org/sites/default/files/paradigm_protecting_autonomy.pdf

Επικοινωνία σχετικά με την σεξουαλικότητα

- » Adler, R. & Proctor II, R. (2011). *Looking out looking in*. (13th edition). Boston, MA: Wadsworth.
- » Arnold, K. (2014). Behind the mirror: Reflective listening and its tain in the work of Carl Rogers. *The Humanistic Psychology*, 42 (4) (2014), pp. 354-369
<https://doi.org/10.1080/08873267.2014.913247>
- » Burkhart, L. (S/D). *What is aac*. Accessed in 28, November, 2020, at: ISAAC – What is AAC? (isaac-online.org).
- » Karnieli-Miller, O. (2020). Reflective practice in the teaching of communication skills. *Patient Education and Counseling*, 103 (10), 2166-2172.
<https://doi.org/10.1016/j.pec.2020.06.021>
- » Khanna, P. (2020). Techniques and Strategies to Develop Active Listening Skills: The Armor for Effective Communication across Business Organizations. *The Achiever's Journal*, 6(3). 50-60.
<https://www.theachieversjournal.com/index.php/taj/article/view/405/107>
- » Littlejohn, S, Foss, K. & Oetzel, J. (2017). *Theories of human communication*. (11th ed.). Long Grove, IL: Waveland Press, Inc.
- » Pearson, J., Nelson, P., Titsworth, S. & Hosek, A. (2017). *Human communication*. (6th Edition). New York, NY: McGraw-Hill Education.
- » West, R. & Turner, L. (2010). *Introducing communication theory. Analysis and application*. (4th edition). New York, NY: McGraw-Hill.
- » Picture of the Transactional Model of Communication adapted by João Canossa Dias from West e Turner (2010) e de Adler e Proctor II (2011).
- » Picture of Reflective listening process adapted by Evriviades Makrides and Pinelopi Vitali (2021), Theotokos Foundation, Digital Design Workshop.

Μύθοι και στάσεις σχετικά με την σεξουαλικότητα

- » Basile, K. C., Breiding, M. J., & Smith, S. G. (2016). Disability and Risk of Recent Sexual violence in the United States. *American journal of public health*, 106(5), 928–933.
<https://doi.org/10.2105/AJPH.2015.303004>
- » Cherry K. (2021). *Attitudes and Behavior in Psychology*. Retrieved from:
<https://www.verywellmind.com/attitudes-how-they-form-change-shape-behavior-2795897>
- » Cherry K. (2020). *Why Mindset Matters for Your Success*. Retrieved from:
<https://www.verywellmind.com/what-is-a-mindset-2795025>
- » Independence Australia (S.D.). Retrieved from:
<https://www.independenceaustralia.com.au/health-articles/health-disabilities-and-sex/>

- » Maguire, K; Gleeson, K; Holmes, N. (2019). Support workers' understanding of their role supporting the sexuality of people with learning disabilities *British Journal of Learning Disabilities* 2019; 47: 59 – 65. <https://doi.org/10.1111/bld.12256>
- » Maia, A.C.B.; Ribeiro, P.R.M. (2010). Desfazendo mitos para minimizar o preconceito sobre a sexualidade de pessoas com deficiências. *Rev. Bras. Ed. Esp.*, Marília, v.16, n.2, p.159-176, Mai.-Ago., 2010 <https://www.scielo.br/pdf/rbee/v16n2/a02v16n2.pdf>
- » McLeod, S. A. (2018). *Attitudes and behavior*. Retrieved from: <https://www.simplypsychology.org/attitudes.html>
- » Ryan, D. & McConkey, R. (2000). Staff attitudes to sexuality and people with intellectual disabilities. *Irish Journal of Psychology*, 21, 88-97
- » Shaniff Esmail, Kim Darry, Ashlea Walter & Heidi Knupp (2010) Attitudes and perceptions towards disability and sexuality. *Disability and Rehabilitation*. 32:14, 1148-1155, DOI: 10.3109/09638280903419277
- » Tamas, D., Jovanovic N. B., Rajic, M., Ignjatovic, V. B. & Prkosovacki, B. P. (2019). Professionals, Parents and the General Public: Attitudes Towards the Sexuality of Persons with Intellectual Disability. *Sexuality and Disability* <https://doi.org/10.1007/s11195-018-09555-2>

Δείγματα εντύπων ΥΛΑ

Παρακάτω μπορείτε να βρείτε έντυπα που έχουν χρησιμοποιηθεί στο παρελθόν για να βοηθήσουν στην εφαρμογή της ΥΛΑ σε υπηρεσίες. Έχουν προσαρμοστεί από προηγούμενες εκδοχές που χρησιμοποιήθηκαν στο πρόγραμμα «I-Decide» ώστε να ταιριάζουν περισσότερο στις ανάγκες του προγράμματος SMARTS. Οι εταίροι του SMARTS και άλλοι οργανισμοί που θα αξιοποιήσουν αυτό το υλικό μετά το τέλος του προγράμματος είναι ελεύθεροι να το τροποποιήσουν όπως τους βολεύει. Το πρόγραμμα I-Decide προσέγγισε την ΥΛΑ σε 3 τομείς - προσωπική υγεία, δικαιώματα καταναλωτή και χρήματα - και τα έντυπα αντικατοπτρίζουν αυτούς τους τρεις τομείς, αλλά φυσικά στα πλαίσια του προγράμματος SMARTS η ΥΛΑ θα καλύψει (αρχικά) οποιονδήποτε τομέα λήψης αποφάσεων και αργότερα (όταν θα υπάρξει αρκετή εξοικείωση) θα επικεντρωθεί στην ΥΛΑ και τα δικαιώματα στη σεξουαλικότητα.

Η χρήση αυτού του υλικού είναι δωρεάν, αλλά όταν χρησιμοποιείται από εκπαιδευτές θα πρέπει να γίνεται αναγνώριση του προγράμματος SMARTS και του προγράμματος Erasmus+ που το χρηματοδότησε. Εάν το υλικό έχει τροποποιηθεί με οποιονδήποτε σημαντικό τρόπο, θα πρέπει να καθίσταται σαφές ότι έχουν γίνει αλλαγές. Παρέχονται ολοκληρωμένα παραδείγματα για τα δύο πρώτα έντυπα, ακολουθούμενα από κενές εκδόσεις που θα αντιγραφούν και θα χρησιμοποιηθούν.

Κατάλογος δειγμάτων εντύπων

- 1) **Φόρμα συμφωνίας SDM** - Αυτό είναι το έντυπο που αναφέρει ποιος είναι το Υποστηριζόμενο Άτομο (ΥΑ), ο Υποστηρικτής και ο Διευκολυντής. Καλύπτει τους τομείς στους οποίους χρειάζεται υποστήριξη το ΥΑ για τις αποφάσεις του, καθώς και το είδος υποστήριξης που μπορεί να χρειαστεί. Ορίζει επίσης μια ημερομηνία έναρξης και μία ημερομηνία λήξης για την εκτέλεση της Συμφωνίας και υπογράφεται και από τους τρεις συμμετέχοντες. Η διάρκεια της Σύμβασης μπορεί να παραταθεί ανάλογα με τις ανάγκες που υπάρχουν. Αντίγραφα αυτού του εγγράφου δίνονται στο ΥΑ, τον Υποστηρικτή και τον Διευκολυντή.
- 2) **Εξατομικευμένο πλάνο ΥΛΑ** – Αυτό είναι ένα έντυπο για να καταγράψετε ποιες δραστηριότητες/ενέργειες θα συμβούν και ποιος θα τις κάνει προκειμένου να σημειωθεί πρόοδος προς τη λήψη μιας υποστηριζόμενης απόφασης από το ΥΑ για το(τα) θέμα(α) που έχει επιλέξει. Ο Υποστηρικτής πρέπει να βεβαιωθεί ότι το ΥΑ κατανοεί και συμφωνεί με όσα έχουν καταγραφεί. Αυτό το έντυπο ενημερώνεται όποτε χρειάζεται, αλλά τουλάχιστον κάθε δύο μήνες μέχρι να ολοκληρωθεί η Συμφωνία.
- 3) **Έντυπο αυτοαξιολόγησης Υποστηριζόμενου Ατόμου** – αυτό το έντυπο προορίζεται για το ΥΑ, ώστε να καταγράψει τις σκέψεις του σχετικά με την υποστήριξη που έλαβε στη λήψη αποφάσεων. Ορισμένα ΥΑ ενδέχεται να χρειάζονται βοήθεια για τη συμπλήρωσή του. Αυτή η βοήθεια θα μπορούσε να δοθεί από τον Υποστηρικτή ή από κάποιον άλλο. Το ΥΑ και ο Υποστηρικτής έχουν από ένα αντίγραφο.
- 4) **Έντυπο αυτοαξιολόγησης υποστηρικτών** – αυτό το έντυπο ζητά από τον Υποστηρικτή να αναστοχαστεί για την αποτελεσματικότητα και την ποιότητα της υποστήριξης που παρείχε σε ένα ΥΑ, για το είδος της απόφασης/των που έλαβε το ΥΑ, καθώς και για το τι λειτούργησε καλά και τι θα μπορούσε να βελτιωθεί. Θέτει επίσης ερωτήματα σχετικά με το ευρύτερο δίκτυο υποστήριξης που έχει το ΥΑ και πώς αυτό βοήθησε (ή δεν βοήθησε) τη διαδικασία της ΥΛΑ.

Συμφωνία Υποστηριζόμενης Λήψης Αποφάσεων

Τι είναι η Υποστηριζόμενη Λήψη Αποφάσεων?

Η Υποστηριζόμενη Λήψη Αποφάσεων (ΥΛΑ) είναι μια διαδικασία που σε βοηθά να πάρεις τις δικές σου αποφάσεις με βάση τις επιθυμίες και επιλογές σου, με την υποστήριξη ενός άλλου ατόμου.

Οι αποφάσεις μπορεί να αφορούν διαφορετικά πράγματα, για παράδειγμα, την απόφαση να αγοράσεις κάτι, τη χρήση του διαδικτύου, τον τρόπο διαχείρισης των αποταμιεύσεων σου ή την απόφαση μεταξύ δύο ιατρικών θεραπειών που προσφέρει ο γιατρός.

Στη Συμφωνία της Υποστηριζόμενης Λήψης Αποφάσεων επιλέγεις κάποιον που εμπιστεύεσαι (ονομάζεται "υποστηρικτής") για να σε βοηθήσει να βρεις πληροφορίες που χρειάζεσαι για να πάρεις την καλύτερη απόφαση, να σκεφτείς τις διαφορετικές επιλογές που έχεις, να κατανοήσεις τα καλά πράγματα και τα κακά πράγματα γι' αυτές και να πεις σε άλλους ανθρώπους για τις αποφάσεις σου.

Η ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΥΛΑ

- ▶ Αυτό το έγγραφο σου επιτρέπει να ορίσεις ένα άτομο για να σε βοηθήσει να παίρνεις αποφάσεις. Αυτό το άτομο ονομάζεται «Υποστηρικτής».
- ▶ Επιπλέον, πρέπει να ορίσεις ένα άλλο άτομο, τον «Διευκολυντή». Ο «Διευκολυντής» είναι ένα άτομο που σε βοηθά να να σιγουρευτείς ότι η Συμφωνία λειτουργεί όπως εσύ επιθυμείς και σε υποστηρίζει για να πάρεις τις αποφάσεις σου. Εάν δεν είσαι ευχαριστημένος με τον Υποστηρικτή, μπορείς να ζητήσεις από τον Διευκολυντή να μιλήσετε για αυτό. Μαζί μπορείτε να κάνετε τα πράγματα καλύτερα και ίσως ακόμη και να ζητήσεις να αντικατασταθεί ο Υποστηρικτής ή να διακοπεί η συμφωνία.
- ▶ Σε αυτό το έγγραφο περιγράφεις τους τομείς της ζωής σου όπου χρειάζεσαι υποστήριξη για να πάρεις αποφάσεις
 - Καταλαβαίνω τι είναι η Υποστηριζόμενη Λήψη Αποφάσεων και τι περιλαμβάνει η Συμφωνία για εμένα.
 - Δηλώνω εδώ ότι χρειάζομαι και θέλω αυτό το είδος υποστήριξης να παρέχεται σε συγκεκριμένους τομείς της ζωής μου

Για τους λόγους αυτούς:

- Συμφωνώ το ακόλουθο άτομο να είναι ο Υποστηρικτής μου:

- Θέλω να επιτρέψω στον Υποστηρικτή μου να με βοηθήσει με αποφάσεις σχετικά με: π.χ

Το πώς να διαχειρίζομαι τα χρήματά μου:

Συγκεκριμένα, θέλω:

Τα δικαιώματα ως καταναλωτή. (π.χ.: όταν κάνω αγορές μέσω του διαδικτύου)

Συγκεκριμένα, θέλω:

Την υγεία μου:

Συγκεκριμένα, θέλω:

Ο υποστηρικτής μου δεν επιτρέπεται να παίρνει αποφάσεις για μένα, απλώς να με υποστηρίζει για να με βοηθήσει να αποφασίσω εγώ.

- Για να με βοηθήσει στις αποφάσεις μου, επιθυμώ ο υποστηρικτής μου να με:

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ βοηθήσει να βρω τις <u>πληροφορίες που χρειάζονται</u> για να πάρω την απόφασή μου
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ βοηθήσει να κατανοήσω τις επιλογές μου, ώστε να μπορώ να αποφασίσω
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ βοηθήσει να ανακοινώσω τις αποφάσεις μου σε άλλα άτομα.

ΕΝΤΥΠΟ ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ ΥΛΑ (Παράδειγμα)

Σελίδα 3 από 3

- Επίσης, διορίζω το ακόλουθο άτομο ως Διευκολυντής μου:

Συγκεκριμένα, θέλω να επιτρέψω στον διευκολυντή να με βοηθήσει με τα εξής:

	▪ να βρω έναν Υποστηρικτή που μου ταιριάζει
	▪ να καταλάβω πώς λειτουργεί η Συμφωνία
	▪ να λύσω οποιαδήποτε διαφωνία με τον Υποστηρικτή
	▪ να ελέγξω αν τα πράγματα πάνε καλά και αν είμαι ευχαριστημένος
	▪ να αλλάξω τη Συμφωνία εάν χρειαστεί και
	▪ να επιβεβαιώσει πότε έχει λήξει η Συμφωνία.

Αυτή η Συμφωνία θα συνεχιστεί για **2/3/6** μήνες ακόμα.
(Αλλάζει ανάλογα με τις ανάγκες)

Αντίγραφα αυτού του εντύπου δίνονται στο ΥΑ, τον Υποστηρικτή και τον Διευκολυντή

Συμφωνώ να ενεργήσω
ως υποστηρικτής.
(υπογραφή του υποστηρικτή)
(ολογράφως το όνομα)

Συμφωνώ να ενεργήσω
ως διευκολυντής.
(υπογραφή του διευκολυντή)
(ολογράφως το όνομα)

Υπογραφή
(υπογραφή του ΥΑ)
(ολογράφως το όνομα)

Υπογράφηκε στο: (τόπος)

Ημερομηνία:

Συμφωνία Υποστηριζόμενης Λήψης Αποφάσεων

Τι είναι η Υποστηριζόμενη Λήψη Αποφάσεων;

Η ο γιατρός.

Στη Συμφωνία της Υποστηριζόμενης Λήψης Αποφάσεων επιλέγεις κάποιον που εμπιστεύεσαι (ονομάζεται "Υποστηρικτής") για να σε βοηθήσει να βρεις τις πληροφορίες που χρειάζεσαι για να πάρεις την καλύτερη απόφαση, να σκεφτείς τις διαφορετικές επιλογές που έχεις, να καταλάβεις τα καλά πράγματα και τα κακά πράγματα γι' αυτές και να πεις σε άλλους ανθρώπους για τις αποφάσεις σου.

Η ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΥΛΑ

- ▶ Αυτό το έγγραφο σου επιτρέπει να ορίσεις ένα άτομο για να σε βοηθήσει να παίρνεις αποφάσεις. Αυτό το άτομο ονομάζεται «Υποστηρικτής».
- ▶ Επιπλέον, πρέπει να ορίσεις ένα άλλο άτομο, τον «Διευκολυντή». Ο «Διευκολυντής» είναι ένα άτομο που σε βοηθά να να σιγουρευτείς ότι η Συμφωνία λειτουργεί όπως εσύ επιθυμείς και σε υποστηρίζει για να πάρεις τις αποφάσεις σου. Εάν δεν είσαι ευχαριστημένος με τον Υποστηρικτή, μπορείς να ζητήσεις από τον Διευκολυντή να μιλήσετε για αυτό. Μαζί μπορείτε να κάνετε τα πράγματα καλύτερα και ίσως ακόμη και να ζητήσεις να αντικατασταθεί ο Υποστηρικτής ή να διακοπεί η συμφωνία.
- ▶ Σε αυτό το έγγραφο περιγράφεις τους τομείς της ζωής σου όπου χρειάζεσαι υποστήριξη για να πάρεις αποφάσεις
 - Καταλαβαίνω τι είναι η Υποστηριζόμενη Λήψη Αποφάσεων και τι περιλαμβάνει αυτή η Συμφωνία.
 - Δηλώνω εδώ ότι χρειάζομαι και θέλω αυτό το είδος υποστήριξης σε συγκεκριμένους τομείς της ζωής μου

Για τους λόγους αυτούς:

- Συμφωνώ το ακόλουθο άτομο να είναι ο Υποστηρικτής μου:

Τζένη Ιωάννου(η εκπαιδευτριά μου)

- Θέλω να επιτρέψω στον Υποστηρικτή μου να με βοηθήσει με αποφάσεις σχετικά με: π.χ

Το πώς να διαχειρίζομαι τα χρήματά μου:

Πώς να διαχειριστώ τα χρήματά μου

Συγκεκριμένα, θέλω:

Βοήθεια να αποφασίσω σε τι πρέπει να ξοδέψω τα χρήματά μου και πώς μπορώ να αποταμιεύσω χρήματα για ένα ταξίδι.

Τα δικαιώματα ως καταναλωτή. (π.χ.: όταν κάνω αγορές μέσω του διαδικτύου)

Συγκεκριμένα, θέλω:

Συγκεκριμένα, θέλω βοήθεια για να αποφασίσω τι να κάνω αν αλλάξω γνώμη για κάτι που αγόρασα.

Την υγεία μου:

Συγκεκριμένα, θέλω:

Βοήθεια να αποφασίσω αν θέλω να χάσω βάρος και αν το θέλω, τους καλύτερους τρόπους για να το κάνω.

Ο υποστηρικτής μου δεν επιτρέπεται να παίρνει αποφάσεις για μένα, απλώς να με υποστηρίζει για να με βοηθήσει να αποφασίσω εγώ.

- Για να με βοηθήσει στις αποφάσεις μου, επιθυμώ ο υποστηρικτής μου να με:

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ βοηθήσει να βρω τις <u>πληροφορίες που χρειάζονται</u> για να πάρω την απόφασή μου
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ βοηθήσει να κατανοήσω τις επιλογές μου, ώστε να μπορώ να αποφασίσω
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ βοηθήσει να ανακοινώσω τις αποφάσεις μου σε άλλα άτομα.

- Επίσης, διορίζω το ακόλουθο άτομο ως Διευκολυντής μου:

Ρένος Ράφτης (ο ψυχολόγος μου)

Συγκεκριμένα, θέλω να επιτρέψω στον διευκολυντή να με βοηθήσει με τα εξής:

	▪ να βρω έναν Υποστηρικτή που μου ταιριάζει
	▪ να καταλάβω πώς λειτουργεί η Συμφωνία
	▪ να λύσω οποιαδήποτε διαφωνία με τον Υποστηρικτή
	▪ να ελέγξω αν τα πράγματα πάνε καλά και αν είμαι ευχαριστημένος
	▪ να αλλάξω τη Συμφωνία εάν χρειαστεί και
	▪ να επιβεβαιώσει τότε έχει λήξει η Συμφωνία.

Αυτή η Συμφωνία θα συνεχιστεί για **2** μήνες ακόμα.
(Αλλάζει ανάλογα με τις ανάγκες)

Αντίγραφα αυτού του εντύπου δίνονται στο ΥΑ, τον Υποστηρικτή και τον Διευκολυντή

Συμφωνώ να ενεργήσω
ως υποστηρικτής.
(υπογραφή του υποστηρικτή)
(ολογράφως το όνομα)

Συμφωνώ να ενεργήσω
ως διευκολυντής.
(υπογραφή του διευκολυντή)
(ολογράφως το όνομα)

Υπογραφή
(υπογραφή του ΥΑ)
(ολογράφως το όνομα)

Τζένη Ιωάννου

Ρ Ράφτης

Στέλλα Σκουρλέτη

Υπογράφηκε στο: (τόπος): *Στο σπίτι μου*

Ημερομηνία: *20 Φεβρουαρίου*

Έντυπο για το Εξατομικευμένο Πλάνο Υποστηριζόμενης Λήψης Αποφάσεων. Ακολουθεί ένα συμπληρωμένο παράδειγμα Εξατομικευμένου Πλάνου για μια υποστηριζόμενη απόφαση σχετικά με την απώλεια βάρους.

Όνομα Υποστηριζόμενου ατόμου	Όνομα του Υποστηρικτή	Όνομα του Διευκολυντή
Θέματα ΥΛΑ		
Πλάνο Δραστηριοτήτων		
Νέες δεξιότητες που χρειάζονται (πχ. αριθμητική, ανάγνωση κτλ.)		
Ημερομηνία έναρξης:	Προβλεπόμενη ημερομηνία λήξης:	
Πώς έχουν προχωρήσει οι δραστηριότητες; Επεξηγήστε πώς βοήθησαν /βελτιώθηκαν οι δεξιότητες		
Επόμενα βήματα (εάν δεν έχει επιτευχθεί αρκετή βελτίωση στην ΥΛΑ)		

Έντυπο για Εξατομικευμένο Πλάνο Υποστηριζόμενης Λήψης Αποφάσεων, Παράδειγμα

Όνομα Υποστηριζόμενου ατόμου	Όνομα του Υποστηρικτή	Όνομα του Διευκολυντή
Συμεών	Χρήστος	Έρρικα
Θέματα ΥΛΑ	Υγεία. Ο Συμεών (το υποστηριζόμενο άτομο) θα ήθελε βοήθεια για να αποφασίσει πώς να χάσει βάρος	
Πλάνο Δραστηριοτήτων	<p>Εμείς (Συμεών & Χρήστος) συμφωνούμε ότι :</p> <ul style="list-style-type: none"> • πρέπει να βρούμε και να κατανοήσουμε πληροφορίες σχετικά με το τι είναι ένα υγιές βάρος για το ύψος του Συμεών. • να βρούμε και να κατανοήσουμε πληροφορίες σχετικά με τις δίαιτες και τη σωματική άσκηση ως δύο βασικούς τρόπους για να χάσει βάρος. Να σκεφτούμε να δει ένα άτομο που γνωρίζει για τη διατροφή και για το πως χάνεις βάρος (έναν διαιτολόγο), ώστε να βοηθήσει τον Συμεών να ακολουθήσει μια διατροφή (π.χ. θερμίδες, τι υπάρχει σε διαφορετικά τρόφιμα, πράγματα που σε κάνουν να παχύνεις, κλπ.) • Να μάθουμε τι είδους αθλήματα και σωματική άσκηση θα τον βοηθήσουν να χάσει βάρος. Να συζητήσουμε τρόπους για να το κάνει (π.χ. διαθέσιμοι πόροι, προσωπικές ικανότητες και τι του αρέσει /δεν αρέσει). Να συμφωνηθεί μια δοκιμαστική περίοδος για ένα πρόγραμμα άσκησης και μια δίαιτα, έτσι ώστε το υποστηριζόμενο άτομο να μπορέσει να δει πώς είναι και αν θα ήθελε να το κάνει. 	
Νέες δεξιότητες που χρειάζονται (πχ. αριθμητική, ανάγνωση κτλ.)	Να κατανοεί τους γλωσσικούς όρους που σχετίζονται με αυτό το θέμα (διατροφή, δίαιτα, φυσική άσκηση). Να κατανοήσει πώς λειτουργεί το σύστημα των θερμίδων. Να μάθει να αναζητά σχετικές πληροφορίες στο διαδίκτυο.	
Ημερομηνία έναρξης: 10/03/2019	Προβλεπόμενη ημερομηνία λήξης: 01/05/2019	Πραγματική ημερομηνία λήξης: 30/05/2019
Πώς έχουν προχωρήσει οι δραστηριότητες;	<p>Ήταν εύκολο για τον Συμεών να κατανοήσει τον διαιτολόγο και τι σημαίνει να ακολουθεί μια δίαιτα.</p> <p>Βελτιώσαμε την κατανόηση του Συμεών (χρησιμοποιώντας πίνακες και εικόνες) σχετικά με τα διάφορα τρόφιμα και τη θερμιδική αξία τους. Η μέτρηση και η καταγραφή των θερμίδων δυσκολεύει λίγο τον Συμεών. Στον Συμεών αρέσουν τα ατομικά αθλήματα (όπως κολύμπι) και οι δραστηριότητες χαμηλής έντασης (περπάτημα). Έχει ξεκινήσει να ψάχνει πληροφορίες στο διαδίκτυο για να βρει μια τοπική πισίνα κοντά στο σπίτι του. Αυτό απαιτούσε κάποια υποστήριξη για να μάθει πώς να κάνει την αναζήτηση. Ο Συμεών έφτιαξε έναν πίνακα για να καταγράφει το βάρος του κάθε εβδομάδα. Ο Συμεών ξέρεi ότι θα μπορούσε να επιλέξει να επισκέπτεται τακτικά τον διαιτολόγο εάν αποφασίσει να ακολουθήσει μια δίαιτα.</p>	

Γεια σου, αυτό το σύντομο έγγραφο θα σε βοηθήσει να βελτιώσεις την υποστήριξη που λαμβάνεις από τον Υποστηρικτή σου.

Διάβασε προσεκτικά τις ερωτήσεις και αφιέρωσε λίγο χρόνο για να τις απαντήσεις.

Ο/Η _____ (συμπλήρωσε το όνομα του υποστηρικτή σου) θα σε βοηθήσει εάν χρειάζεσαι υποστήριξη με αυτό το έντυπο. Ο υποστηρικτής σου θα κρατήσει αντίγραφο του εντύπου. Μπορείς και εσύ να κρατήσεις ένα αντίγραφο!

Σήμερα είναι __ / __ / __

1. Μπορείς να θυμηθείς κάποιες αποφάσεις που έχεις λάβει πρόσφατα; Περιέγραψε έως και 3 από αυτές στο παρακάτω πλαίσιο

2. Σου έχει δώσει (ο Υποστηρικτής σου) _____ υποστήριξη για να λάβεις οποιαδήποτε από αυτές τις αποφάσεις;

			
Όχι πολύ	Για μερικές	Ναι	Δεν γνωρίζω

Αν

Όχι πολύ

 ή

Δεν γνωρίζω

Γιατί νιώθεις έτσι;

Αν για ποιες από όλες;
Για ερικές

Για ποιες δεν έλαβες καθόλου υποστήριξη

Αν ναι τι είδους υποστήριξη έλαβες;

ΣΗΜΕΙΩΣΗ για οποιονδήποτε βοηθά το υποστηριζόμενο άτομο να συμπληρώσει αυτό το έντυπο: Εάν η απάντηση είναι «δεν γνωρίζω», τότε προσδιορίστε: είναι επειδή δεν θυμάται (κάντε ερωτήσεις σχετικά με τις κοινές σας εμπειρίες), επειδή ντρέπεται / φοβάται να κάνει ερωτήσεις ή επειδή δεν καταλαβαίνει την πηγή αυτού του συναισθήματος;

- 1.
- 2.
- 3.

3. Σου ήταν χρήσιμη η υποστήριξη που έλαβες για τη λήψη αυτών των αποφάσεων;

Όχι πολύ καλή

Έτσι και έτσι

Καλή

Δεν γνωρίζω

4. Ήταν αρκετή η υποστήριξη για να πάρεις τις αποφάσεις σου;

Όχι πολύ καλή

Έτσι και έτσι

Ναι

Δεν γνωρίζω

Υπάρχουν πράγματα σχετικά με το είδος της υποστήριξης που έλαβες που θα ήθελες να βελτιωθούν; Τι θα ήθελες να δεις να αλλάζει;

1.
2.
3.

5. Θα ήθελες να πάρεις περισσότερες αποφάσεις για τον εαυτό σου(αλλά με υποστήριξη) στο μέλλον;

			
Όχι	Μάλλον	Ναι	Δεν γνωρίζω

6. Πιστεύεις ότι ο/η _____ (ο Υποστηρικτής) σεβάστηκε πάντα τις αποφάσεις σου;

			
Όχι και τόσο	Μερικές φορές	Ναι	Δεν γνωρίζω

Σε βοήθανε τα παρακάτω στο να αποφασίζεις καλύτερα για τον εαυτό σου;
Οι υπολογιστές (το ίντερνετ, οι εφαρμογές στο κινητό κτλ.)

			
Όχι και τόσο	Μερικές φορές	Ναι	Δεν γνωρίζω

Το να μιλάς με άλλους ανθρώπους, να μπορείς να γράφεις, να μπορείς να διαβάζεις

			
Όχι και τόσο	Μερικές φορές	Ναι	Δεν γνωρίζω

Τα μαθηματικά και η αριθμητική;

			
Όχι και τόσο	Μερικές φορές	Ναι	Δεν γνωρίζω

7. Συνολικά, πώς εκτιμάς την υποστήριξη που έλαβες από τον/την _____;

Όχι πολύ καλή

Έτσι και έτσι

Καλή

Δεν γνωρίζω

Διατήρησε αυτό το αρχείο ασφαλές και πάρε το μαζί σου για να το μοιραστείς με τον Διευκολυντή σου την επόμενη φορά που θα μιλήσετε.

Όνομα του υποστηρικτή:

Όνομα υποστηριζόμενου ατόμου:

Ημερομηνία: ____ / ____ / _____

Σημείωση: ο υποστηρικτής συμπληρώσει το έντυπο ως αναστοχαστική δραστηριότητα.

1. Υποστηριζόμενη λήψη αποφάσεων: ανταπόκριση του υποστηριζόμενου ατόμου.

Μπορείτε να καταγράψετε τις αποφάσεις που έπρεπε να λάβει το υποστηριζόμενο άτομο;

- 1.
- 2.
- 3.

Τι είδους υποστήριξη παρείχατε;

- 1.
- 2.
- 3.

Ποια ήταν η αντίδραση του υποστηριζόμενου ατόμου στην υποστήριξή σας; (επιλέξτε μία ή περισσότερες απαντήσεις και συμπληρώστε τα κενά με περισσότερες λεπτομέρειες)

1. Το υποστηριζόμενο άτομο πήρε όλες τις αποφάσεις, και μερικές από αυτές βασίζονταν στις συμβουλές του υποστηρικτή (Ποιες αποφάσεις; Τι είδους συμβουλές παρείχατε;)
2. Το υποστηριζόμενο άτομο πήρε αποφάσεις αλλά δεν είχε πλήρη αντίληψη των συνεπειών (ποιες συνέπειες είχε παραβλέψει;)
3. Το υποστηριζόμενο άτομο φοβόταν την νέα ευθύνη που έπρεπε να αναλάβει ως αποτέλεσμα της ίδιας της απόφασης (ποια ευθύνη;)
4. Το υποστηριζόμενο άτομο δεν μπόρεσε να πάρει *κάποιες* αποφάσεις (ποιες και γιατί;)
5. Το υποστηριζόμενο άτομο μπόρεσε να πάρει κάποιες αποφάσεις (ποιες;)
6. Το υποστηριζόμενο άτομο δεν μπόρεσε να πάρει *καμία* απόφαση.

Τι είδους στρατηγικές/μέτρα πήρατε για να βελτιώσετε την ικανότητα του υποστηριζόμενου Ατόμου να παίρνει αποφάσεις; Τι είδους αποτέλεσμα είχαν;

- 1.
- 2.
- 3.

Όταν είδατε πώς αντέδρασε το Υποστηριζόμενο Άτομο στην αρχική φάση της υποστήριξής σας, πώς προσαρμόσατε την προσέγγισή σας για να το βοηθήσετε με την ΥΛΑ;

- 1.
- 2.
- 3.

2. Υποστηριζόμενη Λήψη Αποφάσεων – Ανταπόκριση του Υποστηρικτή

Πώς αισθάνεστε για αυτή την μετάβασή σας από το προηγούμενο μοντέλο λήψης αποφάσεων (κατευθυνόμενη λήψη αποφάσεων) στην υποστηριζόμενη λήψη αποφάσεων; Παρακαλούμε επιλέξτε ένα από τα παρακάτω:

1. Η μετάβαση ήταν ομαλή και προσαρμόστηκα άψογα (δώστε ένα παράδειγμα από μια εύκολη ΥΛΑ)
2. Κάποιες αποφάσεις είναι δύσκολο να υποστηριχτούν (ποιές; τι τις κάνει δύσκολες;)
3. Νομίζω πως χρειάζομαι μεγαλύτερη καθοδήγηση σε κάποια θέματα (σε ποιά; τι θα μπορούσε να σας βοηθήσει;)
4. Σε κάποιες αποφάσεις ίσως υπερέβην το ρόλο μου ως Υποστηρικτή (σε ποιές; Παρακαλούμε περιγράψτε πώς και γιατί συνέβη αυτό)
5. Δεν είμαι ακόμα έτοιμος να υποστηρίξω αποφάσεις (παρακαλούμε περιγράψτε τι σας κάνει το πιστεύετε αυτό)
6. Δυσκολεύομαι να κατανοήσω τον νέο μου ρόλο και να προσαρμοστώ στα νέα όρια (ποια όρια σας δυσκολεύουν και γιατί;)

Τι έπρεπε να αλλάξετε στην προσέγγισή σας ώστε να προχωρήσετε στην ΥΛΑ;

Πώς νιώθετε με την αλλαγή της θέσης σας στο ρόλο της υποστήριξης για τη λήψη απόφασης, εν αντιθέσει με το να παίρνετε εσείς ή κάποιος άλλος αποφάσεις εκ μέρους του υποστηριζόμενου ατόμου (καθοδηγούμενη λήψη αποφάσεων;)

- Πιο ικανοποιημένος
- Ούτε ικανοποιημένος ούτε δυσαρεστημένος

Μπορείτε να εξηγήσετε γιατί αισθάνεστε έτσι;

Ποια είναι η εκτίμησή σας για το δίκτυο επαγγελματιών, φίλων και συγγενών που υποστηρίζει τη βελτίωση της διαδικασίας λήψης αποφάσεων; Επιλέξτε το πιο σχετικό από τα ακόλουθα:

- Είναι ένα πραγματικά αποτελεσματικό και συντονισμένο τοπικό δίκτυο;
- Ορισμένοι συμμετέχοντες είναι πιο δραστήριοι και αποτελεσματικοί από άλλους (ποιος και γιατί πιστεύεις ότι ισχύει αυτό;)
- Ορισμένοι συμμετέχοντες συντονίζονται περισσότερο με τη νέα νοοτροπία γύρω από την ΥΛΑ και έχουν προσαρμόσει ανάλογα τη συμπεριφορά και τη στάση τους, αλλά άλλοι χρειάζονται περισσότερο χρόνο ώστε να πραγματοποιήσουν πλήρως αυτή την αλλαγή. Μπορείτε (εάν είναι δυνατόν) να δώσετε παραδείγματα από την κάθε ομάδα και να πείτε γιατί πιστεύετε ότι οι δυσκολίες παραμένουν;
- Το δίκτυο είναι ουσιαστικά αναποτελεσματικό και ανεπαρκώς συντονισμένο (μπορείς να εξηγήσεις γιατί συμβαίνει αυτό;)

Μπορείτε να εξηγήσετε γιατί αισθάνεστε έτσι;

Συνολικά, πώς θα μπορούσατε να βελτιώσετε την ΥΛΑ;

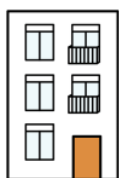
Λίστα πλαισίων/υπηρεσιών όπου θα μπορούσαν να εισαχθούν η ΥΛΑ και το πρόγραμμα SMARTS

Σε τι είδους υπηρεσίες ταιριάζει ουσιαστικά η νοοτροπία και οι προτάσεις του SMARTS;

Όλες οι ακόλουθες υπηρεσίες θεωρούνται μέρη όπου μπορούν να λειτουργήσουν οι ιδέες και οι προτάσεις αυτού του εγχειριδίου, καθώς όλες έχουν μεγάλη επίδραση στο δικαίωμα των ΑμεΑ στη Σεξουαλικότητα και την Οικειότητα:

Οικοτροφεία → Αυτά τα πλαίσια συνήθως προσφέρουν κατοικία σε άτομα με αναπηρία που χρειάζονται μακροχρόνια υποστηριζόμενη στέγαση. Η υπηρεσία προσφέρει καθημερινό πρόγραμμα που πλαισιώνεται από εργαζομένους υποστήριξης και οργανώνεται από επαγγελματίες Υγείας ή/και Κοινωνικής Φροντίδας ή εθελοντικές οργανώσεις.

Στέγες

Υποστηριζόμενης Διαβίωσης → Ως παρέμβαση βασιζόμενη στην κοινότητα, αυτές οι δομές συνήθως περιλαμβάνουν κοινωνική στέγαση για ΑμεΑ που ζουν μαζί σε ένα κοινό κατάλυμα εντός της κοινότητας και επωφελοούνται από τη συνοδεία εργαζομένων υποστήριξης. Η διαχείριση του καταλύματος είναι ευθύνη κάποιου επαγγελματία Υγείας ή/και Κοινωνικής Φροντίδας προερχόμενου από κάποιον πάροχο κοινωνικών υπηρεσιών

Υπηρεσίες Αυτόνομης Διαβίωσης → Αυτή η κατηγορία υπηρεσιών συνήθως περιλαμβάνει μια διεπιστημονική ομάδα που υποστηρίζει άτομα με αναπηρία τα οποία ζουν αυτόνομα στο δικό τους κατάλυμα. Η υποστήριξη υπερβαίνει τη στέγαση και γενικά περιλαμβάνει κάποιο επίπεδο υποστήριξης για την καθημερινή τους ζωή σε διάφορους τομείς όπως η οικιακή οικονομία, οι οικιακές εργασίες, οι σχέσεις, οι εργασιακές απαιτήσεις...

Υποστηριζόμενη Εργασία → Αυτή η κατηγορία υπηρεσιών γενικά αναφέρεται σε μια διεπιστημονική ομάδα που υποστηρίζει τα άτομα με αναπηρία στην πρόσβαση, τη διατήρηση, την αλλαγή και την εξέλιξη όσον αφορά την εργασιακή απασχόληση και τα εργασιακά προσόντα. Οι υπηρεσίες Υποστηριζόμενης Εργασίας περιλαμβάνουν προστατευόμενη ή υποστηριζόμενη απασχόληση, καθώς και ένταξη στην ανοιχτή αγορά εργασίας, και μπορούν να υποστηρίξουν τους χρήστες των υπηρεσιών σε διάφορους τομείς της ζωής τους.

Κέντρα Δημέρευσης - Ημερήσιας Φροντίδας → Σχεδιασμένα κυρίως για άτομα με πιο σοβαρές αναπηρίες, αυτές οι υπηρεσίες περιλαμβάνουν μια διεπιστημονική ομάδα που υποστηρίζει άτομα με αναπηρία κατά τη διάρκεια της ημέρας, παρέχοντας δραστηριότητες απασχόλησης καθώς και θεραπευτικές και ψυχοκοινωνικές παρεμβάσεις στο πλαίσιο ενός κέντρου ημέρας.

Αυτή η λίστα υπηρεσιών σίγουρα δεν εξαντλεί τα ήδη πλαίσια που υπάρχουν! Εάν αυτές οι κατευθυντήριες γραμμές ταιριάζουν και μπορούν να εφαρμοστούν και σε άλλες υπηρεσίες ή περιβάλλοντα –ακόμη και στο οικογενειακό πλαίσιο–, τότε οι προτάσεις του SMARTS μπορεί να έχουν θετικό αντίκτυπο. Υπάρχει πάντα «περιθώριο» για τη βελτίωση των υπηρεσιών και «χώρος» για τα ΑμεΑ να αποκτήσουν τον έλεγχο της ζωής τους και να λάβουν τις αποφάσεις τους... ακόμη και (η ειδικά!) στον τομέα των ερωτικών σχέσεων και της σεξουαλικότητας.

Εκπαιδευτικό Υλικό (διεθνές και τοπικό)

Υπάρχει μια τεράστια γκάμα εκπαιδευτικού υλικού σε κάθε είδους μορφές και γλώσσες που καλύπτουν την ΥΛΑ και ζητήματα που σχετίζονται με τη σεξουαλικότητα. Δεδομένης της φύσης του έργου SMARTS, αυτή η λίστα υλικών παρατίθεται πρώτα από όλα ανά γλώσσα και μετά ανά θέμα.

Το πρόγραμμα SMARTS είναι πάντα στην ευχάριστη θέση να μαθαίνει για νέο υλικό που μπορεί να βοηθήσει σε αυτόν τον τομέα. Παρακαλούμε στείλτε μας email στη διεύθυνση επικοινωνίας στον ιστότοπο του προγράμματος SMARTS <https://smarts-project.com/>

Εκπαίδευση και υλικό γύρω από την ΥΛΑ

Η εκπαίδευση στην ΥΛΑ πρέπει πάντα να εξετάζεται στο πλαίσιο των τοπικών νόμων, και γι' αυτό μεγάλο μέρος της διαθέσιμης εκπαίδευσης σχετίζεται με αλλαγές σχετικά με τους νόμους περί νοητικής ικανότητας και πώς τα ΑμεΑ μπορούν να μεγιστοποιήσουν την ελευθερία τους να αποφασίζουν για τον εαυτό τους, σύμφωνα με τους όρους της τοπικής νομοθεσίας.

Η ΥΛΑ είναι ουσιαστικά μια διεθνής ιδέα με πολλά ενδιαφέροντα παραδείγματα ανά τον κόσμο! Δείτε για παράδειγμα:

Εκπαιδευτικό Υλικό στα Αγγλικά

- » <https://ddwa.org.au/online-courses/supported-decision-making-course-outline/> Αυτή είναι μια δωρεάν διαδικτυακή πηγή εκπαίδευσης μέσω βίντεο, που παρέχει γενικές πληροφορίες για την καθοδήγηση της διαδικασίας ΥΛΑ για ένα άτομο με διανοητική αναπηρία. Οι πληροφορίες σε αυτή την ιστοσελίδα προορίζονται για υποστηρικτές που μπορεί να είναι: γονείς, φίλοι, μέλη της οικογένειας, εργαζόμενοι υποστήριξης, συντονιστές και συναφείς επαγγελματίες υγείας. Η παραγωγή έγινε από την DDWA (Δυτική Αυστραλία).
- » <http://www.supportmydecision.org/>, από την Disability Rights Maine στις ΗΠΑ.
- » <https://www.alrc.gov.au/publication/equality-capacity-and-disability-in-commonwealth-laws-alrc-report-124/1-executive-summary-2/towards-supported-decision-making-in-australia/>, μία χρήσιμη πηγή ΥΛΑ από την Australian Law Reform Commission, όπου παραθέτονται οι Τέσσερις Εθνικές Αρχές Λήψης Αποφάσεων
- » <https://autisticadvocacy.org/actioncenter/issues/choices/sdm/> από την Autistic Self Advocacy Network (ASAN), Washington DC.

- » <https://www.nds.org.au/training-and-development/e-learning/supported-decision-making-e-learning-module-3039>- μια εισαγωγική τηλε-εκπαίδευση από το National Disability Services στην Αυστραλία.

Με την ολοκλήρωση της ενότητας, οι εκπαιδευόμενοι θα έχουν αποκτήσει:

- βασική κατανόηση των κύριων εννοιών, αρχών και στρατηγικών που σχετίζονται με την ΥΛΑ
- αυτοπεποίθηση για την έναρξη εφαρμογής αυτής της γνώσης στην καθημερινή εργασία
- ικανότητα εντοπισμού προκλήσεων και στρατηγικών για τη μεγιστοποίηση των ευκαιριών για τα άτομα με αναπηρία να λαμβάνουν αποφάσεις σε όλες τις πτυχές της ζωής τους
- καλύτερη κατανόηση θεμάτων που σχετίζονται με τη λήψη αποφάσεων, συμπεριλαμβανομένων παραγόντων που μπορεί να επηρεάσουν την ικανότητα ενός ατόμου να λαμβάνει αποφάσεις και εργαλείων που θα μπορούσαν να βοηθήσουν σε αυτό

Εφαρμόζοντας αυτές τις έννοιες και αρχές θα μπορείτε να ενδυναμώσετε ένα άτομο με αναπηρία και να ενισχύσετε το δικαίωμά του να είναι υπεύθυνο για τη ζωή του. Η ενότητα διαρκεί κατά μέσο όρο 80 λεπτά. Ένα Πιστοποιητικό Ολοκλήρωσης είναι διαθέσιμο στους εκπαιδευόμενους που ολοκληρώνουν πλήρως την ενότητα.

- » Το Mencap (in the UK) έχει μία ευρεία γκάμα από υλικό για το σεξ και τη σεξουαλικότητα, με έμφαση στην οπτική των ΑμεΑ <https://www.mencap.org.uk/about-us/what-we-think/relationships-and-sex-what-we-think>, και <https://www.mencap.org.uk/sites/default/files/2020-10/You Being You Easy Read.pdf>.

Η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία είναι ένα βασικό έγγραφο για την κατανόηση της ΥΛΑ. Υπάρχει πληθώρα εκπαιδευτικού υλικού για αυτό το θέμα:

- » Μία προσβάσιμη μορφή με κείμενο για όλους (easy to read) στα Αγγλικά υπάρχει στο σύνδεσμο https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/345108/easy-read-un-convention.pdf
- » Υλικό για τα διαφορετικά άρθρα της σύμβασης, πχ. με εστίαση στην ψυχική υγεία υπάρχουν στο σύνδεσμο <https://mhe-sme.org/wp-content/uploads/2017/09/Toolkit-on-article-27-of-the-UNCPRD.pdf>
- » Η σελίδα Autism Europe έχει επίσης πολύ υλικό: <https://www.autismeurope.org/what-we-do/areas-of-action/un-crpd/>. Η σελίδα Autism Europe δημιουργήθηκε μέσω του Ευρωπαϊκού Προγράμματος TRASE, το οποίο επικεντρώνεται στη Σεξουαλική Διαπαιδαγώγηση ΑμεΑ. Υπάρχει χρήσιμο εκπαιδευτικό υλικό στον παρακάτω σύνδεσμο: <https://www.autismeurope.org/project-trase-training-in-sexual-education-for-people-with-disabilities-2015-2017/>

Υπάρχει επίσης εκπαιδευτικό υλικό για το ζήτημα της αντρικής και γυναικείας αντισύλληψης:

- » Το Choice Support παρέχει το υλικό "Supported Loving" toolkit σχετικά με την αντισύλληψη και τη σεξουαλική υεγία <https://www.choicesupport.org.uk/about-us/what-we-do/supported-loving/supported-loving-toolkit/contraception-and-sexual-health>. Αυτό είναι μόνο ένα μέρος από τη σειρά φυλλαδίων που είναι διαθέσιμα από το πρόγραμμα CHOICE στο πλαίσιο της σειράς Υποστηριζόμενης Αγάπης (Supported Loving).
- » Το FPA (Family Planning Association) έχει έναν εικονογραφημένο οδηγό σχετικό με την αντισύλληψη για ΑμεΑ και των δύο φύλων <file://localhost/Users/jameshome/Downloads/look-inside-contraception-guide-people-with-learning-disabilities.pdf>

Εδώ μπορείτε να βρείτε κι άλλο χρήσιμο εκπαιδευτικό υλικό:

- » Love, Sex and You – ένας οδηγός για την αγάπη και το σεξ για άτομα με νοητική αναπηρία γραμμένο από τους Dorset People First και Dorset primary Care Trust. See http://www.apictureofhealth.southwest.nhs.uk/wp-content/uploads/sexual-health/feelings/Love_Sex_You.pdf
- » Το θέμα της παρακολούθησης πορνογραφικού υλικού μέσω διαδικτύου και της νομιμότητάς του αναφέρεται στο <https://www.choicesupport.org.uk/uploads/documents/Online-Pornography-and-Illegal-Content-Web-Version.pdf>
- » Το CHANGE είναι ένας οργανισμός υπεράσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων διοικούμενος από ΑμεΑ, με έδρα στο Ηνωμένο Βασίλειο. Έχουν δημιουργήσει εκπαιδευτικό υλικό σε μορφή κειμένου για όλους (easy to read) για ΑμεΑ σε θέματα όπως το σεξ, οι σχέσεις, η κακοποίηση, η γονεϊκότητα, ο αυνανισμός, η εγκυμοσύνη και οι διαφορετικοί σεξουαλικοί προσανατολισμοί: <https://www.changepeople.org/shop/products>
- » Θέματα διεμφυλικότητας για άτομα με νοητική αναπηρία καλύπτονται στον οδηγό "Transgender an easy read guide" που δημιουργήθηκε από το Achieve Together, Choice Support and CHANGE, σε μορφή κειμένου για όλους (easy to read): <https://achievetogether.co.uk/wp-content/uploads/2019/10/Transgender-easy-read-guide-WEB-ACCESSIBLE-10.10.19.pdf>

Το Mencap (ένας σημαντικός πάροχος υπηρεσιών για άτομα με νοητική αναπηρία με έδρα στο Ηνωμένο Βασίλειο) έχει συγκεντρώσει ένα σημαντικό αριθμό από πηγές σχετικές με τις σχέσεις, τη σεξουαλικότητα και τη νοητική αναπηρία. Μπορείτε να τις βρείτε στο https://www.mencap.org.uk/sites/default/files/2019-02/Sexuality and Relationships Resources Mencap_0.pdf

Εκπαιδευτικό Υλικό στα Ελληνικά:

- » Στον παρακάτω συνδέσμο μπορείτε να βρείτε το κείμενο Σύμβαση του Ο.Η.Ε. για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία σε μορφή κειμένου για όλα (EasytoRead). Η σύμβαση μιλάει για το δικαίωμα των ΑμεΑ στην ελευθερία, την ισότητα και την προσωπική επιλογή. Θίγει ακόμα το θέμα του δικαιώματος στη δημιουργία οικογένειας. <http://prosvasimo.gr/el/sumvash-ohe-entuph-easytoread>
- » Το έργο **iDecide** αποτελεί μια πρώτη προσπάθεια εφαρμογής της διαδικασίας Υποστηριζόμενης Λήψης Αποφάσεων σε επίπεδο σχολικών μονάδων, με στόχο την ουσιαστική συμπερίληψη όλων των μαθητών και την αποφυγή του αποκλεισμού και των ανισοτήτων: <https://idecide-project.eu/index.php/el/about>.
Η πλατφόρμα ηλεκτρονικής μάθησης του έργου iDecide περιλαμβάνει διαδικτυακά μαθήματα και χρήσιμο υλικό για τους διευθυντές και το προσωπικό των σχολείων, τους γονείς και τους μαθητές, ούτως ώστε να μπορούν να λαμβάνουν αποφάσεις χωρίς αποκλεισμούς στο επίπεδο του σχολείου. <https://idecide-project.eu/elearning/mod/page/view.php?id=32>

DECIDER: Enhancing life experiences for adults with special learning needs, trainers and parents through supported decision-making

Το πρόγραμμα χρηματοδοτείται από την εθνική αρχή της Πολωνίας και λήγει τον Μάιο του 2023.

Συντονιστής του έργου είναι ο οργανισμός PERSONI (Πολωνία) και συνεργάτες οι οργανισμοί: MAPGARITA, Lietuvos sutrikusio intelekto žmonių globos bendrija "Viltis" (Λιθουανία), Association for activism, education, culture and art Civil Center AktivUM (Βόρεια Μακεδονία), Fundació Tutelar de les Comarques Gironines (Ισπανία), Fundació Campus Arnau d'Escala (Ισπανία). Στόχος του προγράμματος είναι η παροχή εκπαιδευτικών υλικών και εργαλείων πληροφορικής στο προσωπικό που εργάζεται στον τομέα της αναπηρίας, για την εφαρμογή της Υποστηριζόμενης Λήψης Αποφάσεων (ΥΛΑ) ως υπηρεσίας υποστήριξης για άτομα με αναπηρία με στόχο την ενίσχυση της αυτονομίας και της ποιότητας ζωής τους. Για περισσότερες πληροφορίες επικοινωνήστε με το research.development@eeamargarita.gr ή επισκεφτείτε την σελίδα του προγράμματος <http://decider-project.eu/>.

- » <http://decider-project.eu/el/δημοσίευση/>

SMARTS

Για διευθυντές υπηρεσιών

www.smarts-project.com